

ŐSI GYÖKÉR

KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

Megjelenik negyedévente a magyarságtudomány és az ősi magyar nyelv kutatásának szolgálatában

Alapítva: 1972

Ára : 2000,- Ft

La Raiz Ancestral

Alapító – Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc
Dr. Gyárfás Ágnes

Boldvai református templom (Paray Adrienn felvétele)

**Alapító - Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc
Dr. Gyárfás Ágnes**

Felelős szerkesztő: PhS Tibold Szabina
Szerkesztő: Kalas Dóra
Kiadó: Miskolci Bölcsész Egyesület (MBE)
Adószám: 19071332-1-05
3525 Miskolc-Batthyány u.1.

Levél: 3525 Miskolc Batthyány u.1.

Szerkesztőségi telefonszám:

+36-46-331-981

© Ősi gyökér 2022

Minden cikkért a szerzője a felelős.

Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza!

(Lemezen küldött anyag mellé kérnénk kéziratot is)

Belföldi előfizetés (évente négy szám): 7200 Ft/év.

Egy szám ára 2000 Ft.

Az előfizetés történhet a MBE címére

(3525 Miskolc Batthyány u. 1.)

– Ősi gyökér előfizetés megjelöléssel –
postautalványon, a Kiadónál személyesen, vagy
banki átutalással a BB RT bankban a
10102718-10373815-00000004 számlaszámra.

Külföldi előfizetés: 90 USD/év.

Az összeg a BB bank miskolci fiókjában vezetett
10102718-10373815-00000004 számlaszámra
utalható át.

Kapható: a MBE könyvtárban
(3525 Miskolc-Batthyány u. 1.)

Az Ősi Gyökér számai megtekinthetők a Nemzeti hírhálón, az Országos Széchenyi Könyvtár szerkesztésében:

Elektronikus Periodika Archívum és Adatbázis (EPA) <http://epa.oszk.hu/02300/02387>

Ugyancsak feldolgozza, de csak a tartalomjegyzéket közli a

MATARKA Magyar folyóiratok tartalomjegyzékeinek kereshető adatbázisa

<http://www.matarka.hu/szam-list.php?fsz=1556>

***Az adójuk 1%-át várjuk a MISKOLCI BÖLCSÉSZ EGYESÜLET ALAPÍTVÁNYÁRA!
ADÓSZÁM: 19071332-1-05***

ISBN 9632144546 • ISSN 1586-9423 • HU ISSN 1586-9423

Barátság háza Boldva (Paray Adrienn felvétele)

ŐSI GYÖKÉR

KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

**Alapító – Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc
Dr. Gyárfás Ágnes**

2022.XLXI évf 1 sz.

TARTALOM

MAGYAR SZAKRÁLIS EMLÉKEK	ESSZÉ
Dr. Végh Tibor	Hervay Tamás
Feltételezés a magyar Szent Korona abroncsán kicsérélt 2 kép eredetijéről2	Mese a magyarság ősi történetéről, ahogyan azt Öregapótól tudom.....79
NYELVÉSZET	MAGYAR ANTROPOLÓGIA
Agócs Erika	PhS Tibold Szabina
Kincsünk , édes anyanyelvünk.....11	A fizikai lét felvállalása II.....91
Dr. Czeglédi Katalin	INTERJÚ
Dr. Gyárfás Ágnes, a tudós asszony I. rész.....23	Franka Tibor beszélgetett Horváth-Lugossy Gábor főigazgatóval.....94
IRODALOM	OLASÓINK IRJÁK
Agócs Károly	Csontos Péter
Rejtélyes kór.....35	Imre Kálmán, Őstörténeti-kutató, építész mérnök halálára.....101
Az első lecke.....36	Záhonyi András
Bacsóné Melher Mária	Fabó Kati fotókiállítása Gödöllőn.....102
Amikor még a mozdonyok vizet ittak37	Határtalan Táncfőváros.....105
Kühne Katalin	MEGEMLÉKEZÉS
Pilinszky János.....40	PhS Tibold Szabina
ŐSTÖRTÉNET	Tibold Makk László emlékére.....111
Dr. Bakay Kornél	Kishonthy Zsolt
A történész felelőssége.....47	Elhunyt Pataki János.....115
Kállay Géza	PhS Tibold Szabina
Regia Civitas.....49	Pataki János festőművésztől búcsúzunk.....116
MAGYAR NÉPKULTUSZ	KÖNYV
PhS Fister Magdolna	Horváth Barna
Mondáink, hiedelmeink.....51	Emlékezni tilos.....118
MAGYAR NÉPKÖLTÉSZET	VERSEK
Dr. Gyárfás Ágnes	Valek Tünde
Az aranyréten meseelemzés.....54	Dernő büszkesége121
Az aranyréten.....62	Aqueduct.....122
Szilveszter Gabriella	Nagypéntek, Tavaszai cinke vers.....123
Mondóka.....67	Virágh László
AUTOBIOGRÁFIA	Értetek csak lángolni szabad, Magyarország.....124
Dr . Buzády Tibor.....68	SZABINA ROVATA
MAGYAR NÉPMŰVÉSZET	PhS Tibold Szabina
Orosz Zsolt	Csiha bácsi.....125
Tulipános Láda díszítő elemeinek üzenete.....74	Weörös Sándor
MAGYAR NÉPI BÖLCSESSÉG	Testamentum.....128
Gagyí Bíró Kata	
Isten Igéje a Székely Szóttesekben.....76	

DR. VÉGH TIBOR

Feltételezés a magyar Szent Korona abroncsán kicserélt 2 kép eredetijéről

Mint a Szent Korona iránt érdeklődők, és róla több-kevésbé tájékozottak előtt ismeretes, az abroncson hátul közepén 2 kép nem eredeti elhelyezésű, azokat valaki/k/, valamikor, valahol, valamiért kicserélték, /de most ezzel nem foglalkozunk/. Helyükbe Konstantin /egyik görög császár/ és Geobitzasz /Géza fejedelem?/ képét tették. A Szt. K. ezért ma – úgy mondjuk – „rontott” állapotban van. /És mivel a Korona nem fejdísz, hanem beavató eszköz, feltételezhető, hogy ebben az állapotában nem is lenne képes a teljes értékű beavatásra./

Önként adódik az a kérdés, hogy kiknek a képe lehetett eredetileg hátul közepén az abroncson? Az u.n. szakirodalomban több feltételezés is létezik, de mindegyik csak olyan erejű, hogy annak végiggondolása nem von maga után semmiféle következtetést a Szt. K. szerkezetére nézve, és a feltevést a Szt. K. szerkezetébe illesztve a Szt. K. nem árul el semmi újat magáról az eddigi információkhoz képest.

Az említett feltételezések mind jó szándékú, de emberi logikán, gondolatársításon, embertől kiinduló sejtésen, várákózáson, következtetésen alapulnak, és csak az igazolná helytállóságukat, ha megtalálnák valahol azt a 2 képet, amelyek bizonyíthatóan egykor a Koronán voltak. Tehát ezek a feltételezések emberi oldalról nézve próbálják a hiányt pótolni.
De mit mond maga a Szt. K.?

Minden emberi műnek – leszámítva a l’art pour l’art különcködéseket – célja van, és a mű ennek a célnak megfelelően van kialakítva. Ma már kétségen kívül kijelenthetjük az eddigi vizsgálatok és észrevételek alapján, hogy a Szt. K. tudatosan megtervezett – és hozzátehetem: szinte emberfeletti szervezettségű – mű. Mivel eddig nem rendelkezünk külső /a Szt. K.-n kívül álló/ bizonyítékkal az abroncson kicserélt 2 képre vonatkozóan /: leírás, rajz, kép,/ használjuk fel a tudatos megtervezettségű műveknek azt a velejáró tulajdonságát, hogy /célra irányuló/szerkezetük van. A tudatosan tervezett szerkezetnek viszont az a tulajdonsága, hogy ha a mű sérült, fogyatékos, nem ép, a meglévő, megmaradt részekből a szerkezet céljának megértésével – szerencsés esetben – vissza lehet következtetni a hiányzó rész/ek/re.

A magyar Szt. K. – a Szt. K.-tan szerint – nem csak tárgy, hanem személy is. Ezt a kettőséget, a 2 szinten fennálló létezést, az anyagi és a szellemi valóságát abban láthatjuk kifejezve és megtestesítve, hogy a Szt. K.-nak nemcsak/látható/ tárgyi, hanem /láthatatlan, de kimutatható/ eszmei szerkezete is van. Lássuk először a látható /tárgyi/ szerkezetét. Legfelül, a kereszt alatt a Teremető, a Mindenható Atyaisten képét találjuk. Ugye ezt nem kell különösebben megindokolni? Legfelül a Legfelső Lénynek kell lennie. Körülötte a legfontosabb 4 apostol:

hárman (Péter, Jakab, János) azok, akik látták Jézus színeváltozását, és hallották az Atya hangját: /"Ez az én szerelmetes fiam"/, és 4.-nek Pál, aki a damaszkuszi úton személyesen hallotta Krisztus hangját: „Saul, miért üldözesz engem?”

Elöl középen pedig az abroncs fölé magasodva, a homlokpánt előtt Krisztus képe áll, és közvetlenül alatta, kétoldalt az abroncon 2 arkangyal /Mihály és Gábor/ képe van.

Az isteni személyeket tehát – érdekes módon, azaz nem úgy, ahogy hétköznapi emberi ésszel és szűk logikánkkal vártuk! – megcserélődve veszik körül a szent személyek: az Égben „lakó”, de a világban mindenütt jelenlevő Teremtőt földi személyek kísérik, Krisztust, az emberként a Földön is járt Istenfiát pedig 2 égi személy /a 2 arkangyal/ kíséri. /Ezzel a megoldással talán – teológiai szakkifejezéssel élve – az „egylényegűségüket” akarták a Szt. K. készítői kifejezni: „Az Atya és Én egyek vagyunk”. A „megcserélődés” szerkesztési mód egyébként többször is előfordul a Szt. K.-ban. Lásd később a Napfordulók és Napéjegylenlőségek szentjeinek összetartozását az évkörben./

Azt látjuk tehát, hogy az Atyát és a Fiút is hozzájuk /valamilyen szempont szerint/ közelállók veszik körül. Ha ezt a viszonyt észrevesszük, és irányadó útmutatásnak is fogadjuk el, akkor a 3. kiemelt személy, Szűz Mária közelében is olyan személyeket kell keresnünk, /és hiányuk esetén feltételeznünk/, akik hozzá közel állnak. /A Szűz Mária-kép jelenlétét a Koronán Révay Péter koronaőr 1613-as írásbeli tanúságtétele alapján és Német Zsolt alapos elemzésére támaszkodva bizonyítottnak vehetjük. A Szűz Mária-kép ugyanis a 3. kicserélt kép, de azzal kapcsolatban nincs

szükség feltételezésbe bocsátkozni./ Márpedig az abroncon hátul középen Szűz Mária alatt, az Ő közvetlen közelében vannak azok a kicserélt képek, amelyeknek az eredetijét keressük. Helyzetük ugyanolyan, mint az arkangyal-képeké a Krisztus-képhez viszonyítva. Ha ezt a formálisan hasonló helyzetet csak a hétköznapi szintjén észleljük - „az első oromzati kép alatt is arkangyalok vannak, tehát a hátsó oromzati kép alatt sem gondolhatunk másra, mint arkangyalokra” – akkor juthatunk pl. ilyen feltételezésre, és földi gondolkodásmód szerint működő agyunkkal akkor találhatunk mindjárt indoklásnak tűnő adatot is: hiszen az arkangyalok 4-en vannak. Igen ám, de az apostolok se 8-an vannak, mégis mindenki mind megjelenítve!

Továbbmenve: Kéri Ádám és Dr. Várlaki Péter „Szent István király palástjának kiegészítő rekonstrukciója és ábrázolási rendszere” c. tanulmányában/ Országépítő 2005/1 14. oldal/ azt írja, hogy az Újtestamentumban csak Gábor és Mihály neve fordul elő, a másik 2 arkangyalé sohasem. Ezt azért fontos, mert Pap Gábor pedig „Hazatalálás” c. kötetében /Püski 1999/, a Szt. K. -ről szóló tanulmányában nyomatékosan figyelmeztet, hogy a Szt. K. „tisztán Újszövetségi jellegű”, szemben a német-római császári koronával, amely Ószövetségi jellegű a rajta levő személyek miatt.

De a legnagyobb érv az ellen, hogy Szűz Mária képe alatt arkangyalok legyenek, az az, hogy az arkangyalok egyértelműen az isteni rangot jelölik Krisztus képe alatt, míg Szűz Máriánál erről szó sem lehet. Nézzük ezek után, hogy a közelállóság ismerve alapján

vajon milyen szent személyeket tételezhetnénk fel az abroncon kicserélt képek helyén eredetiként? Először is feltétlenül ragaszkodnunk kell ahhoz, hogy csakis szenteknek kell ott megjelenniök, mert a Szt.K. a maga egészében, és nem 17/19-ed részben szent, mármint a képek számát tekintve. Szerintem Szent József és Keresztelő Szent János illik oda leginkább. És hogy milyen alapon? Hát a családi kötelék alapján. Hiszen Szt. József Szűz Mária férje volt és a világ szemében Jézus apja is /valójában nevelőapja/, Keresztelő Szt. János pedig Jézus unokabátyja, és igencsak áldozatos szerep vállalója az Evangélium hirdetésében.

Egyháztörténészek jóindulatúan aggályoskodtak ez ellen a feltételezés ellen, mondván, hogy „Józsefet csak a kései középkorban kezdték szentként tisztelni”. Ez az ellenvetés egy pillanatra sem ingatta meg feltételezésemet. Ez ugyanis jellegzetesen Nyugat-Európa-centrikus egyháztörténeti beállítottság. Elképzelhetetlen, hogy azon a földrajzi tájon, ahol a Szent Család élt, és ahol a legelső keresztény egyházak megalakultak, ne tisztelték volna már az első századoktól kezdve az Istengyermek és az Istenszülő Anya mellett – a Keleten oly fontos! – Családfőt is kellő mértékben. Tehát nem „Istenapa”-ként, hanem szentként.

Megkérdeztem tehát Dr. Vörös Győzöt, a zseniális fiatal /pécsi/ egyiptológust, aki egy kopt barlangban a Szt. K. Krisztus-képével teljesen megegyező képet fedezett fel, /másolata a budapesti sziklatemplomban – Gellért rakpart – látható/, hogyan áll József, az ács tisztelete a Szentföld környéki egyházakban? Dr. Vörös Győző

hosszasan sorolta fejből az erre vonatkozó bizonyítékokat, többek között azt, hogy a legkorábbi tárgyi bizonyítékok /kép/ a IV.-V. szd.-ból valók. Ezzel bebizonyosodott, hogy egyrészt a Korona jóval Szt. István kora előtt is készülhetett, másrészt, hogy jóval keletebbre található műhelyben, mint eddig képzeltük. Ezenkívül az is bebizonyosodott, hogy az európai egyháztörténészek nem elég tájékozottak a közel keleti keresztény egyházak korai időszakáról.

Németh Zsolt, aki részecskefizikai analógiával zseniális módon kiderítette az energiaáramlás útját a Szt. K.-ban, elveti ugyan a Konstatin és a Geobitzász képet, de óvatosan fenntartja, hogy az eredeti képeken mégis valamiféle „uralkodók” lehettek./ „A magyar Szent Korona”, BKL kiadó, Szombathely, 2007/. Ez érhető részéről, hiszen számára, aki az energiaáramlás útját kereste, nem a szentek kiléte képezte az alapot, hanem a képek oldalsó mintázata volt az irányadó. De az „Uralkodók” mellett asztrológiai logikával is érvel, miszerint „négy” minőség /tűz - víz - levegő - föld/ jelenik meg az abroncs képeinek személyeiben: /előlről, a homlok felől haladva/ a 2 arkangyal után /akik levegő-minőségűek/ a 2 katonaszent /György és Demeter/ tűz-jellegű, a 2 orvos szent /Kozma és Damján/ víz-jellegű, így a maradék 2 szentnek föld-jellegűnek kell lennie. Ez nagyon szépen hangzik, de mivel nem értek az asztrológiához, kérdem: a minőségek csak egyetlen jelleget tartalmaznak? Ezeknek a minőségeknek mindegyike nem tartalmaz-e többféle jellegre vonatkozó lehetőséget? Azaz: más jelleg nem tartozhat a föld-minőséghez, csak az uralkodás? Pl.: a

családi kapcsolat nem eléggé föld-jellegű? A családi kapcsolat, mint a föld-jelleg egyik esete, nem fér bele a föld-jelleg tartalmába?

És különben is: miért kéne az uralkodói jelleget földi uralkodókkal juttatni kifejezésre a Szt. K. -n, amikor már ott van a Világ Urának és Krisztus királynak a képe? Én más szabályszerűséget látok a 2x4 szent-párban. Felülnézetben és a homlok felől szemlélve: a 4 középső szent /György, Demeter, Kozma, Damján/ „egyszerű” szentek, mert nem fúzi őket különleges kapcsolat valamelyik kiemelt képhez, de a 2 elülső /Mihály és Gábor/ meg a 2 hátsó /József és Ker. János/ valami „többlettel” rendelkeznek a 4 középsőhöz képest azáltal, hogy kapcsolódnak az abroncon felettük álló kiemelt képhez, illetve személyhez: Mihály és Gábor nem földi szentek, hanem égiek, így kapcsolódnak az égi Krisztushoz, József és Ker. János pedig azért érdemelnek más minősítést, mint a középső szentek, mert kiemelt képpel, a Szűz Mária képpel vannak különleges kapcsolatban, mégpedig családi kapcsolatban.

Az abroncon kicserélt 2 kép eredetijére vonatkozó feltételezések bemutatása során méltánytalan lenne, és célzatosság gyanúját kelthetné megfelekedezni a legelterjedtebb feltételezésről. Ez Pap Gábortól származik és Atillára meg Budára vonatkozik. /Éveken keresztül téli Napfordulókor nagyszámú résztvevővel u.n. „Fénykorona-szertartás” keretében hitvallásszerűen ünnepelték ezt a feltételezést. /Ez a feltételezés nagyon fura, mert a Koronának épp Pap Gábor

által feltárt fő funkciójával, a beavató szereppel van ellentétben. A Szt. K., nem köthető valamelyik uralkodóhoz, hanem fölötte áll a mindenkori uralkodóknak. A koronázás, mint folyamat egyirányú, amelynek a 2 pólusán áll a Korona és a beavatandó személy. A folyamat a Koronáról a beavatandó személyre irányul és nem oda-vissza játszódik le. Ha a Koronán rajta lenne egy konkrét uralkodónak /pl. Atillának és /vagy Budának/ a képe, akkor az/ok/ saját magát /magukat/ is beavathatná/k/? A szakrális király /ha pl. feltételezzük, hogy Atilla az volt/ nem tetethette rá a saját képét a Koronára, mert tisztában volt a Korona nála feljebbvalóságával, és nem ronthatta le a Korona beavató képességét azzal, hogy olyan személy/ek/ képét is viselje, aki/k/ nem szent/ek/. Ugyanígy Atilla utódai is tisztában voltak mindezzel, tehát ők sem teheték rá Atilla és /vagy Buda képét, bármilyen fontosnak ismerjük is el őt /őket/ a magyarok őseinek történetében. És fel kell tennünk azt a kérdést is, hogy mi köze van Atillának és/vagy Budának a Pap Gábor által megkövetelt Újszövetségi és Üdvtörténeti jelleghez, szerephez?

Az elmúlt évtizedekben a Szt. K. tanulmányozása során fontos felismerések születtek: így pl. Pap Gábor felismerte a Szt. K. beavató jellegét, Németh Zsolt kiderítette az energiaáramlás útját a Szt. K.-ban, hogy magamat ne is említsem, aki megindokoltam a Szt. K. személyiség -jellegét, /lásd a későbbiekben/, de a legösszefoglalóbb felismerés Dr. Fehér Andrásé, aki nemrégiben mutatott rá – ¹

¹ A „Tanulmányok az Szt. K. szellemében” c. kötetben /Eger, 2018. március/.

az arany metszés általános érvényesülése kapcsán – a Szt. K. teljes mibenlétére, nevezetesen, hogyan az Élő világ modellje! Ez az élő jelleg vonatkozik a Kozmosztól kezdve a Földön is mindenre, a sejtek szintjén is.

Ámde társadalmi szinten mi az élet alapvető egysége, élő sejtje? A család! Hát nem eléggé indokolt a világmodellbe a család szerepét is belefoglalni, mint az élővilág társadalmi szintjének létfontosságú sejtjét?

Ennyit a Szt. K. tárgyi szerkezetéről és a kicserélt képek eredetijének feltételezéséről. De miben áll a Szt. K. eszmei szerkezete? A Szt. K. tárgyi mivoltában a 3 térbeli dimenzióban létezik. A 4. dimenziót, az időtényezőt a képeken ábrázolt szentek névnapjai dátuma adja. Pap Gábor /"Hazatalálás" c. kötete 549. oldalán/ jól sejtette, hogy a Szt. K. szentjeit névnapjuk szerint sorba rendezve „fontos, képi” üzenetet kaphatunk. Felvetését elfogadva a szenteket névnapjuk dátuma szerint sorrendbe állítottam, ebből „egydimenziós” képet /vonálnak megfelelő/ jegyzéket kaptam:

1.	Gábor	III.24.
2.	György	IV.24.
3.	Fülöp	V.1.
4.	Keresztelő János	VI.24.
5.-6.	Péter-Pál	VI.29.
7.	Jakab	VII.25.
8.	Bertalan	VIII.24.
9.-10.	Kozma-Damján	IX.27.
11.	Mihály	IX.29.
12.	Demeter	X.26.
13.	András	XI.30.
14.	Tamás	XII.21.
15.	János	XII.27.
16.	József	III.19.

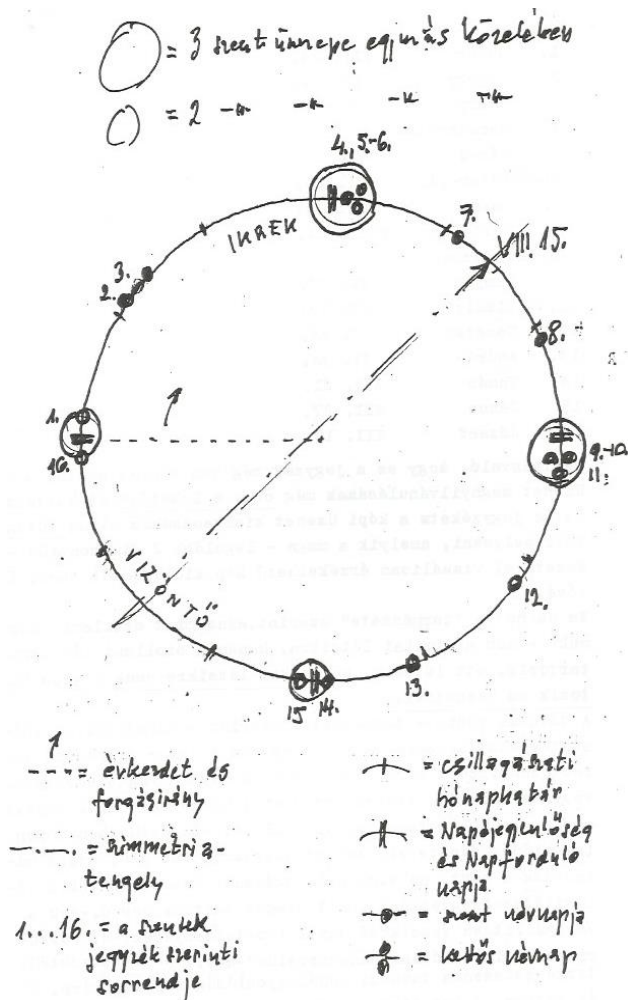
(A névnapok dátuma az „Új Ember c. katolikus hetilap 2002. falinaptárából)

Nyilvánvaló, hogy ez a jegyzék még nem kép. Az adatok a képi üzenet megnyilvánulásának még csak a lehetőségét hordozzák. Ezt a jegyzéket a képi üzenet kiolvasásához olyan közegbe kell helyezni, amelyik a maga – legalább 2 dimenziós – szerkezetével vizuálisan érzékelhető kép kiolvasását teszi lehetővé.

Az üzenet – „természete” szerint, azaz mint szellemi „termék” – nem a fizikai létsíkra, hanem a szellemi létsíkra tartozik, ott létezik, a fizikai létsíkra csak a képe tartozik az üzenetnek.

A dátumok pedig – természetük szerint – időadatok. Az időadatok elsődlegesen az idő – és nem a tér – dimenziójába tartoznak. Ezért erre a célra (időadatok ábrázolására), tehát vagy a végtelen egyenes, vagy az önmagába visszatérő szabályos görbevonalak egyike – pl. a kör – a legalkalmasabb. És mivel esetünkben éppen ismétlődő, évente visszatérő adatokról van szó, azért válasszuk a kört, az u.n. csillagászati évkört. /Ezzel a választással egyébként ismét eleget tettünk Pap G.-nak a sorba állításra vonatkozó egyik követelményének, az „évköri-asztrálmitológiai hangszerelés”-nek./ Az év kezdetét természetesen a tavaszi Napéjegyenlőség napját, márc. 21.-ét vettem, a Kos jegye, azaz csillagászati hónapja kezdőnapját. Azért tartom természetesnek ezt a kezdetet, mert amikor a Szt. K. készült, és egy szakrális mű /:Világmodell/ esetében

A SZENT KORONA KÉPSORRENDJE AZ ÉVKÖBEN

1. SZ. ÁBRA

azok a – minden bizonnyal igen nagy tudású – emberek, akik a Szt. K.-t megtervezték és kiviteleztek, nem a mai naptár, hanem a csillagászati naptár szerint tartották számon az időt. És mindez nagyon szépen illeszkedik ahhoz is, amit Pap Gábor hangsúlyoz, nevezetesen hogy a Szt. K.-nak „üdvörtörténeti rendje van”. A jegyzék első tagja a III 21.-hez közeli névünnepű Gábor: III. 24., egyúttal az Angyali Üdvözlet (III.25.)-hez közeli az ünnepe, vagyis az üdvörtörténet kezdete. /Nem kerülhetem el, hogy meg ne jegyezzem: Pap G. jan. 25.-tel – Pál megtérésének

napjával, és a csillagászati évkör 11. hónapjában, a Vízöntőben kezdi a felsorolást, saját magához többszörösen következtetlően. Nem is jutott semmiféle eredményhez./

De térjünk vissza az évkör használatához. Kiindulópontként az óralap 9-esének megfelelő helyet vegyük fel, ahogy ezt a csillagászati felfogás diktálja, mint a tavaszi Napjégyenlőségnek a hagyományos pontját. Ha ebbe az évkörbe arányosan bejelöljük a szentek névünnepeinek dátumát, akkor az 1.sz. ábrát kapjuk. /Forgásirány jobbos./

Bármiféle erőltetés, torzítás, az adatok nagyvonalú elhanyagolása, vagy előzetes koncepció belemagyarázása nélkül szembeszökő csoportosulások, „sűrűsödések” tűnnek elő a 4 Napforduló és Napjégyenlőség közvetlen közelében. /Az erőltetést, stb. nem ok nélkül tartottam szükségesnek hangsúlyozni. Akad ugyanis – sajnos – kutató, aki előzetes koncepciója érvényesítse érdekében az említett tisztességtelen fogásokra is vetemedik. Pap G. – nagyon helyesen – fel is szólítja az olvasót a „Hazatalálás” 540. oldalán: „...tanuljunk meg leleplezni a szellemi szemetelőket!”/

A téli Napfordulónál és a tavaszi Napjégyenlőségénél 2-2 szent, a nyári Napfordulónál és az őszi Napjégyenlőségénél 3-3 szent van! A téli Napforduló tája és a tavaszi Napjégyenlőség tája között nincsenek szentek! És nincs szent az Ikrek jegyében /V.21. – VI. 20./ sem. Többen ezt „hibának” próbálták minősíteni. Sokáig nem tudtam erre mást mondani, csak azt, hogy „így jött ki az adatokból, nem tudok mást csinálni.” /Pap G. pl. a Zodiákusnak mind a 12 jegyében beleerőltetett szentet./ És megkérdeztem azokat, akik az

„ürességeket” hibának tartják, hogy hol van az előírva, hogy minden műnek mindig tartalmaznia kell a Zodiákus összes jegyére vonatkozó utalást? Ilyen előírást nem tudtak mutatni. A Vízöntőről egyébként magának Pap G.-nak vannak csodálatos fejtegetései a „Hazatalálás” 162. oldalán kezdődő fejezetben, és ott „kiüresedettségéről” értesülhetünk. Aztán a „Dobogó” c. folyóirat 2006. áprilisi számában Born Gergely „Mária országa” c. írásában /a 17. és 18. oldalon/ magától megkaptam a szakszerű feleletet:

„A Vízöntő az egyetlen a 12 állatövi jegy között, ami rendellenesen viselkedik. Ez abban nyilvánul meg, hogy ahol szabályosan neki kellene kifejtene működését, ott időszakadék tátong.”

„Az Ikreknél a téridő lenullázódik.”

Lám, lám, itt a kielégítő magyarázat! Ahol nincs idő, ott miért lennének dátumok? Bebizonyosodott tehát, hogy nem szabad azt hinnünk, hogy ha valamit merev, hétköznapi logikánkkal elvárhatónak hiszünk, akkor annak biztosan úgy is kell lennie, hanem egészen más okok is működhetnek mögötte, amelyek fényében a furcsaságnak tűnő mozzanatok egyszerűen érthetővé válnak. De menjünk tovább az évköri adatok számbavételével. A tavaszi Napéjgyenlőség tája és a téli Napforduló tája közötti $\frac{3}{4}$ évben a fordulókön kívüli naptári – nem csillagászati! – hónapokban 1-1 szent van, következetesen. A sorrend utolsó /16./ szentje, József, közvetlenül a csillagászati évkezdet előtt áll, ezzel mintegy visszacsatolja a körfolyamatot.

A téli Napfordulótól kiindulva csillagászati negyedévenként egyenletesen növekvő számban találunk ünnepeket: 2, 3, 4, 5. Ez a „felpörgés” is mintha az év/kör/ forgására utalna.

A Napéjgyenlőségek között /”vízszintesen”/ megfelelv az évet a 2 félév az ünnepek számában kiegyenlítetttséget mutat: $3+4=5+2$.

Az 1-nél többszemélyes, azonos nagyságú „létszámok” egymással szemben párokat alkotnak, mégpedig mindig Napéjgyenlőség - Napforduló összetételben, /és nem 2

Napéjgyenlőség, 2 Napforduló! Itt a már említett megcserélődés, /és az ilyen összetételű 2 páron belül mindig fordított helyzetben.

Mert

- a 3-személyes nyári Napfordulónak a párja a 3-személyes őszi Napéjgyenlőség /és nem a 2-személyes téli Napforduló,/
- a 2-személyes téli Napfordulónak a párja a 2-személyes tavaszi Napéjgyenlőség /és nem a 3 – személyes őszi Napéjgyenlőség/.

A Napforduló - Napéjgyenlőség párok között félreérthetetlen szimmetriatengely húzódik, ami azonban nem egyszerű semleges vonal, hanem határozott /mondhatnám: vektoriális/ irányultsága is van. Mert alul, a Vízöntőben, ahol az egyenes metszi a kört, ott 0 /nulla/ szent van, de innen a köríven kétoldalt kétfelé is elindulva és a Napfordulókon keresztülhaladva egyre magasabb számban találunk szenteket: először 2-t, aztán 3-at, így a tengely felső metszéspontja a körön mintegy a kicsúcsosodását, középpontját alkotja az évköri sorrendnek. (A tengely helyének meghatározása külön leírást igényel.)

Lásd a cserkészvezetők „Táborkereszt” c. folyóiratának 2006. aug.-i számát.

De milyen ünnep van ott?

AUGUSZTUS 15.-e,

NAGYBOLDOGASSZONY!

Mit jelent ez? Azt, hogy a magyar kereszténységnek a világon egyedülálló Boldogasszony-tisztelete ezek szerint

nem egyszerű és spontán népi jámborság csupán,

nem folklorisztikus színfoltja csak a vallásnak,

hanem a Szt. K.-ba beleírt ősi parancs,

amit követni és megtartani szent kötelességünk!

És ha képi üzenetet vártunk a szentek sorrendjétől, akkor íme, itt az üzenet, az egyértelmű, tisztán világos, magától megmutató üzenet. Szent József és Keresztelő Szent János képének feltételezése ugyan még nincs „külsőleg” bizonyítva, de a feltételezés segítségével felbukkant eredmény nagy

valószínűséggel hat vissza a feltételezés megalapozottságára. /A helyzet hasonló ahhoz, mint amikor valaki a megoldó képlet ismerete nélkül „megsaccolja” az x és az y értékét a kétismeretlenes egyenletben, behelyettesíti, és – lássunk csodát! – előáll az egyenlőség. Lehet azt mondani, hogy az illető nem ért a matematikához, és ez igaz is, de az eredmény akkor is helyes és valóságos./ Ebből is látszik, hogy ha a magyar Szt. K. Boldogasszonya üzeni akar, akkor nem a hivatalosokkal pl. akadémikus művészettörténészekkel teszi ezt meg, hanem akárkivel, amatőrnek, kontárnak, dilettánsnak is kikiáltható „kívülállóval” is tud üzeni. /1917-ben sem a lisszaboni érsekkel, de még csak nem is a fatimai plébánossal üzent, hanem írástudatlan pásztorgyerekekkel./

Könnyen kiszámolhatjuk; hogy augusztus 15.-e a január 1.-gyel kezdődő év arany Metszési pontja is egyben, nemcsak Mária-ünnep. Ez az év 226. napja, és $365 \times 0.618.034 = 225,6$. Mivel a napokat egész nap egységben számoljuk, azért a 225,6 csakis 226-ként értelmezhető. Megdöbbenő, hogy ekkora pontosságot tudtak a Korona készítői elérni. Ennek a kulcsszámnak a megjelenése a Szt. K. eszmei szerkezetében fényes bizonyítéka Dr. Fehér András felismerésének, vagyis hogy az egész élővilág az arany Metszés szerint épül fel, és hogy a Szt. K. ennek az ÉLŐ világnak a modellje. Örülök, hogy az arany Metszés jelenlétét a Szt. K. -ban nem most kerestem meg és találtam meg, hanem még 2002-ben, Dr. Fehér András tanulmányának megismerése előtt, tehát nem vagyok azzal gyanúsítható, hogy azon fellelkesedve magyaráztam bele a Szt. K. -ba.

A magyar kereszténységnek a Szt. K. -ba beleírt Boldogasszony-központúsága több irányban is magyarázatot ad és megvilágosodást hoz. Így pl. Szt. István tettére is. Ezek szerint ugyanis nem egyszerűen és alapvetően fia elvesztése miatti bánatában, a dinasztikus öröklés megghiúsulása miatti tanácsstalanságában, és nem a 2 nagy hatalom – a német-római és a bizánci – közötti kényeszerű választás dilemmájának feloldásaként ajánlotta fel a Szt. K. –t és vele az országot Szűz Máriának. Ez a tett részéről nem rögtönzött ötlet, a kilátástalan helyzetben megtalált, de addig soha fel nem merült kiút, nem kétségbeesésből született megoldás volt, és főleg

nem egyéni választáson alapuló döntés volt, hanem – jól ismert mai szóval élve – „munkaköri kötelesség”, a

helyzetre előrelátóan megszabott parancs, aminek a Szt. K.-ban előírt voltát Szt. István, az ezzel a Koronával megkoronázott APOSTOLI király még nagyon világosan tudhatta, ha ez a tudás később – különösen a Szűz Mária-kép eltüntetésével- feledésbe is merült.

És itt a kulcsa annak is, hogy a Szt. K. miért személyiség, és nem csupán tárgy. Azért személyiség, mert Szűz Máriát képviseli, az Ő képviselőjében birtokolja az országot és a népet, mint földi helytartója.

A Szt. K.-tan tudósai és hívei eddig is szent meggyőződéssel vallották, hirdették és tanították a Szt. K. személyiség-jellegét, 2 létszinten való létezésének különleges mivoltát, de nem tudták, nem tudhatták valamilyen konkrét összefüggéssel bizonyítani, mert nem volt a kezükben a Szt. K. titkának az előbbieken kifejtett felismerése. A Boldogasszony-központúságnak a Szt. K. eszmei szerkezetébe beleírt tényével szeretném a Szt. K.-tannak – a hétköznapi ember előtt eddig képtelenségnek tűnő álláspontját /a Szt. K. nemcsak tárgy, hanem személy is/ -alátámasztani, és a személyiség kilétére rámutatni, azt megnevezni.

Tehát ami eddig képtelenségnek számított, az épp a képek segítségével nyert magyarázatot. Hát persze, hogy szent a Szt. K. hát persze, hogy helyettesíthetetlen, hiszen ezek a tulajdonságok velejárói a személyiségnek, a szent személyiségnek. Az augusztus 15.-ére mutató tengellyel a képtelenségből érthető képszerűség lett.

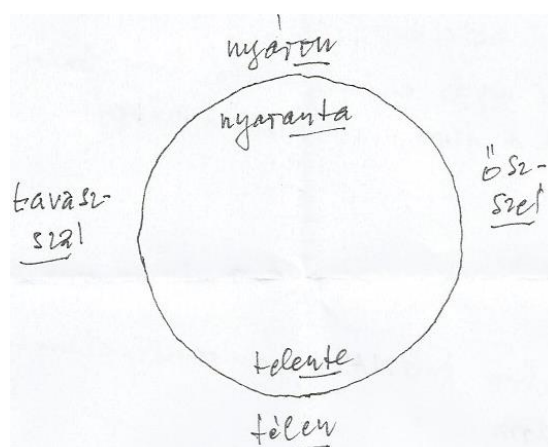
Nem Szt. István választotta tehát Szűz Máriát pátronánkul, hanem Szűz Mária fogadott bennünket népéül már előbb!

Szt. István tehát nem újdonságként ajánlotta fel a Koronát Szűz Máriának, hanem „csak” visszaadta annak, akié! A Szt. K.-ba bele van írva, hogy ha az ország nagy bajban van, Szűz Máriához kell fordulni, ahhoz, akié az ország és annak népe.

Láthatjuk, hogy milyen lényegretörő és messzire vezető felismerésekhez tud hozzásegíteni bennünket Szt. József és keresztelő Szt. János feltételezése a K. abroncsán kicserélt 2 kép helyén. /Az ebben az írásban bemutatott felismerésekben kívül még számos más is született./ Mivel azonban külső bizonyíték mindaddig nem hitelesíti ezt a feltevést, azért azt mondom: ha valakinek nem elég meggyőző, nem elég hihető, sőt nem fogadható el ez a feltételezés, álljon elő meggyőzőbbel, hihetőbbel, elfogadhatóbbal, amelynek segítségével még többet árul el saját magáról a Szt. K., és igyekezni fogok elsőként őszinte szívvel gratulálni neki.

— • —

Gyöngyszem a magyar nyelv csodáinak tárházából

A magyar nyelv az időhatározó ragokban megkülönbözteti a Napfordulás és a Napéjegyenlőségi évszakokat!

AGÓCS ERIKA

Kincsiünk, édes anyanyelvünk

Először is a nyelvünk legszembeütőbb **sajátosságairól** fogok beszélni, természetesen a teljesség igénye nélkül, majd **nyelvünk igazi kincseit** mutatom be.

- 1.) A magyar nyelv **alapgökökből építkezik**, ezért nem tud változni. A gyök a szó legkisebb, még értelmes része. A gyökök zömmel még képek: szív, fáj, bűg – szinte látjuk, halljuk a jelentését. A magyar az alapgökökből képzők, jelek és ragok segítségével felépített egyetlen szóval fejez ki olyan tartalmat, amit más nyelvek csak több szóval tudnak kifejezni, és lehet, hogy akkor sem olyan pontosan, árnyaltan, mint a magyar. Itt persze nem csak olyan mesterségesen kreált, tréfás szavakra gondolok, mint amelyek ebben a mondatban szerepel: Ezt a tálat jól *elkelkáposztásítottalanítottátok* – vagyis megettétek belőle az összes kelkáposztát. A gyökökről még később is ejtek pár szót.
- 2.) A magyar nyelv jellegzetessége továbbá a **játékosság** (ld. a székely vicceket, amelyekben a szavak mindig kétértelműek). Nyelvünk továbbá **szerekkettőzni** (nini, lám-lám, egyszer-szer, pápá), vagy **ikerszavakat használ** (ebből közel 2500 van!), főleg hangulatfestésre (illeg-billeg, lárifári, bicebóca, ákombákom, cseng-bong, csűr-csavar, limlom, gizgaz, hipp-hopp, kipp-kopp, tik-tak, tarka-barka, tündi-büdi), vagy ellentétes, és távoli jelentések közel hozására (körülbelül, él-hal, süt-főz).
- 3.) A magyar nyelv **nem ragozza a főneveket**, mert nem különbözteti meg nemek szerint. Más nyelvek megkülönböztetik a hím- és nőnemű, némelyeknél még semleges nem is van. Például a németben a semleges nemű

kislány (das Mädchen) ül egy nőnemű padon (sitzt auf der Bank). A kislány semleges neme még csak érthető, mert még nem felnőtt, tehát nem fiú, és nem lány... Vajon milyen okból lehet egy tárgy akármilyen nemű? A latinban a főnevek a végződésük szerint hím-neműek (ált. -us), nő-neműek (ált. -a) vagy semleges neműek (pl. -um). Ezek ún. nyelvtani nemek, amelyek tovább élnek a neolatin nyelvekben, a természetes nem mellett. Az indogermán német nyelv is ezt az elvet alkalmazza.

- 4.) A **hasonulás** – szintén jellemző a nyelvünkre. (A képző, a jel és a rag első hangja hasonul a névszó (főnév, melléknév, számnév, névmás) utolsó hangjához. Pl.: asztal-val → asztallal, kék-vel → kékkel, öt-vel → öttel, az-val → azzal).
 - 5.) A **hangrend- vagy magánhangzó-harmónia** azon törvényszerűsége nyelvünk hangszerkezetének, hogy egy egyszerű szó vagy csupa magas, vagy csupa mély magánhangzókból épül fel (magas hangrendű: ép, kér, ír, ösztökél; mély hangrendű: had, kutya, málna, oroszlan, savanyú). Illeszkedés: lehetőleg azonos hangképzésű toldalékot illesztünk a szavakhoz, a magas hangrendűhöz magas, a mély hangrendűhöz mélyet:
ban/-ben házban, kézben
ra/-re házra, kézre, stb.
- Vannak azonban vegyes hangrendű szavaink is (béka, maradék, csikó, kocsi), melyek ragjának képzésére szintén vonatkozik összefogó szabály. Eszerint ezekhez legtöbbször mély magánhangzójú toldalékot illesztünk (békának, maradékot, csikóval, kocsiban).

6.) Nyelvünk **az egészből következett a részekre** (deduktív): a nagyobb egységből a kisebb felé haladva építjük fel a szót: a lényegét tartalmazó (alap)gyökhöz kapcsoljuk először a képzőket, így más szót formálunk belőle, utána a viszonyokat kifejező jeleket, majd végül a ragokat.

E logika szerint számolunk: tizenegy (tíz – en – egy) és keltezőnk: 2021. november 25., és így címezünk: Miskolc, Batthyány u. 1., valamint bemutatkozásakor is először a családi nevünket mondjuk, és utána a keresztnévünket.

7.) Nyelvünk szerkezete, működése, szelleme egy töről fakad népi kultúránkéval, különösen a zenénkével. Beszédünk a népzeneinkkel egyezően **ereszkedő lejtésű**.

8.) A magyar nyelven gondolkodás **mindkét agyféltekét dolgoztatja**. A magyar képekben gondolkodik – magyarán: ezért vagyunk olyan kreatívak, a dolgok lényegét azonnal meglátók. A többi, főleg a mesterségesen „széttört” (indoeurópai) nyelveken gondolkozók már nem „látják” az összefüggéseket, mert a hasadás, széttörés miatt nem látják a lényegét. Ez olyan, mint a széttört tükör, amiben csak a részeinket látjuk.

Európában még sokan tudják, mire vagyunk képesek mi, magyarok. Hadd meséljem el itt a testvérem történetét. Amerikai motorolajat forgalmazott a cége, az európai elosztó központ Svájcban volt. Egy alkalommal, amikor vételezni ment, panaszkodtak neki, hogy az amerikaiak eladták a céget másnak, és az új tulajdonos nem középen álló nyakú flakonba akarja tölteni az olajat, hanem oldalsó nyakúba, és emiatt nekik új töltő gépsort kell vásárolniuk. Az öcsém megkérdezte, megnézheti-e a gépeket. Megengedték neki. Megnézte, és megmondta, hogy nem kell új gépsort vásárolniuk, mert a töltőfejek átszerelhetők bármelyik oldalra, ezt itt ki kell csavarni, áttenni amoda, ott rögzíteni, és már kész is. A svájci azt mondta neki: „*Nahát, mondták nekem, hogy ha valamit*

nem tudok megoldani, keressek egy magyart, az biztosan megoldja...”

De nézzük csak meg, miért is nem szeretik tanulni az iskolás gyerekek a magyar nyelvtant? Azért, mert nem a saját természetének, rendszerének megfelelően tanítják, hanem a latin és a német nyelv sajátosságai belekényszerítve, elnyomorítva dolgoztak ki rá egy oktatási módszert. Sajnos. Ezért a gyermekeknek még véletlenül sincs alkalmuk arra, hogy maguk ráérezzenek az anyanyelvük gyöktermészetére. Szótagolva tanítják olvasni, így a gyök soha nem nyilvánul meg. Pedig a kisgyermek, amikor beszélni tanul, gyakran alkot saját maga is szavakat, amik meg is állják a helyüket, hiszen egy gyökszóra ráültetnek egy másikat, és máris kész az új szó.

Mint gondolhatjuk, és bizonyára vannak Önök között olyanok, akik tudják is, hogy nem csak a mi **anyanyelvünk gyöktermészetű**. Ismert jelentős gyöknyelvek a magyaron kívül a héber, az arab, a szanszkrit és a dravida. Holt gyöknyelvből nagyon sok volt, az ismertebbek pl. a káldeus (ma sumérnak mondják, de ők nem így nevezték magukat), és az etruszk.

Nézzük, nagy vonalakban, ki mindenki dolgozott azért, hogy édes anyanyelvünket rangjához méltó módon és eszközökkel tanítsák az iskolákban a gyermekeinknek. Először is megemlítem **Kresznerics Ferenc** nevét, aki az 1700-as évek végén élt, esperes-plébános, tanár, akadémikus, szótáríró volt, hat nyelven beszélt, (németül, latinul, olaszul, franciául, görögül és héberül), de megismerkedett a perzsa és a török nyelvvel is, hogy nyelvtani szabályait összehasonlítsa a magyar nyelv szabályaival. 1790-ben kéziratban maradt magyar nyelvtant állított össze *Magyar-Nyelv-Könyv* címmel. Ebben a művében a korábbi és kortárs nyelvészeti munkák többségéről bírálóan nyilatkozott, mert szerinte többségük, ahogy fentebb én is említettem, a magyar nyelvhez idegen nyelvekre jellemző szabályok alapján közelít.

Két évtizedes gyűjtés után 1808-ban kezdte el rendezni gyökérrendű szótárának anyagát. Ez a munka vezetett fő művének, *A magyar szótár gyökérrenddel és deákozattal* című szótárának megírásához, amelyben mintegy 80.000 szó szerepel. Szótárában a „gyökerek” alapján és nem ABC betűrend szerint csoportosította a kifejezéseket. A kiemelt szótó, gyökér után bokorba gyűjtötte a képzéssel és összetétellel létrehozott szavakat. Ismertette a tájnyelvi vagy nyelvtörténeti alakváltozatokat, továbbá az adott kifejezéshez tartozó szólásokat, közmondásokat is. Ez óriási munka és óriási előrelépés volt!

A következő, igen fontos személy **Czuczor Gergely** (1800-1866), magyar bencés szerzetes, költő, nyelvtudós, a Magyar Tudományos Akadémia tagja. Eredeti keresztnéve István volt, rendi neve lett a Gergely. Jedlik Ányos természettudós unokatestvére. **Fogarasi Jánossal** együtt (1801-1878), aki jogász, zeneszerző, néprajzkutató, nyelvtudós, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, 1862-74 között 6 kötetben, 4600 oldalon megjelentették „*A magyar nyelv szótárát*”. Országos pályázat útján és az akkori akadémiai tagok segítségével összegyűjtötték nyelvünk gyökkészletét. Ez volt az első tudományos igényű, egynyelvű magyar értelmező szótár, nagy hatású és sokáig használt mű. Ma a 19. század közepe nyelvállapotának és a magyar nyelv eredetének kutatásához kulcsmű, amit a mi Miskolci Bölcsész Egyesületünk Gyárfás Ágnesnek hála, kétszer is kiadott fax simile kiadásban.

Czuczorék a magyar nyelv szavainak felépítését tanulmányozva arra jutottak, hogy, miután a nyelvünk ragasztó (ma így mondjuk: toldalékoló), akkor kell, hogy legyen egy olyan része, amihez ragasztjuk a toldalékokat. Ez az a szórész, amiben nincs „ragasztmány”. Ezt a természeti példa alapján gyöknek nevezték el. A gyök önmagában értelmes szó. Majd azt vizsgálták, hogy ehhez a gyökhez mit és

milyen szabályok szerint illesztünk. A szerkesztők a magyar irodalmi alkotásokból és a köznyelvből gyűjtöttek, tulajdonneveket és a nyelvújítás során keletkezett szavakat, felhasználva elavultnak tekintett, illetve nyelvjárási szavakat is. Bár a megbízás értelmező szótárra szólt, munkájuk kiterjedt a szótörténeti elemzésre is.

A hat kötetben találjuk a 2305 gyököt (ebből több mint 2000 egy szótagú, 20 egy hangból áll, 481 két hangból, 1500 pedig háromból, de akad néhány négy hangból álló is), a ragok száma 200 (közülük 80 egyszerű), a szócikkek száma 110.784. Ezek között vannak azonban helynevek, képzők, jelek, ragok és idegen szavak is. (Ez utóbbiak azért kerültek bele, hogy helyettük bárki javasolhasson egy új magyar szót.)

Az MTA Nyelvtudományi Bizottsága a Czuczor-Fogarasi szótár kiadása után húsz évvel, 1895. december 12-én elhatározta, hogy az addigra már elavultnak kikiáltott szótár helyett újabbat készíttet. Ilyen (átfogó, befejezett stb.) szótár azonban az 1950-es évekig nem készült. *A magyar nyelv értelmező szótára* hét kötetben, 1959-ben, és a *TESZ* néven ismert *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára* 1967 és 1976 között jelent meg négy kötetben, mindmáig a magyar nyelv leírásának, történetének alapvető kiadványa. Körülbelül 12.000 szócikket tartalmaz, a magyar szókészletnek a köznévi elemeit dolgozza föl.

Nyelvünk gyöktermészetével a napjainkban is sokan foglalkoznak, de mind a mai napig nem született meg a GYÖKNYELVÉSZETI TUDOMÁNY, amelynek feladata lenne a gyöknyelvek ismerete, összehasonlítása és (Uram bocsá’) oktatásra alkalmas anyag elkészítése. Itt említem meg **Molnár Zsolt és felesége, Molnárné Czeglédi Cecília** munkásságának jelentőségét, akik a magyar nyelv gyöktermészetére építették fel a módszerüket, amellyel oktatni lehet. Ebből a célból tankönyvet is készítettek. Először a budaörsi Mindszenti József Római Katolikus Általános Iskolában (4 évig, elsőtől a negyedik osztályig), majd Biatorbágyon tanították a gyerekeket a gyöknyelv oktatási

módszerrel. Miután, sajnálatos módon, egyik helyen sem kaptak támogatást még a kollégáiktól sem, ezért ott is megszűnt ennek a módszernek az oktatása. Szerencsére találtak egy másik, befogadó iskolát, az Újbudai Grosics Gyula Sport Általános Iskolát, ahol Molnár Cecília már második éve tanítja ezzel a módszerrel az alsósokat. A tantárgy az „Önismeret és dráma” nevet kapta, és ezt Molnár Cecília el is fogadta, hiszen az oktatási módszer lényege a játék, a játékosság és az önismeret. Cecília asszony heti 2 x 1 órában, plusz 1 szakköri foglalkozáson adhatja át tudását. A Molnár házaspár várja az érdeklődők vagy a módszert alkalmazni szándékozók jelentkezését. Szívesen betanítanak pedagógusokat, megfelelő szakkönyveik is vannak.

A Molnár házaspár szerint a módszerükkel oktatott gyermekek gyorsabban tanulnak, messze kimagaslóan jó, a kortársaikét több évvel meghaladó mértékben fejlett a szövegértésük, ebben országos versenyeken kiemelkedően jó eredményeket értek el, és a dislexiás gyermekek is könnyebben tanulnak. Nézzük tovább, kik is foglalkoznak még a nyelvünk gyöktermészetével. Itt van például a magát nyelvrégésznek nevező **Czakó Gábor**, a ma is élő Kossuth és József Attila díjas író, publicista, képzőművész, a magyar katolikus újságíróképzés megszervezője. Idevágó témájú műveiben a Czuczor-Fogarasi szótár anyagára támaszkodik, azt magyarítja, továbbépíti. Olvasóit játékosra buzdítja, megmutatja, hogyan lehet játszva új szavakat képezni bármelyik gyökből, illetve egy-egy fogalomhoz hozzágyűjteni a hasonló jelentésű magyar szavakat. Az ő munkásságát is segítik hasonló gondolkozású emberek, az olvasói, mint például egy bizonyos Pogány István, aki Czakónak a *Bevezetés a magyar észjárásba* c. könyvében felsorolt, helyváltoztatást jelentő szavunk sokasága láttán felbuzdulva további gyűjtést folytatott, így a Czakó gyűjtötte 1151 szóból 14760 szó lett. Ha ezek közül kivesszük az idegen szavakat, és azokat, amelyeknek az eredeti jelentése nem helyváltoztatás (áll,

néz), de igekötők hozzákapcsolásával azzá váltak (kiáll, beáll pl. a futballban, benéz = belátogat valahová), akkor is marad 5-7000 szó, és ez is többszöröse a más nyelvekben fellelhetőeknek. Magunk is végezhetünk ilyen gyűjtést valamennyi igénken, így képet kaphatnánk pl. a beszélés, az evés, az ivás, vagy más fontos vagy mellékes emberi cselekvés kifejezésének egyedülálló gazdagságáról.

Fontos megemlíteni kortársunk, **Krizsa Katalin** nevét is, aki *Gyöknyelvészet* c. könyvében megalapozta az „összehasonlító gyöknyelvészetet” mint új nyelvészeti ágazatot, valamint **Karvaly Katalin** nevét, akik együtt megírták *A magyar nyelv gyöknyelv*, és a két kiadást (2012 és 2016) megért *Mássalhangzó vázak közös értelme a világ nyelveiben – GYÖKNYELVÉSZET* című könyvet. A témában több tanulmányukat is publikálták. Krizsa Katalin harcol azért, hogy végre megszülessen az új tudományág, az **ÖSSZEHASONLÍTÓ GYÖKNYELVÉSZET**.

Három nyelvre mondják, hogy szent nyelv: a görögre, a latinra és a héber nyelvre, a szent iratok többnyire ezek valamelyikén íródtak. Görög nyelven íródtak az ismert eposzok is, az Iliász és az Odüsszeia. Tudjuk, hogy az eposzok időmértékes versek. Sokáig úgy gondolták, a mi nyelvünk nem lenne alkalmas erre, mígnem **Sylvester János** humanista tudós és bibliafordító 1541-ben ki nem nyomtatta az *Új Testámentumot*. Ennek elkészítése során alaposan tanulmányozta a magyar nyelv sajátosságait, nyelvtanát, és azt vallotta, hogy *[nyelvünk] „igen szabályos ... nem kevésbé, mint a három szent nyelv - a héber, a görög és a latin – bármelyike.”* Igyekevése keretében a magyar nyelv képességeit bizonyítván megalkotta anyanyelvi irodalmunk első **időmértékes ritmikájú versét** distichonban (egyik sor hexameterben, a másik pentameterben). Lássunk az *Új Testámentum* ajánlásából egy részletet és gyönyörködjünk szépségében:

„*Proféták által szólt régen néked az isten,*

*Akkit ígért, imé, vígre megadta fiát,
Buzgó lélekvel szól most, és néked ezáltal,*

*Ki hagyja, hogy halgass, kit hagyja, hogy te
kövess....*

*Ez próféta szavát hallgasd, mert téged az isten
Elvész, és nyomos itt nem lehet a te neved.*

Itt ez írásban szól mostann és néked ezáltal

Azki zsidóul és görögül, és vígre deákul

Szól vala rígen, szól néked az itt magyarul,

Minden nípnek az ő nyelvín, *hogy minden az
isten*

Törvényinn iljen, minden imádja nevít.”

Őutána legközelebb csak 200 évvel később írtak időmértékes verseket a magyar költészetben. Ilyen például **Ráday Gedeonnak** a „Gróf Zrínyi Miklós Sziget vára veszedelmének köttetlen beszédre való fordítása” című műve, itt lásd első versszak:

*„Én, ki játszodozám ifjantan a szerelemnek
Édes verseivel s könyörületlen Violámnak
Szíve keménységét ostromlám énekeimben:
Fegyvert énekelek már most hangosb hadi
verssel,*

*S oly maga-szánta vitézt, ki az ellene gyült
törököknek*

*Roppant táborait bé merte várni Szigethez;
Sőt noha már maga is Szulimán oda érkeze
haddal,*

*Még sem rettene meg nagy szíve ama
Szulimántól,*

A kinek Európa rémült hírére, ha hallá.”

Az azóta eltelt időkben rendre születtek időmértékes versek, közülük megemlítem két leismertebb időmértékes versünket, **Petőfi Sándor Szeptember végén és Kölcsey Ferenc Huszt** című versét. Miután kincsekről beszélek, élvezzünk belőlük egy-egy keveset. Lássuk, Petőfi versében annak a biztos tudását, hogy a szerelem örök:

*„Ha eldobod egykor Letörlni véle
az özvegyi fátyolt, könyűimet érted,
Fejfámra sötét Ki könnyeden
lobogóul akasz, elfeledéd hivedet,
Én feljövök érte a síri S e szív sebeit
világból bekötözni, ki téged
Az éj közepén, s oda Még akkor is, ott is,
leviszem azt, örökre szeret!”*

És lássuk, Kölcsey hogyan buzdít bennünket ma is érvényes módon a tettekre, melyek által hazánk fényre derül:

*„És mond: Honfi, mit ér epedő kebel e romok
ormán?*

Régi kor árnya felé visszamerengni mit ér?

Messze jövendővel vess öszve jelenkort,

Hass, alkoss, gyarapíts s a haza fényre derül!”

Az 1700-as évek közepén vált divattá a népek származásának, rokonaiknak a felkutatása, őstörténetük igazolása. Minden nép kutatott a múltja után. Ekkor kezdtük mi magyarok is összegyűjteni és lejegyezni, feldolgozni az emlékeket, a kincseinket.

És itt folytatom a kincseink sorát: a **népmeséink** sokasága, a **népzenei gyűjteményünk**; mindkettő **rendkívül gazdag**, az európai népekét messze felülmúlja. Az 1700-as évek végétől gyűjtötték szorgalmas tanítók, népművelők, magánemberek. Néhányuk nevét muszáj itt megemlítenem: **Móra Ferenc** (a *Hatrongyosi kakasok, Kéményseprő Zsiráfok, Csicseri történetek* népmese gyűjteményei), **Kriza János** (a „*Székely népköltési gyűjtemény*” és „*Magyar népköltési gyűjtemény*”), **Arany László**, a költőnk, Arany János fia (az „*Eredeti népmesék*” c. gyűjtemény, és tanulmány a „*Magyar népmeséinkről*”), **báró Lengyelfalvi Orbán Balázs, Benedek Elek**, a „nagy mesemondó”, és sokan mások. **Falvay Károly** visszahozta és életben tartotta a kaukázusi és mezopotámiai népmeséket. A magyar mesék rendszerezésében európai szinten is úttörő munkát végzett **Berze Nagy János**, aki Kolozsvárott 6 évig dolgozott nagy művén, a *Mesészótáron*, ami már az Atheneum Nyomdában volt szedés alatt, de akkor kitört az első világháború, és a műnek sajnos minden változata elveszett.

Miért is olyan fontos megemlíteni a népmeséinket? Azért, mert a magyar népmesékben, szólásokban és közmondásokban benne van az Univerzum, és működésének minden törvénye és rendje, egyfajta útmutatók a megértéshez. A nép sokkal igazabban tudta a magyar történelmet, mint a krónikáírók. Bebizonyosodott, hogy a parasztok csalfa meséi és a hegedősök csacska énekei nemegyszer hűségesebben őrizték múltunkat, mint a történetírók. Az igazi magyar mesékben még tisztán látható az Ősforrás.

A magyar mesekincsben egészen különös világ, gondolatrendszer, bölcselet szunnyad. A létnek, a világnak kozmikus látomása. Magyar ősmesének, "*szent beszély*"-nek nevezhetjük a magyar alkotású, ősvallási tartalmú népmeséinket, amelyek csodálatos módon több évezredes hagyományokat őriztek meg, egészen a huszadik századig. Népmeséből több tízezret sikerült összegyűjteni.

Engedjék meg, hogy Benedek Elek egyik népmese gyűjtéséből idézzek:

„A mese segít megértenünk, hogy nem istent kell játszanunk, hanem Isten-i-vé kell válnunk ahhoz, hogy megértsük, minden a maga útján halad a Szeretet áramában”.

Meséink erkölcsi tanítása is egyedülálló: a gyengék, a szegények, a gyermekek és állatok iránti irgalmasság és ugyanakkor a Gonosz elleni elszánt harc. Meséink gyakran vándorútra indulással kezdődnek, emlékeztetve arra is, hogy vándorok vagyunk a Földön, keresve az igazi otthonunkat. Hősei soha nem bántanak védtelent, a velük szemben vétkezőnek pedig erkölcsi példát mutatnak, vagy tanítják őket, és nem állnak bosszút, mint a többi ország meséiben.

A magyar nyelv lefektette szólásaiban, meséiben, balladáiban, népművészetében, nyelvében az univerzális tudást, és ezek üzenetként szólnak hozzánk!

Bartók Béla, Kodály Zoltán, Lajta László, Vikár Béla, Kallós Zoltán (a teljesség igénye nélkül) a népzene gyűjtötték és dolgozták fel. A 2018-ban elhunyt Kallós Zoltán a népzene gyűjtésén túl meghonosította az azóta országosan elterjedt táncművészetet. Egy

tanítókból összeállt kis csoport **Sebestyén Gyula** vezetésével a Dunántúlon regös énekeket gyűjtött, majd gyűjteményüket 1903-ban a Magyar Tudományos Társaság adta ki (200-300 ének). A kutatás a mai napig nem állt meg.

A Magyar Zenetudományi Intézetben őrzött népzenei és népi tánc hangfelvételek időtartama meghaladja a tizenegyezer órát, a lejegyzések száma pedig a 300 ezret; a gyűjteményben nincs különválasztva az anyaországi és a határon túli magyarok zenéje.

A magyar tanítók összegyűjtötték a magyar tájnyelvek szavait, és szótárt készítettek belőle. **Mende Balázs Gusztáv** paleoantropológus (MTA Régészeti Intézet) azonban megállapította, hogy az azonos tájnyelveket beszélők arcvonásaiban hasonlóságok vannak, és ezeket típusoknak nevezte (alföldi típus, székely típus, stb.). Ebből arra következtetett, hogy az egyes tájakon élő népek a magyar törzsek valamelyikének a leszármazottai, akik mind a mai napig tudják, hogy kik voltak az őseik, megtartották hagyományaikat a hímzéseikben, szokásaikban, meséikben, táncaikban és foglalkozásaikban.

Az ún. honfoglalást leíró **gesztákból** tudni, hogy népünk réges-régen bent él a Kárpát-medencében, és az Árpáddal bejövők mind a saját típusukhoz, a rokonaikhoz mentek letelepedni.

A finnugor szemlélet miatt a különféle magyar törzsek nyelvét (mint a palóc, a pannon, a székely, a böszörmény stb. törzsek nyelvét) leminősítették *nyelvjárásá*sá, és rögzítették, hogy ezek nem magyar néptörzsek, nyelvük pedig csak nyelvjárás. Ezzel elidegenítették őket a nemzettől és a Teremtőtől.

Különböző, egyszerű tanáreberek kolostori és egyéb könyvtárakban sorra fedezték fel az ősi magyar kéziratos irodalmat, a magyar kódexeket. Gyönyörű anyanyelvű kódex irodalmunk van!

Legfontosabb ezek közül, és a legismertebb is a Pray György által 1782-ben megtalált latin és magyar nyelvű, róla elnevezett **Pray-kódex**, ami szentbeszéd és könyörgés, és ma *Halotti beszéd* néven ismerjük. Ez a legrégebb összefüggő, latin betűvel átírt magyar nyelvemlékünk, 1192-95-ből. Ma is jól olvasható, jól érthető a magyar nyelvű szöveg, de irodalmi értékeit és egyháztörténeti

jelentőségét eddig nem elemezték. Megemlítem Gyárfás Ágnes hiánypótló munkásságát, melynek alapján kiadta a *Halotti beszéd mondattana* című könyvét.

A pálos rendi szerzetesek perjele, **Gyöngyösi Gergely** (1472-1531) egyebek mellett megírta a „*Rendi törvénykönyv*”-et, amelyben értékes rendtörténeti adatokat találunk. Leírta benne, hogyan hozták haza thébai Szent Pál testi ereklyéit Velencéből 1381-ben, hogyan vitték Budaszentlőrincre és helyezték az oltárra, s hogy a szent közbenjárására milyen csodák történtek, amiért is Budaszentlőrinc zarándokhellyé lett. Tiszta, most is érthető magyar nyelven az 1500-as években! Megírta a rend történetét „*Vitae fratrum*” címen, melyből nemcsak a régi pálos élet mindennapjait lehet hitelesen megismerni, hanem a korabeli rendi vezetés magas szellemi és spirituális színvonalára is lehet következtetni. Az ifjúság okulására etikai és pedagógiai célok megvalósítása érdekében iskoladrámákat és liturgiához kötött szertartások, ún. **misztériumjátékokat** írtak, melyeket jelesebb napok, nagyobb ünnepek alkalmából a diákok adtak elő. Ezek közül jelentős a *Jézus passiója* című misztériumjáték.

A lövöldi karthauzi kolostor névtelen prokurátorának szövegfordítása a nagyon igényes stílusban megírt, úgynevezett **Érdy-kódex** (1524-27), amely bibliai és egyházi irodalmi szövegeket tartalmaz, hatalmas prédikáció- és legendagyűjtemény. Első ismertetője, Érdy János (1796-1871) után kapta a nevét. Szerzője **Karthauzi Névtelen** néven ismert. Egyszerű magyar nyelvezetre fordította le a latin egyházi irodalom szövegeit, és összedolgozta a kolostori magyar nyelvű irodalommal. A török fenyegetettség idején tette ezt azért, mert a reformáció sok hívet elcsábított egyháza kebeléből. Azon igyekezett, hogy a hívek visszahódításával megmentse egyháza süllyedő hajóját, és úgy látta, ennek fontos eszköze a magyar nyelv, mert a hívek és a laikus testvérek nem tudnak latinul. A szentekről szóló rész az egyetlen teljes magyar nyelvű legendárium, itt olvashatók először magyarul a magyar szentek legendái. Stílusa rendkívül igényes. A Mária-legenda költői szépsége megejtő: "*Térdére esék Sionnak szent*

szűz leánya, levoná fedelét fejről, megereszté szent szüzesség haját, felemelé édes kezeit, kegyes szemeit, szívét lelkét mennyeknek országára..."

Fontos kódexünk még az **Érsekújvári kódex** is, melyet 1529-31 között domonkos rendi apácák írtak, valószínűsíthetően napi használatra a Nyulak szigetén (ma Margit-sziget). A meglévő példány sajnos másolat, az eredeti valószínűleg korábban íródott. Körülbelül háromnegyed részét a közülük való Sövényházi Márta nővér írta. Kiemelkedő benne Alexandriai Szent Katalin legendája, amely a többi, szintén róla szóló, más művekben megjelent legendák közül verses formája (páros rímek, monológok, párbeszéddek), kezdetleges iniciáléi és terjedelme (4074 sor) miatt méltó említésre. Bölcséleti mondanivaló szépirodalmi köntösben! A kódex végül Érsekújvárra, a ferencesek könyvtárába került, a tartományfőnökük adományozta a Magyar

Tudományos Akadémiának azzal a feltétellel, hogy a neve ezentúl legyen Érsekújvári kódex. Gyárfás Ágnes 2011 nyarán megjelent utolsó munkája e kódex Alexandriai Szent Katalinról szóló versét dolgozta fel és adta ki igényes könyvben.

Vélemények a magyar nyelv ősiségéről

Először nézzünk néhány idegen véleményt:

CHEVALIER DE BERRIS (1817-1865) francia nemes: „*Egészen különös ez a nyelv, kissé talán nehéz is. De mindezzel nem törődve, megtanultam, mert jól csengő. Az általam ismert nyelvek közül a legszebbnek és legtisztábbnak tartom. Különösen, ha egy hölgyet hall beszélni az ember, akkor vele együtt a nyelvbe is bele kell szeretni.*”

ERBERSBERG N. (1840) bécsi tudós: „*Olyan a magyar nyelv szerkezete, mintha nyelvészek gyülekezete alkotta volna, hogy meglegyen benne minden szabályosság, tömörség, összhang és világosság, és emellett szorgosan került minden közönségest, kiejtésbeli nehézséget és szabálytalanságot.*”

JOSEPH VON MACHIK, a zágrábi egyetem magyarbarát tanára, 1842-ben zenének mondta a magyar nyelvet: „Bizonyára, ki csak hallja, ha nem is érti, lágy hömpölygését, fenséges zengését, erőteljes hangját, vágyat érez, hogy megértse”.

És néhány hazai véleményt:

BERZSENYI DÁNIEL (1776-1836) költő mindenkinél előbb felfedezte fel a magyar nyelv ősiségét: „Régóta gyanús előttem az a régi előítélet, amely szerint többnyire azt hittük, hogy mindazon szavaink, melyek az idegenekhez hasonlítanak, kölcsönzöttek és idegenek, arra határoztam magamat, hogy némely szavaink származattját minden figyelemmel megtekintsem, s nyelvünk becsületét e részben is oltalmazzam. Bukdozásaim haszon nélkül nem maradtak, sőt örömmel tapasztaltam, hogy mindenütt többet találtam, mint kerestem elannyira, hogy csakhamar általlátám azt, hogy a magyar nyelv tán az egész óvilág nyelveinek gyökere és anyja, mert nyilván tapasztalám azt, hogy a legközönségesebb természeti tárgyaknak nevezeteit nemcsak az igen rokon déli és keleti, de még az egészen idegennek vélt európai nyelvekben is általában magyar gyökerekből lehet származtatni.” (1825)

VARGA CSABA (kortárs, de sajnos már nem élő nyelvtudósunk) véleménye a „Magyar nyelv eredete” című munkájából: „Ez a nyelv a természettel tökéletes összhangban lévő nyelv. Alapkövei a világmindenség részleteit adják meg, különítik el és nevezik meg, az alapkövek összessége pedig tökéletesen átfogja, „lefed” a teljes világegyetemet. E nyelvben a test, a nyelv, az ész, a lélek, Isten és a természet összesimul. Ez az, ami felülmúlhatatlanul csodálatos. Ez a nyelv teremtett és teremtő nyelv. Teremtésre teremtett nyelv. Teremtésének pillanata nagyon távoli korba helyezhető. Ez a nyelv azóta is töretlenül őrzi lényegét, mind a mai napig. Egyébként már nem lenne benne a ma is látható rend.”

Édes anyanyelvünk, a játékos nyelv

Mint az korábban említettem, Czakó Gábor (országos segítséggel) 14000 helyváltoztatást jelentő igét gyűjtött össze. Ha idevesszük az olyan újkeletű szavainkat is, mint például a *kolbászol/tekereg/csavarog*, ami tökéletes képvisége miatt azonnal érthető, és egyebet, mint például egy közvetítő riporter által használt kifejezést: *a focista „áthámozza magát” az ellenfél gyűrűjén*, akkor már csak győznünk kell megszámolni. Czakó a barátaival való beszélgetés után megkapta az íráskutató Varga Csabától Gyimóthy Gábor: *Nyelvlecke* című versét*, amelyben Czakó 79 mozgást jelentő szót, kifejezést számolt meg:

GYIMÓTHY GÁBOR:

NYELVLECKE

Egyik olaszóra sodrán,
Ím a kérdés felmerült:
Hogy milyen nyelv ez a magyar,
Európába hogy került?
Elmeséltem, ahogy tudtam,
Mire képes a magyar.
Elmondtam, hogy sok, sok rag van,
S hogy némelyik mit takar,
És a szókinszben mi rejlik,
A rengeteg árnyalat,
Példaként vegyük csak itt:
Ember, állat hogy halad?
Elmondtam, hogy mikor járunk,
Mikor mondom, hogy megyek.
Részeg, hogy dülöngél nálunk,
S milyen, ha csak lépdelek.
Miért mondom, hogy botorkál
Gyalogol, vagy kódorog,
S a sétáló szerelmes pár,
Miért éppen andalog?
A vaddisznó, hogy ha rohan,
Nem üget, de csörtet – és
Bár alakra majdnem olyan
Miért más a törtetés?
Mondtam volna még azt is hát,
Aki fut, miért nem lohol?
Miért nem vág, ki mezőn átvág,
De tán vágtat valahol.
Aki tipeg, miért nem libeg,
S ez épp úgy nem lebegés, –

Minthogy nem csak sánta biceg,
 S hebegés nem rebegés!
 Mit tesz a ló, ha poroszkál,
 Vagy pedig, ha vágtazik?
 És a kuvasz, ha somfordál,
 Avagy akár bóklászik.
 Lábát szedi, aki kitér,
 A riadt őz elszökell.
 Nem ront be az, aki betér...
 Más nyelven, hogy mondjam el?
 Jó lett volna szemléltetni,
 Botladozó, mint halad,
 Avagy milyen ügyelegni?
 Egy szó – egy kép – egy zamat!
 Aki „slattyog”, miért nem „lófrál”?
 Száguldó hová szalad?
 Ki vánszorog, miért nem kószál?
 S aki kullog, hol marad?
 Bandukoló miért nem baktat?
 És ha motyog, mit kotyog,
 Aki koslat, avagy kaptat,
 Avagy császka és totyog?
 Nem csak árnyék, aki suhan,
 S nem csak a jármű robog,
 Nem csak az áradat rohan,
 S nem csak a kocsi kocog.
 Aki cselleng, nem csatangol,
 Ki „beslisszol”, elinal,
 Nem „battyog” az, ki bitangol,
 Ha mégis: a mese csal!
 Hogy a kutya lopakodik,
 Sompolyog, majd meglapul,
 S ha ráförmedsz, elkotródik.
 Hogy mondjam ezt olaszul?
 Másik, erre settenkedik,
 Sündörög, majd elterül.
 Ráripakodsz, elódalog,
 Hogy mondjam ezt németül?
 Egy csavargó itt kóborol,
 Lézeng, ödöng, csavarog,
 Lődörög, majd elvándorol,
 S többé már nem zavarog.
 Ám egy másik itt tekereg,
 – Elárulja kósza nesz –
 Itt kóvályog, itt ténfereg...
 Franciául, hogy van ez?
 S hogy a tömeg miért özönlik,
 Mikor tódul, vagy vonul,
 Vagy hömpölyög, s mégsem ömlik,
 Hogy mondjam ezt angolul?

Aki surran, miért nem oson,
 Vagy miért nem lépeget?
 Mindezt csak magyarul tudom,
 S tán csak magyarul lehet...!

*A vers a Magyarisztományi Intézet Transsylvania 40. évf. 2. számában jelent meg.

Az alábbi verset Bessenyei Ferenc színművész mondta el Vácott a Madách Imre Művelődési

Házban 1982 június 4-én a III. Humorfesztivál döntőjében. Elnyerte az Írószövetség különdíját. **Bencze Imre: Ékes, édes apanyelvünk - részlet.** (Példa az ember szavunk változataira):

Fényes napunk felsugárzott új világunk
 hajnalán,
 „Ember - e szó büszkén hangzik” – mondta
 Gorkij hajdanán.
 Ember ma már nincsen nálunk, legföllebb
 ha gazember
 Van helyette ürge, ipse, pasas, pasi,
 pasinger,
 Manusz, mandró, mangár, muki, muksó,
 muksi, apafej,
 Hapsi, hapek, gádzsó, bádzsó, kani, kandur,
 kurájber,
 Szivar, mókus, csóró, csávó, fószer, apus,
 tata, krapek,
 Pacsmag, pali, palimadár, pofa, pacák, pók
 meg pacek.....

Ismerjük még a **tükörmondásokat, azaz palindromokat**, azaz az oda-vissza olvasható, azonos szövegeket. A legismertebb talán a „Géza kék az ég” (11 betű), vagy „Indul a görög aludni” (17 betű).

Babits Mihály tükörmondata már bizonyára kevésbé ismert: „Római fővezér – rézevő fia, Mór” (25 betű). De lehet szótagonként is visszafelé olvasni szöveget, mint ez a „rendőrségi nyomozati feljegyzés”, mellyel **Bencze Imre** díjat nyert a Budapesti Film és a film.hu közös pályázatán:

„Feltevés: Jenőké, Tátrai Tom rábagyarmati szemészeti magyar barátom iratát kémnője véste fel.” ez 33 szótag. Ugyanezen a pályázaton **Bóta Borbála** egy 73 szavas, 313 betűs, betűnként oda-vissza olvasható palindrómmal nyert helyezést.

Az eddig ismert leghosszabb oda-vissza olvasva egyazon jelentésű magyar palindrom **Breyer Gyula**, magyar sakkmeister szerelmes levele az 1800-as évek végéről: 185 szó, 916 betű:

„Nádasi K. Ottó Kis-Adán, májusi szerdán e levelem írá. A mottó: Szivedig ime visz írás, kellemest író! Szinlelő sziv rám kacsintál! De messzi visz szemed... Az álmok (ó csaló szirének ezek, ó csodaadók) elé les. Irok ime messze távol. Barnám! Lám e szivindulat Öné. S im e sziv, e vér ezeket ereszti ki: Szivem! Ime leveled előttem, eszemet letevő! Kicsike! Szava remegne ott? – Öleli karom át, Édesem! Lereszket évasziv rám. Szivem imád s áldozni kér réveden – régi gyerekistenem. Les im. Előtte visz szived is. Ég. Érte reszketek, szeret rég és ide visz. Szivet – tőlem is elmenet – siker egy ígérne, de vérré kinzod (lásd ám: ime visz már, visz a vétek!) szerelmesedét. Ámor (aki lelőtt ő engem, e ravasz, e kicsi!) Követeltem eszemet tőled! E levelem ime viszi... Kit szeretek ezer éve, viszem is én őt, aludni viszem. Álmán rablónvá tesz szeme. Mikor is e lélekodaado csók ezeken éri, szól: A csókom láza de messzi visz!... Szemed látni csak már!... Visz ölelni!... Szoríts!... Emellek Sári szivemig. Ide visz Ottó. Ma már im e levelen ádress is uj ám: Nádasi K. Ottó Kis-Adán.”

Kiss Dénes (1936-2013, József Attila-díjas magyar író, költő, műfordító, a magyar nyelv kutatója, értelmezője) további különlegességre hívja fel a figyelmünket, miután a mássalhangzók hordozzák a jelentést, beszélhetünk egy kiválasztott magánhangzót használva, akkor is megértjük a szöveget:

Fele vege kerte kecsme,
ede reg ke e Szemesre,
meg es letne meget benne,
He ez ej nem kezeledne.

Fala vagan karta kacsma,
Ada rag ka a Szamasra,
Mag as latna magat banna,
Ha az aj nam kazaladna.

Rávilágított anyanyelvünk egyedi szépségére, logikájára és játékaira. „*Aki fázik, az fát keres*” – mondogatta gyakran.

De írhatunk bármilyen szöveget csupa e hanggal, élvezhető lesz a mű: íme egy ismeretlen szerző műve, amely Petőfi Sándor *Falu végén kurta kocsmá* című versének „eszperente” nyelvű átírata, hasonlítsuk össze az eredetivel versszakról versszakra:

*Falu végén kurta kocsmá,
Oda rúg ki a Szamosra,
Meg is látná magát benne,
Ha az éj nem közelegne.*

*Az éjszaka közeledik,
A világ lecsendesedik,
Pihen a komp, kikötötték,
Benne hallgat a sötétség.*

*De a kocsmá bezzeg hangos!
Munkálódik a cimbalmos,
A legények kurjogatnak,
Szinte reng belé az ablak.*

*"Kocsmárosné, aranyvirág,
Ide a legjobb borát,
Vén legyen, mint a nagyapám,
És tüzes, mint ifju babám!*

*Húzd rá cigány, húzzad jobban,
Táncolni való kedvem van,*

*Eltáncolom a pénzemet,
Kitáncolom a lelkemet!"*

*Bekopognak az ablakon:
"Ne zugjatok olyan nagyon,
Azt üzeni az uraság,
Mert lefeküdt, alunni vágy."*

*"Ördög bújjék az uradba,
Te pedig menj a pokolba!...
Húzd rá, cigány, csak azért is,*

Ha mindjárt az ingemért is!"

*Megint jönnek, kopogtatnak:
"Csendesebben vigadjanak,*

*Isten áldja meg kendteket,
Szegény édesanyám beteg."*

*Feleletet egyik sem ad,
Kihörpentik boraikat,*

*Végét vetik a zenének
S hazamennek a legények.*

(„Vecse hentes gyermeke” szerzette)

Vagy nézzük az alliterációt. Kezdhetünk például minden szót valamilyen **választott hanggal**, esetünkben az **SZ** hanggal:

*„Szeretnék szeretni, szerelmet szerezni.
Szerelmes szívemet szívednek szegezni.
Szólj hát szaporán szívemnek szerelme,
szerelmes szívedet szeretni szabad-e.”*

(Facebook, Szerelmes versek Közösség)

Eszünkben juthat Karinthy „Így írtok ti” című műve, amelyben az író így rajzolta meg Babits irodalmi karikatúráját:

„BABITS MIHÁLY, a klasszikus BABITS BIHÁLY született Szegszárdon: néhány nappal születése előtt ugyanis titkos figyelmeztetéssel rávette édesanyját, hogy utazzék Szegszárdra, nehogy a “Szegszárdon Születtem, Színésznőt Szerettem” című leendő versében az alliterációt elrontsák.”

Az interneten találtam *A Tál család* című vicces, ötletes művet. Alcím: **Csak magyarul beszélőknek**. Különböző fórumokon jelent meg, ahol csak a közlő neve szerepel, de a szerzőt nem közölték, a kuruc.info-n pedig

Adorján András nemzetközi sakknagymester, háromszoros magyar bajnokot nevezték meg szerezőnek.

*„Tudjátok, hogy hány tagja van a mi családunknak? Először is itt van az öreg **Dik Tál**, aki mindent irányítani akar, aztán ott van **Protes Tál** bácsi és fivére **Szabo Tál**, akik folyton ellenszegülnek és mindent meg akarnak*

*változtatni. A húguk, **Irri Tál**, nyughatatlan bajkeverő a két fiával, **Inzul Tállal** és **Molesz Tállal** együtt. Valahányszor felmerül egy új*

*kérdés, **Hezi Tál** és felesége, **Vege Tál**, meg annak a testvére **Lamen Tál** várni akar vele még egy évet. Aztán ott van **Imi Tál**, aki folyton arra törekszik, hogy a mi családunk pontosan olyan legyen, mint az összes többi. A kényeskedő **Affek Tál** néni túl sokat képzel magáról. Iker öccsei, **Garan Tál** és **Han Tál** pedig hamis ígéretekkel próbálnak elkábítani mindenkit. De azért nem minden családtag rossz. **Asszisz Tál** rokonunk például kifejezetten segítőkészen intézi az ügyes-bajos családi ügyeket. **Ros Tál** és*

***Szelek Tál** viszont már nem mindenben vesznek részt szívesen. A dúsgazdag üzletember nagybácsi, **Invesz Tál** anyagi hozzájárulására mindig lehet számítani, csak az a zsupori öccse, **Limi Tál** folyton igyekszik visszafogni adakozó kedvét. A remek politikai érzékkel megáldott **Reprezen Tál** kiválóan képviseli a családot különféle rendezvényeken. Az elkötelezett **Agi Tál** nővérem élen jár a meggyőzésben, de **Reflek Tál** igyekszik folyton ellentmondani neki. **Medi Tál**hoz bármikor fordulhatunk átgondolt és megnyugtató tanácsokért. **Szalu Tál** unokaöcsém éppen katonaidéjét tölti a hadseregben. Bevásárolni **Kós Tál** nagynéném szokott a piacon, mert ő mindig tudja, hogy mi mennyibe kerül, és általában **Lici Tál** is elkíséri, mert nagyon szeret alkudozni a kofákkal. A kitűnő hanggal megáldott **Kán Tál** folyton dalol, zenész fivére **Trombi Tál** pedig hangszerezen kíséri (a kamasz **Mu Tál** átmenetileg nem énekel velük.) Sajnos a múlt év során három családtaggal is kevesebben lettünk: két unokatestvér, **Dezer Tál** és **Konver Tál** külföldre távozott, a kilencven éves **Exi Tál** néni pedig végelgyengülésben elhunyt. Őt az utolsó időkből már csak **Ágy Tál** vigasztalta.”*

<https://kuruc.info/t/6/106262/> (MVSZ Sajtószolgálat)

Meg sem kísérelném más nyelvre lefordítani...

Romhányi József (1921-1983) könnyedén ontotta magából a vicces állatos verseket (is). De ő írta a *Méza család*, a *Kérem a következőt!* (Dr.Bubó), a *Mekk mester*, valamint a *Flinston család* (Frédi és Béni, a két kőkorszaki szakí) című rajzfilmek bravúros szövegeit, illetve ez

utolsó szinkronját. Ezzel elnyerte a *rímhányó* jelzőt. Fordított operettlibrettót, és musical szöveget, ezek közül a legismertebb mű a

Macskák. Nézzük meg egy rövid állatos versikéjét, melynek címe: A borz:
 „*Büszke borzanya összetoborzott néhány csellengő borzot, hogy szívének féltett kincsét, hat kicsinyét megtekintsék. – Nézzétek! Ez itt a mennyország! – mondta dédelgetve hat egyszülött borzát. Ám a báméskodók formátlannak, torznak találták a sok torzonborz borzat. Szólt az egyik értelmesforma, kinek kedélyét e látvány felborzolta: – Érdekes! Ha belülről, elfogultan nézed, ez az alom meleg kis családi fészek. Ha kívülről, s nem vakít el vonzalom: ... egyszerűen borz-alom...*” (Világháló: Gyerekversek)

És a sornak még nincs vége... Jöhetnek a **nyelvtörők**. Hasonló hangzású szavak egymásutánja, és a lényeg: minél gyorsabban kell egymás után többször elmondani. Kitűnő, szórakoztató beszédgyakorlat gyermekek számára, mert a pontos kimondáshoz artikulálniuk kell. Íme, egy kis ízelítő a kevésbé ismertek közül, és tegyük próbára ügyességünket:

Luxus Moszkvics kisbusz slusszkulcs plusz
 Zsuk-slusszkulcs
 Időszakos szakaszos sávlezárás
 Add meg magad vagy megvagy Vadmeggyag hadnagy!
 Egy sós szusi meg még egy sós szusi az két sós szusi.
 Stresszes, strasszos strucc-sztreccsucc.
 A kövér kuvik a vak kivi kovakövére kíváncsi.
 Zaporozsec taxis sztrájk
 Azt mondják a hatalmasok, hogy akinek hat alma sok, az már elég hatalmas ok, hogy ne legyen hatalma sok.

Fekete bikapata kopog a patika fekete kövén.
 Ede, de bebetadinoztad magad!
 Szív- és szájsebész-asszisztensre sincs szükség
 Sepsiszentgyörgyön
 Lenin alumínium mauzóleumának millenniumi lelinóleumozása.
 Mit lopsz küklopsz? Gipsz klipszet lopsz, küklopsz?

Te tevé! Tevé! engem eleve, teveled nem ér fel tevefej tétova veleje. (Romhányi József: A tevé fehérsza)

Bent sincs kuncsaft, künn sincs kuncsaft.
 Boltban pang, csőd csüng, koccintsunk csak!

Remélem, ez a kis bemutató felkeltette érdeklődésüket édes anyanyelvünk szépsége, árnyaltsága (ld. a rendkívül gazdag hasonló értelmű szókinccs készletünk) iránt, és ezután Önök is megfigyelik a nyelvünk mindennapi használatában is megnyilvánuló apró kincsmorzsákat, esetleg kedvük támad gyűjteni is őket, hogy játszva tanítsák, elkápráztassák velük gyermekeiket, unokáikat, barátaikat.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

DR. CZEGLÉDI KATALIN

**Dr. Gyárfás Ágnes,
a tudós asszony**

Gyárfás Ágnes egyszerre volt tanár, nevelő, szervező és tudós asszony, mindemellett családanya. Tudta, hogy a mese maga a történelem s hogy a nyelv, a nyelvünk magán viseli, magában hordozza a történelmet, az egész életet. Ezért tudott olyan természetességgel szólni a nyelvünkről is. Nyelvészként ez utóbbiról szólok. Ezúttal két témán keresztül méltatom Gyárfás Ágnes tudós és emberi nagyságát. Az egyik a Halotti Beszéd, a másik Nimród, akinek az utódai között ott van a magyarság is.

I.

Halotti Beszéd

Gyárfás Ágnes: *A Halotti beszéd mondattana* című könyvéről már a megjelenés után írtam. (CZEGLÉDI 2010.) Ez a tanulmány máig erőt adott s már látom, ezután is fog adni. Gyárfás Ágnesnek ez a munkája sok évtizedes, kitartó, az igazat kereső munka eredményeként született meg nagy tudással a háttérben. Jelen írásban a saját kutatásaimmal igazolva, megerősítve mutatom be a szerző gondolatait.

Eszenyi Miklóst dicséri, hogy a könyv hátoldalán lévő bemutatón belevette a következő igen fontos összefoglalást:

"Észrevette, hogy a mezopotámiai ékjeles írás ugyan a magyar gyökökön épül fel, de nyelvtana idegen. Viszont a korábbi, pecséthengerekre vésett képjelírással szöveg magyarul olvasható s nem más, mint a magyar gyökszavak sűrített megjelenése, leginkább szakrális szövegekben. Mind a gyökszavak beszédeleme, mind a sűrítés, tömörítés módja összecseng a Halotti Beszéd stílusával, így ez a

fontos nyelvemlék összekötő láncszem a történelem előtti és a mai nyelv között."

A gyökszavak gyökei ellenőrizhetők számos szakirodalom mellett egyrészt a Czuczor-Fogarasi szótár segítségével, másrészt a Gyökrendszer c. könyv (CZEGLÉDI 2011-21. I-III. kötet. Kézirat) figyelembe vételével.

Mindemellett új feladat is kiolvasható a könyvből, mégpedig az, hogy a Halotti Beszéd hangtani és alaktani vizsgálatáról szóló szakirodalmat újra számba kell venni, annak kritikai feldolgozását el kell végezni s a legújabb kutatások fényében meg kell írni a Halotti Beszéd hangtanát és alaktánát. Ennek szükségességét néhány esetben jelezni fogom.

Figyelemre méltó meglátás: "Azért kell mondattanilag elemezni a művet, hogy benne minden szó értelmet kapjon, és ezáltal kiemelkedjék a bölcséleti tartalom."

A nyelvünk tükrözi és a nyelvészeti kutatásaink igazolják azt, hogy a HB. "a magyar kereszténység több ezer éves hagyományait is őrzi s így az isteni eredetű, de csak a magyarokra jellemző, az Egy-ből eredő dualitás azért, hogy három legyen gondolat- hordozója." Mindez kiolvasható a személyes névmásokból és a számnevekből is. (Vö.: CZEGLÉDI 2021. Kézirat)

A magyar logika szerint *isa* valóban nem bűnhődik, nem bűnhődhet, hiszen az őssel, a teremtővel, a forrással, az eggyel azonos. Ádám pedig mint ember, teremtés ugyanúgy, mint az élő természet más része, a folyóvíz, a növény és az állat. Természetes hát, hogy a szkíta-hun utódnyelvek közül a török ma is ismeri és használja az *Adam* szót nemcsak személynévként, - mint ősnak a nevét, akinek a leszármazottai alkotják a családfát, köztük szerepel a *Mad'ar* is, - hanem közszóként is, vö.: oszm. *adam* 'ember' s erre felhívta a figyelmet a szerző is.

Természetes, hogy "egyek vagyunk a teremtőnkkel", aki az ő képére teremtett minket. A földrajzi névi kutatásaim juttattak el oda, hogy lássam, számos nyelv, élükön a magyar ezt a mai napig úgy fejezi ki, hogy az utódok a forráshoz, a maghoz, az őshöz tartozónak, forrással, maggal, őssel ellátottnak, forrás, mag, ős mellett lévőnek nevezi. Ugyanakkor az is benne van, hogy a forrás, a mag, az ős az úr, a meghatározó, az irányító s az utódok a forráshoz, a maghoz, az őshöz hasonlítanak. Mindebből egyenesen következik az, amit tartalmaz Gyárfás Ágnes könyve, hogy az *ős* (*ysa*) tökéletes s az ember nem azonos az ő teremtetőjével, annak csak utóda. Ugyanakkor Ádám is ő egyben, s az utódok, az emberiség örökölték az ő tulajdonságait.

A *paradicsom* olyan is, mint az anyaméh.

A *por* szóban valóban kettősség van. Tartalmazza a szemet, mint forrást, valamint a holtta válás utáni port *hamu* formájában. A *hamu* szó összetartozik a magyar *homok* szóval, amely a törökségben *qumak* stb. Megállja a helyét "a (cha)mu ugyanez anyai szinten", mármint atya, vagyis ős megfogalmazás. Természetes, hogy a *pur* egyben elevenítő lélek, hiszen mint forrásnak az egyik fő tartozéka az életre keltés.

A mennyei szállás fent van, mint a forrás s jellemzői közé tartozik az igaz és a jó. Ez utóbbi (*jó*) pedig természetes, hogy fennmaradt 'folyó' jelentésben is.

Ami a '*feledeve*' igét illeti, elbeszélő múlt - s ma *feledé* -, nem lehet a *feled* és az *eve* elemekre bontani.

Az *Isten* szó valóban két tagból álló összetétel, amelynek az előtagja *is* összetartozik az *ysa*-val. A *víz* és az *atya* szóval való kapcsolatát is igazolják a földrajzi névi kutatások és a magyar nyelv, különös tekintettel a szkíta-hun utódnyelvekre. Mindezt megtámogatja az alábbi vélemény is: Kuun Géza (in: ERDÉLYI 2004:53) "Véleménye szerint a kazár király, kagán az ügyek intézését az isa-ra bízta, aki részben a magyar gyulának megfelelő személy volt, ...A kazár isa nemcsak

főbíró, de kormányzó és főhadvezér is volt, ..." Mindez arra utal, hogy társadalmi címnévként használatos az *isa* a keleti nyelvekben. A csuv. *aslă* (< *as*: szótó + *-lă*: képző) 'öreg, régi' melléknév töve (*as*) is idetartozik. Továbbá rokona a Kāšy. *izī* 'isten' szó, amely kötődik a tűzhöz és a Naphoz s mint ilyen, férfi tulajdonságú.

Kitűnő megfogalmazás, amit szintén az *ysa*-ról mond a szerző: "ez a lélek ismeri az ősi utat".... "mind-mind tőle jöttünk és hozzá visszajárók vagyunk". Ezt a kettősséget tartalmazza maga a *por* és a *hamu* szó külön-külön is. Madách Imre Az ember tragédiája c. művében mindez benne van. Bár az idézet, mely szerint "A cél halál, az élet küzdelem, s az élet célja a küzdés maga" nem hangsúlyozza azt, hogy a halálban benne van a születés, de maga a mű igen, amikor megtudjuk, hogy Éva áldott állapotban van.

Labattól eltérően az olvasható ki a földrajzi nevekből és a magyarból, valamint a szkíta-hun utódnyelvekből, hogy: Az ősteremtő, az ősforrás a víz s mint ilyen, ős és atya kezdetben kizárólag női természetű. Logikus, hogy a nyelvekben ugyanaz a szó egyaránt megnevezi az atyát és az anyát. A férfi, mint atya megjelölés csak későbbi. Abból az időből való lehet, amikor eleink gondolkodása szerint az élőlények a Nap és a Föld, a Nap és a víz, azaz a férfi és a nő együtteséből, nászából keletkeztek és keletkeznek.

A "*lelic ert*" *lélekért* szóban a *lelic* 'forrás' jelentést tartalmaz s az *-ért* határozórag összetartozik az *érdem* szavunkkal. A "*lilci*" ma *lelke* végső *-i* magánhangzója birtokos személyjel, amely ma a csuvasban szintén *-i*. A mai magyarban ez nyíltabbá válással *-e* lett. Eredete az egyes szám harmadik személyű névmás, vö.: magyar nyelvjárási forma *í*, *itet* 'öt' stb.

A *por*, *hamu* és a *lélek* szavak jelzik, hogy az ember egyszerre halandó és egyszerre halhatatlan. A teste halandó, a lelke halhatatlan. Másképpen, az ember úgy teljes, hogy egyben mag is. Ez a tulajdonsága megegyezik az *ysa* tulajdonságával s a mag állapot egyben a

mennyei nyugalom állapota is. Fontos: "ezért a célért kell imádkozni", mert ezzel az élet örökkévalóságáért is imádkozunk. Ennek a gondolkodásnak, világszemléletnek az alapja a természet, illetőleg az ember és a természet kapcsolata, amelyet az ember kitűnően ismert s a jelképeknek ez adott alapot és értelmet.

A "*szen achscin*" szent asszony szókapcsolatban a *szen* a forrás, a mag, az ősz egyik tulajdonsága, természetes, hogy fennmaradt 'forrás' jelentésben is, vö.: ko. *sin* 'forrás', de benne van a *Szinva* pataknevünkben is. Az "*achscin*" asszony összetett szó, az előtagja elvileg összetartozhatna az *ak*, *aka*, *ag* formákkal, melynek a jelentése 'férfi, okos, bölcs, tiszteletre méltó, ősz, atya' ld. török *aksakal*¹ (< *ak* + *sakal* 'teremtény, ember'). Kāšyari szerint a *Xātūn* 'fejedelemasszony' jelentésű, s a *kagan* feleségéről van szó, tehát inkább a *kagan* szót kell benne látni. Az utótag pedig *sin* 'nő' jelentésű szó, a családjába tartozik a magyar *szent* töve és a forrást jelentő ko. *sin* stb. Korábbi változata a *tin* (tVn) szókezdő *t*-vel, amely bizonyos esetekben *sz*- lett, máskor *d*-vé zöngésedett (vö.: *donna*) stb. Ha az első eset lenne az igaz, egyszerűen a férfi és a nő egységét jelentené az *asszony* szó. A második eset szerint pedig a kagan nőt kell benne látnunk. Mindkét esetben természetes az *úrnő* értelmezés. Hozzá kell tenni, hogy a törökségben ismert *katun* 'asszony' szó etimológiailag idetartozik. Következésképp, a *Xātūn*, *katun*, oszm. *kadyn*, magy. *asszony* ugyanannak a szónak az alakváltozatai, etimológiailag ugyanazok.

A "*bovdug*" szó ma *bódog*, *boldog* formában ismert. A két változat úgy tartozik össze hangtanilag, hogy az *-l-* előzménye olyan réshang *-d-* (interdentális zöngés spiráns) volt, amely több irányban változott. Esetünkben *-l-* lett belőle (ld. *boldog*), illetőleg olyan *-w-* (bilabiális zöngés spiráns), amely tovább

változva vokalizálódott, azaz magánhangzó lett belőle: *-w- > -V-*, majd redukálódott (az ejtésben rövidült és zárt ejtésűvé vált) és eltűnt az ejtésből, miközben az előtte álló magánhangzó megnyúlt, ld. *bódog*. Az Akadémia álláspontja szerint ezekben az esetekben az *-l-* szervetlenül betoldott mássalhangzó és az eredeti helyes alak a mássalhangzó nélküli, vö.: *tölgy-tőgy*, *völgy-vőgy*, *szőlő-szölő*, *gyümölcs-gyümölcs*. Ez téves és nem igazolt megállapítás. Hozzátesszük, a *boldog* szóval összetartozik a *vastag* (< *vas*: szótó + *-tag*: képző) szavunk. A *boldog* az eredeti jelentésével az áldott állapotban lévő ősanára utalt. Éppen ezért lehet szent. E gondolkodás szerint a boldogság az áldott állapotban levőség. Ez azt is jelenti, hogy teljes, amit a szó szerkezeti felépítése és az alkotó elemek is igazolnak: *bol*: szótó, rokona a magy. *tele*² + *-dog*: 'valamivel ellátott, valami mellett lévő, valamihez tartozó' képző. A *boldog* másképpen *teleség*. A *-dog* és a *-ség* képző ugyanaz, egymásnak alakváltozatai.

Az "aranyasasszony" szó sok más mellett a Napba öltözött asszonyt juttatja eszünkbe, s minthogy a Nap férfi tulajdonságú, a nő és a férfi egysége, a termékenység, az élet biztosítása is benne van, ezért az *aranyas asszony* szent, bölcs, ősi asszony, mindentudó. Az aranyas szó valóban tartalmazza az *ara* szót és lehet 'égi menyasszony' értelme, benne van *ar* 'áradó', az *ar* sugározhat jót, annál is inkább, mert a török *ver-* 'ad' jelentésű szóval is rokon, s az *ad* eredeti jelentése 'életet ad' volt, azonban az aranyasnak nem szolgálhatott alapul egyik sem. Az *arany* töve a *fehér* és a *sárga* szavakkal tartozik össze s mint ilyen a forrásra, a tisztára, az ősire és a szentre utal.

A szerző kitűnő megfigyelése: "a latin szöveg őrizte meg a Boldogságos Szűz Mária megnevezést, ... Itt azonban nem nyugati átvételről van szó, hanem teljesen saját megnevezésről: szent asszony, Máriát mond a szövegíró". Hozzátesszük, a latinba olyan nyelvből került be, amely a magyarral rokon.

¹Helytelen a 'fehér szakáll' értelmezés. Bár az eredeti komplex jelentéstartalomnak részei az *ak* 'fehér' és a *szakáll*, de az *aksakal* török szónak nem ezek száltak alapul

²Ld. Kāšy. idevonatkozó adatai.

A húsvéti játékok lényege is szorosan kötődik a *por*, *hamu*, *lélek* szóval kapcsolatosan elmondottakhoz. "Miért keresik a holtak közt az élőt..." kérdésben benne van a válasz is. A húsvét jelképei a tojás, a tojásra írt minták, a vessző, a víz és a vízzel való locsolás a megtermékenyítésre, a születésre utalnak. A tojás, a mag, mony, víz, forrás benne van a holtakban is, s ez örökítő szerepű, másként az élő, az örökké élő.

A három szent asszony Szűz Máriát jeleníti meg Jézus keresztfája alatt kitűnő gondolatkörben. A három szent asszony a teremtést, a születést jelképezi s a keresztfá metszéspontja az élet kiinduló pontja is. A későbbiekben a három szent asszony helyére beírt két Apostol neve (Péter és János) már nem tartalmazhatják ezt a gondolatot.

"Cibele, az istenek nagy anyját" Rómában egy templomban tisztelték a Minden szentekkel megállapításban. A *Cibele* igen fontos ősi név, összetartozik a csuv. *Šaval*, or. *Civil* folyónévvel s a csuv. *šāl* 'forrás' szóval.

"A *-ság/-ség* képző a régiségben fő-t jelentett." megállapítást igazolják a ko. *sin* 'forrás', az ÓT. *sug*, *sub* 'víz' szavak is. Ugyanakkor összetartozik a 'hegy' jelentésű szóval, amely magyar földrajzi nevekben is megvan, vö.: *Ság-hegy*. Hozzátesszük, a hegynek is van forrás szerepe. Keleten a hegyet szentként tisztelik és áldott állapotban lévőnek tartják s mint ilyen, forrás szerepe van.

A földrajzi nevek és a nyelvünk igazolják a következő gondolatot is: "teremtő, akihez ősi jogon mindig vissza járók vagyunk".

Támogatjuk a szerzőt abban is, hogy az *ysa*, *isa* a magy. *ős* szóval és az *Isten* előtagjával (*is*) azonos. Az *isemuc* töve az *ise* s a *mu* 'én' személyes névmásból keletkezett birtokos személyjel, továbbá a *-c-* (mai helyesírás szerint *-k*) többes szám jele - a *két*, *kettő* számnevünk kezdő mássalhangzója - hozzáadásával.

Megvan a lehetősége annak is, hogy a *k-* kezdetű 'gyökér' (vö.: tör. *kök*, Kāšy. *kuk* 'gyökér') jelentésű szó szolgált alapul a többes számnak s a *két*, *kettő* elsősorban a duális

jelölője. Hozzátesszük, a két számnév abszolút szótövében is ugyanaz a *kök*, *kuk* 'gyökér' szó van meg, amelynek megfelelője a magyarban *kákó*, *kankó* elágazásra utaló szó. A *két*, *kettő* a gyökérből, a forrásból való elágazást szemlélteti. Hasonló gondolkodás szerint született a törökségben a 'kettő' számnév, vö.: csuv. *ikkě*, oszm. *iki* 'kettő'. A magyarban ezt az *ág* is szemlélteti.

Az *isemuc* szó azért is figyelemre méltó, mert az *ősünk* (< *ős*: szótó + *ün*: én + *-k*: többes szám jele) ma használt megfelelőjével szemben itt az *én* megfelelőeként az *m-* kezdetű változat van meg, amely ma is ismert számos keleti nyelvben, még az uráliba soroltak között is használt, vö.: *men* 'én'. Arról van szó, hogy korábbi szókezdő *w-* az egyik irányban *m-* lett, vö.: *men*, a másik irányban *-0* (zéro) vö.: magy. *én*, a harmadik irányban *b-*, vö.: oszm. *ben* 'én' stb. A HB e tekintetben azért is fontos, mert az egyes szám első személyű személyes névmásnak nem a mai változatát őrzi birtokos személyjel minőségben. Az *íme* szóval nem lehet azonos a névmás, de a második eleme (< *i* + *me*) a *me* összetartozik vele, a magy. *mi* kérdőszó is rokon.

Az *isemucut*: *ise* 'ős' + *mu* 'én' (birtokos személyjel minőségben) + *-cu*: többes szám jele + *-t*: tárgy ragja elemekre bonthatjuk.

Az *a* hang valóban lehet alapfunkcióban atyai, anyai jelentésű, mint ahogyan egyetlen magánhangzó jelölheti a vizet is, vö.: csuv. *ušyrma* (< *u* 'víz' + *šyrma* 'árok, patak, szakadék').

Az *apja*, *anyja* úgy értelmezhető, mint a gyerekek az *apja*, *anyja* és a *-ja*: egyes szám 3. személyű birtokos személyjel. Hozzá kell tenni, hogy a magyar nyelvjárásokban a szülőket ma is hívják úgy, hogy *apja*, *anyja*. Ezek az *apa*, *anya* alakváltozatai és nem tartalmaznak *-ja* birtokos személyjelet. Arról van szó, hogy egy korábbi *apka*, *anka* forma *-k-* hangjából *-j-* lett, így keletkezett az *apja*, *anyja* változat. Ha a *-k-* fejleménye *-0-* (zero), akkor keletkezik az *apa*, *ana*. Az *anya* esetében a *-k-* fejleménye a *-j-* meglágyította az előtte álló *-n-* nazálist.

Abban azonban nem értek egyet a régi nyelvészeinkkel (Mészöly Gedeon, Beke Ödön, Tompa József, Simon János), hogy ez azért van, "mert az emberi szellem "primitív nyelvi"

korszakának a jellemzője". A nyelv ugyanis attól élő, hogy örökös mozgásban, változásban van s egy korábbi hangállapot gyakran a teljesebb, még meglévő formát tartalmazza.

Az *ysa*, *isa* szóvégi *-a*-ja ezúttal az abszolút tőhöz tartozik, nem lehet E/3. birtokos személyjel. Továbbá az *isa* valóban nem lehet azonos a *biza*, *bizony* szavakkal sem.

Amint fentebb jeleztem, az *ím* és az *íme* összetett szó: *í + m*, *í + me*. Az *ím* esetében utótagként csak a kezdő mássalhangzó maradt meg.

Figyelemre méltó, igaz gondolat: "A magyar nyelv képes mindenre. A HB nyelve még a magyar nyelv őstömbszerű állapotában volt. Kifejező és tömör". Az is természetes, hogy a "Kazárok a gyulát *isa*-nak hívták. Van *Isaszeg* város.", azonban mindig körültekintéssel kell eljárni, amikor a neveknek, szavaknak az alapul szolgáló szót keressük. Nem elegendő az alaki egybeesés. Tudta ezt Gyárfás Ágnes is.

Az *isa* mint *ős* egy is, következésképp teremtő lélek, az étellel kapcsolatos. "A Tulipán népe táblán az *us* segél értelme *ős*, *ős* isten, *ős* lélek", s a *segél* szó etimológiailag összetartozik a már említett csuv. *Šaval*, or. *Civil* folyónévvel s a csuv. *šāl* 'forrás' szóval, de a *székely* népnévünkkel is.

Kiemeljük a következő fontos gondolatot: "A szemek az égi szférában, az égben lakó *ősök* lélekszemét idézik. A tábla alsó szférájában, a földi világban szerepel az *us* *segél* - Isten segítségével szöveg, ahol az *us* gyök az *ős*istenségre utal és így több, mint a szemekkel jelzett nemzeti, családi eleink." Ide kötődik a magy. *szem* mint 'forrás', vö.: *tengerszem* 'vízforrás', de vele közös gyökerű az ang. *sea* 'tenger', amely nemcsak a nagy vizet jelöli, hanem 'víz, folyó' jelentése is van a *tengernek*.

Figyelemre méltó: "A természetistennő elnevezésű táblán *engur ama us hum a* = tengerek *ős*anyja, gyümölcshozó *anya*. Ez a tábla a Kr.e. III. évezredből származik, amikor már a képjelek gyököket jelöltek, s elmosódott sok őseredeti tartalmi elem." Itt már

folyamatosan hozzáírják az *us* = *ős* gyököt a női istenanyai minőséghez is. Elvileg az *engur* lehet 'víz és folyó' jelentésű is, vö.: magy. *tenger*, mari *enger* 'patak', bask. *ängyr* 'árok, patak' stb.

Az "*us tu* = *óstudás*" jelentésű két tagból álló kifejezés második tagja a *tu* rokona a magy. *tud*, *tan* stb. szavaknak.

Törvényszerű, hogy "őseink az *Ős*-t és az *ősi* dolgokat az égen keresték...", hiszen a folyóforrás is fent, azaz legfelül van a víz többi részéhez képest. Törvényszerű az is, hogy "A teremtés a magosságban történik és a földre hat. A műveletet az *us hun* végzi. Világosan olvasható, hogy a teremtő *us* egyben *hun* is." Az *us hun* szókapcsolatnak a második, azaz a *hun* tagja azért is érdekes, mert összetartozik a *hun* népnévvel, amelynek 'ember' jelentése is van ugyanúgy, mint a *magyar* névnek. Sőt rokona az or. *syn* 'fia valakinek', amelynek a párja megvan a kínaiban is, ahol a szó *hun* eredetű.

Hozzátesszük, a *tengri* a törökségben nemcsak 'isten', hanem 'ég' jelentésű is. Az is természetes, hogy a gyógyítás a magosságban, azaz a forrásban történik, természetes hát, hogy a mesékben a hősök, a szereplők a forrásvíztől kelnek életre.

Figyelemre méltó, hogy a régi írásokban "a teremtő neve *an* volt". Az *ana* azonos a magy. *anya* szóval, amelynek korábbi változata **anga*, **anka* volt.

Csak megerősíteni tudjuk, amint igazolja Gyárfás Ágnes a magy. *ős* és *isten* szavak mezopotámiai kapcsolatait legalább Kr.e. 3-2 ezerből. A kínai *thien* 'ég' a hunoktól való, összetartozik a tör. *tengri*, a magy. *hun*, *menny* szavakkal, de idetartozik etimológiailag a finn *ukko* 'finnek régi pogány istenségneve'. Rokona az "*an*, amely Kr.e. 3-5 ezerben gyakran kifejezte a teremtőt". Összetartozik velük az *il* (első), az *egy* és az *ina* is. A szócsaládba tartozik az oszm. *tavan* 'plafon, mennyezet' szó is, hiszen ív formájú. Alakja révén kötődik hozzá a csuv. *tukun* 'kerékabroncs, karima, karika, gyűrű' stb., s természetesen rokon a csuv. *tävän* 'rokon' szó, amely kizárólag vérbeli rokont jelentett eredetileg. A szó megvan a törökség számos nyelvében.

Az is természetes, hogy az *ős* 'szent' jelentést is tartalmaz. "Remete Szent Pál tehát a Pálos szerzetesek őse s a jámbor remeték mind ősfiai, akikben az ő lelke erejével működik a hit. Tehát a lelke bennünk él. A szerzetes remeték még az ősi hit elvén őshöz járók voltak, haláluk után szent mesterük lelke közelébe tértek haza az égi úton. Időben, térben összetalálkoztak a magyar lélekgyógyító erők. A Pálos szerzetesek a Boldogasszony tisztelet ápolói, hű gondozói..."

A nyelvek is igazolják, hogy "Szent Mihály alakjának tisztelete összeköti az eurázsiai turán hitvilágot."

"Mihály arkangyal lovával áll a lélek segítségére, mert a magyar nép az égben is lovon járt, s végső útján teremtő istene elé Szent Mihály lován vonult be."

Kiemeljük a következő gondolatokat: "Egyetlen nép sem rendelkezik olyan ősi egyházrenddel, mint a magyar. Ez a rend a lélekre épült, amely égi eredetű." "Mindenszentek, akik az első églakók, Isten teremtő művének tanúi voltak." A következő gondolatban, mely szerint "A tudatunk befogadja az újat, mély tudatunk azonban kitörölhetetlenül őrzi a régit." az is benne van, hogy a mély tudatunk őrzi a magyarságunkat, a nyelvünket. A mély tudatunk pedig akkor szűnhetne meg, ha megszűnne a nyelvünk, amely a mély tudatunknak az ébren tartója, ennek pedig a következménye a magyarság pusztulása lenne.³

A *zumtuchel* azaz szemetekkel szó több szempontból is érdekes. A következő elemekre bontható: *zum* 'szem' szótő + *tu*: 'te' + *c*: többes szám jele, a *két*, *kettő* számnév kezdő mássalhangzója + *-hel* '-vel', jelentése eredetileg 'együtt'.

A *mic vogmuc* szókapcsolat első tagja a *mik* a *-k* többes jellel ellátott *mi* mutató névmásból alakult kérdőszó. A *vogmuc* a *vogy* 'van'

jelentésű létige + *mu* 'én' + *-c*: többes jel elemekből áll.

Latiatuc < *Lat*: szótő 'lát' + *-ia* '-ja': E/3. személyű személyrag (a tárgyas ragozást jelölő, az E/3. személyű személyes névmás illetőleg mutató névmási eredetű elem) + *tu*: 'te': (eredete *tu* 'te': E/2. személyű személyes névmás) + *-c* '-k': többes szám jele elemekből áll. A magy. *lát* a szemmel, a forrással kapcsolatos. A forráshoz tartozik a meder is, ami lent van, következésképp a *láb* is összefügg vele, ld. még *lábad* 'úszik' szavunk. A Czuczor-Fogarasi szótárnak igaza van, a *szem* összetartozik a *személy* szó *szemé-* tövével.

A szent szavak a víz, a forrás valamely tulajdonságát őrzik. A *húgy* csillag volt, a *sár* arany volt (*sár*, *sárga arany*, *sárarany*), a *pur* éltető lélek volt, az *amu* égi vízanya, az *us*, *as* pedig ős volt, amelynek a Naphoz is köze van. A *pur* franciául 'tisza' jelentésű, idetartozik, hiszen mint forrás csakis tiszta lehet. Természetes, hogy a régi képjel írásban 'tisza, szent, fénylő, testet öltés' jelentésű.

Mint fentebb említettük, a *hamu* összetartozik a *homok* szóval, amely a törökben *qumaq* s a homokszem mint forrásszem a magassággal, a forrással, maggal kapcsolatos.

Tökéletes megfogalmazása a lényegnek: "*ustu*: 'őstudás': atyai (*isa*, *ysa*) és anyai (*ch*)*omuv* elemi égi magvak vagyunk, s bennünket a lélek (*pur*) elevenít."

Igen tanulságos a *milostben* szó. Tövében a *málik* ige van meg, amely összetartozik a *malom* szóval. A *malaszt* képzett szó, "mint mennyei malaszt teremtésre alkalmas hely, közeg, eszköz." "A malasztnak állandó jelzője az égi, mennyei szó. Másféle malaszt nincs." A malaszt "a szakralitás csodája.... megfoghatatlan, átláthatatlan, mégis létező."

A természet igazsága, hogy "A teremtés malmához nem kell energia és lóerő, mert ez az a malom, melynek nincsen köve, mégis lisztet jár, mégis lisztet jár". Valóban, az anyaméhben

³Felelőségünk tehát templomot és iskolát a magyarságnak - hívják őket székeleknek, csángóknak, palócoknak stb. - ahol az ígét magyarul hirdetik s az ős tudást az újjal együtt magyarul adják át, tanítják.

megtermékenyítéskor málik, hasad is a mag. A szerző a HB értelmezését széleskörűen igazolja. Az ősi tudást sok oldalról mutatja be, amely benne van a HB-ben: "eleve teremtette, az elegy korában, amikor éppen csak hogy szétválasztotta egymástól az égi és a földi vizeket, amikor az idő és a tér még elegyedett is, a teremtői elv sérthetetlen volt." Ld.: *málik, mag*. Fontos, hogy ez a teremtői elv a mai napig változatlan és sérthetetlen, amelyet a nyelvünk úgy tükröz, ahogyan van.

Valóban "eleve": első, egy, Isten neve is, ld. *el(ső), él*. A szó hatalmas területen ismert, ld. tör. *ilk* 'első', koreai *el* 'egy' s ez a magyar, a szkíta-hun nyelveken, a turánin keresztül Mezopotámiába is elvezet bennünket.

Természetes, "Mindezek ismeretére azért van szükségünk, mert a közel-keleti népek hosszú évezredek át turáni anyanyelvűek voltak és az ősi gyökszavak benne maradtak a később helyükre települő népek nyelvében. Ha a magyar nyelv múltjával foglalkozunk, a közel-keleti történelem és történelem előtti népek nyelvét nem hagyhatjuk figyelmen kívül, ...". Kitűnő megfigyelés a következő, amely csakis következetes, őszinte és hatalmas munka eredménye: "kevert nyelv: a történelmi kor rontott nyelve", amely már nem volt ragozó és nyelvtanát héber mintára alakították át, de így is szembeötlő a magyar nyelvvel való hasonlósága."

"Mi példaként nem ezt a kevert nyelvet emeltük ki, hanem a korábbi, a Kr.e. 3-5 ezer éves turáni ősnyelvet, melyet nem agyagba nyomtak, hanem drágakőre véstek. Kis táblákra, pecsételőkre, néhol pl. Nimrud városában hatalmas falfelületre."

A *miv*: többes szám első személyű személyes névmás. "A régi képjelírásos turáni nyelvben *mi, min* gyök jelentése 'mennyei' és ha *mi* rólunk van szó, az mindig a mennyei teremtővel való kapcsolatot jelenti. A korai írásokban, mint pl. a kék kövön az AN teremtőnév szóbeljei gyökként szerepel. A teremtőt a *mi, min*-t jelentő szót két ovális ponttal jelölték: 00. Így olvasata: *Mi teremtőnk, Mi urunk, Mi őszünk*. A két pont és a *min* a kettes számnak is megfelel. Ez utalhat az égi kettősre

(fény és víz a teremtés őselemei) és utalhat a teremtő gyermekeink közös, égi eredetére is." Ez a gondolat arra is utal, hogy a *mink* személyes névmás *-k*-jában a *két, kettő* számnév kezdő mássalhangzóját kell látnunk s a duális jelentés van meg benne. Tehát a magy. *mi* nyelvjárási alakja *mink*, szótöve a *min* 'én' jelentésű, rokona a vog. *men*, osztj. *men* stb., a *-k* pedig a *két, kettő* számnévünk kezdő mássalhangzója. Eszerint a *mink* 'két én' értelmű.

Figyelemre méltó, hogy "az ősi turáni iratok is említik az Adam nevet a női méh formájú képpel (AD), és az ember jelentésű (DAM) képjel együttessel." Ami az *Adam* szó alaktani felépítését illeti, két eset lehetséges. Elvileg az *Adam* felbontható az *Ada* + *m* elemekre s a második elem vagy mag jelentésű szó kezdő mássalhangzója, vagy pedig képző 'valamihez tartozó, valamivel ellátott, valami mellett lévő' jelentéssel. Ugyanilyen szerkezetű az *adamah* 'föld' szó (< *ada*: szótő + *-mah*: képző), hiszen női minőségű. A másik lehetőség szerint az *Adam* felépítése: *A*: abszolút szótő + *-dam*: képző.

A *neki* két elemből áll: *nek*: határozórag + *i*: birtokos személyjel, amelynek eredete: E/3. személyű személyes névmás, a mai *ő* alakváltozata, ld. nyelvjárási *í, ú*.

Ami a *ház, haza* szavakat illeti, nemcsak a finnben van megfelelője (vö.: fi. *koti, kota, kat*), a szót a hunok is ismerték *kutu* formában, az oszm. *kutu* 'doboz' szó is a családjába tartozik, amelynek eredetibb jelentése 'tekercs' volt. Valóban idetartozik a latin, spanyol, olasz *casa, caza*, de a csuv. *kasā, kas* 'falv' szó is.

Az *wt* 'öt' két elemből áll: *w*: *ő* E/3. személyes névmás + *-t*: tárgyrag, amelynek eredete a tV 'az' jelentésű mutató névmás.

A *heon* 'hiába' értelmű. Igaza van Gyárfás Ágnesnek, a *hiú* szó nem illik ide. Úgy látjuk, a szó a *hiány* szavunkkal tartozik össze.

Az *ig, igg*, az *egy* számnévvvel azonos, 'kezdet' jelentése is van, de a szó nagy családjába tartozik az *ügy* 'patak' szó is. Az *Eger*

városnévnek pedig az *Eger* pataknév szolgált alapul, ennek közszói jelentése 'folyó', vö.: mari *enger* 'patak'. Ugyanakkor a szó alakváltozata a *tenger* 'víz, folyó' jelentésű szó is, amely megvan Kāšyarinál s az ótörökben is ismert a párhuzama szintén 'folyó' jelentésben. E szavak családjába beletartozik az *Úr* szó is.

Tanulságos az *urdung* 'ördög' szó vizsgálata. Az *ördög* a lent lévősséggel, a pokollal is kapcsolatban van, rokona az ang. *Earth* 'föld' jelentésű szó. A magy. *Ördögárok* 'földárok' jelentésű s másik neve a *Csörsz árok*, amelynek az első eleme a *Csörsz* alakváltozata az *Earth*-nak. A következőképpen bonthatók elemeikre: *urdung* < *ur*: szótó + *-dung*: képző, *ördög* < *ör*: szótó + *-dög*: képző, *Earth* < *Ear*: szótó + *-th*: képző, *Csörsz* < *Csör*: szótó + *-sz*: képző. Külön rokonok a szótóvegek (vö.: *ur*-, *ör*-, *Ear*-, *Csör*-) és külön összetartoznak, egymásnak alakváltozatai a képzők (vö.: *-dung*, *-dög*, *-th*, *-sz*).

Az *intésének* szó tövében (vö.: *in*) a 'hajlat' jelentésű *hón* szavunk van meg. Az *int* *-t*-je mint igeképző a *tesz* ige kezdő mássalhangzója.

A *mige-* igekötő valóban a *meg-* elődje s a *mag* szóval kapcsolatos.

Az *yyl* ma *oly* melléknévi utaló szó, ahol az *o* azonos az *az* mutató névmással, az *-l*, *-ly* pedig 'valamivel ellátott' képző, vö.: csuv. *väl* 'ő' E/3. személyes névmás.

A *turchucat* ma *torkukat* elemekre bontva: *turch*: szótó + *-u* : birtokos személyjel, eredete E/3. személyes névmás + *ca*: többes szám jele + *-t*: tárgy ragja.

Az "Állítmány: *keseruv vola*.

Lényegében a jelző az állítmány s a létige mindössze névelőt helyettesít." Ez esetben névszói igei állítmányról van szó, a melléknév az állítmány névszói része, a *vola* létige pedig az igei része.

Az "És *oz gimilsnec vvl keseruv uola vize*" mondat mondattani elemzése szerint tehát az állítmány: *keseruv uola*. Miről állítom, hogy *keseruv uola*? *Gimulsnec vize*-ről. Ez az alany, amelyet egy birtokos szerkezettel fejeztek ki,

ahol a birtokos a *gyümölcs*, a birtok pedig a *vize*. Ez utóbbi E/3. személyű birtokos személyjellel (*-e*) van ellátva.

Igaz, hogy "A fény adta ragyogás és a víz mozgékonyága a teremtés mozzanatához vezetnek".

A *vimágguc* szókezdő *v*-vel eredetibb alak az *imádjuk*-hoz képest.

A "*mulchotia*" *mulhatja* tövében valóban a *múlik* ige van meg.

A "*vermut*" *vermet* szó *vermu* tövével összetartozik a mai *verem* forma, továbbá az *árok*, *üreg* szavak és a *barlang* *bar* töve.

A "*iorgossun*" *irgalmazzon* szó töve a *iorgo*, ma *irga*. Eredetileg szókezdő mássalhangzóval rendelkezett.

Úgy látom, hogy az "*Es uimagguc szent peter urot, kinec odut hotolm ovdonia es ketnie, hug ovga mend w bunet.*" többszörösen összetett mondat, a tagmondatok között alárendelő viszony van. Főmondat az első tagmondat: *Es uimagguc szent peter urot*, ennek jelzői alárendeltje a második tagmondat, amely arra a kérdésre válaszol: Milyen Szent Péter urat?: *kinec odut hotolm ovdonia es ketnie*, ugyanakkor főmondata a harmadik tagmondatnak, amely ennek célhatározói alárendeltje és a Mi célból? Miért? kérdésre válaszol: *hug ovga mend w bunet*.

Az első tagmondatban az állítmány: *uimagguc*, tartalmazza az állítmányt kifejező ige, az alany: *mi*, s a tárgy: *szent peter urot*.

A második tagmondatban az állítmány: *odut*, az alany: *hotolm*, s a célhatározó: *ovdonia es ketnie*. A szóvégi *-a* és *-e*: birtokos személyjel.

A harmadik tagmondatban az állítmány: *ovga* tárgyas ragozású ige: *ov* (*óv*) + *-ga* (*-ja*): E/3. személyű tárgyas igei személyrag, eredete E/3. személyű személyes névmás vagy mutató névmás, amelynek a párhuzamai széles körben ismertek a törökség nyelveiben. Az alany: *ő*, benne van az állítmányt kifejező igében. A

tárgy: *bunet*, ennek birtokos jelzője az *w* 'ő, övé', s a *mend* 'mind' pedig mennyiség jelzője.

A *uimagguc* forma tárgyas ragozása. A következő elemekből áll: *uimag* (*imád*) + *-g(u)* (*-ju*): E/3. tárgyas igei személyrag + *u* 'én' + *-k*: többes szám jele. Ma úgy tanítják, hogy a *-juk*: a tárgyas ragozás T/1. személyű igei személyragja.

Az *ovdonia* 'oldania' relatív tövében az *old* (< *ol*:- abszolút szótő + *-d*: igeképző) ige van meg, amelynek nyelvjárási változata az *ód* (< *ó*:- abszolút szótő + *-d*: képző). Az *ovdonia* a következő elemekre bontható: *ovdo*:- relatív szótő (< *ov*:- abszolút szótő + *-do*: igeképző) + *ni*: főnévi igenév képző + *-a*: birtokos személyjel. Az *ovdonia* változat igazolja azt a már többször hangsúlyozott álláspontunkat, mely szerint az *-l-* (ld. *old*) nem lehet szervesen betoldott mássalhangzó. Az elődje olyan *-δ-* (interdentális zöngés spiráns) volt, amely egyben elődje az *ovdonia* *-v*-jének és a mai nyelvjárási *ódania* változat *-0-* (zéro) hangjának. Ez utóbbi két esetben a *-δ-* egy másik irányú változásban *-w-* (bilabiális zöngés spiráns) lett, amely egyrészt *-v-* (dentolabiális zöngés) hanggá változott (ld. *ovdonia*), másrészt vokalizálódott, majd eltűnt az ejtésből, miközben megnyújtotta az előtte álló magánhangzót (ld. *ód*, *ódania*).

A "*wimagguc uromc isten kegilmét*" mondatban a *wimagguc* írásképe más a *uimagguc*-hoz képest. Az ejtés azonban ugyanaz lehetett. Külön hangsúlyoznunk kell, hogy az *uromc* szó *urunknak* a értelmű, az *isten* pedig *istennek* a jelentésű s a *-nak a*, *-nek a* rag a birtokos szerkezetre utal és nem részeshatározó. Eszerint az *uromc* és az *isten* a birtokos s a *kegilmét* a birtok.

Az "*uromc scine eleut*" *urunk színe előtt* esetében nagyon helyesen bírtok viszonyról ír a szerző. "Ez a birtokviszony képes helyhatározó", állapította meg. Az is kiolvasható, hogy Ádám bűne az ember bűne, amit maguk a szavak is igazolnak a jelentéstartalmukkal.

Többször is előfordul s erről már fent szólunk, hogy a *neki* nem lehet részeshatározó névmás. A *-nek* határozóragot az E/3. személyű

személyes névmásnak az *ő*-nek az *i* változata követi birtokos személyjel minőségben. (Vö.: *nekem* < *neke* + *-m*: < *men* 'én'; *neked* < *neke* + *-d*: < *te*, *ten* ld. *tenmagad*, *temagad*, török *sen* 'te). Az oroszban éppen fordítva van, vö.: or.: *mne* 'nekem' < *mn* ← nem or. *men* + *-e*: részeshatározó eset ragja, eredetét nem a szláv nyelvekben kell keresni, vö.: csuv. *mana* 'nekem': *man* + *-a*.

Az "*urommuchoz*" szót 'urunkhoz' és nem "uromhoz" értelemben kell felfogni. A szó elemekre bontása helyesen: *uro*: szótő + *mu* 'én' (< *mun* ld. *men* 'én') + *-c*: többes szám jele + *-hoz*: határozórag.

Egy többszörösen összetett mondat következik, amelyet hasznos lenne több nyelvésznek is egy kerek asztalnál megvitatni. Néhány ponton én másképp látom az elemzést, mint Gyárfás Ágnes, ezért az egész mondatot vizsgálatnak vetem alá: "*Scerelmes bratym | uimagguc ez scegin ember lilki ert. | Kit vr ez nopun ez homus vilag timnucebelevl mente. | Kinec ez nopun testet tumetive. | Hug ur uvt kegilmehel abraam. Ysaac. Iacob. Kebeleben helhezie. | Hug birsgnop ivtua mend w szentii es unuttei cuzicun iov felevl iochtonia ilezie wt*". |

A hat tagmondatból álló többszörösen összetett mondat első két tagmondata mellérendelő viszonyban van egymással: *Scerelmes bratym | uimagguc ez scegin ember lilki ert. |* A második és a harmadik tagmondat között alárendelő viszony van, amelyben a második a főmondat: *uimagguc ez scegin ember lilki ert. |* Bár kínálkozik, hogy a harmadik ennek tárgyi alárendelő mellékmondata legyen, azonban a kitehető utalószó: '*annak a*' (*szegény embernek a lelkéért imádkozunk*) arra utal, hogy jelzői alárendelő mellékmondatról van szó: *Kit vr ez nopun ez homus vilag timnucebelevl mente*. A negyedik tagmondat is a másodikkal van alárendelő viszonyban, annak ugyancsak jelzői mellékmondata: *kinec ez nopun testet tumetive*. A második tagmondatnak az ötödik a célhatározói alárendelő mellékmondata s a kitehető utalószó: '*azért, abból a célból*'. Tehát *imádkozunk e szegény ember lelkéért azért, abból a célból, Hug úr uvt kegilmehel abraam. Ysaac. Iacob. Kebeleben*

helhezie. S a hatodik tagmondat ugyancsak célhatározói mellékmondata a másodiknak: Hug birsagnop ivtua mend w szentii es unuttei cuzicun iov felevl iochtotnia ilezie wt".

Mészöly Gedeon helytelenül tartja finnugor eredetűnek a *jó* szót. Hozzátesszük, a folyót jelentő *jó* szóval összetartozik végső soron a *jó* melléknév.

A "java" szóban a szótó a *jav-*, amely a *jó* alakváltozata s az *-a* E/3. személyű birtokos személyjel.

A "temető" szót vizsgálva nagyon helyesen látja Gyárfás Ágnes, hogy a *teme* szótóval összetartozik a *tömeg* szavunk, ugyanakkor a Szinnyei említette *tümetjük* formában benne van a *töm*, *tüm*, *tem* változatú igénk is.

Nagyon jó kérdés a következő: "A régiségben volt-e 3. szem. igeragozás vagy csak 1. és 2. szem?" Helyesnek vélem Gyárfás Ágnes megjegyzését, valóban, a 3. személyhez képest minden más személyű alak ragozott kell legyen. A földrajzi névi kutatásaim során derült ki, hogy az összes cselekvés elsőként a víz tevékenységével volt kapcsolatos s valamennyi kezdetben *-Vk* végű volt. Ma helytelenül *-ikes* igéknek nevezik, holott a *folyik* (< *fo-* + *-lyik*), *török* (< *tö-* + *-rik*), stb. volt az elsőleges, amely elsőként igenévszó volt s idővel az egyik irányban *foly*, *tör* ige lett, a másik irányban pedig névszó: *folyó*, *törő* stb. Később az első és a második személyre is vonatkoztatták a cselekvést s ezt úgy fejezték ki, hogy az ige után tették a megfelelő személyes névmást, pl. *tör* + *én*, *tör* + *te* s személyes névmásból fejlődtek ki az igei személyragok. Mint fent láttuk, a személyes névmásoknak már ebben az időben különböző alakváltozataik voltak használatosak, ezekből a *töröm* (< *törö-* + *-m* < *vö.:* *men* 'én') a tárgy igeragozás kifejezőjévé vált, ezért az *m-* a tárgy igeragozás személyragja lett. A *török* az alanyi ragozásban használatos forma, amelynek az értelmezésére két lehetőség kínálkozik. Az egyik szerint: a töve a *tör-* s ehhez járult az *én* személyes névmás, amelynek korábbi változata *Vnk* lehetett, őrzi ezt az *engem* (< *enge-* + *-m* < *vö.:* *men* 'én') névmás *enge* eleme. Ez utóbbiban a *-k-* már zöngésedett. Eszerint a *-k* alanyi ragozású igei személyrag

szintén az *én* változatának a maradványa. A másik lehetőség szerint az igei személyragnak az előzménye a magya kend „maga” szónak a kezdő mássalhangzója a személyrag, ám akkor a törö- a szótó. Megjegyezzük, hogy a tárgy igeragozásban E/3. személyben is van személyrag, amely az *ő* személyes névmásnak az *i* nyelvjárási alakjából fejlődött.)

Ez utóbbihoz tartozik egy nagyon fontos meglátása a szerzőnek s egyben alátámasztja azt, hogy a *terem* igének előzménye **teremik* lehetett és elsőleges a *teremt-*hez képest: "egyszerűbb az almafának összel az almát teremnie, mint termővé tenni a káoszt, a hamut". A *kamu* szónak rokona a *kumma* 'vízcsepp', amely forrásként szolgál s a forrásban, a magban, ahol a megtermékenyítés történik, egyfelől valóban káosz van.

Kitűnő, igen lényeges megfigyelés a következő: "Régi nyelvek tanulmányozása során úgy láttam, minél régiebb a gyök, annál több jelentéstartalom tapad hozzá s annál több felé ágazik szófajlag is." A kutatásaim eredményeképpen úgy fogalmaztam, hogy a vízzel kapcsolatos eredeti komplex jelentéstartalomban minden benne volt. Másképpen, a vízcsepp mint forrás eredetileg egyszerre tartalmazta, tartalmazza az összes tulajdonságot, ami rá és a belőle keletkező teremtményre jellemző. Ezek a résztulajdonságok, amelyek az egészet alkotják, idővel önállósultak. Elkülönültek az igei és a névszói jellemzőket megnevező formák, az egyik pl. a víz tevékenységére utalt, a másik magára a vízre, a harmadik a víznek a színét, a részek egymáshoz való viszonyát (alsó, felső stb.) jelölte s egyéb jellemzőinek önálló megnevezésévé vált. Közben a természeti környezet más darabjait is megnevezték valamely azonosság vagy hasonlóság kapcsán. Így állhatott elő az a helyzet, hogy az ember testrészeinek a megnevezése a jelen tudással ellentétben másodlagos volt, mert a vízhez viszonyítva kapta a nevét a fej, a láb stb.

A következő idézet arról tanúskodik, hogy az igazi, nagy tudású emberek a legerényebbek s közéjük tartozik Gyárfás Ágnes is: "....ma a régi nyelv elemzése kapcsán

alig merem kimondani, hogy a TUR-AN azt jelenti: Isten gyermeke." Bár én másképpen bontom elemeire a *Turan* szót, de úgy is benne van, hogy 'forráshoz, főhöz, fent lévőhöz, őshöz, istenhez tartozó, azaz fenti, égi, ősi, isteni'. Mint fent jeleztem, a szónak *Tu-* az abszolút szógyöke, benne van a *tő*, a *fő*, a *nő*, az 'isten' stb. szó, vö.: or. *bog* 'isten' nem szláv eredetű szó, a szókezdő *b-* eredetileg *t-* volt. Idetartozik a latin *deus* 'isten, istenség', ahol a *de* az abszolút szótó és az *-us* a képző. Rokona az oszm. *tek* 'egyetlen, páratlan' szó, stb. A *Turán* esetében a fent jelzett két lehetséges megoldás közül bármelyik az igaz, a szónak lehetséges olyan jelentése, hogy 'istenhez tartozó, istennel ellátott, isten mellett levő'. Ez pedig ugyanaz, mint "Isten gyermeke" vagyis Isten utóda, Isten sarja.

Igazolásul a nemrég megismert és magyarra lefordított Bolgár Évkönyvekben (vö.: BAHŠI 1680) többször is szerepel a Turan név, pl.:

Turan A szeretet, a jóslás, a források, a föld alatti és a víz alatti gazdagságok, bányászok, szigetek, hegyi tavak alp-bika-ja; a vad állatok védnöknője; Mar felesége. Nagyon gyakran fellépett kígyó alakjában. Megpróbálta létrehozni Idel'-Ural'-ban az egységes egész államot minden ember számára – Turan – és maga vezette azt. Turan fővárosát nevezték Ergi-nek – Čakčak város védőinek a tiszteletére, amiért Turan címereként megjelent a kétfejű madár ábrázolása. De majd a szellemek elkerítették Turan-t a naptól fallal és erős hideg jött. Az emberek többsége elmenekült Turanból, és ez az állam megszűnt létezni. Más bulgar elnevezései a Turan alp bika-nak – Ural (Aral), Abi Armaj (Ramaj), Ban, Badžin (Szerelem); Ld. Idel' állam; Ld. Ura-Ar'ja; Ld. Ura; Ld. Volga-Ural bulgar-ok; Ld. džuran; A kaos, a természeti katasztrófák, a nap és a vadászatok szelleme, amely felvehette a gigantikus sárkány alakját. Ld. baradž, Torna; Ld. Idel'; Amint a hagyományok mondják, a nagyon távoli időkben Turan megpróbálta létrehozni a bulgar ősök számára a Volga-Ural-ban a legendás Turan államot, sőt maga lett annak az uralkodója (ezért a Volga-Ural-t másképp Turan-nak vagy Iske Turan-nak - „Régi Turan”-nak

nevezték). Ezen kívül a Dulo törzsből való királyok magukat Turan utódainak tartották. Nyilvánvaló, ennek következtében Turan tamgája lett a Dulo törzs tamgája; Ld. Idel'-Ural. (BÉ.) A *Turan* eredetileg női természetű. A *Turan*, *Ural*, *Ura*, *Ur*, sőt a törökségben ismert *Tengri* alakváltozatok. Ezt a nevet viseli a *türk*, *török* is. Számtalanszor előfordul a földrajzi nevekben is.⁴

A "*terumte*" *teremte* elbeszélő múlt idejű alak, ahol a szótó a *terem*, korábbi alakban **teremik*, a *-t* igeképző, amely a *tesz* igéből alakult, az *-e-* (amely ma *-é-*) pedig az elbeszélő múlt jele.

A *ter*, *tur* 'iker' jelentésű szó a mezopotámiai képjel szótárban igen fontos adat, mert az eredeti *t-* szókezdőt őrzi. Ez a hang a magyar *iker* szóban már eltűnt, de a valamikori meglétére utal a csuv. *jěkěr* 'iker' szó, ahol a szókezdő *j-* a *t-* egyik fejleménye. Egy másik fejleményét őrzi a magy. *Hüküri-tó* földrajzi név, amelyben szókezdő *h-* van s a *tó* jelentése 'iker tó', másképpen 'elágazó tó'. Kiss Lajos téved, amikor a Földrajzi nevek szótárában az *ökör* szavunkat teszi meg alapul szolgáló szónak. Mindebből csak annyi igazolható, hogy az *ökör* szóban is benne van az elágazás, de az állatnévnek - amely kifejlett, herélt szarvasmarha megnevezése - alapul szolgáló szó vagy a szarvával kapcsolatos, vagy a nemi szervével. Ez utóbbi jelentést erősítik a csuv. *vākār*, dial. *mākār* 'bika, ökör', ÓT. *öküz*, ujj. *hoküz*, üzb. *hukiz*.⁵ A két utolsó adat azért is érdekes, mert az ujjur és az üzbég mint szkíta-hun utódnnyelvek szintén *h-* szókezdőt tartalmaznak.

Újabb kitűnő észrevétel: "Megfigyeltük, hogy a teremtés művének kódrendszere a rovásbetűk formavilágában kapott helyet,....". Mindezt megtámogatjuk azzal a megállapításunkkal, mely szerint a kommunikáció, a nyelv megnyilvánulási formái, köztük a beszéd és az írás egyszerre jöttek létre s ennek alapul a víz szolgált a hangjával és a formájával stb.

⁴Ezeknek a bemutatásától most eltekintünk.

⁵Eleink gondolkodása szerint az elágazó folyó is dudorodó, kiálló ugyanúgy, mint a bika nemi szerve s a bikának ez a legfőbb megkülönböztető jegye.

Az *ét, étek, eszik* szavakban az *é* valóban alapgyök, másképpen abszolút szótő. A *bendő* (< *ben-* + *-dő*) első eleme a *ben, bel, bél* változatokkal rokon, a *-dő* pedig helyhatározórag.

A *titok* alakváltozata a **tilik*, amelynek fejleménye a *tilt* ige *til-* töve. A *ti, til* pedig az *élet* szó *éle-* részével tartozik össze etimológiailag s a *til-* eredetileg élő vizet jelölt, amelynek fejleménye a *folyik, folik, folyó, foló*. Eleink gondolkodása szerint a mozgó víz az élő víz, másképpen élő az, ami mozog.

A *mennyei* szó relatív töve a *mennye-*, amely a *menny* és a *mennyek* változattal tartozik össze. Elemekre bontva: *men-*, *meny-*: szótő + *-nye*: képző, *men-*, *meny-*: szótő + *-ny*: képző, illetőleg *men-*, *meny-*: szótő + *-nyek*: képző. A szótő rokon a törökségben ismert *mengü* 'örök' jelentésű szóval, de 'hajló, görbe' jelentése is van, vö.: magy. *mánfa mán-* része. Ez utóbbi megvan településnévben is, vö.: *Mánfa*.

Gyárfás Ágnes könyvét elismerés illeti azért is, mert arról írt, amiről még nem írtak. "Ki volt ez a nép, amely a HB-ben szereplő és a mai magyar nyelvben is fellelhető gyökökkel fejezte ki áhítatos gondolatait, erről a mai tudomány nem ad számot." Sőt, a Magyar Tudományos Akadémia álláspontja szembe helyezkedik magával a gyökkel is helytelenül.

Labat szótárára gondolva igen lényeges, hogy "létezik egy olyan gyökszó gyűjtemény, amely a HB szavainak megfelelően a magánhangzóival együtt őrizte meg a több ezer éves alapszavakat. Labat szótárának és ennek a régi nyelvnek ez a legfőbb érdeme, hogy tisztán megőrizte egy olyan nyelv gyökállományát, amely magán- és mássalhangzóiban megfelel a magyar nyelvnek mind történeti, mind mai szóállományának".

Labat szótárában található *mund* 'dalol' szó összetartozik a magy. *mond* szóval. Vö. még: magy. **mond-** 'beszél'Valószínűleg *-d* gyakorítóképzős származékszó, s felhető *mon-* alapszava ősi örökség az uráli korból... cser.KH. *ma·nam* 'mond', md.E. *muñams*, M.

māñams 'varázsol, megbabonáz', finn *manata* 'int, buzdít, elátkoz', észt *manama* 'leszid, megszegyenít, megértet, sejtet'...(TESz) < magy. *mon-*: abszolút szótő + *-d*: képző, cser.KH. *ma·na-*: abszolút szótő + *-m*: képző, 'mond', md.E. *muñam-*: relatív szótő + *-s*: képző, M. *māñam-*: relatív szótő + *-s*: képző, finn *mana-*: abszolút szótő + *-ta*: képző, észt *mana-*: abszolút szótő + *-ma*: képző. A magy. *mon-* abszolút szótő - valójában már az első relatív szótő lehet - etimológiailag azonos a magy. *ének* (< *é-*: abszolút szótő + *-nek*: képző) szóval.

Gyárfás Ágnes a munkája elején írta, mi záró gondolatként emeljük ki: A HB "Értékes, mert magyar és azért is, mert a lélekkel foglalkozik. A magyarság számára legfontosabb a lélek ügye és a Világmindenségben kijelölt feladata a lélekkel való törődés." (16. old.)

Bár a szerzőnek a saját feladata szempontjából igazat kell adnunk, mely szerint "Mi elfogadjuk a nyelvének kitűnő olvasatát. Nem nyelvi, hanem értelmi szempontból olvastuk el újra s elemeztük kérdve kifejtő módon mondattanilag. Azért tartjuk fontosnak ezt az elemző módszert, mert a mondattani elemzés kérdései rávezetnek a pontos szófaji megfelelésekre is." (17. old.) Engem éppen ezek a gondolatok ébresztettek rá arra, hogy az eddigi hangtani és alaktani elemzéseket újra számba kell venni, el kell végezni azoknak a kritikai bemutatását s a Halotti Beszéd hangtani és alaktani vizsgálatát immár az új ismeretek birtokában el kell végezni azért, hogy minél kevesebb félreértés, tévedés maradjon benne, sőt, lehetőleg tökéletes, igazi elemzését adjuk a legrégebb összefüggő írott magyar nyelvemléknek.

Szkíta transfúziós ornament

AGÓCS KÁROLY

Rejtélyes kór

Az író befejezte első könyvét, melyen közel hét éven át dolgozott. Ahogy haladt a megírásával – eleinte eléggé keservesen – mind kevésbé volt igénye társaságra, annál inkább magányra, hogy teljesen az írásnak szentelhesse magát, megszállottan, ami miatt végül, nem kis bánatára persze, a kedvese is elhagyta.

Éppen elhalt az éjféλι harangszó, amikor leírta az utolsó mondatot. Nem érzett örömet, se megelégedettséget, se megkönnyebbülést; soha nem ismert ürességet érzett. Ruhástól végigfeküdt az ágyon és elszívott néhány cigarettát, szinte egyiket a másik után, a mennyezetet bámulva meredten. Aztán elnyomta az álmot.

Nem sokat aludt; hajnalodott, amikor felébredt. Úgy érezte, egyszeriben sokat rosszabbodott az állapota. Igen, beteg volt; valami titokzatos betegség emésztette hosszú évek óta, alig észrevehetően, de kérlelhetetlenül súlyosbodva az idő múlásával. Állandó, félreismerhetetlen tünetei nem voltak, csak igen sokféle, váltakozva ismétlődő tünete. A műve nagyjából egyötödét írta meg, amikor felismerte, hogy beteg. Ám az is lehet, hogy csak elhitette magával, és talán éppen emiatt nem fordult orvoshoz. Különös módon egyre könnyebben írt attól fogva, ugyanakkor írásának a minősége is látványosan javult – bár igazán kifogásolható kezdetben se volt –, a tartalmát illetően pedig a bölcsélet magasságaiba emelkedett. Meggyőződéssel hitte, hogy a betegsége is része, sőt fontos része írói mivoltának; hogy testének lassú fogyatkozása, pusztulása folytán titokzatos erők szabadulnak fel benne, amelyek építőleg működnek közre az alkotás – egyfajta teremtés – folyamatában. Szinte példaképként tekintett azokra a nagy művészekre, akik köztudottan valamilyen pusztító szenvedély rabjai voltak, meglehet, tudatosan szabadítva fel magukban ilyenformán azokat a bizonyos energiákat.

Betegségének tünetei, melyeket hosszú lenne felsorolni, most egyszerre jelentkeztek.

Csak feküdt az ágyon mozdulatlanul, behunyt szemmel; bántotta a világosság. Órák teltek el, mire rászánta magát, hogy felkeljen. Nagy erőfeszítésébe került minden mozdulat.

Valósággal gyötörte a szomjúság, de alig ivott egy kis vizet, erős émelygés fogta el.

Kimerülten feküdt vissza. Arra gondolt, akkor először, hogy meg fog halni. Csakhamar kezdett elsötétülni előtte minden, miközben úgy érezte, örvény ragadja el és egyre sebesebben húzza lefelé.

Egy pusztaság közepén találta magát. Esti szürkület honolt a tájon, s imitt-amott könnyű párafelhők gomolyogtak a föld felett. Tudta, hogy itt kell meghalnia, magányosan, számkivetetten. Leborult a földre és fohászolni kezdett Istenhez, hogy adjon haladékot neki, hiszen fiatal még, és oly sok mindentől megfosztatta magát, hadd élvezze egy kicsit az életet.

– Az írás lett a végzeted, miatta jutottál ide – visszhangzott az Úr hangja a pusztaság felett. – Ám remekművet alkottál, mely épülésére szolgál majd az eljövendő nemzedékeknek is. Teljesítem a kívánságodat, ha megtagadod, bizonyosságul annak, hogy ez a nemes szándék vezérelt a megalkotásában, hiúság és becsvágy nélkül.

– És mi módon tagadhatnám meg? – kérdezte ő, felegyenesedve s az égre tekintve.

– Rábízod valakire, hogy az ő nevében váljon ismertté, neki szerezzen hírnevet meg gazdagságot, és őt tegye halhatatlanná.

Az író nem késlekedett a válasszal.

– Hálásan köszönöm, Uram, a nagylelkűségedet – mondta –, de nem vagyok érdemes rá. Csak annyi haladékot kérek hát, hogy tűzbe vethessem a kéziratot.

– Dicsérendő a tartásod – mondta erre az Úr.

Az író csak másnap ébredt fel, javában délelőtt. Teljesen egészségesnek érezte magát; mintha újjászületett volna. Az álmára furcsamód nem emlékezett.

Az első lecke

A Mester a falu szélén álló, kissé elvadult ligetbe vezette új tanítványát, és egy kidőlt fa vastag, korhadt törzse előtt megállt.

– A legalapvetőbb bölcsességgel fogjuk kezdeni – szólalt meg akkor –, amit mindig szem előtt kell tartanod, aminek mindig a tudatában kell lenned.

Azzal leült a fatörzsre, majd helyet mutatott a tanítványának maga mellett.

A nap már leereszkedőben volt, épp szemben, a fáktól erősen takart két domb között, s kezdett alábbhagyni a ragyogása. Olykor felfelerősödött a szél zúgása, máskor csak a falevelek zizegése hallatszott, meg egy-egy madár éneke hol közelebről, hol távolabbról. A tanítvány eleinte még rá-rápillantott a Mesterre lopva, kissé feszült várakozással, de csakhamar soha nem ismert derű áradt el benne; alighanem ugyanaz, amit az ő arcán látott. Áhítattal hallgatta a természet hangjait és szívta be a kora őszi illataitól terhes levegőt. Úgy érezte, szentségtörés lenne megszólalni, megtörni ezt az idillt.

Nem sokkal az után, hogy lement a nap és mindjárt kezdett is hűvösödni, a Mester tapsolt egyet és felállt.

– Mára elég is – mondta aztán.

A tanítvány felocsúdott, és követte.

– Megértetted-e a tanítást?

– Azt hiszem, igen – válaszolta a tanítvány kissé bátortalanul

– Nos hát?

– Csak akkor szóljak, ha többet mondok, mint a szél zúgása, a falevelek zizegése vagy a madarak éneke.

– Ígéretes kezdet – mondta erre a Mester.

Az utolsó lecke

Három év múltán a Mester érkezettnek látta az időt, hogy elbocsássa a tanítványát. Így szólt hozzá:

– Elegendő útravalót kaptál a tanításokból, most már tapasztalatokat kell gyűjtened, a magad útját járva. Megmutatom hát az utadat.

A dombok között megbúvó falujukat maguk mögött hagyva, nemsokára egy hatalmas, szinte végelethatalan, vad növényzettel borított rónaság határához értek. Elszórtan szelíd halmok, kisebb-nagyobb facsoportok meg

bokrok hosszabb-rövidebb sövénye törte meg a táj egyhangúságát.

– Íme hát az utad – szólalt meg a Mester, miközben kinyújtott karjával félkört írva le, végigmutatott a rónaságon. – Az átellenben, a láthatáron kéklő hegyek vonulatához vezet; azon túl a halál birodalma van. A magasra nőtt, buja növényzettől persze nem láthatod, milyen akadályokat és veszedelmeket rejt. Járhatatlan bozótost, ingoványt, földnyiladékot, dúvadak vackát, haramiák búvóhelyét akár.

A tanítvány kissé értetlenkedve kémlelte a vidéket.

– Ha útravalót eleget kaphattam is – szólalt meg végül –, talán nem jutottam elég messzire a lényeglátásban. Merthogy az utamat bizony nem látom.

– Pedig itt van előtted, számtalan másik út között. Némelyiket keresztezi is, másokkal hosszan fut együtt, megint másokkal meg egygyé válik egy darabon, de aztán egészen másfelé kanyarodik. Hunyd be a szemed, az segít a lényeglátásban.

A tanítvány úgy tett. Csakhamar felderült az arca.

– Most már látom – mondta lelkesen, még behunyva tartva a szemét. Aztán kinyitotta. – Vagyis értem, tudom.

– Nos hát?

– Nekem magamnak kell kitaposnom azt az utat. Az utamat.

– Már kezdtem attól tartani, hogy csalódnom kell – húzta fel szemöldökét a Mester színlelt rosszállással –, és nem mondhatom el rólad, hogy a legjobb tanítványom voltál, aki minden feladványt meg tudott fejteni.

*BACSÓNÉ MELHER MÁRIA**Amikor még a mozdonyok vizet ittak*

1958-59 körül... A múlt század, és a múlt évezred. Egy emberöltő. Hatéves voltam. Többször megfordultunk Miskolcon. Többnyire vonattal utaztunk a Semmelweis kórházba. A vöröstéglás épület látványa máig tartó félelmet idéz bennem, különösen, ha arra gondolok, hogy Édesanyám is ott feküdt, amikor beteg volt. Vasárnap délután mentünk hozzá látogatóba, és a kórház bejára előtt, a járdára helyezett zománcos vödrökből, hosszúszerű, színes kardvirágokat vásároltunk. Mindig vettünk három szálát, mert annyi fért a csövázába, ami Édesanyánk betegágya melletti kis szekrényen volt elhelyezve. Amikor látszólag meggyógyult, velem, mint beteggel is többször jártunk a kórház gégezetén, mert állandóan gyulladásban volt a mandulám. Ha „ügyes voltam”, nem bömböltem végig a vizsgálatot, jutalmul elmentünk a miskolci rokonokhoz. A színház épülete fölötti emeletes lakásban minden nagyon tetszett, más, újszerű volt a vidéki családi házunkhoz képest. Olykor kialkudtam egy-két ott alvós éjszakát, és ekkor csodálkoztam rá, a város esti fényeire, a kivilágított kirakatokra, a „dobozban” ülő villanyrendőrré, a színházra, a mindig forgalmas Búza térre.

Ha vizsgálatra mentünk, rendszerint reggel nyolc körül indultunk az edelényi vasútállomásra. Miskolcon, a Tiszai pályaudvarra érkeztünk, ott átszálltunk villamosra, ami a híres Villanyrendőr előtt haladt a Győri kapu

felé, míg a másik sín pár balra kanyarodott a kórház felé. Akkoriban vörösbarnára festették a fából készült, nyitott peronos villamosokat, belül egyik oldalon hosszú fapadokkal, másik oldalon egyszemélyes ülőkékkel. Az ülőhelyek fölött bőr szíjból fogantyúk lógtak, abba kapaszkodtak az álló utasok. Vonaljegyet a kalauztól vásároltuk, kis kockaformájú nyakba akasztós bőrtáskájából jegyet adott, majd lyukasztóval érvényesítette. Őt-hat megállót utaztunk, a villamos minden megálló előtt csilingelt. Mi a kórház kapuja előtt szálltunk le. Bementünk az első látásra is félelmetes nagy, vörös épületbe, - ugyanis a kórház minden épületét külsőleg vörös téglával burkolták- majd belépve a súlyos nagyméretű ajtón, minden fehér volt, s valami furcsa „kórházzzag” terjengett. Már ettől félelem fogott el, s lábaimban gyengeséget éreztem. Remegve ültem a gégeész orvos előtt, homlokán kerek tükörrel világított a torkomba. Kedves idősödő doktor bácsi volt, őszülő sűrű szemöldöke kis szarvacskaként kunkorodott a homlokára. Vizsgálat után mindig megállapította, hogy előbb, vagy utóbb, de el kell távolítani a mandulám, mert túl nagy, és gennyes. Ellátott tanáccsal, felírta a megfelelő gyógyszert, és hazaengedett. Az utolsó vizsgálat alkalmával már időpontot is kaptam a műtétre. A kórházból gyalog indultunk vissza a „Villanyrendőrhöz,” de útközben

még bementünk a Mindszenty templomba egy fohászra. Én még nem igazán értettem miért megyünk templomba, hiszen nincs szentmise, a templom szinte üres, csak néhány ember térdepelt a kereszt előtt összekulcsolt kézzel, de akkor úgy éreztem, nekem is imádkoznom kell, hogy meggyógyuljon a torkom, és ne legyen műtét. Nagyon féltem még a gondolattól is, mert attól tartottam, elvágják a torkom, és nem fogok tudni beszélni. A

templomlátogatás után visszatérve a „villanyrendőr” kereszteződéshez, kárpótlásul bementünk egy cukrászdába. Még most is érzem a sütemények, és a frissen főzött kávé illatát. Bármennyire fáj a torkon, azért két darab minyont mindig kialkudtam. A felnőttek egy-egy krémest választottak kávéval. Kis adag kávé volt a szimpla, nagyobb a dupla. A kávéhoz két kockacukor egy mini boci csoki és egy pohár víz dukált.

Természetesen az egyik kockacukor és a falatnyi csoki mindig a gyerekeket illette. Azért fogalmazok többes számban, mert néha elkísért keresztanyám, vagy Klárika a testvérem. Hiába vágytam fagylaltra, - ott télen is lehetett fagyfaltot kapni- még egy ötvenfilléres, egygombócos fagyit sem kaphattam a mandulám miatt. Ezt sokáig sérelmeztem, de aztán beláttam, saját érdekemben jobb, ha lemondok róla. Ha már a városban jártunk, meglátogattuk a rokonainkat, és betértünk néhány üzletbe. Nekem a színház közelében lévő, „Pinceáruház,” volt a kedvencem, több lépcsőn kellett lemenni az eladótérbe, ahol szép férfi, női ruhákat, szöveteket árusítottak. Nagybátyám ott dolgozott, így hát mindig előkerült valami hiánycikk a pult alól. Onnan gyerekruházati boltba mentünk, cipőt, ruhácskát, ami éppen

szükséges volt, megvásároltuk, aztán ismét villamosra ültünk, és lezötyögtünk a Tiszaira, vagy gyalog mentünk a Gömöri pályaudvarra. Vonatunk Tornanádaskáig, a Szlovák határig ment, akkor még a falvakból többnyire vonattal utaztak az emberek, mert a buszközlekedés ritkább, megbízhatatlanabb volt, mint a vonat. A szerelvényt gőzmozdony vontatta, fekete vasmasina, hatalmas vaskerekei fényesre súrlódtak a mozgókarok alatt. A Tiszai pályaudvaron már benn állt a vonat, a mozdonyfülkében kormos arcú mozdonyvezető könyökölt az üveg nélküli ablakban, mellette a fűtő lapátolta a szenet a kazánba, közben feltöltötték vízzel a gőztartályokat. Amíg állt a vonat, de már indulásra készült, ütemes pöfögéssel eresztették le a gőzt a szelepeken Pöff, pöff, pöff Induláskor egy nagyobb gőzmennyiség visító kieresztése jelezte a vonat indulását. Hu, húúúúúú! Aztán elindultak a hatalmas kerekek, és a mozdony már hangot váltott. Csi, hu, hu, Csi, hu, hu, egyre jobban gyorsulva, aztán átváltott zakatolásba. Zik-zak. Zik-zak. Attól függően, milyen állapotban voltak a vasúti sínek. Több nagyobb település vasútállomásán, így Edelényben is volt vízszivattyú. A sínek fölött egy hosszú pózna a mozdonyba pumpálta a vizet. Többszöri utazásunk alkalmával, feltűnt, hogy felszálltunk a vonatra, elfoglaltuk a helyünket, de a vonat még mindig nem indult el. Egyszer megkérdeztem, mire várunk, Anyukám azt mondta iszik a vonat, vizet vesz fel. Iszik? El nem tudtam képzelni, hogyan tud inni, de kihajolva az ablakon, megmutatta az állomáson álló magas csövet, amivel felpumpálták a vizet, merthogy a gőzmozdonynak a működéshez vízre volt

szüksége. Amikor elindult a gőzös, tilos volt lehúzni az ablakot, vagy kinézni rajta, mert a szél szemünkbe hordta a kormos füstöt. Sötét téli esteken vonatozva, ha közel volt a fülkénk a mozdonyhoz, gyönyörű fényes csillagok röpködtek a vonat körül. Nagyon szerettem nézni ezt a csodát, pedig semmi különös nem történt, valójában izzó koromszemcsék repültek szanaszét. Aztán az is gondolkodóba ejtett, amikor, a távíróoszlopok, fák, elsuhantak mellettünk. Olyan érzés volt, mintha nem mi haladnánk, hanem a táj futna el mellettünk.

A gyógyszerek hatására mandulagyulladásom elmúlt, de én olyan irtózáttal gondoltam a piros kórházra, hogy elértem szüleimnél, ne vigyenek vissza a mandulaműtetre, különösen azért, mert az öreg doktor bácsi elment nyugdíjba, és Édesanyám állapota is egyre romlott. Miután Edelényben megépült az új SZTK rendelő, már nem mentünk vissza Miskolcra, így a műtét is elmaradt. Azt mondták, majd kinövöm. Én csodálkoztam, hiszen a mandula nem cipó. hogy tudom kinőni, de valóban, ahogy növekedtem, egyre kevesebbet betegeskedtem. Utólag visszatekintve, életem során elég sokszor megszenvedtem ezt a halasztást, mígnem felnőttként mégis csak kénytelen voltam megszabadulni tőle.

A vonatozás többször is jelen volt az életemben, fiatalon a „püfögőssel” jártunk iskolába, majd később munkába. Sok fiatal lány járt akkoriban vonattal, volt, aki a fonodába, férfiak a drótgyárba, vaskohászatba indultak vonattal. Reggelente öt-hat kupét is hozzácsatoltak a mozdonyhoz. A hosszú szerelvényen volt dohányzó és nemdohányzó kocsik. Természetesen mi a nemdohányzó kupét

választottuk, a hasonló korú fiatalokkal, sok ismeretség, barátság szövődött az „ingázások” alatt. Azok, akik korábban szálltak fel a vonatra, helyet foglaltak nekünk, mert megtörtént, hogy mire Edelénybe ért a vonat, már nem volt ülőhely. Nem szívesen ültünk dohányzó kocsiba, mert ott csípte a szemünket a gyárkéményként eregetett füst. Később a széntüzelésű mozdonyokat lecserélték, az állomásokról eltűntek a vízszivattyúk, dízelmozdonyok közlekedtek. Az utazási szokások is megváltoztak, a vonatozást kiszorította a személygépkocsi és az autóbusz. Évtizedek óta én sem közlekedtem vonattal, de egy balatoni nyaralás alkalmával úgy alakult, hogy ismét vonatra szálltunk. A „Tiszaira” érkező egy motorvonat indult Edelény felé. Egy autóbusz méretű vonat zúgott, zörgött, nagyokat zökkent az elkoptatott öreg síneken. Hat-nyolc utas, ha lehetett, a balatoni expressz után olyan érzésem támadt, mintha hintóból lovas kocsira ültem volna. Hiába próbáltam felidézni a régi emlékeket, az ablak előtt elfutó tájat, minden megváltozott. Már csak bennem él a történet, amíg el nem fedí a feledés teljes homálya.

Aranyötvözött ivó edény, valószínűleg Avar emlék

KÜHNE KATALIN

Pilinszky János

(1921. nov. 25. - 1981. máj. 27.)

Pilinszky János idén lesz 100 éves. A budapesti egyetemen¹ jogot, magyar irodalmat és művészettörténetet hallgatott, diplomát azonban nem szerzett. Nagyszabású, intelligens költő, író volt. 1938-tól folyóiratokban (Ezüstkor, Válasz, Vigilia) jelentek meg versei. 1941-44-ben az Élet segédszerkesztője volt, 1944-ben besorozták katonának, a háború végén Németországban élte meg. Barátai bátorították, hogy pályázzék a Baumgarten-díjra. Ennek feltétele azonban egy bármily vékony első kötet volt. Sietve összeadták a szükséges összeget, Trapéz és korlát címen összefogta tizenkilenc versét. Az Ezüstkor a Nyugat harmadik nemzedékének folyóirata, Thurzó Gábor volt a főszerkesztője, amikor 1943-as évfolyamának márciusi számában a kötetbe foglalt versek közül négy megjelent. Az Új Időkben, az Életünkben, a Diáriumban, a Vigiliában és a Magyar Csillagban tizenöt már a háború utolsó éveiben megjelent. Sok versen igazított a költő: megváltoztatta a címüket, kicserélt bennük néhány sort, vagy szót. Ezek céltudatos változtatások, jó szemre, biztos és érett ítéletre vallanak. 1946-48-ban a lap betiltásáig az Újhold egyik szerkesztője volt. 1949-56 között nem publikálhatott. 1956-ban a Magvető Kiadó lektora, 1957-től az Új Ember című katolikus hetilap munkatársa. Az Újhold költői köréhez tartozott. Katolicizmusa mély hitet jelent, nemcsak liturgikus-bibliai motívumok lírává formálásában nyilvánul meg, hanem teljes költői attitűdjét is meghatározza. A II. Világháború egyéni és egyetemes átélése forrása ugyan költészetének, de nem eredője lírai alaphangjának, föloldhatatlan magánytudata végigkíséri életét. Első, Trapéz és korlát (1946) című kötete az egzisztencialistákkal és a kései József Attila-versek hangjával rokonítja líráját.

A magyar líra történetében nincs még egy első kötet, amely költői biztonság, tisztaság dolgában fogható volna a benne megjelent verseknek. Pilinszky nemcsak szuverén biztonsággal szólalt meg itt, hanem mindjárt olyan költői hangon, amely az olvasót arra készíti, hogy módosítsa a költészetéről alkotott korábbi elképzeléseit. Pilinszkynél a kert nem látványt idéz fel, hanem egy látomást, amely mindannyiunkban él: talán gyermekkorunk kertjét, talán a Paradicsomot. Mítosz? Álom? A kollektív tudattalan kincse? Önmegszólító vers ez? Vagy inkább az olvasót érinti meg az ötödik sora azzal a birtokos személyjellel, amely egyetlen személyre utaló nyelvi elem a versben: "riadtan elszorul szíved". A szív szóhoz kapcsolódik, amely az ember legszemélyesebb vonatkozási központja, s így, ha megérint, hát szíven talál. Magunkra ismerünk bennük. A "szív tündököl", "szívemben nincs már más, mint durva dárdák", "Szívünk megremeg", "sikamló, sűrű pikkelyek/ lepik be sűrűn szívemet", "tűnődve benned görgetik / fakó szívünknek terheit", "csillagcsoportokat terel / a parttalan szeszély/ elámuló szívedre", "parázna vagy, mondom neked, parázna.../ de szíved alján embertelen árva". Ez az árulkodó szó nyolc versben a tizenkilenc közül, s milyen sajátos kapcsolatokban. A versek mögül elővillan a költő személyes sorsa, kapcsolatai. Szokatlanul forró, drámai az édesanyjához fűződő szeretet. Tág szemét, meglebbenő ősz haját, "félszeg, gyenge vállát" a Könyörgés idézi föl előttünk. Összetartozásuk sorsszerű mélységét és válságát tárja fel feledhetetlen gyöngéden és pontosan: "Tág szemmel már csak engemet figyel,/ mint néma tó a néma csillagot,/ nem mer beszélni, szólni hozzám, mégis/ ha megölném is, hinné: jó vagyok. " Milyen messze van egymástól a tó és a csillag, s mégis elválaszthatatlanul összetartoznak! Mindketten némák, ez a jelző egyszerre kifejezi azt, hogy elszakadtak, de azt

1. Magyar Nagylexikon

2. Jelenits István: Az ének varázsa

is, hogy egyek, némaságukban is. Ez az összetartozás egymást cáfoló és erősítő állapotát mutatja nekünk. Négy vers már a háború után született. Nem véletlen, hogy az anya-versek elemzése elvezetett a szerelem témaköréig. A Késő kegyelem és Mert áztatok és fáztatok középpontjában egyértelműen maga a költő áll, a "szörnyű kegyelem" részese, akinek élve kellett visszatérnie a megsemmisülésből. Mi lesz vele, hogyan hordoztatja azoknak az emlékeknek terhét, amelyek rászakadtak? Ezek a versek sajátos egységet alkotnak a korábbiakkal.

Pilinszky a mai magyar líra egyik legizgatóbb alakja. Egyéniségét valami kamaszos varázs veszi körül, fiatal költők vallják mesterüknek, nehezen megközelíthető költeményeit egyetemi hallgatók dúdolják magukban. Talán a "vérükkel értik", mint egykor Adyt, csak a hang bűvölete igézi meg őket, amely olyan tisztán cseng ki a néma versekből is, mintha magának a költőnek panaszos-éles szavát hallanánk. Közben eltelt több mint tíz év. Ez az időszak a megaláztatás, a létbizonytalanság, a legelemibb félelmek kora volt. A háború és a világlátás után, amelynek emlékeit és tanulságait szikár és pontos verseiben épp ekkor fogalmazta meg, most a szorongó sivatagi létet kellett vállalnia naponta – legszemélyesebb magánéletében is. Ezek az évek élessé tették figyelmét: "Megérkezik és megmered,/ kiül a hamunéma falra:/ egyetlen óriás ütés/ a hold. Halálos csönd a magja."

Aranymadár (1957) című kötetébe a hallgatás éve alatt írt négy verses meséjét gyűjtötte. Saját hangját a 34 verset tartalmazó Harmadnapon (1959) című könyvében találta meg. A kötet eredeti, Senkiföldjén című nem kapott megjelenési lehetőséget. Németországi lágerélményei apokaliptikus látomásokban nyerik el költői formájukat. Rekviem (1964) című kötetében oratóriumban és filmnovellában idézte meg a II. Világháborút. Ez csak kötetnek új, a benne foglalt művek ismerősek. Az elején másfél tucatnyi vers: néhány közülük már húszéves, a költő első ifjúságának tanúja, néhány a Trapéz és korlát kötetből való, és kettő, az Utószó és a Nagyvárosi ikonok nem szerepel még az 1959-ben megjelent Harmadnapon-kötetben, verseinek mindmáig leggazdagabb gyűjteményében. A versekhez

kapcsolódó "filmvázlat" és a Sötét mennyország című oratórium kapcsolódik: mindkettő folyóiratokból ismert alkotás. A Rekviem első képe a Halak a hálóban című vers 1942-ben jelent meg, biztos vonalú rajzával ragad meg: Csillaghálóban hanyódunk/ partravont halak,/ szánk a semmiségbe tátog,/ száraz űrt harap./" Az űr száraz itt, a víz suttogó, és a hanyódó haltestek pattogó tánca zenél. Minden érzékünkre rátelepszik ez a költemény, mint valami rémálom, amely idegeinkben tovább él az ébredés után is. Ebben a tiszta költői eszközökkel kibontott látomásban van valami dantei, mintha a költő kívül is állana önmagán, s tárgyilagossá szemlélőként, a diagnosztika pontosságával rögzítené tapasztalatát. De az első ujjongás után megkérdezzük, mi is ez a kép? Metafora? Allegória? Szimbólum? A stilsztika régi kategóriáival nem lehet megközelíteni. Hasonló és hasonlított, kép és képbe öltöztetett valóság egybemosódik. A hal kép, a csillag realitás, s az egész lidérces álom a valóság lehető legpontosabb, primér megragadása. Ha nyomon követhetnénk egy-egy Pilinszky-vers geneziséjét az első kidolgozástól a mai, érett változatig, igazolhatnánk, hogy a költő tudatosan gyomlál ki verséből mindent, ami nem képszerű. Nem azért, hogy maga elrejtőzzék a képek mögé, hanem mert érzi, hogy versében a kép az elsődleges, a többi magyarázkodó, oda nem illő töltelék. "Lélekzet nélkül vetkezel/ éjszakáján a puszta háznak./ Inged, ruhád leengeded./ Meztelen sírkő a hátad."/vagy: "A szomorúság tétován/ kicsordul árva számon/ Mivé is lett az anyatej." Képtelen képnek mondanánk, egyszer-egyszer anyagszerűtlenek, az anyag legelemibb tulajdonságait meghazudtolják, anélkül, hogy képszerűségüket elveszítenék. Pilinszky olyan költő, aki – Babits szavával élve – "szinte matematikai súlyt ad a szavaknak", az antikokra emlékeztető inverziókkal emeli versét egy éteri világba, magasan a próza szintje fölé: "De virrasztván a számkivetettségben/ Mert nem alhatom akkor éjszaka, /Hányódom én, mint ezer levelével,/ És szólok én, mint éjidőn a fa."/ Formavilága sokszor egészen újszerű. Vallomásai a századunkat megrendítő embertelen Bűnről szól, a benne szereplő versekben kivétel nélkül ott "a háború döbbenetes árnyéka." Ha költeményeiben

filmszerű képpé oldja a lírát, novellájában képek sorozatává bontja az elbeszélést. Oratóriuma viszont nyelvének, képzeletének zenéjét teszi a művészi kifejezés egészen kimagasló hordozójává.

Az 1970-es években stiláris hangmódosulás következett be pályáján, a látomásos jelleg helyébe a töredékesség lépett. Egyre több költeményt írt: a Szálkák (1972) című kötet valamennyi verse 1971-ben keletkezett.

Végkifejlet (1974) című könyve versek mellett négy színművet is tartalmaz. A Tér és kapcsolat (1975) Schaár Erzsébet térplasztikáival közös kötet. 1973-ban Párizsban ismerkedett meg Sheryl Sutton színésznővel (1977) a vele folytatott dialógusok művészetfelfogásáról is képet adnak: Beszélgető füzetek Sheryl Suttonnal (1977). Kossuth-díjat kapott 1980-ban.

Most jöjjenek a versek Pilinszky Jánostól. Megkérem **Heiler Évikét**, olvassa fel:

Trapéz és korlát

Sötéten hátat fordítasz,
kisikló homlokodra
a csillagöves éjszakát
kezem hiába fonja.
Nyakad köré ezüst pihék
szelíd pihéi gyűlnek,
bizalmasan belém tapadsz,
nevetsz, - vadúl megütlek!

Sugárzó párkányon futunk,
elgáncsolom a lábad,
fölugrasz és szemembe kapsz,
sebezhetetlen állat!
Elszűkül arcod, hátra buksz
vadul zuhanni kezdesz,
az éjszaka trapézain
röpülsz tovább, emelkedsz

a rebbenő való fölél!
Kegyetlen, néma torna,
mégcsak nem is kiálthatok,
követlek szívdobogva,
merészen ellököm magam,
megkaplak és ledoblak,
elterülünk hálóiban
a rengő csillagoknak!

Most kényszerítlek, válaszolj,
mióta tart e hajsza?
Megalvadt szememben az éj.
Ki kezdte és akarta?
Mi lesz velem, s mi lesz veled?

Vigasztalan szeretlek!
Ülünk az ég korlátain,
mint elítélt fegyencek.

Téli ég alatt /Cholnoky Tamásnak/

Fejem fölél a csillagok
jeges tüzet kavarnak,
az irgalmatlan ég alatt
hanyattdőlök a falnak.

A szomorúság tétován
kicsordul árva számon.
Mivé is lett az anyatej?
Beszennyezem kabátom.

Akár a kő, olyan vagyok,
mindegy, mi jön, csak jöjjön.
Oly engedelmes, jó leszek,
végig esem a földön.

Tovább nem ámítom magam,
nincsen ki megsegítsen,
nem vált meg semmi szenvedés,
nem véd meg semmi isten.

Ennél már semmi nem lehet
se egyszerűbb, se szörnyebb:
lassan megindulnak felém
a bibliai szörnyek.

Késő kegyelem

Mit kezdjen, akit elítél,
de fölmentett később az ég,
megvonva tőle a halált,
mikor már megadta magát?

Kit mindenétől üresen
talált a szörnyű kegyelem,
megsemmisülten, mielőtt
a semmi habjaiba dőlt!

Mit kezdjen itt! Közületek
talányait ki fejtí meg?
Szorongva anyját kémleli:
ha elzokoghatná neki!

Fogódzanéék akárkibe,
de nem lesz soha senkije,
szeméből, mint gazdátlan ág,
kicsüng a pusztuló világ.

Kánikula

A kardvirágok hegye véres,
gyors pengéjük szemembe vág.
Miféle forrón ömlő vér ez?
Véres lesz tőlem a világ.

Mi közöm e vad ütközethez?
Sötéten izzó alkohol,
előmlík, máglyát, tüzet tervez
az ég, a légies pokol.

A fák között, a fű tövében
árnyékok mérges füstje száll.
Konok kegyetlen szenvedéllyel
gyilkol és gyújtogat a nyár.

Sírvers

Nem görbülhet egyetlen hajukszála,
örzöm legkisebb ráncaik
a kőzeteknél konokabban
az ítéletnapig.

Könnyeik szivárgó ereken
szemérmesen bujdosnak bennem,
és feneketlen tavat ásnak
a mindentudó hallgatásnak.

Hajnalig síró szeretőkben
némul el így a szerelem,
s már nem is ők karolják egymást,
a halhatatlanság ölel!

Egy egész örökkévalóság
örzi mindannyiuknak sorsát,
rendíthetetlen, mint a kőzet,
már nem is én ölelem őket.

Tanuk nélkül

Kirajzolódom végleg a világból,
mint csupasz falnak állított fogoly,
külön kezel, kivételes magányban
a tanuk nélkül dolgozó pokol.

Egy porcikám se bízná senki másra,
ha únja már, magam kezére ad,

s én folytatom, hol éppen abbahagyta,
a két kezemmel, úgy és ugyanazt.

Ki itt találna rám e szörnyűségben,
és végignézné, mit is művelek,
nem hinné el tulajdon két szemének,
s egy szót se merne szólni senkinek.

Íly nyomorúság ugyan mire várna?
Mi hátra van, bevégzi egymaga,
hogy holta után is beléremeg,
meg-megrándul a hóhér kosara.

Kihűlt világ

E világ nem az én világom,
csupán a testem kényszere,
hogy egyre beljebb, mint a féreg
furakodom beleibe.

Így táplálkozom a halállal,
és így lakik jól ő velem,
az életem rég nem enyém már,
vadhúsként nő a szívemen.

Minden teremtett elevenből
kijózanodva a szemét
így ütközik ki, leplezetlen
föladva hiú szégyenét.

A mindörökre ismeretlen
végül is így lesz otthonos.
Mint hervadás az őszi lombon,
a pusztulás bebalzsamoz.

Kihűlt világ ez, senki földje!
S mint tetejébe hajított
ócskavasak, holtan merednek
reményeink, a csillagok.

Kötetei: Nagyvárosi ikonok (versek, 1970), Apokrif (versek, 1981), Szög és olaj (válogatott prózai írások, 1982), A mélypont ünnepéye (cikkek, tanulmányok, széppróza, színművek, 1984), Kalandozás a tükörben (mese, 1988), Széppróza (1998), Publicisztikai írások (1999), Összegyűjtött művei 1-6. (1992-95)., Összes versei (1997), Összegyűjtött levelei (1997).

Irodalom: Fülöp Lajos: Pilinszky János (1977), Bogyay Katalin: In memoriam Pilinszky (1990), Tüskés Tibor: Pilinszky János (1996),

Tasi József (szerk.): "Merre, hogyan?", Tanulmányok Pilinszky Jánosról (1997), Pilinszky János bibliográfia 1937-1997 (összeáll. Bende József, Hafner Zoltán 2001).

Kritikák: Szabó Lőrincről, Weöres Sándorról, Pilinszky Jánosról a szorongás, az elidegenedés, a magány érzésének létezésélménnyé szilárdult változatai szóltak. Néhány év múlva a marxista kritika e költők munkáinak alaposabb elemzésére kényszerült, jelentőségüket a humanista indítékok felismerésével, és a forma ellensúlyozó szerepével sikerült a korábbinál meggyőzőbben magyaráznia. Ez jellemezte Fenyő Weöresről szóló újabb bírálatát, de áthatotta szelleme a Pilinszkyról, Nemes Nagy Ágnesről írott munkákat is. "Amit mond, azzal vitázunk múltban és jövőt illetően, de ahogy kimondja: az elszánás szigorában, kemény elhatározottságában, emelkedettségében van valami emberi nagyság, méltóság." A realizmus hívei, és azok az idősebb esztéták, akik átéltek már néhány stílusváltást, a merész képekben inkább a valósággal való kapcsolat erejére figyelmeztettek. Pilinszky és Weöres filozófiája idegen a marxizmustól, de hogy mindebben mennyi a szükségképpen való, milyen szerepet tölt be a közgondolkodásban, az illető tehetség optimális kibontakozásában, erről vagy nem beszéltek a bírálatok, vagy ha igen, nagyon különbözőképpen. Ezek a kritikusok a mű belső logikájának megfejtésére törekedtek, az író intenciói szerint haladtak, és attól a minősítés során sem szakadtak el. Akik a bírálatban határozottabbak voltak, azok a leírásban, a jellemzésben gyengébbek. Ebből ered a "megértő" és "orientáló" kritikának az az ellentéte, mely időnként vitákban robbant ki. (Fehér Ferenc – Somlyó György). Ezek a

bírálatok azt mutatták, hogy a megértés nem akadály, hanem feltétele az ítéletnek, a mérték a jellemzésbe oltva, vagy tételesen hangsúlyozva is meggyőzően érvényesíthető. Az elemzés során mozgósítania kellett a kritikusnak "mögöttes" ismereteit, a műben megtestesülő filozófiai tartalmakat, az esztétikum adott sajátosságait és különbözőségeit is fel kellett fejtenie. Az olyan bonyolult, de az érdeklődés homlokterében álló életművek, mint Weöres Sándoré, Pilinszky Jánosé, a hagyományos irodalomtörténeti megközelítésen túl sok fontos és az európai irodalom fejlődésében is jelen lévő, nyitott kérdést vetettek föl, melyre a kritikának is meg kellett találnia adekvát választ.

Kérlek, Évike, olvasd fel a következő verseket: Harmadnapon

És fölzúgnak a hamuszín egek,
hajnalfele a ravansbrücki fák.
És megérik a fényt a gyökerek,,
És szél támad. És fölzeng a világ.

Mert megölhették hitvány zsoldosok,
és megszűnhetett dobogni szíve-
Harmadnapra legyőzte a halált.
Et resurrexit tertia die.

Piéta

Nem érdemelhetett kegyelmet,
mint elvaduló idegent,
le kellett csontjairól marjad
lázadozó elevened,

hogy méltó lehess a halálhoz,
ki öledben fészket rakott.
Időtlen gyásszá csupaszodtál.
S ő harmadnap föltámadott.

Ravensbrücki passió

Kilép a többiek közül,
megáll a kockacsendben,
mint vetített kép hunyorog
rabruha és fegyencfej.

Félelmetesen maga van,
a pórusait látni,

mindene olyan óriás,
mindene oly parányi.

És nincs tovább. A többi már,
a többi annyi volt csak,
elfelejtett kiáltani,
mielőtt földre roskadt.

Négysoros

Alvó szegek a jéghideg homokban.

Plakátmagányba ázó éjjelek.

Égve hagyta a folyosón a villanyt.
Ma ontják véretem.

Mielőtt

A jövőről nem sokat tudok,
de a végítéletet magam előtt látom.
Az a nap, az az óra
mezítlenségünk fölmagasztalása lesz.

A sokaságban senki se keresi egymást.
Az Atya, mint egy szálkát
visszaveszi a keresztet,
s az angyalok, a mennyek állatai
fölütik a világ utolsó lapját.

Akkor azt mondjuk: szeretlek. Azt mondjuk:
nagyon szeretlek. S a hirtelen támadt
tülekedésben
sírásunk mégegyszer felszabadítja a tengert,
mielőtt asztalhoz ülnénk.

Minden lélekzetvételel

Minden lélekzetvételel megsebez,
és leterít valahány szívverés.
Különös, hogy a tenger halhatatlan,
holott minden hulláma végítélet.

Hogyan is igazítja sorsát,
az öröklétet, Isten, a teremtés
mindörökre veszendő mezejében?

Mint a füvek lemondó élete,
mint a halandók egy-egy szívütése,
olyan lehet végülis a dicsőség,
Isten nyugalmas boldogsága.

Intelem

Ne a lélekzetvételt. A zihálást.
Ne a nászasztalt. A lehulló
maradékot, hideget, árnyakat.
Ne a mozdulatot. A kapkodást.
A kampó csöndjét azt jegyezd.
Arra figyelj, amire városod,
az örök város máig is figyel:
tornyaival, tetőivel,
élő és halott polgáraival.

Akkor talán még napjaidban
hírül adhatod azt, miről
hírt adnod itt egyedül érdemes.

Írnok,
akkor talán nem jártál itt hiába.

Egy szenvedély margójára

A tengerpartot járó kisgyerek
mindig talál a kavicsok közt egyre,
mely mindöröktől fogva az övé
és soha senki másé nem is lenne.

Az elveszíthetelent markolássza!
Egész szíve a tenyerében lüktet,
oly egyetlen egy kezében a kő,
és vele ő is olyan egyedül lett.

Nem szabadul már soha többé tőle.
A víznek fordul, s messze elhajítja.
Hangot sem ad a néma szakítás,
egy egész tenger zúgja mégis vissza.

Ez utóbbi versre több mint húsz év távlatából felel s vet világot a Notre-Dame hátában című cikk. Ebben "a század talán legszebb emlékművét" mutatja be Pilinszky, amelyet a franciák "német koncentrációs táborokban elhunyt halottaik emlékére" emeltek. Ennek az emlékműnek az útjai fehér kavicsokkal vannak behintve. "Eszembe jut a gyönyörű kép: a világ halála után az üdvözültek fehér kavicsot kapnak kezükbe, melyre rá lesz írva valódi nevük. A másik, gyermekkori emlék, amikor a folyóparton kerestünk kavicsot, és ezer közül kiválasztottunk egyet. Mit is kerestünk a

gyermekkor mitologikus partjain? Nyilván nem egy kavicsot, hanem a mi kavicsunkat, valódi nevünket, azonosságunkat, identitásunkat – amit azóta is keresünk minden valódi érzelmünkben, gondolatunkban. A fehér kavics "képe" a Jelenések könyvéből, az Apokalipszisből való: "Akinek van füle, hallja meg, mit mond a Lélek az egyházaknak: "A győztesnek rejtett mannát adok és egy fehér követ. A követ új név van, amelyet senki más nem ért, csak aki megkapja" (Jel 2,17). Lám: a patmoszi látnoknak nemcsak a pusztulásról szóló víziói ihlették meg Pilinszkyt, hanem ez a csodásan gyöngéd és intim mondat is végigkísérte egész életén – gyermekkori emlékeit idézve. A "valódi név" téma fölbukkan egy 1979-ből ránk maradt imádságban is: "Nevezd meg valódi nevünkön, mivel szenvedünk attól, hogy álneven élünk, telve álnoksággal, amit magunk fabrikáltunk, Mivel jobbnak, különbnek, állhatatosabbnak és áldozakészebbnek kívántunk látszani másoknál. Valódi neve csak keveseknek van itt a földön. Kivétel alig. Szentjeid között talán Bach, talán Mozart. Asztalodnál Bachnak továbbra is Bach lesz a neve és Mozartnak Mozart."

Végül egy vers következzen, amit én írtam és én olvasom fel:

Kühne Katalin:
Ikon-arcod felfénylik
/Pilinszky János emlékezete/

Pokloknak hetedik körében
 alkottál gyönyörű egészet.
 Korlátok között zsolozsmáztál,

kétéltű szörnyel hadakoztál.
 Madarak vérzik be a mennyet,
 hold süt sötét temetőkertben.

Jégüres csillagok kopognak,
 elhagyatottan felzokognak.
 Rongyaidból félig kitakarva,

megbélyegezve, kiátkozva,
 senkiföldjén fonnyadt virágot

láttál, vad, rettenetes álmot.

Haldoklóknak tűznehéz ingét
 viselted, érezted föld ízét
 ínyedben, erdők avarjában,

halott édesanyád hajában.
 Bárány voltál, érted jöttek.
 Véred hullott a vesztőhelyen,

világod hóba, fagyba dermed,
 cserbenhagy már tulajdon tested.
 Elmerül arcod, szemed, lelked.

Egyetlen szavaddal felemelsz,
 két szemed gurul, mint két kavics.
 Hajad, ikon-arcod felfénylik,
 égi kegyelmed megkapod mégis.
 Hófehér krátered megvakít,
 angyalszárnyad végső útra hív.

Köszönöm a lehetőséget Dr. Gyárfás Ágnesnek,
 a hiteles versmondást Heiler Évának, az
 érdeklődő közönségnek, hogy meghallgattak.

Ősgyík szarvakkal, szkíta transzformációs ornament

DR. BAKAY KORNÉL

Vélemény

Dr. Bakay Kornél

A történész felelőssége.

Néhány megjegyzés Ungváry Krisztián ítékezéséről.

Nemrégiben ismét rám támadt a balliberális történészek egyik hangadója, Ungváry Krisztián, nehezményezve, hogy a nyolcvanadik születésnapomon a Magyarságkutató Intézet vezetői megköszöntöttek. Pedig illet nem lett volna szabad tenniük, mivel én a sumér-magyar rokonság szószólója vagyok, valamint tagadom Jézus zsidó származását. Egész életművem ennyiből áll, állítják. De nem is számítok történésznek, hiszen a Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) nem említi a nevemet, míg Ungváryt viszont 176 esetben.

Nem ez az első durva támadás ellenem. Negyedszázaddal ezelőtt azért rontottak rám, mert kétségbe vontam a finnugor rokonság és származás-elméletet, kimutatva annak tarthatatlanságát (eredeti források

felhasználásával). Az akkori hangadó történészek egyike, Engel Pál így fogalmazott: „Bakay ezzel kiírta magát a történettudományból”. De tetéztem bűneimet azzal, hogy „a középkori eredetű hun-magyar és avar-magyar rokonság avitt elgondolását igyekeztem beleerőszakolni a magyar őstörténetbe.” A legújabb kutatások azonban, szinte pontról-pontra, megerősítették a 25 év óta folyamatosan képviselt eredményeimet! És a finnugor rokonságot is véglegesen megcáfolta az archeogenetika!

2003-ban egy katona-történeti múzeumi kiállítás kapcsán rohantak rám, csak azért, mert a nyilas-korszak relikviáit is bemutattuk. A kiállítást bezáratták, ami példa nélküli Európában, majd kényszernyugdíjaztak. A tudományos kutatások szabadságának illusztrálására.

2013-ban a Magyar Érdemrend tisztikeresztjével tüntettek ki. Ismét felharsant az ítélezők kórusa: vegyék vissza tőle a kitüntetést! Nem vették vissza, sőt később átadták a Magyar Érdemrend középkeresztjét is!

A magyar cserkészlet feltámasztása után (amelyért együtt küzdöttem Sinkovits Imrével és Máthé Leventével 1988/89-ben), ismét megjelent a Magyar Cserkész folyóirat (sajnos később megszűnt!). Ennek szerkesztői kértek fel egy őstörténeti sorozat megírására, amely a gyerekek, a fiatalok számára, érthető módon választ ad sok, őket érdeklő kérdésre, így – többek között – az ókori Kelet históriájára is. Ebben a sorozatban (Kik vagyunk? Honnan jöttünk?) szerepelt a következő mondat: „Nem lehet véletlen, hogy a világ eddig vizsgált 300 nyelvének mindegyikében megtalálhatók ósumér alapszavak.” Így vannak szóegyezések a magyar és a sumér szavak között is. De tele vagyunk

bizonytalansággal, írtam akkoriban, hiszen a honfoglaló őseinket is négyezer év választotta el a suméroktól. Majd így folytattam: „Jelen ismereteink szerint feltehető, hogy a szkíták már az i.e. II. évezredében találkoztak sumér nyelvű népekkel, mégpedig a Zagrosz és a Kaukázus közötti térségben....s aligha kétséges, hogy a nagyállattartó lovas népek kultúráját igen nagymértékben meghatározta az ókori Kelet művészete és hitvilága, kezdve az állatábrázoló művészettől egészen az életfáig.”

Később a Történelem 5. osztály c. gyermekeknek írt tankönyvünkben (2004) szóltam a sumerek országáról (49-54. oldalon), de sumér-magyar rokonságról egyetlen szó sem esett.

Jézus származásáról pedig sose értekeztem, legfeljebb hivatkoztam különböző nézetekre. Ungváry Krisztián, vélhetően, soha nem olvasott egyetlen munkámat sem, pedig önálló köteteim száma harminc, tanulmányaimat, cikkeimet nem is véve figyelembe.

De akkor miért váltam „tudománytalan számárságok kiötlőjévé”, amikor öt évtizedes szakadatlan tanulás és anyaggyűjtés, keleten tett tanulmányutak gazdag tapasztalatai után őstörténetünket más szemszögből kívántam bemutatni?

Nehéz és súlyos kérdés. De megválaszolható. Aki érvényesülni akar, aki elismerést óhajt kapni, aki igényt tart arra, hogy kitüntetései, hivatalos és tudományos címei legyenek, annak bele kell illeszkednie a hivatalos élet közegébe, annak el kell fogadnia az „előírt normákat,” annak csak elfogadott nézetei lehetnek. „A tudomány fellegrárában ülőknek az az érdeke, hogy igazságaik változatlanok maradjanak” (Király Péter akadémikus). Aki megkísérli fellebbenteni a sötét és nehéz függönyt a magyarság titkolt történetéről, annak számolnia kell a kiközösítéssel!

A magam részéről célul tűztem ki, hogy a művelt nagyközönség elé tárom a magyar

őstörténet és a magyar történelem igazabb arcát. Leszek eretnek, mert csak akkor érvényes igazán a tanítás, ha megkövezik érte az embert. Tudom jól, hogy Pázmány Péternek igaza volt, amikor így fakadt ki: „az új tanító atyafiak igen nehéz néven vészik, ha valaki igazat mond nekik, s ezért mind ellenségeim, mind régi barátaim szidnak, pöknek engemet...hátam megett rágnak, törbe csalják fejemet.”

Életcélom lett megmutatni, és amennyire lehet bizonyítani, hogy a magyarság a szkíta, hun, avar, onogur és türk népek családjába tartozik, annak tagja volt és maradt, amint a régiek is tudták és vallották. Az ítélkező Ungvárynak egyáltalán nincs igaza akkor sem, amikor kijelenti, nincs Fideszes vagy DK-s matematika és történelem. A matematika valóban nem politika-függő, de a történelem, helyesebben: a történetírás igenis mindig az volt, és az is maradt! A történetírás manipulálható és manipulálják is sok évszázad óta. És példák gyűjtésére elég Ungváry Krisztián könyveit olvasgatni. Nem becsülöm azokat, akik becsmérlik és gúnyolják ősi múltunkat és régi hagyományainkat. Nem akkor tárgyilagos a történetírás, ha szennyes árként mossa el az összetartozásunk homokpartjait, ha tagadja azt, hogy igenis mások vagyunk itt Európa közepén.

„A magyar népnek nincsen csekélyebb hivatása, mint képviselni Európában – egyedüli heterogén sarjadék – ázsiai bölcsőjében rejtőz, eddigelé soha ki nem fejlett, sehol érettségre nem vívott sajátságait” (Széchenyi István gr., Kelet népe, 1841).

Bakay Kornél

KÁLLAY GÉZA

Regia Civitas

1968-ban a Szársomlyó hegy nyugati végén a kőbánya földmunkái során kincsre bukkantak. Az ezredforduló táján elrejtett kincs érmei és S végű hajkarikái között negyven, különös érem került elő. Ez a negyven ezüstpénz Szent István király legrégebb pénzveretének bizonyult.

A veret addig is ismert volt. Egy németországi lelet alapján Danenberg német pénztörténész modern hamisítványnak minősítette, és felvette a német éremcorpusba 1706/a szám alatt. Később még egy példánya előkerült Svédországban, majd Lengyelországban is, s az újabb szakirodalomban az a vélemény alakult ki, hogy a veret a XI. század közepén Regensburgban készült. Az érem hátlapjának felirata azonban mást bizonyít. A számtalan korabeli veret közül csak Szent István és i. András király pénzeit ékíti a két szó: REGIA CIVITAS.

A pénz felirata Szent István kortársainak szokása szerint egy templomábrázolást ölel körül. Ám a kortárs Karoling pénzek templom ábrázolásaitól eltérően – amelyek timpanaonos lapos oromfalat mutatnak – a pénzen palmettaszerűen görbülő vonalakkal ábrázolt, szokatlan építmény látható.

Az építmény különös volta arra indította a verettel foglalkozókat, hogy abban koronát vagy ötvösmunkát lássanak. Gedai István az éremképet vizsgálva összeveti azt az egykorú pénzek karoling templomaival, és úgy

találja, hogy a dénár képe ötvösmunka, és nem egy templom ábrázolása. A honfoglaláskori ékszerek inda- és palmetta motívumaiba illeszkedik.

Kétségtelen, hogy a dénár templomképének oromzata nem timpanon, hanem többkupolás, oromfalas térszerkezet, ami kilencosztású teret fed le. A karoling pénzek egyhajós, nyeregtetővel fedett építményeinél sokkal több építési ismeretet, sőt szférikus térlátást igénylő – akkoron leghaladottabb – építési mód.

De maradt-e ránk ilyen épület?

A korai Árpádkor szakrális fővárosában, Székesfehérvárott Kralovánszky Alán régész az 1971. évben egy centrális, épület alapját tárta fel. A középső négyzethez három karéj maradványa csatlakozik. A negyedik karéj – vagy fél négyzet – alapját a közelmúlt építési tevékenysége megsemmisítette.

Kísérletet tettünk az épület rekonstrukciójára – a korabeli szerkesztési elvek szerint – és csodálkozva láttuk, hogy a veret hátlapján látható – mondjuk így – homlokzat illeszkedik a fehérvári alapra.

Építészettörténeti közhely a kilencosztású térképzést „bizánci stílusúnak” nevezni. Holott ez az építési mód a Római Birodalom keleti tartományában, az Eufrátesz fában szegény, ám építőköben gazdag vidékén alakult ki. Bizánc csak méreteit növelte, és Észak felé közvetítette. A késő ókori

Mediterráneum fekete-tengeri régióba bizánci közvetítés nélkül jutott. Ez a templomtípus Örményországban és Grúziában lelhető fel elsősorban, de Görögországban, Itáliában, sőt Német- és Franciaországban is. Hazánkban a kereszténység felvételével egy időben építették őket. A székesfehérvári, s a z írott adatok szerint Szent Péternek szentelt templom építetője bizonyosan Géza nagyfejedelem volt.

Anonymus írja, hogy 970 táján Bulár földjéről menekülthullám érkezett Magyarországra. Ez az értesülés összefügg 968 és 969 eseményeivel, amikor a rusz-varég kalandorok állammá szervezték a szarmata síkság szláv népeit, s rátámadtak a kazár birodalom tartományaira. A Kaukázus előteréből menekülők hozták azt az értesülést, hogy a harci erényeit elvesztett kazárság a támadásnak nem tud ellenállni. A kazárok katasztrófája készíthette Géza nagyfejedelmet arra a felismerésre, hogy országa stratégiai helyzete megváltozott, s nincs másút, mint a kiegyezés a nyugti keresztény hatalmakkal. A beköltözők magukkal hozták a fekete-tengeri régió építési ismereteit, stílusát és technológiáját.

Természetesen nem állítható, hogy más körülmények és más jövevények nem játszottak szerepet ennek az építési módnak elterjesztésében, mint ahogy az sem, hogy az érem kép csak a fehérvári alapra illeszthető. Ám annyi kétségtelen, hogy Fehérvárott van ilyen maradvány, és az érem képe illeszkedik a feltárt alapokra. Az érem feliratát is Fehérvárra utalónak hisszük, a REGIA jelentése miatt. Regia volat a neve Numa Pompilius palotája mellett az antik Rómában, és Régianak nevezték az egyiptomi Alexandria kormányzati

negyedét középtűt a Ptolemaiosz fáraók kormányzati palota együttesével.

Amikor a Szent Király az éremképet megválasztotta, és arra – mint a bizonyítani igyekszünk – a fehérvári templomának képét verette. döntésével lehetővé tette, hogy hajdanvolt építészetünk önálló alkotását rekonstruálni tudjuk.

A sírjának felnyitáskor történt mirákulumokkal összemérhető kultúrtörténeti csoda, hogy régészetnek meglelte a templom alapját, s hogy az ezeréves barbár dúlás után is annyira éppen maradt, hogy veretének képével összevethető.

I. István ezüst dénár

Szent István Székesegyház

PHS FISTER MAGDOLNA

Mondáink, hiedelmeink

A budapesti Kairosz Könyvkiadónál 2021-ben egy értékes gyűjtemény jelent meg. Szerzője Magyar Zoltán. A címe: *Erdélyi magyar hiedelemmonda-katalógus*. A művés kivitelű keménytáblás kötetek elsőjében *A természetfeletti világ*, a másodikban *A természetfeletti tudással és képességgel rendelkező emberek*, a harmadikban az *Egyéb mondák és bibliográfiák* sokasága kerül közlésre. A negyedik kötet a könnyű tájékozódást és a teljes rálátást szolgálja *Index, konkordancia, tanulmányok* címmel.

A továbbiakban az egyes kötetek ismertetőjét idézzük:

„Az Erdélyi magyar hiedelemmonda-katalógus a nemzetközi folklorisztika eddigi legnagyobb szabású olyan monográfiája, amely típus- és motívumindex formájában, hatalmas adatbázis alapján mutatja be egy európai régió prózaepikai hagyományvilágának ezen szegmensét. A kézikönyv négy kötete a magyar népi kultúra archaikus rétegét képviselő Erdély sok tekintetben unikálisnak számító kulturális öröksége. Egyesíti magában sok-sok generáció teremtő képzeletvilágát, azt a hiedelemrendszert, amely narratív formába szerveződve számos esetben népköltészeti alkotássá lényegült. Olyan kézikönyv, amely átfogó igénytel az európai kultúrkör egyik leggazdagabb és legváltozatosabb mondavilágába nyújt betekintést.

A katalógus első kötete mindazokat a hagyományokat foglalja össze, melyek az emberi világtól javarészt független természetfeletti szereplőkről és jelenségekről szólnak. E kötet fejezetekre tagolva mutatja be a sorsról, végzetről szóló folklórszövegeket, az előjelekkel kapcsolatos hiedelemszövegeket, a halál és a halottak képzetkörét, a túlvilágjárást megörökítő, többnyire vallásos színezetű hiedelemtörténeteket. A könyv legnagyobb tartalmi egysége a különféle természetfeletti lényekről szól. Itt került rendszerezésre a

többnyire ártó szándékkal megjelenő hiedelemlények népes csoportja (kísértet, ördög, lidérc, váltott gyerek, betegségdémon), az ambivalens szerepkörben megjelenő ördögi segítőszellem, a különféle természeti szellemek és démonok (fehér ember, ősz ember, vadleány, törpe, bányaszellem), az őstörténeti tradícióként is értelmezhető óriás- és tündér-hagyománykör, végül pedig a tündérek „elboszorkányosodásának” közbülső fokozatát mutató szépasszony-hiedelemkör.

A katalógus második kötete egyetlen hatalmas témacsoport, a természetfeletti tudással és képességgel bíró emberekről szóló munkák tudományos rendszerezését tartalmazza. E témacsoport a magyar hiedelemrendszer legfőbb sajátossága, hiszen míg a nemzetközi folklórban e történeteknek más hiedelemtémákhoz képest csekély a számuk, a magyar néphitben minden másnál számottevőbb. az erdélyi magyar folklórban a boszorkányról szóló mondahagyomány a legerjedtebb, felölelve a 16-18. századi erdélyi boszorkányperek anyagát is. Hasonló mágikus specialista az erdélyi néphitben a tudós, valamint a néző, és látó, beleértve az e tájegységeken főként jövendőloői szerepkörben megjelenő táltost is. Népes szövegcsoporthoz tartozik meg a mágikus erejű idővarázslók és papok (román pap, ördögös magyar pap) hagyománykörét. Továbbá az erdélyi hiedelemkorpusz részeként e kötet tartalmazza a különféle mesterségek (tudós pásztor, tudós kocsis, gyógyító stb.) mágikus specialistáiról szóló narratív hagyományokat.

A katalógus harmadik kötete mindazokat a témaköröket foglalja tudományos rendszerbe, melyek az erdélyi hiedelemrendszer integráns részei, azonban kívül esnek az első két kötet anyagán. Itt került összefoglalásra az átváltozni képes emberekről (farkasember, prikulics) szóló narratív hagyomány, a különféle mitikus állatokról és vadállatokról szóló népes szövegcsoporthoz tartozik meg a mitikus növényekről és mágikus tárgyokról szóló elbeszéléskorpusz,

valamint a tiltások, tabuk képzetköre. Külön tematikai egység az az esetenként még manapság is gyűjthető szövegcsoporthoz, amely a mindennapi mágia rítusait és elbeszélteit tartalmazza. Az erdélyi hiedelemvilág narratív tradícióinak rendszerbe foglalása a gyerekijesztőkkel kapcsolatos hagyományok, a hiedelemellenes népi elbeszélések (ál-hiedelemmondák) és a tömegkultúrából sarjadt, ám hiedelemmondai jegyeket mutató modern mondák által válik teljessé.

A katalógus negyedik kötete az első három kötet tudományos segédanyaga és elméleti szintézise. E kézikönyv első része egy alfabetikus rendben közzétett, a tárgyszó szövegekörnyezetére is utaló motyvumindex. E kiegészítő alkalmazás által válik igazán használhatóvá az előző három kötet anyaga, hiszen a tárgyszavas mutató révén a keresett motívum népköltészeti beágyazottságáról és sokszínűségéről is fogalmat alkothat, a feltüntetett típusszámok segítségével pedig az eredeti helyekre is visszakéreshet az olvasó. A motívumindexet egészíti ki az erdélyi hiedelemmondákat a nemzetközi párhuzamokkal egybevető konkordanciajegyzék, továbbá az a könyvnyi terjedelmű tanulmány, amely a magyar és nemzetközi hiedelemmonda-katalogizálás történetét, a műfaji klasszifikáció alapját és előfeltételét képező adatbázis létrejöttét, továbbá a szöveg-hagyomány történeti és kulturális rétegzettségét, földrajzi és tematikai tagolódását, valamint regionális („transzilván”) sajátosságait ismerteti.

Az *Erdélyi magyar hiedelemmonda-katalógus* szerzője Magyar Zoltán (1967), az ELKH Néprajztudományi Intézetének tudományos főmunkatársa. Eddig 90 önálló kötete és több mint kétszáz egyéb tanulmánya jelent meg magyar és idegen nyelven. Magyarországon kívül tíz országban végzett néprajzi terepmunkát. Alapító szerkesztője a *Magyar Népköltészet Tára*, a *Documentatio Folkloristica*, a *Documentatio Epica* és a *Nemzeti Kultúrtörténet Kincsestára* című szövegfolklorisztikai könyvsorozatoknak. 2011 óta az *Ethno-Lore* szerkesztője. Fő kutatási területei: folklórszövegek tudományos rendszerezése, történeti mondák, magyar néphit és szentkultusz, mesemondók repertoárja.”

A fent ismertetett négykötetes mű az első kötetben a természetfeletti világ lényeivel kapcsolatos hiedelmeket gyűjti csokorba. Ezek között mindjárt olyan témát is találtam, a tündéreket, amely téma tájainkon is értékessé és szinte forrásmunkává teheti ezt a gyűjteményt.

A tündérekkel kapcsolatos hiedelmek tudomásom szerint Erdélyen kívül a Csallóköz-Szigetköz-Rábaköz területén, valamint a Bodrog-közben, ott is főleg Karcsa környékén éltek, élnek a mai napig. A Csallóköz, és részben a Bodrogköz révén érintettek vagyunk. Megtalálhatjuk az azonosságokat. Ebben a kiadványban pusztán a tündérekkel kapcsolatos hiedelmek 65 oldalt töltenek ki! Mily gazdag népi ismeretanyag! A tündérekkel kapcsolatos erdélyi hiedelemkörben Alsó-Fehér megye, és a Maros völgye jelentős helyet foglal el – írja a katalógus szerzője Magyar Zoltán --, sőt a szinte elementáris erővel felszínre törő hagyományok alapján hipotetikus jelleggel felveti, hogy az a vidék lehetett a „*történeti Erdély szíve*” s így az „*erdélyi tündér-hiedelmek bölcsője, de legalábbis egyik fő mintája, szellemi-kulturális impulzusok általi ihletője*”.

Amennyiben találnánk kapcsolatot a kelta és az etruszk nép hagyományai és a tündér-hagyomány között, akkor a hipotetikus felvetett „*bölcső*” a történeti tények tükrében nem csak Erdélyre vonatkozóan nyerhetne bizonyosságot, hanem a Felvidék tájaira vonatkozóan is. Az etruszk nép egy része ugyanis -- írott források alapján tudjuk --, a Maros mentén telepedett le. Tiszteletre méltó tudósunk: Püspöki Nagy Péter egyik dolgozatában a mai Morava folyóval azonosítja ezt a Marost. Az etruszk nép egykori jelenlétére bizonyosság lehet a történelmi Turóc Vármegye és az ott előkerült etruszk leletek. A kelta leletek pedig majd minden felvidéki múzeumunkban jelentős helyet foglalnak el.

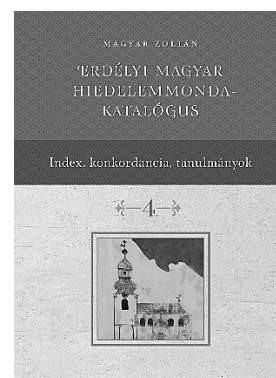
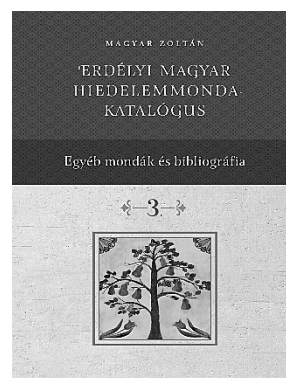
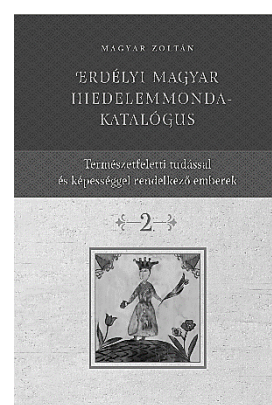
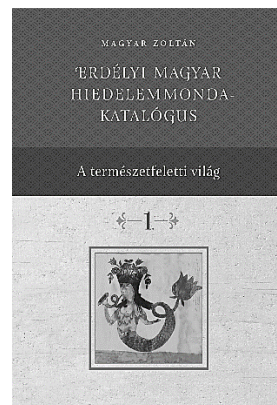
És itt van még a *Mily magos rutafa, ága elágazik, még a tengeren túl is által hajladozik kezdetű népdalunk*. Barsi Ernő néprajztudós, a Szigetközi- Rábaközi hagyományok gyűjtője, elemzője is kereste, hogy melyik az a fa, amely „*még a tengeren is által hajladozik*”, és valóban talált egyfajta rutát, amelyik paradís éghajlaton hatalmas, ágas-bogas fává terebélyesedik. Én meg kerestem azt a tengert, amelyen „*által hajladozik*”. S találtam nem mást, mint az

egykori Pannon tengert! Hány ezer évvel ezelőtt volt itt a Pannon tenger? Hány ezer évvel ezelőttől énekeljük a *Mily magos rutafát*? Genetikai tények alapján akár 30-40 ezer év óta itt a Kárpát-medencében (Nebrascai Egyetem, Dr. Révai Péter nyomán).

Erdély és a Felvidék szoros kapcsolatára vonatkozóan meg kell említenem Rudnay Egyed *Atilla Trilógiájában* bizonyított egykori felvidéki hun, kun, székely őslakosságot, akik a Honfoglalás előtt minden bizonnyal már itt éltek, és akik nagy részét az Árpád-korban és az Anjouk idején telepítették Erdélyben élő rokonaikhoz. Rudnay Egyed műve mellé felsorakoztathatnám Szilvay Gyula *A magyar és a testvérnépek őstörténete* c. művét -- amelyet Cholnoky Jenő professzor előadásai alapján írt --, a felvidéki és az erdélyi székelység azonos gyökereinek bizonyítására, de nem teszem, mert már a fentiek is sokkolhatják a kedves olvasót. Éppen úgy ahogyan engem is sokkolt, amikor 2006-ban magyarországi zarándokcsoport tolmácsként a Kis-Kárpátok és a Vág közötti terület egyik falujában a temetőbeli templomajtót nyitó plébános mondta el nekünk ékes szlovák nyelven, hogy annak a vidéknek a lakossága csak a XVII. században épített a faluban új templomot, mert addigra zömében kicserélődött a lakosság, a korábbi lakosok székelyek voltak és ezt a régi templomot használták, amelynek kapuzata előtt álltunk. A XVII. század előtti lakosság jólehet még István király rendelete (építsen minden tíz falu egy közös templomot) alapján építette ezt a templomot. Ennek a falunak a lakossága és a környékbeli falvak lakossága is székely volt -- mondta a plébános. Ebben a hosszúra nyúlt bekezdésben az a lényeg, hogy nem csak Rudnay Egyed, nem csak Szilvay Gyula, nem csak Cholnoky Jenő tud és ír a honfoglalás előtti felvidéki székely őslakosságról, hanem azok is így tudják, akik mára más nemzethez tartozónak érzik magukat, nyelvet is cseréltek, de a falujuk és az egyházuk történetét, a temetőben nyugvó ősoket nem tagadják.

Az *Erdélyi magyar hiedelemmonda-katalógus* megismerése, gyakori forgatása az ilyen hasonlatosságok okán is hasznos lehet. Persze bátorításul is: a mai Szlovákia egész területén fellelhető temetők sírjaiból, mintegy

jelképesen az idő mélyéből az ott nyugvók ki-ki nyúló karokkal, sutba dobott könyvek sárguló lapján közölt történeti- és hiedelemmondákkal jelzik a még nem is oly rég – háromszáz év nem a világ, hiszen 300 évvel korábbi (1620-ban elszenvedni **vélt**) sérelemre hivatkozva történt a magyarlakta vidékek belső kolonizációja (lásd: Ivan Daxner: *Vnútorná kolonizacia na Slovensku* 1924) –, itt élő őseink, hogy értéket hagytak ránk! Azt ismernünk nem csak szabad, de kell is! Ebben segíthet a Magyar Zoltán által közreadott *Erdélyi magyar hiedelemmonda-katalógus*. Élünk vele!

*DR. GYÁRFÁS ÁGNES**Az aranyréten (Meseelemzés)**Dr. Gyárfás Ágnes*

Ebben a mesében nagyon sok segítő van. Mindaddig segítenek a fiatalembernek, ameddig szüksége van rá, ameddig férfvá nem érik. De hát ez nagyon szép fejlődéslelektani példája is a népmeséknek. Azonkívül benne van nem csak a férfi fejlődés története, hanem benne van a végzet keletkezésének története is.

Ez a csodálatos kis mese még a tündérvilágban kezdődik. A hol volt, hol nem volt világban, ahol tündökölt az aranyrét, minden fűszál aranyból van, minden virágocska gyémántból van. Csodálatos szép hely és oda eljutott világjáró körútján Erős Péter, s kivel nem találkozik ott, mint Erős Mihállyal, aki nála idősebb, és szintén erős ember

volt. Nahát, akkor, ha már mind a ketten itt vagyunk, az aranyréten mérjük meg magunkat.

Összeölelkeznek, megbirkóznak.

Birkóznak egy nap, birkóznak két nap, hét nap hét éjjel birkóznak és egyik se tudta a másikat legyőzni. Azt mondja Erős Mihály: - Hát ha már nem tudjuk egymást legyőzni, akkor ne birkózzunk tovább, inkább legyünk jó barátok.

Összeölelkeztek és kezet fogtak, és jó barátok lettek. Egyszer csak látják,

hogy a gyönyörű aranyrét elfeketedik, hát mitől feketedett el? Attól, hogy

rengetek katona jelent meg a selyemréten. Aztán látták, hogy van ott egy sátor, és abból a sátorból jönnek ki a katonák. Odamennek, s látják, hogy a sátorban van egy hatalmas szövőszék. Abban ül egy vén boszorkány és a vén boszorkány sző.

És ahogy egyet vetél, a vetélőn tíz katona ugrik elő. Jobbra tolja a vetélőt tíz katona, balra tolja a vetélőt tíz katona, s jöttek egyre másra a vetélőn.

Hát fogták a fütykösüket, ütötték-verték a katonákat, de bizony azok csak szaporodnak. Rájöttek, hogy nem a katonákat kell ütni-verní, hanem a szövőszéket kell szét verní, mert a banya bizony mikor meglátta őket, nem sokat kérte magát eliszkolt. Ők akkor szétszedték a szövőszéket, szétdobálták a darabjait, és mindjárt újra fényes lett az aranyrét. De hát a banya eltűnt.

Muszáj megkeresni a banyát, mert a banya bárhol elkezdheti a szövést és újra katonákkal lesz teli a világ. Ez a gyönyörű szép aranyrét a mi hazánkra is azt mondták a régiek, hogy 'virágoskert vala régen Pannónia', gyönyörű hazánk volt. A virágoskert magának a Mennyországnak a mása és

ebben a gyönyörű mennyországi, csodálatos világban, ebben romboltak, és tették tönkre a katonák a közhangulatot. Ők, mentek a katonák nyomában és eljutottak egy magas hegyre. Annak a hegynek a tetején volt egy hatalmas várkastély és a várkastélyba nem tudtak bemenni, mert akkora lakat lógott rajta, mint egy ház. Hát ott tétováznak, hogy mit csináljanak, mert egész biztos, hogy ide tűnt el a boszorkány. Arra jön egy ősz öregember. Azt mondja: - Drága fiaim erre nem tudtok bemenni, hanem van ennek a lakatnak egy kulcsa, várjátok meg az éjfélt. Éjfélkor virágozik ki a csengővirág. A csengővirágot leszakítjátok, megérintitek vele a lakatot és rögtön kinyílik. Úgyis tettek. Elmentek, megkeresték a gyémánt patakot. A gyémánt patak mellett már nemsokára éjfélt lett. Éjfélkor megszólalt a gyönyörű csengő-bongó hangján a kis virágocska, leszakították, megérintették vele a lakatot. Hát kitárult a kastély kapuja és a várkastélyban ott volt az öreg király, ott volt a lánya, az egész királyi család. Mindenki újra szabad volt és boldog. Nagyon köszönték az erős fiúknak, hogy mindezeket elkövezték értük és újra a boldog életet élhetik. Meg is kínálták őket nagyon finom étellel, itallal. Az ebédlőben arany volt minden. Arany volt az asztal, a terítő, a tálak, a székek, minden-minden aranyból volt, csillogott-villogott az egész palota. De érezték, hogy ők addig nem boldogulnak, amíg a banyát meg nem találják. És mondja az öreg király, - Hát bizony, ha lenéztek a várkastélyból, akkor észreveszitek, hogy van ott egy barlang. Abban a barlangban van az ősfészke a banyának. Oda kellene menni, és abban a barlangban az ott lévő ősi szövőszéket kellene elnászpángolni és tönkre vágni. - Hát ők aztán le is mentek a barlanghoz, meg is találták a szövőszéket. A banyát nem találták, mindaddig, amíg valamelyikük

meg nem érezte, hogy a lába mellett elsurran valami. Lehajolt nagy gyorsan. Bizony a banya surrogott, lappangott ottan. Felkapta a banyát, úgy földhöz vágta, hogy jobban se kellett. Ezzel a banyát elintézték, minden világos lett a barlangban. A szövőszék gyönyörű szépen szötte az igazi isteni igét. Aztán azt mondja Erős Mihály: - Drága barátom Péter énnekem nagyon megtetszett a királykisasszony. Ne menjünk tovább, én azt elvenném feleségül. Neked is biztos akad egy szép hercegnő. Azt mondja Péter: - Drága Mihály bátyám én úgy gondolom, hogy nekem még dolgom van ezen a világon. Nekem még valamit meg kell csinálnom, meg kell találnom. Addig én nem mehetek sehova. Engedd meg, hogy én még visszamenjek. - Ahogy gondolod, mondta neki Mihály. Péter elindult és szépen el is jutott újra a gyöngypatak mellé. Amikor a gyöngypatakhoz ért, sötét éjszaka volt, és mi történt ott mi nem, egyszer csak nagy szárnyuhogással megjelenik egy gyönyörű szép hattyú. A hattyú leszáll, szép fejét felemeli és tündérkirálynővé változik. Csillagkoronáját leteszi maga mellé, és mikor Erős Péter meglátta ezt a tündérkirálynőt, megdobbant a szíve. Tudta, hogy neki azért kellett itt maradnia, hogy meglássa, magáévá tegye és feleségül vegye, örök esküvővel magához fűzze ezt a gyönyörű asszonyt. Fel is kapta a koronát és elkezdett vele futni, hogy jöjjön utána a lány. A lány könnyörgve könnyörgött, hogy adja vissza a koronáját. Mindenféle szép szavakkal könnyörgött, de Péter csak ment-ment. Egyszer már olyan szép hangon, olyan szeretettel beszélt az a tündérkirálynő, hogy nem tudta megállni. Képzeljétek el, hogy visszafordult a buta. Abban a pillanatban kisbáránnyá változott. A királynő fejére tette újra a koronát, nagyot nevetett, és ott hagyta Pétert. Hát Péter, mint kisbárány, legelgetett a gyöngypatak mellett. Mihály pedig

megérezte, hogy valami baj van, már nem jön haza. Mi lehet vele? Elment hát megkereste. Bizony nem találta Pétert, hanem csak egy kis bárányt és az ősz öregembert, aki azt mondta neki: - Ez a kis bárány nem más, mint a te barátod. Azt kell tenned, hogy a kisbáránynak ki kell oltani az életét és behajítani a gyöngypatak vizébe. Akkor újra megelevenedik a te barátod, Péter. Úgy is történt és a gyöngypatak vizéből kilépett Péter. Na, gyere most már haza - mondta neki Mihály. Nem engedem, hogy mindenféle ostobaságokat elkövess! - De én bizony maradok. Addig maradok, amíg enyém nem lesz ez a gyönyörű szép tündérkirálynő, mert én ő róla álmodtam száz éve, és én nekem csak ő kell, ő lesz az én feleségem, - válaszolt Péter. Mihály nem tudott vele mit csinálni hiába akart rajta segíteni. Jött a következő éjszaka, mi történt mi nem, szárnyzuhogás, s jön a hattyú. És amikor a hattyú megjelenik, tündérkirálynővé változik és leteszi újra a gyönyörű koronáját. Péter kapja, elkezd újra szaladni a koronával. Kéri, kéregeti, a tündérkirálynő, hogy jöjjön vissza, adja ide, s az utolsó pillanatban megint megesett Péter szíve rajta, és visszafordult. Na kellett a butájának. Abban a pillanatban mi történt mi nem, egy madárrá változott. Ott repkedett a gyöngypatak felett. A királynő a fejére tette újra a koronáját, nagyot nevetett, otthagya Pétert. Hát szegény Mihály megérezte, hogy baj van, s újra lejött a gyöngypatakhoz. Látja, hogy nincs ott Péter, csak egy madár röpköd a gyöngypatak fölött. Mondja neki az ősz öregember: - Ez a madár a te barátod, Péter. Nem tudsz egyebet csinálni, mint fogd meg, dobd bele, így ahogy van a gyöngypatakba és meglátod mi lesz. Hát bizony az lett, hogy a gyöngypatakából újra Péter lépett elő és újra élő ember lett. Jaj, most már semmiképp nem hagylak itt - mondja

Mihály. Olyan ostobaságokat csinálsz, a végén még az életeddel fogsz adózni. Én nem bánom, életem, halálom én őt megtaláltam, én nekem őrá van szükségem. És nem ment haza Mihálllyal, hanem ott maradt és bevárta a következő éjszakát, amikor is, hallja a szárnyzuhogást, jön a tündérkirálynő, leteszi a koronáját és Péter azzal újra elszalad. Amikor most sem tudja megállni és újra visszatekint harmadszor is, mi lesz belőle, egy gyönyörű szép nyárfa, ezüst nyárfa. A nyárfa gyökeret eresztett a gyöngypatak mellett, és nem volt már Erős Péter sehol, hanem csak a fa bólogatott és rázta szép ezüst leveleit. Mihály érezte, hogy baj van, jött nézegetett és az ősz öregember mondta neki: - Bizony nagyon szomorú, de ez a szép nyárfa ez a te barátod Péter és semmiképp sem fogod tudni megmenteni, csak akkor, ha ezzel az arany baltával kivágod a gyökeréig a fölből és akkor meglátod mi lesz. Amikor kivágta a gyökeréig a földből, Péter újra emberré változott és járni tudott. Újra megvárta az éjszakát és a Tündérkirálynő érkezését. Amikor az átváltozott és letette fejéről a koronát, Péter azt felkapta, s elszaladt vele, de most már hiába könyörgött a tündérkirálynő, nem fordult vissza. Akármilyen szép hangon könyörgött, Péter csak ment-ment, rohant a koronával. Hát a tündérkirálynő se tudott mást csinálni, mint utána repült hattyú formájában, hogy elérje. És amikor a királyi palotába beértek, a palota nagytermében a hattyú leszállt. Gyönyörű fejét lehajtotta, és engedte, hogy Péter rátegye a koronát és újra gyönyörű szépasszonnyá változott. Megölelték, megcsókolták egymást, és egy kettős lakodalmat tartottak, s boldogan élnek az Aranyvárban. Megszabadították a világot a banyától, a rengetek katonától, és ők lesznek azok, akik változatlanul mindig ott lesznek, ahol a katonagyárak

megnyílnak. Ők egy darabig engedik, hogy szaporodjon a katonaság, de van egy határ, amikor azt mondják, hogy stop, tovább nem és akkor kiirtják a banya féle förtelmeket a földről. Kiirtják a katonákat, szétszedik a szövőszéket és újra békesség és boldogság lesz a világmindenségben.

Ez a mese fő üzenete.

Ne féljeteK, mert a boldogság az Isten világa itt van, olyan közel, mint amilyen közel az az átok szövőszék, amelyik a katonákat, a gonosz eszköztárát előállítja. Mit is gondolunk azon, hogy aranyrét. Miért pont az aranyréten találkozik a két fiú? Mi az az aranyrét? Hát a lelkünk tükre. Amikor a találkozás nem csak egy földi baráti kézfogás, birkózás, a szeretet megpecsételése, hanem ennél sokkal több. A lélek szintjén való egymásra találás. Mind a két fiúnak szüksége volt a másikra. Erős volt Péter is és erős volt Mihály is. Mind a ketten Erős névvel rendelkeztek. Ez a név maga egy nagyon fontos jelenség a mesében, mert az erős valójában az őserő az őseredet. Ők ezzel a névvel, ezzel a képességgel az ősi, rendes, tiszta, jellemes erős ember típust képviselték, és ők meg is tartották ezt az ember típust ott a várban a királynői és tündéri feleségekkel. Ez a világ még a tündérvilág. A világ nem úgy kezdődött, hogy megjelent Ádám és Éva. A világ sokkal korábbi. Ebben a világmindenségben, nem csak a földön, bolygó szerte mindenhol éltek olyan élőlények, amelyek megelőzték az emberi nemet. Ezek voltak a tündérek. De a tündérekre a női egyneműség volt jellemző a kezdetben. Mindegyiknek szüksége volt a szaporodás másféle formájára is, nem csak a tündérek ősi szaporodási lehetőségeire, mint ahogy az altintepei szarvasnál láttuk, hogy sarjadt, sarjadással szaporodott például. Az nem volt megfelelő az

emberi nemnek, mert abból is csupa, csupa nő született. Ezért szüksége volt a férfierőre, és azért Erős Péter és Erős Mihály a két férfi, mert ez a férfierő valahonnan máshonnan érkezett. Ahogy mondják a regőséneKben: 'Erre lötték földnek nyilat'. Valahonnan belöttek egy olyan nyilvesszőnyi más kromoszómát, amelyből megszülettek a férfiak, a hímenű lények. Igen ám, de ezek is valójában a nőneműknek a gyermekei. És az a 'földnek nyila', amit beültettek egy égi nyilvesszővel az isteni erő, ami erőt teremtett, jót teremtett, igazat teremtett. És ez az isteni erő az, amely a világot azóta is karban tudja tartani és meg tudja ebben az erőben tartani, amiben született. Mert rengeteg kísértésnek volt kitéve az ember az őstörténet és a történelem folyamán. És valójában mindig jó volt a világ, de ezek a kísértések egy másféle erőből táplálkoztak, másféle természetük volt. Ezek a gonosznak a hívó jeleire jöttek elő és egész mást akartak a világon, mint az Égi szülőink által megteremtett földi világ. A földnek nyila, amikor megjelent a világmindenségben és kétféle erőből táplálkozva megindult az életfejlődése, akkor nem úgy, mint az altintepei szarvas, hogy sarjadt a csüdjén meg a térdén meg a könyökén, de a lába földbe volt gyökerezve. A lába nem lehet a földbe gyökerezve, onnan kivágta Erős Mihály és Erős Péter lett belőle és az altintepei szarvas már férfi gyanánt működött a világmindenségben. Az erő, mint őseredet annyira fontos az életben, hogy figyeljeteK meg, hány férfi jár fitness clubokba meg hova, hogy az izmait táplálja. Nem erről van szó. Nem az izmok erejéről van szó, nem az izmokat kell csak növelni, hanem a lélek izmait, a lélek fényét. A léleknek kell erősnek, szívósnak és tartósnak lenni, olyannak, mint Isten, és ehhez kell hozzá edzeni magunkat és a férfiakat. Nagyon fontos a férfiak nevelése ezen a földön,

ami teljesen el van hanyagolva. Az egész világon mindenhol el van hanyagolva. A férfiak lényegesen fiatalabbak, mint a női nem, mert a nőnem őshonos volt a világmindenségben. A férfiak pedig később jelentek meg. És ezek a férfiak könnyebben rászédhetők voltak mindenre, amit a katonák megkecsegtettek előttük. Társul szegődtek a katonákhoz és ellepték a földet és a gonosz erejéből, akaratából megpróbálták a katonaság kedve szerint berendezni ezt a gyönyörű szép bolygót, Isten aranyrétjét. Az aranyrét a lélektükre ott marad, és a két fiú, mikor onnan eljöttek és felment a várba, egy hatalmas lakatot találtak, amit nem tudtak kinyitni, mert nem tudták mivel. Próbálták, lakatotst hívtak, megpróbálták erővel, ügyességgel, nem ment, de az ősz öregember segített rajtuk. Megmondta egy virág fogja kinyitni. Ez nagyon nagy üzenet nekünk. Nem az erő, nem az ügyeskedés, nem a machináció, nem az új technológia lesz az, ami legyőzi a gonoszt. Egyáltalán nem, hanem van egy virág, egy gyönyörű szép virág. A virág a női nemnek a jelképe, ez a virág maga a női erő, a másik féle erő, ami a világon van, ami a világon működik, és ami képes az akkora lakatot is kinyitni, amely olyan nagy, mint egy ház. Miután bementek abba a házba, mit láttak? Látták, hogy az egy elátkozott hely. De jött az öreg király s monda: - Köszönjük, hogy kinyitottad a lakatot, mert ezzel mi is felszabadultunk és boldogan élhetünk. Már most nem a banya rabságában vagyunk, de a banya újra képes lesz minket lenyomni a katonáival, hogyha a katonákat magukat meg a banyát tönkre nem vágjátok, és el nem pusztítjátok. És akkor a férfierő és a világmindenséget irányító Isteni erő mérkőzött meg valójában. A barlangban lévő gonosz erejével és a férfierő és az Istentől kapott erő erősebbnek bizonyult

mindennél. Le tudták győzni a katonákat, szét tudták szedni az őszövöszéket és azon kívül a banyát is földnek tudták vágni, úgyhogy jobban nem is kellett. Ez a szövöszék egy nagy jelkép. Kétféle dolgot lehet rajta szőni: lehet rajta rosszat szőni, katonáktól, vízi sárkányokig mindent, de lehet rajta igét is szőni. A világmindenség fenntartó száma három a magyar igazság, három minden, ami jóval kezdődik. A Vizek könyvének a végén írtam a háromról, a kilencről, ezek összefüggéséről és ezt soha nem szabad elfelejteni, hogy ezekkel olyan számadatokat lehet elérni, és olyan szimbólumokat fejeznek ki, amelyek visszavezetnek a világmindenség keletkezéséhez. A mágikus virág (női misztérium) csengő-bongó hang nyitotta meg a kaput. Szárnysuhogásos gyönyörű hattyú hozta le a lélek üzenetét egy még magasabb világból Isten trónusa mellől és ez a gyönyörű együttes így örökül hagyatott nekünk, amire vigyáznunk kell, amit őriznünk kell és soha el nem szabad felejteni, hogy azért jöttünk a világra, mert a jó Isten gyermekiként jónak kell maradnunk és a jóságot tovább kell vinnünk. Péter kitartása figyelemre méltó. Általában a mesehősök, a Bors vitéz is és a legtöbb mesehős olyan tulajdonsággal rendelkezik, hogy már születése előtt megérzi, hogy vár rá valahol egy olyan asszony, aki csak neki van megteremtve, aki csak az ő kedvese kíván lenni valahol. Ez, mint üzenet rá telepedett a lelkére, és ő ezt az üzenetet meg akarja valósítani, a realitás szintjére akarja hozni. Ezt csinálta Péter is. Ő megismerte ezt a gyönyörű asszonyt és egész életében nem tudta elfelejteni. Azért került az aranyrétre, mert jött-jött-jött az asszony gondolata után és csak ott találta meg. Hány férfi van, aki nem találja meg a maga igazi párját, mert nem talál oda arra az útra, ami az aranyrétre vezet. Az aranyrétre, a lélek

szintjére el kell tudni jutni mind a kettőnek. A nőnek is és a férfinak is. És csak akkor teljeseedik ki az életük, ha ott az aranyréten a lélek szintjén találkoznak. Nem kizárólag a szexualitás és az erotika segítik hozzá az embereket egymás megismeréséhez. A világmindenség Teremtője az, aki irányítja, és aki a jó embereket elvezeti a jó helyre. A jó hely pedig a lélek szintje, amelynek tisztának kell maradni, és amelyet meg kell őrizni. Miért lett Péter először bárány, miért kellett elválni a bárány nyakát. Ezen annyit gondolkoztam, hogy miért kellett elválni a nyakát, miért nem volt elég csak bele tenni a vízbe. Aztán úgy gondoltam, hogy ez a báránykép egy előkép. Krisztusnak egyfajta előképe, a bárány, amely elveszi a világnak bűneit. Amely mindig ott van, hogy áldozatul legyen, hogyha szükség van arra, hogy az embereket figyelmeztesse valamire. Mindig van áldozat tévő lélek a földön, aki int, aki esetleg olyan példát mutat, hogy követni muszáj. Ezek a szentek ezek a mártírok, ezek a hősök, ezek az önmagukat feladni tudó emberek, akik mindig a mi közelünkben vannak, de nehezen fedezzük fel példaadásukat és áldozatvállalásukat.

A második próbatétel a madárrá változás. A madár, a MADA, az Ősanya, Péter madárformájában megérinti az őseredetet. Itt felhívom a figyelmet az énlakai templomban egy sárkány fiakat szoptató madárleányra, akinek madárlábai vannak, aki szárnyat eresztett, magához tudja szorítani a sárkány fiakat. Van két szép mellecskéje, és úgy szoptatja azokat a sárkányfiakat, mint aki az utolsó lehetőséget ragadja meg az életben, hogy valami szépet és valami igazat tegyen még a földi világban. Mi az a szép és mi az az igaz? Az, hogy neki a sárkány fiakkal nem csak két életet kell etetnie, hanem az ősi sárkányanyó gyermekeit, a jókat, a tisztákat

megrendíthetetleneket kell fenntartania, a maga tejével, a maga életével. És ez a madár leány, nagyon szép arcú, gyönyörű, szemmel láthatóan félig asszony, félig madár figura evolúciós, átmeneti állapota jelképezi azt a madarat is, amelyet vízbe kellett hajítani azért, hogy újra életre keljen Erős Péter. Gondoljátok át, hogy az édesanyák mit állnak ki azért, hogy egy gyermeket a világra hozzanak, hogy a mai világba biztonsággal szülnek az asszonyok. Még a régi regények is tele vannak olyan történetekkel, hogy árva lány, árva fiú, akinek nincsen anyja. Nagyon sokan meghaltak a szülésben, nagyon-nagyon sokan. Aztán a mi Péterünk és a madárleány boldogan találkoztak volna, de Péter elsiette, elgyengült és a dolgokat soha nem szabad elsietni. És mi ez a nagyon fontos üzenet. Gondoljátok el milyenek a férfiak, olyan ostobák, és olyan hebehurgyák, hogy mindig, meggondolatlanul cselekszenek. A többi mesére is gondoljatok, amikor ott kéne lenni az aranyhajú királykisasszony mellett és támogatni kéne őt, és a szülésénél segíteni, akkor a király fogja magát és elmegy a csatába csak úgy. Akkor a másik király rájön, hogy ő még nem látott országot, világot hát fogja magát és elmegy országot, világot látni. Bizony, ez egy tiszta örület. Akkor, amikor ott lenne a helye, nagy hebehurgyán mindent otthagynak. És ez egy nagyon nagy és nagyon tapintatos üzenet a férfiaknak. Nem szabad elsietni semmit. Tekintettel kell lenni a női nem természetére. Ismerni és szeretni kell. Nem csak magáévá tenni, hanem lélek szintjén, az aranyréten kell találkozniuk elsősorban. És ezt a fogalmat, hogy az aranyréten találkozzanak, már kicsi gyerekkorban meg kéne tanítani a fiúcskákkal. Nagyon fontos lenne, hogy úgy nőjenek fel, hogy ők várják azt, hogy majd oda az aranyrétre kerülve

milyen legyen. Hogy viszonyuljanak ahhoz a világhoz, amit ott tapasztalnak. És higgyék ők azt, hogy az ő kedvesük is az aranyréten várja őket, és csak ott tudnak találkozni az aranyréten. Az a tény, hogy végén földbe gyökerezik a lába és csak egy aranybaltával lehet kivágni szintén egy óriási nagy üzenet mindannyiunk számára. Mert azt jelenti, hogy bizony a világ úgy működik, hogy az ember meghonosodott, gyökeret vert, így szoktuk mondani, hogyha valaki ott jól érzi magát egy faluban, városban, ott legyökerezett. Hát ő is legyökerezett ott a patak partján, ahol egy szép nyárfa gyönyörűen jól érzi magát. Igazán a gyöngypatak egy nyárfának való hely. És egész biztos nyárfaként nagyon boldog volt ott Péter, mert visszaemlékezett még arra a korra, amikor nyárfaként éldegéltek és a növényvilághoz sokkal több köze volt az embernek, mint az emlős léthez. Ott élt boldogan, de ezt a boldogságot meg kellett törni és az aranybaltával kivágni, és az aranybalta volt az az eszköz, amely megteremtette a férfinak, hogy újra lábra, talpra szökkenjen, újra elszaladjon azzal a koronával, de arra is erőt adott, és arra is rávilágított, hogy ez az utolsó lehetőség. Az utolsó, amit meg kell ragadni, mert ha most visszanez, örökké a földbe marad a lába, soha nem lesz belőle olyan élőlény, aki képes az aranyrét szintjén élni és gondolkodni. Ez számára az utolsó lehetőség és nem fordult vissza. És így megkapta a tündérkirálynőt feleségül. Ő maga tette rá a gyönyörű kis koronát a fejére, a hattyú fejére és az ő keze érintésére kelt életre, mint csodálatos szépasszony, ez a tündérlány, akivel megismerkedett még születése előtt, és akinek a kedvért háromszor megkísértette az életét. A világ ugye a banya kezében van, ez a földi világ ez a lét, ahol vagyunk, a banya kezében van. A banya az, aki úgy tűnik, nyugodtan el tudná

pusztítani, ha akarná, de valamilyen oknál fogva az a világ nem pusztul el. Hogy hogy van, hogy nem, de a világ valamilyen formában még is fennmarad. Mindig van egy írmag mindenből, amely fenntartja. Ez az írmag az utolsó, ami a kezünkben olyan visszafogó erő, hogy ha egy írmag van, már vonzza a másikat, a másik a harmadikat, hárman pedig már olyan erőt képviselnek, akik az aranyrét tisztaságára képesek vigyázni. És ennek a gyönyörű mesének nagyon fontos üzenete, hogy ha hárman vagyunk, akkor már az egy olyan együttes, amely képes fenntartani annak az üzenetnek a valódi mennyei értéket, amit a szövőszéken az ige ki tud fejezni. És a szövőszék, amelyik a galád katonákat szövi és ezrével ontja őket, újra a szép hármast igéket fogja szövi, a hófehér vásznat és a hófehér vászon rákerül a testünkre és akkor olyan emberek leszünk, amilyenek megálmodtak minket valahol. Ahol ezt az emberi nemet megálmodták. És ezt az álmot ellopta a gonosz, ellopta a banya és az álomból egy rémálmod szült. Azért vagyunk mi, azért élünk mi itt, nem sokan, mert valamennyien az aranyrét szintjén voltunk képesek találkozni. Itt valamennyiünknek együtt él a lelke, azért, hogy Istennek erre a képére jól tudjunk vigyázni és ne hagyjuk elherdálódni. Ne hagyjuk semmibe veszni, mert nagyon sok minden van, amely fontos, de semmi nem olyan fontos, mint a feladatunk, hogy Isten világát meg kell őriznünk. Egyetlen feladatunk az, hogy az Ő jóságát, az Ő égi valóságát és szeretetét, ezt a szent hármast őrizzük és továbbadjuk, amelyet a lelkünkbe beoltott. Úgy születünk úgy jöttünk a földre, hogy nemcsak egy földi világot, egy lakatosságot, egy asztalosságot, egy szövőnői feladatunkot kell ellátnunk, hanem úgy jöttünk a földre, hogy az Ő gondolatait megőrizzük és továbbadjuk. És a gondolatai síkján, a szellemiség

síkján kell őriznünk ezt a világot. És ennek a szellemiségnek a legszebb összetevője a szeretet. És a szeretet olyan erő, amely túlmutat a katonai erőkön. Ennek a mintájára kapta a két erős fiú, akik megbirkóztak ugye, de megbarátkoztak, és mint barátok folytatták útjukat és egymásért mindent elkövettek. Ha nincsen Erős Mihály, Erős Péter ott vesz el. Ha nincsen az ősz öregember, aki tanácsot adjon, ott vesz el Erős Péter. Ha nincsen a csengő-bongó virág, akkor nem tudnak bemenni a várba, elvész az egész vár minden lakosával együtt. Ott marad a banya rabságában. Ha az arany balta nem kerül a Mihály kezébe, lehetetlenség lett volna, hogy Péter valaha is ki tudjon lépni ebből a kozmikus pokolból.

Úgy érzem, hogy ez a mese, nagyon keményen elmondja nekünk, hogy nem szabad a fejünket elveszteni, nem szabad átadni a gondolataink csücskét sem a gonosznak. Meg kell óvni magunkat attól a hatástól, amit a gonosz igyekszik ránk erőszakolni. Nekünk Isten kezét fogva, Isten tenyerébe hajtva fejünket éjszaka, úgy kell előre mennünk e világban, hogy ő példaként tekintsük, hogy az ő világáért bármit megteszünk, fel is áldozzuk magunkat, mint a bárány, vízbe is ereszkedünk, mint a madár. Pedig nem vagyunk vízi madarak, és a földbegyökerezett lábunkat hagyjuk kivágni, csak azért, hogy újra járni tudhassunk, és mindehhez hozzá segítenek mások. A mai világban a fiatalok olyan büszkék, hogy nem segített ez se az se mégis megcsináltuk... - nem nagy büszkeség ez. Ha valaki segít az idősebbek közül, az okosabbak közül is többre megy vele. Azt bizony meg kell köszönni, és hálásnak lenni érte. Igen-igen nagy hiba, hogy nem fogadnak el segítséget egymástól az emberek, hanem mint egy kérkedve elfordulnak a segítséget nyújtó kéz elől. Arra is rá kell nevelni a

gyerekeket, hogy ezek nélkül a segítők nélkül nem tudtak volna boldogulni a mesehősök. A segítőkre szükség van. Emlékezzetek vissza a Halotti Beszédre, addig kell mennie a másvilágon a halott lelkének, addig kell keresnie Szűz Máriánál, Péter apostolnál, amíg a segítők fel nem öltöztetik, elő nem készítik Isten trónusa előtt való megjelenésére. A Halotti Beszédben is benne van, hogy a segítőkre vigyázni kell és csak így a segítők közreműködésével válik emberré a fiatal és emelkedik ki abból a sorból, amibe a katonák be szeretnék sorolni. De az okos, a jól nevelt és a lelkét a jónak átadó ember nem hagyja magát besorolni a gonosz katonai ezredébe, kilép belőle és Isten előtt szalutál nem a sátán előtt. Mert a gonosz itt van, állandóan itt van. A Miatyánkban is benne van, hogy őrizz meg a gonosztól. Nem veszik komolyan. Soha nem beszélnek róla, micsoda óriási üzenete Jézusnak, hogy őrizzen meg a gonosztól. És a kísértéstől mentsen meg, és ne engedje, hogy abba a verembe essünk bele, amit ás nekünk a gonosz szakadatlanul. Mert egy percünk nincs az életben, hogy ne találkoznánk a gonosz cselvetéseivel. Ezekre gondolom, hogy meg kell tanítanunk a gyerekeinket, ezekre fel kell hívni a figyelmet. Nem tudom, hogy mennyire vagyunk mi képesek, de rá kell magunkat nevelni és rá kell magunkat szoktatni és egyre másra csak a hit szavait, a jóság szavait, a reménység és a szeretet szavait kell mindig hangoztatnunk. És hogyha a szeretetet állítjuk a banyai és a katonai gonoszsággal szembe, a szeretet mindent legyőz. És a szeretet erejével, mint az a kicsit virág kinyitjuk a háznagyságú lakatot is, a Mennysorság kapuját.

AZ ARNYRÉ TEN

Népmese

Egyszer volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl, még az Óperenciás-tengeren is túl, volt egyszer egy szegény legény: Erős Péter volt a neve. De nemhiába, hívták Erősnek, mert nem akadt ember az egész országban, aki legyőzze. Gondolja magában Erős Péter, ő bizony többet nem marad az országban, s elmegy országot-világot látni, s addig meg sem áll, amíg hozzá hasonlatos erős emberre nem talál. Megy, mendegél Erős Péter, hegyeken-völgyeken által, erdőkön-mezőkön keresztül, hét nap s hét éjjel meg sem állott, hetedik éjjel ért az aranyrétre. Arany volt ezen a réten minden fűszál, csupa színezüst s ragyogó gyémánt minden virág. Amint megy, mendegél az aranyréten, csak elejébe áll egy derék szál legény, s kérdi Pétertől:

- Hát te ki vagy s mi vagy, mit keresel itten?

- Az én nevem Erős Péter, hát téged hogy hívnak?

- No, bizony, ha Erős Péter, én meg Erős Mihály vagyok, küzdjünk meg. Többet egy szót sem szólnak, összemennek, egymásba fogódnak, még a föld is rengett, úgy megküzdölődnek. Ropogott a csontja mind a kettőnek, hullott a testükről a véres verejték, de hiába erősködtek, hét nap s hét éjjel hiába küzdölődtek, egyik a másikat nem tudta földhöz vágni.

- No - mondja Erős Péter -, látom, hogy egyforma erősek vagyunk, éppen olyan legényt kerestem, amilyen te vagy. Legyünk jó barátok.

- Itt a kezem - mondta Erős Mihály -, legyünk hát jó barátok. Ne küzdjünk többet egymással. Lesz itt úgyis mindjárt annyi katona, mint amennyi fűszál a réten, mint amennyi csillag az égen, pusztítsuk el azokat. Még jól ki sem mondta Erős Mihály, hát uramteremtőm, jönnek a katonák, ellepték a rétet, de úgy ellepték, hogy ég, föld elfeketedett belé. Nosza, nekikeserednek, botot a kezükbe, ütik-vágják a katonákat, ahol találják, leütnek százat, leütnek ezeret, de mikor azt hitték: no, most már egy sincs több - mintha csak a földből nőttek volna ki, úgy jöttek elő a katonák.

- Ennek így sohasem lesz vége, Péter. Látod-e amott azt a sátort? Abban lakik egy vén boszorkány. Ott ül egy nagy szövőszék előtt, szövi a katonákat. Gyere, pusztítsuk el a vén boszorkányt, s nem lesz több katona.

Bemennek a sátorba, s hát a vén boszorkány csakugyan ott ül a szövőszéken, hányja-veti jobbra-balra a vetőllót, s minden vetésre tíz katona ugrott ki a földből.

Nagyot rikkant Erős Péter:

- Megállj, vén boszorkány! Vége az életednek! Uccu, felugrik a boszorkány, lecsapja a vetőllót, kiugrik a sátorból, utána a legények, de egy szempillantásra úgy eltűnt a szemük elől, mintha a föld nyelte volna el. Néz erre, néz arra Erős Péter, vajon hová lehetett el a vén boszorkány.

- Gyere csak velem - mondja Mihály -, tudom én, hol lakik. Elindulnak, mennek az aranyréten. Egyszer csak mondja Mihály:

- Látod-e azt a nagy hegyet?
 - Látom.
 - Hát a hegy tetején azt a nagy fekete várat?
 - Azt is látom.
 - No, ha látod, gyere, ott lakik a boszorkány. Mennek fel a hegyen, fölérnek a várhoz, próbálnak bemenni, kerülgetik mindenfelől, de olyan magas volt, hogy oda még a madár is nehezen repült be. Próbálják a kapuját, ha ki tudnák nyitni. De azon a kapun akkora lakat volt, mint egy ház. Kinyitották volna, de nem volt mivel. Megfordulnak nagy búsan, mennek vissza a rétre. Jártak-keltek, ők sem tudták merre, s egyszerre csak szembe jön velük egy ősz öregember. Kérdi az öregember:

- Hát nektek mi bajotok, hogy olyan nagy búnak ereszkedett szegény fejetek? Mondják a legények, hogy mi bajuk: szeretnének bemenni a vén boszorkány várába, de nem tudnak.

- Azért bizony ne búsuljatok - mondja az öregember. - Menjete el a gyöngypatakhöz. Van ott egy virág, az minden éjfélkor megcsendül.

Vigyázzatok rá, s mikor a csendülését halljátok, egyszeriben szakasszátok le. Azzal a virággal csak meg kell érinteni a lakatot, mindjárt kinyílik. Megköszönik az öregembernek a jó tanácsot, mennek a gyöngypatakhöz: ott folyt keresztül az aranyrétnek éppen a kellős közepén. Járnak-kelnek a gyöngypatak partján fel s alá, s hát úgy éjfélkor csakugyan nagyot csendül a virág. De akkorát, hogy csengett bele az egész aranyrét, még azon is túl. Egyszeriben leszakasszák a virágot, szaladnak fel a hegyen, megérintik a virággal a lakatot, s hát az abban a szempillantásban megnyílik, leesik a kapuról. Nagyot döndül a kapu,

félrevágódik, s a legények bemennek. Amint mennek az udvaron, szembejön velük egy öregember s egy leány. Kérdi az öregember:

- Ugyan bizony, hogy kerültetek ide?

- Mi bizony a csengővirággal kinyitottuk a kaput - mondja Péter.

- Hát aztán minek jöttetek ide?

- Annak, hogy megöljük a vén boszorkányt.

- Bizony, ha annak jöttetek, a jó Isten vezérelt ide, mert úgy tudjátok meg, hogy az aranyrétnek én voltam eddig a királya, de az az istentelen vén boszorkány legyőzött a katonáival, aztán idehozott engem a leánnyal együtt, s itt tart engem azóta szomorú rabságban. Amott van egy szikla, látjátok-e? Abban van egy barlang. Ott lakik a boszorkány. Amikor oda bementek, azt kérdi majd tőletek a boszorkány: éhesek vagytok-e? Ti csak feleljétek azt, hogy: éhesek vagytok. Akkor leültet az asztalához, ad nektek enni-inni, amennyi belétek fér. De jól vigyázzatok, amikor fölkel az asztaltól, s ki akar fordulni az ajtón, fogjátok meg, mert különben annyi katonát ereszt reátok, hogy míg a világ s még két nap, nem győzitek leölni. Azt mondja Péter:

- No, Mihály, én most eleget tudok. Te csak maradj itt király őfelségével. Egyedül is elvégzem én a vén boszorkány dolgát. Mihály bizony kétszer sem mondatta magának, mert erősen meg találta nézni a királykisasszonyt, aki olyan szép volt, mint égen a csillag. Elmegy Péter egyedül a barlangba. Néz erre, néz arra, nem lát senkit. Egyszerre csak a feje fölött megszólal valaki:

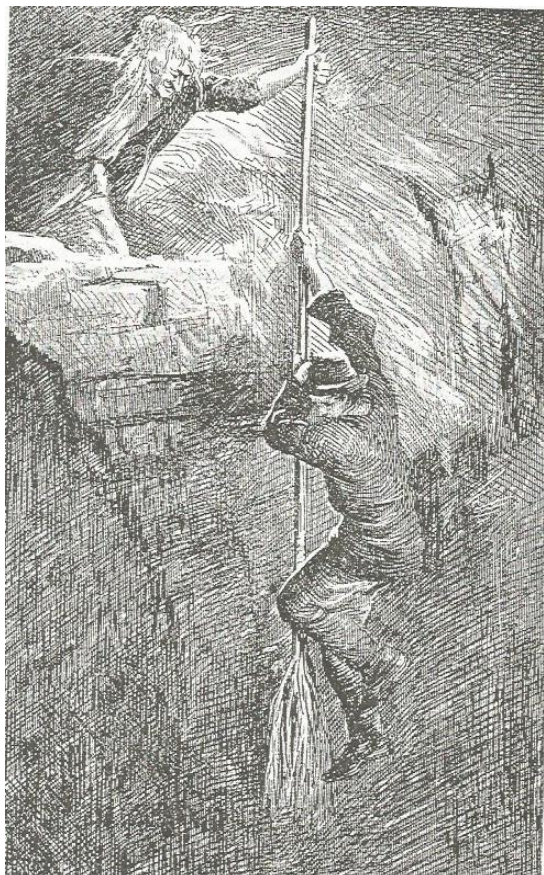
- Éhes vagy-e?

- Éhes bizony.

- Hát gyere fel hozzám! S abban a pillanatban leereszkedett egy seprőnyél.

- Fogóddz bele! Péter belefogózik a seprőnyélbe, s a vén boszorkány annál fogvást felrántotta egy rengeteg nagyszobába. De még ilyen szobát sem látott Péter világon való életében. Gyémánt volt a padlaja, arany az oldala, ezüst az ablaka. S volt a közepén aranyasztal, megterítve aranyabrosszal, s azon csupa aranytányér, aranytál. Asztal körül aranylóca. Mondta a vén boszorkány:

- No, Erős Péter, ülj ide! Egyél-igyl! Sok katonámat megölted, de ne félj, mert most jó helyre kerekedtél. Volt az asztalon étel-ital elegendő, minden, ami jó. Ettek-ittak, vígan voltak. S a vén boszorkány mindegyre csak kínálta:

- Igyál, Péter, igyl! - S mondotta magában: "Úgysem sokáig iszol!"

Mondotta Péter:

- Iszom, öreganyám, iszom! Igyék kend is. - S mondotta magában ő is: "Úgysem sokáig iszol!" Tovább isznak, iszogatnak. Egyszer csak úgy tesz Péter, mintha elálmosodott volna, nagyokat bólintott, nehezeket pislantott. Egyszer-egyszer még a fejét is hozzá vágta az asztalhoz, hogy nagyokat reccsent, roppant az aranyasztal. A vén boszorkánynak sem kellett egyéb. Felugrik az asztal mellől, indul az ajtónak, de mikor éppen a kilincsre tette a kezét, Péter is felugrik az asztal mellől, megragadja a boszorkányt, s úgy vágja az asztal alá, hogy a gonosz lelke egyszeriben kirepült. Azzal benyit a mellékszobába, s hát ott egy rengeteg nagy szövőszék van, azt miszlikbe törí, azzal ment ki egyenesen a királyhoz, s mondta:

- Na, felséges királyom, többet ne búsuljon. Elpusztítottam a boszorkányt. Vígan élheti ezentúl a világot. Hiszen nem is búsult többet a király, mert abban a szempillantásban, amikor a boszorkány gonosz lelke kirepült, megvilágosodott az egész vár. Ragyogott ég, föld s minden. Ami katonája még volt a vén boszorkánynak, amíg Péter a boszorkánynál volt, Mihály mind levágta. Most már igazán élhette világát a király. Bezzeg marasztotta a király Pétert, s Mihályt, hogy maradjanak ott örök életükre. De Péter azt mondta:

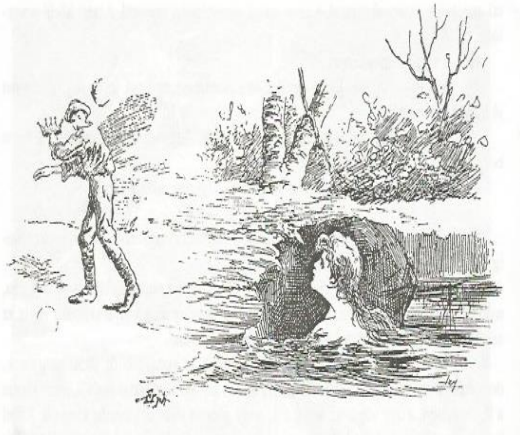
- Köszönöm jóságát, felséges királyom, de én még egy kicsit széjjelnézek, s ha Isten segít, majd visszajövök. Addig maradjon itt a pajtásom. Hiába marasztották, Péter nem maradott, ment, mendegélt az aranyréten, egész nap bódorgott erre-arra, egyszer

aztán erősen elfáradt, s lefeküdt egy fa alá. Amint ott fekszik a fa alatt, látja, hogy leszáll egy hattyú melléje.

A szárnyát megrázintja, s abban a pillanatban olyan szép leány lesz belőle, hogy a napra lehetett nézni, de arra nem. A leánynak aranykorona volt a fején, s azt szépen letette a földre. Péter úgy tett, mintha aludnék, s akkor a leány felkelt, volt a fától nem messze egy tó, abba belement, hogy megfürödjék.

"No - gondolta Péter -, enyém vagy te mostan." Hirtelen fölkapta a koronát, s megfutamodott. Utána kiált a leány:

- Megállj te, szép legény! Fordulj vissza, s tiéd leszek. Péter csakugyan megfordult, ment visszafelé a koronával, de amint a tóhoz ért, a leány rászólt:

- No, te legény, el akartad vinni a koronámat, de meg is büntetlek érte. Legyen belőled aranybárány! Ahogy kimondta ezt a szót, mindjárt aranybárány lett Péterből. Telik-múlik az idő. Eltelik egy hét, eltelik két hét. Péter csak nem került vissza a várba. Mondja Mihály a királynak:

- Felsőges királyom, én elmegyek Péter után, mert annak valami baja esett. Elmegy Mihály, megy, mendegél az

aranyréten, s találkozik azzal az ősz öregemberrel, aki a csengő virágra igazította volt.

- Hát te hová mégy, fiam? A társadat keresed úgy-e?

- Eltalálta, öregapám.

- No, ha azt keresed, amott van egy tó, annak a partján szaladgál egy aranybárány, az a te pajtásod. Menj oda, vágd el a nyakát. Vesd a tóba, s megint visszaváltozik embernek. De mondd meg neki, hogy többet vissza ne forduljon, mikor a tündérleány utána kiabál.

Odaszalad Erős Mihály a tóhoz. Hát csakugyan ott szaladgál az aranybárány. Megfogja, a nyakát kettévágja, a tóba beledobja, s ím, csakugyan igaza volt az ősz öregembernek: a bárányból Péter lett, de még hétszerte szebb és erősebb, mint annak előtte volt.

- Hallod-e, Péter - mondja Mihály -, az életedet most visszaváltottam, de vigyázz magadra, s többet vissza ne nézz, ha az a tündérleány vagy nem tudom, miféle utánad kiabál. Jól van, Péter meg is ígérte. Mihály visszament a várba, ő pedig megint csak lefeküdt a fa alá. Várta a hattyút, de másodszor is éppen úgy járt, mint először. Mikor a tündérleány letette a koronát, fölkapta, megfutamodott vele, de nem tudta megállni, hogy vissza ne tekintsen, olyan szépen szólította, hívogatta a tündérleány: nézz vissza, gyere vissza, tiéd leszek, te szép legény! Bezzeg hogy visszanézett másodszor is, s akkor a tündérleány madárrá változtatta. Várják Pétert, de hiába várják, s Mihály megint csak utána indult. Találkozik az ősz öregemberrel, s az mindjárt el is igazgatta a tóhoz.

- Eredj csak oda, megtalálod madár képében. Fogd meg, vesd a tóba, hadd

igyék belőle. S ha visszaváltozott embernek, mondd meg neki, hogy sokat ne játsszék az életével, mert bizony mondom, hogy megbánja. Odamegy Mihály a tóhoz, megfogja a madarat, beleveti, a madár nagyot iszik a vízből, s visszaváltozott embernek. Most még hétszerte szebb s erősebb, mint volt annak előtte.

- No, Péter - mondja Mihály -, másodszor is visszaváltottam az életedet, de azt mondom neked, fogadd meg az ősz öregember tanácsát, mert még idáig jó hasznát vettük a tanácsának. Akármit kiáltson az a leány, vissza ne fordulj, ha az életed kedves. Hiszen Péter fogadkozott erősen, hogy így, meg úgy, hogy ő ugyan többet vissza nem fordul, ha kétségbeesik is az a leány. De hiába fogadkozott, mert az a leány olyan szépen kérte, olyan édes szóval hívta, csalogatta vissza harmadszor is, hogy Péter mégiscsak visszafordult, abban a szempillantásban a földbe gyökerezett a lába, s egy nagy lombos nyárfa lett belőle. Eltelik egy hét, eltelik két hét, megint hiába várják Pétert.

- "Már látom - gondolja magában Mihály -, hogy az én pajtásom megint bajba került." Ment egyenest az ősz öregemberhez, kérdi tőle, hogy nem látta-e Pétert? - Én láttam - mondja az ősz öregember. - Látom most is, ott van, ni, nyárfa képében. Nesze, itt egy fejsze, vágd ki a nyárfát tövéből, de úgy vágd, hogy a tóba essék. Akkor megint visszaváltozik embernek, de mondd meg neki, hogy többet én sem tudok rajta segíteni, úgy nézzen vissza arra a leányra. Megy Mihály a tóhoz, kivágja a nyárfát tövös-tövéből, a fa belecsobbán a tóba, s ím, csakugyan Péter harmadszor is visszaváltozik embernek.

- No, Péter - mondotta Mihály -, harmadszor is visszaváltottam az

életedet. De tudd meg, hogy többször már nem lehet, vigyázz hát magadra. Azzal Mihály visszament a várba, Péter pedig leheveredett a fa alá. Lehunyta a szemét, mintha aludnék, s hát repül a hatyú nagy szárnycsattogtatással. Aztán szép csendesen leereszkedik Péter mellé, ott egyszeriben leánnyá változik. Leteszi fejről a ragyogó koronát, s azzal szalad a tóhoz. Hopp, felugrik Péter, kapja a koronát. Szalad árkon-bokron át, hegyenvölgyön keresztül. Utána a tündérleány, mint a sebes szél, s hívja folyton, csalogatja:

- Nézz vissza, nézz vissza, s tied leszek holtig! De hiába hívja, Péter nem néz vissza. Könyörög, sír, rimánkodik:

- Nézz vissza, nézz vissza! Csak egyszer nézz vissza! Sírhat, könyöröghet, Péter nem néz vissza. Meg sem állott a várig. Szaladott be a kapun, csak ott fordult vissza. Na, akkor már visszafordulhatott. Ott volt a tündérleány is. A nyakába borult Péternek, s mondta lelkes szóval:

- Te az enyém, én a tied! Ásó, kapa s a nagyharang válasszon el minket.

Azzal egymást szépen kézen fogták, fölmentek a palotába. Ott a király mindjárt papot hívatott. Nem egyet, de kettőt. A király leányát összeeskették Erős Mihállyal, a tündérleányt Erős Péterrel. Arra aztán előkerekedtek a cigányok, húzták, ahogy tudták, s járták a legények s a leányok.

Az öreg király kétfelé osztotta az aranyrétet. Az egyik felét adta Péternek, a másikat Mihálynak, s még ma is élnek, ha meg nem haltak.

Benedek Elek

SZILVESZTER GABRIELLA

Annyi komoly húsvéti poszt volt már,
most egy kis játékos, de mégis komoly
fejtegetésem egy húsvéti locsolóversről.
Valójában beavatási versike.

"Jó reggelt, jó reggelt, kedves liliomszál,
Megöntözlek rózsavízzel, hogy ne
hervadozzál.

Kerek erdön jártam,
piros tojást láttam,
bárány húzta rengő kocsin,
mindjárt odaszálltam.
Nesze, hát, rózsavíz,
gyöngyöm, gyöngyvirágom,
hol a tojás, piros tojás?
Tarisznyámba várom."

"Jó reggelt, jó reggelt" - ez egy
napkezdeti üdvözlési forma, az éjszaka
sötétsége után új napra, új létre virrad a
világ.

Kit köszönt a vers? A kedves
liliomszál. A liliomszál a tiszta lélek
szimbóluma. Ki köszönti a lelket?
Valószínűleg a szellem.

"Megöntözlek rózsavízzel" - a rózsza a
szív-csakra jelképe, a rózsavíz a szív
erőtől áthatott éteritás, de lehet maga vér
is, és így egyben utalás Krisztus kiömlő
vérére.

"hogy ne hervadozzál" - hogy új
életerővel kapcsolódjon a lélek

"Kerek erdön jártam" - a mesékben
általában a beavatás, misztikus
események helyszíne

"piros tojást láttam" - a tojás a világ
teljességének szimbóluma, általában
fehér színű. A piros tojás a Megváltó

véréből áthatott mindenség szimbóluma.

És valóban,

"bárány húzta rengő kocsin" - a bárány
Krisztus, a rengő kocsi a kereszt, amit
cipel

"mindjárt odaszálltam" - ez az esemény
meghívó minden ember szellemének

"Nesze, hát rózsavíz" - lásd fentebb

"gyöngyöm, gyöngyvirágom" - az éteri
szív csírája a szív-csakrában

"hol a tojás, piros tojás?" - szeretné
megérteni a megváltást

„tarisznyámba várom” – a tarisznya a
fizikai testben szerzett tapasztataink
szimbóluma, ebben visszük az
elemőzsiát, ide szeretnénk a megváltás
misztériumát felvenni, mint emberi
létünk örök útravalóját.

Pipicz Annamária munkája

DR. BUZÁDY TIBOR

nagykeresztes magisztrális lovag (Grand-Croix de Grace Magistrale)

Évről évre figyelem a statisztikai adatokat. A zalaegerszegi gimnázium mindig az ország legjobb tíz gimnáziuma között van. Mi lehet ennek a titka?

Iskolánkat mindig is a fegyelmezett tanítás, a követelmények rendszeres elvárása jellemezte. Így volt ez az én időmben, a 40-es években is. Jöhetett gazdasági vagy politikai hullámmás, de ennek az Alma Maternek falai szilárdan álltak és a falak között megbújva megmaradt a klasszikus gimnáziumi szellem. Nem volt ugribugri meg vitatkozás az iskolában, ott mindig tanulni kellett. Ahogy visszaemlékezem: az alaptanterv szigorú betartását követelte meg a szombathelyi tanfelügyelőség. Tanulás, magolás, dolgozatírás, felelés alatt nyögtünk, de az év végén ott volt az eredmény. Általános műveltséget kértek tőlünk, de az év végén ott volt az eredmény. Általános műveltséget kértek tőlünk, aztán mindenki választhatott magának bármely szakágat, mert a végzősnek erős alapja volt, amire építhetett.

Szót vesztegettem erről a kemény porosz-magyaros oktatási rendszerről, mert én ebben látom hosszú életem sikereinek titkát. Megtanultam angolul, németül, svédül, dánul, kicsit oroszul és franciául, de ennek az volt az alapja, hogy nyolc, évig nyúzzatták velem a latint. A többi nyelvet mindig csak a latin kaptafájára kellett ráhúznom. Ha pedig tudom a nyelvet, az majd ugródeszkaként megadja a lehetőséget bármely ország vizébe való belecsobbanásra.

Szeretettel gondolok vissza Zalaegerszegre. Ezt a várost, szerencsére, nem rontották el. Szellemségre nézve humánus és polgári. Anyagában bájos és egységes. Karakterében magyaros és civilizált. Az ilyen városnak ilyen az iskolája, és ma is ezért van az első között.

Ezekkel a kezdő adatokkal arra akartam rámutatni, hogy tipikus dunántúli városkából indítottak el. Mindszenty volt a város apát-plébánosa 25 évig, engem is ő keresztelt meg. Összefogott társadalomban éltünk, amely nem

volt sem veszekedő, sem forradalmár. Ebbe a kisvárosi idillbe csapott be a kommunizmus. az alsóbb évfolyamokban még miniszteri ösztöndíjat is kaptam, de 1949-ben, az év végén kicsaptak vagy harmincunkat. Nem csináltunk mi gyerekek semmi különösebbet, csak meg akarták általunk félemlíteni az egész iskolát, főleg az úgynevezett egyéb származásúakat, a hittanosokat és a templomba járókat.

Egy fűrésztelepre mentem el dolgozni, majd az ávós laktanya építkezésére kerültem. Tizenhat éves kis szívem elszorult, amikor a gimnázium előtt vitt el az utam, és láttam a többieket az iskolaudvaron. Társaim behívtak az osztályterembe, leültem a hátsó padra. Bejött a tanár, majd közölte, hogy az igazgató még azt sem engedi meg, hogy csak egy órát ülhessek régi osztályomban. Kidobtak, bánatosan elkullogtam. Szerencsére apán volt kollégája Körömben lett igazgató, aki felvett iskolájába. Ott elbújtam, leérettségiztem. Darvas József közoktatásügyi miniszter még kitűnő tanuló érdemérmét is adott az érettségimre.

Ötvenhat őszén ötödéves orvostanhallgató voltam Pécsen. A tüntetés élén vittem az egyetem zászlóját, amely ma a Magyar Nemzeti Múzeumban van kiállítva. A sok kis kezdeményező egyikeként, minden külső utasítás nélkül, én is szerveztem a tiltakozást, a felkelést. Lelkesítő előadást tartottam, cikket írtam. Tagja lettem a Baranya Megyei Munkások Nemzeti Múzeumban van kiállítva. A sok kis kezdeményező egyikeként, minden külső utasítás nélkül, én is szerveztem a tiltakozást, a felkelést. Lelkesítő előadást tartottam, cikket írtam. Tagja lettem a Baranya Megyei Munkások Nemzeti Tanácsának, és tíz napig a Pécsi Rádió egyik felügyelőjeként is működtem.

A ragyogó októberi napokat a november 4-i, vasárnapi szovjet bevonulás sötétítette be. Már 5-én, hétfőn jöttek értem az ávósok, hogy összegyűjtsék a legelső transzportot, akiket az ungvári börtönbe vittek át. Szerencsémre nem voltam az albérleti szobámba, így nem tudtak

elvinni, mint rádiós barátomat. Egy heti bujkálás után vonatra ültem és a kis határszéli faluban Pinkamindszentre utaztam, ahova családunkat évekkal azelőtt kitelepítették. Hajnalban érkeztem haza és édesanyámmal közöltem, hogy menekülnöm kell. Mondta, hogy aludjak egyet a vasárnapi szentmiséig. Az alatt anyám átment a határőrségre, ahol a következő párbeszéd folyhatott le: - Józsi, maga mikor van szolgálatban? – kérdezte anyám. – Déli tizenkettőtől este hatig, Rózsi néni – válaszolta a bizonyos Józsi. – Hol lesz szolgálatban? Mert Tibor fiam át akar menni! – A vasút és a bakterház vonalán, Rózsi néni, Tiborka csak jöjjön oda, nem lesz semmi baja!- nyugtatta meg Józsi katona.

November 11-én még könnyű volt átjutni a határon. Olyannyira, hogy este hétkor édesanyám és nővérem átsétáltak Moschendorfba (Sároslak) és meglátogattak az ottan csendőrorsön. Büszke vagyok édesanyámra. Azzal búcsúztatott el: Fiam, a hazádra szégyent ne hozz! Tisztelem őt, mert nem fiacskáját siratta, hanem úgy küldött ki a nagyvilágba, hogy utolsó mondatából is a hazaszeretet sugárzott ki. Ausztrián keresztül Londonba kerültem. Egy vidéki orvos család befogadott otthonába, sőt afféle fogadott fiuk lettem, majd elmentem betegápolónak egy kórházba.

Ötvenhatért tisztelték, szerették az angolok a magyarokat, ösztöndíjat adtak a diákoknak. Az egyik egyetem rektora elhatározta, hogy felvesz tíz képzés alatt álló menekült medikust, és ingyen kitaníttatja őket.

Buzády, az ifjú orvos (1962)

Hadd idézzek egy magyar fülnek humoros jelenetet a londoni orvosi felvételimről. A dékán azt kérdezte tőlem, a szegény kis magyartól: - Mr. Buzády tud ön krikettezni? Mondom neki: - Sajnos nem tudok. De ő tovább érdeklődött: Tud Ön hokizni? (Jézus Mária ez a derék angolok azt hiszi, hogy a Rákosi-időkben a magyar fiatalok krikettezgetni meg hokizgatni szoktak!) Csak csóváltam a fejemet és bevallottam, hogy ezt a nemes játékot sem szoktuk Magyarországon üzőgetni a bolsi időkben. – Hát, akkor mit sportol? – Mondom, hogy kosárlabdázni szoktam. – Jaj, - feltette a dékán, - jaj, az amerikai sport! Nálunk itt ez lenézett sport! Már kidobottnak éreztem magamat, amikor újra megszólalt: - Mr. Buzády, szeptemberben azért kezdhet nálunk az egyetemen, majd itt megtanul krikettezni és hokizni. soha nem tanultam meg ezeket az előkelő játékokat, de azért jó angol állampolgár lett belőlem.

Ebben a csoportba kerültem be, úgyhogy 1957 szeptemberében, érkezésem után tíz hónappal már folytathattam, majd 1961-ben befejezhettem orvosi tanulmányaimat. Összesen három évet vesztettem. Kezdő orvosként először Londonban dolgoztam, után egyéves állást szereztem Koppenhágában, az Ortopéd Intézet posztgraduális klinikáján. Majd Stockholmban telepedtem le és tíz évig maradtam ott.

Mindig magyar lányt akartam feleségül venni. Hiába udvaroltam angolnak vagy svédnek, minden hajszálgökerem és egész egyéniségem magyar maradt. Úgy éreztem, ha nem magyar lányt veszek feleségül, lelkiileg elsenyvedek, más leszek. Egész életem derékba török, mert elveszítem magyarságomat Egy házasság nagyon sokat tud javítani és rontani az életsoroson. Az 1963-as amnesztia megengedte a hazaruccanásokat, és így minden vakációm Magyarországon töltöttem leánynezőben.

Szilveszteri emlék (1975)

Találtam is egy kis fogorvosnőt, dr. Szinnyai Évát, akinek két órával a találkozásuk után megkértem a kezét. Stockholmba jómagam háziorként, nejem pedig fogorvosként dolgoztunk.

Még drága jó édesapám mondotta szellemeskedve: honvagy ellen vegyél magyar kutyát! Megfogadtam a tanácsát és egy helyes kis kuvaszkölyköt hoztam Magyarországról. Először a szomszédok jártak a szép fehér kutya csodájára, de a komoly érdeklődők is megjelentek. Importáltam egy vemhes szukát, tőle lett mindjárt tíz kölykőm. Majd elkezdtem tenyésztetni ezt a fajtát. Összesen száz kuvaszt neveltem fel. Egyesületet alapítottam a többi magyarfajta kutya támogatására is. A svéd-finn norvég egyesület jelenleg ötszáz tagot számlál, mert a magyar kutyáknak azóta is sikerük van. Elmondhatom, hogy én terjesztettem el a magyar kutyafajtákat egész Skandináviában. Még mindig tiszteletbeli elnökük vagyok.

Az ötvenhat utáni nehéz hónapjaim reménytelenségében fogadtam meg, hogy ha a Jó Isten énbőlőlem valaha is orvost csinál, akkor a tudományból valamit visszaadok rosszul ellátott embertársaimnak, és elmegyek

valamelyes időre egy misszióba dolgozni. Olvastam arról, hogy a Kínából kiutasított magyar jezsuiták Tajvan szigetén telepedtek le, sőt az egyikük egy kis kórházat is alapított. Német, kanadai és amerikai adományokból működött ez az ötven ágyas szegénykórház. Orvost viszont sem a németek, sem az amerikaiak nem küldtek a kórház vezetésére. Éreztem, hogy eljött az idő régi fogadalmam beváltására, szedtem a családomat, a feleségemet és három fiamat, és útra keltünk. 1974-1975-ben dolgoztunk Tajvanon, a feleségem fogorvosként, és pedig egyedüli orvosként egy ötvenágyas kórházban: jómagam voltam a laboráns, a röntgenes, a belgyógyász, a sebész és a szülész. Kínai tanárnőmmel szorgalmasan írogattam és tanulgattam a kínai szavakat. Amikor az óriási jegyzetrengetegemben már nem ismertem ki magamat, elkezdtem rendszerezni a szavakat és a kifejezéseket. A kétezredik szónál elhatároztam, hogy szöszedetemet és kifejezés-gyűjteményét, amelyhez természetesen a magyar fonetikát is mellékeltem. Egy magyar jezsuita páter volt a segítségemre.

Útban volt a negyedik fiunk, visszatértünk Németországba és Münchenben telepedtünk le. Már házasságunk elején éreztük, hogy mi tulajdonképpen közép-európaiak vagyunk, nekünk jobban felelne meg Bécs vagy München, ahol otthonosabban kulturális örökséget kapnánk, ugyanakkor fizikailag is közelebb lennének hazánkhoz.

1976-ban vettem egy nyomdát és kiadót, így orvos, nyomdász és könyvkiadó is lettem egyszeriben. Magyar-bajor-sváb nyomdásszá lettem, ami a valóságban azt jelentette, hogy a nyereséges német munkámból eltartottam a ráfizetéses magyar emigráns könyvkiadást. Bár halványulnak az emlékeim, de az utókor számára tanúsítom, hogy a kommunista uralom idején az emigrációban, főleg Münchenben nagyon komoly irodalmi, politikai és egyesületi élet folyt. Az egyházak, a könyvkiadók és az újságok voltak a szellemi központok, az intellektuális csoportosulások találkahelyei. A kinti társadalmi életet a negyvenötös és ötvenhatos hazafiak szervezték meg, ők az irodalmi életünk jeleseivel a kiadómnál szoktak találkozni.

A Buzády-család Münchenben (1985)

Keresztény és magyar nemzeti eszményt követtem, a kiadómnak különösebb politikai vagy irodalmi profilja nem volt. A német munkákon begyűjtött nyereséget szegény magyar költők, irodalmárok vagy történészek támogatására fordíthattam. Átvettem a nyomtatási és terjesztési költségeket, majd bíztam abban, hogy befektetésem valahogy megtérül. A hetven könyvből körülbelül ötvenre ráfizettem, a huszonvalahányon kerestem, de a célom a kinti magyar irodalom életben tartása volt, mert odahaza a párt erősen cenzúrázta a könyvkiadást. Az anyagi jövedelem az én esetemben csak másodlagos volt, mert amúgy jól éltem orvosi keresetemből. A publikálást szerelemből tettem, honfiúi érzésekből táplálkozva. Más ember is áldozott a haza oltárán, én ezt tudtam tenni...

Talán érdeklő az olvasót, hogy milyen ellentétek voltak az emigránsok egyes csoportjai, mint például a negyvenötösök és az ötvenhatosok között.

Az az érdekes, hogy tulajdonképpen mély ellentétek nem is voltak. Mind a negyvenötösök, mind a negyvennyolcasok, az ötvenhatosok, sőt hozzátennem, még a hetvenes-nyolcvanas években érkező disszidálók zöme lelkében és gondolkodásában derék magyar maradt. A probléma inkább a szóhasználatban, a hozzáállásban, a viselkedésben jelent meg. A negyvenötösök társasága fanyalgó és megjárásos volt, akiknél még az

osztályszemlélet erősen dominált, ahol az úrinő nem ült le rangon alulival egy asztalhoz, ahol egy városi alkalmazott nem tudott őszintén leparolázni a munkásemberrel. Főleg a katonatisztek százai tartották magukat a régi formaságokhoz. A rangkórság miatt, nem tudtak megfelelni a társadalmi változásoknak. Ide sorolhatnám a magyar papokat is, akik áthozták magukkal a húszas-harmincas évek parancsolgató stílusát, és viselkedésükből hiányzott a kedves lelkipásztori szellem. Inkább nyájukat terelgető plébánosokként viselkedtek. Kitűnően látták el ceremoniális egyházi feladataikat, de elkülönültek híveiktől.

Az 1948-as emigráció már modernebb volt. A háború előtti katolikus és protestáns mozgalmakból, szociális érzetű háttérből hozták magukkal az ifjúsági, munkás és falusi mozgalmak lelkületét. A megfrissülő, demokratizálódó Magyarország eme szellemi örökösei már nem pendültek egy húron a negyvenötösökkel. Sokat kellett a háborútól, a kommunizmustól és a háború utáni légerek megpróbáltatásaitól szenvedniük. Ezt volt az oka annak, hogy féltékenykedve nézték az ötvenhatosok nagyszerű és bőkezű fogadtatását.

Mert minket, ötvenhatosokat nagyon elkényeztettek. A nyugati államok tenyerükön hordták az újonnan érkezőket, amiről a korábbi menekültek álmodni sem mertek. Az ötvenhatosok békét kerestek nyugaton, feledni és dolgozni akartak. Fel akartak szívódni a nyugati társadalomban, és csak kis részük vett részt az emigrációs munkában. Egyszerű emberek voltak, nem olyan csiszoltak, disztíngváltak, mint a tíz évvel korábban érkezők.

Természetesen sok-sok kivétel volt minden csoportban, és hangsúlyozni kívánom, hogy az emigráció nagy részére olyan derék emberekből állt, akik megállták helyüket új hazájukban. Főleg emberi gyarlóságuk és az odahaza már elproletárosodottabb hátterük okozott stiláris feszültségeket.

Úgy éreztem, hogy Münchenben olyan egyesületnek is lennie kell, ahol nem az üres beszéd és politikai vitatkozás, a szócséplés a cél, hanem a kulturális munka, az önművelés, a baráti találkozás, a jó szó és a lelkiekben való gazdagodás. Megalapítottam tehát egyesületemet, a Széchenyi Kör, amelynek már a nevéből is kiolvasható, hogy nekem a

békülékeny, alkotó Széchenyi imponált. Céлом az volt a körrel, hogy erősítsük önmagunkat, gazdagítsuk emigráns öntudatunkat, hogy készüljünk fel a Nagy Hazatérésre. Ne egy megvert had, egy kiürült emigráció térjen haza, hanem erős, kiművelt egyéniségek segítsenek az ország újjáépítésében. Ez nem sikerült. Sajnos nem kellettünk sem az első, sem a következő kormányoknak... Nem fogták fel, hogy az emigráció mennyi értékes embere segíthette volna az újrakezdésben!

A Széchenyi Körnek mindmáig négyszázötven rendezvénye volt, s azt hiszem, ez nyugat-európai rekord. Még ma is havonta gyűlnek össze a müncheni magyarok és hallgatják jeles előadóikat. A Szabad Európa kitűnő szerkesztőgárdája jelent meg nálunk. Meghívtunk európai, sőt tengerentúli előadókat. Író-olvasó találkozókát rendeztünk minden megjelent könyv után. Ha amerikaiak, dél-amerikaiak Európában jártak, megálltak nálunk és előadást tartottak saját szakterületükről. Ezért a tevékenységemért kaptam meg a művelődésügyi minisztertől a magyarországi „Pro Cultura Hungariae” díjat.

A hetvenes évek végén a magyarországi előadók is kezdtek megjelenni. Tudósok, színészek, zene- és egyéb művészek léptek fel nálunk. A Széchenyi Kör megívása számukra egy-egy kis ajtó megnyitása volt, amin keresztül ki lehetett jutni a szabad világba. Az egyesület maga sohasem politizált, büszkéek, hogy hazai látogatóinknak utat nyithassunk, és segítsük feltölteni szellemi akkumulátoraikat jó szóval, bátorítással, megvendégléssel. Mi meg éreztük, hogy a haza nemcsak a magasban van, hanem élő kapcsolatba kerültünk a fellélegző országgal.

Amikor 1987-ban az erdélyi menekültek kezdtek átszivárogni Magyarországra, a kormány nem volt felkészülve a befogadásukra. Előbb a protestáns, majd a katolikus papok tették magukévá az ügyet. Azt éreztük a Széchenyi Körben, hogy valamit nekünk is tennünk kell sorstársaink megsegítésére. Tizenhét évig gyűjtöttünk. A módszert a lengyel emigránsoktól tanultam el, akik a Szolidaritás idején odaálltak a teherautójukkal a vasárnapi istentiszteletükre, miután megszervezték a hívőket, hogy mindegyikük egy-egy doboz ajándékkal jöjjön le a szentmisére. Elment az

első küldeményünk, de csak jöttek-jöttek az adományok még azután is. Bekapcsolódtak a németek is, akik hallottak a Széchenyi Kör gyűjtéseiről. Akarva-akaratlanul indíthattuk a második, harmadik, tizedik teherautót. Végül is nyolcszázötvenhat tíztonnás teherautó segélyszállítmányt indítottam le. Jutott belőle Erdélybe, a Felvidékre, a Vajdaságba, Kárpátaljára, sőt, a harcok idején még Albániába is. A segélyszállítmányokat a Németországban megalakult Magyar - Német Máltai Szeretetszolgálat nevében adtam fel. Odahaza a legtöbbit a Magyar Máltai Szeretetszolgálat vett át, a többit a Karitás, a különböző plébániák, a szerzetesrendek, az iskolák, a kórházak kapták. Rendi központunkba templomi felszerelés, miseruha és oltárasztal került.

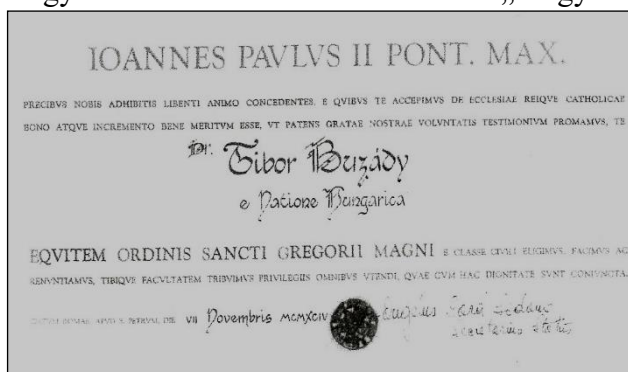

Seregély érsek és Veres András püspöki titkár megáldották teherautóinkat Münchenben

Hetente ment egy vagy két szállítmány Magyarországra. Ágyak, székek, szőnyegek, szekrények, lakásberendezési tárgyak, tűzhelyek, jégszekrények, ami éppen adódott. Volt sok kórházi felszerelés is, műtőberendezés, betegágyak, gyógyászati segédeszközök, tolokocsik. Megemlítem még a többi száz iskolai padot és a szertári anyagokat is. Sok templomi padot, három harangot és négy orgonát juttattam el hazámba.

Először a Magyar Püspöki Kar emlékérmét kaptam meg, a „Pro Ecclesia Hungariae”-t, majd később úgy döntött az ország bíboros érseke és a püspöki kar, hogy megérdemelnék egy pápai kitüntetést is. Felterjesztettek a Szentatyához és Dr. Seregély István egri érsek személyesen hozta el számomra Münchenbe II. János Pál pápa elismerését, amellyel a Nagy

Szent Gergely lovagrend tagjává nevezett ki. a magyar állam elnökének elismerését a „Magyar

Szent II. János Pál pápa a Nagy Szent Gergely rend lovagságával tisztelt meg

Köztársasági Érdemrend Tisztikereszt”-je mutatja, amelynek indoklásában „a magyarság érdekében végzett több évtizedes munkásságért” kifejezés áll. Kitüntetett a Széchenyi Társaság is a Széchenyi Emlékéremmel. Mint angol állampolgárnak II. Erzsébet királynő királyi széke családiragadományozott nemességet, címet és kutyabőr adományozott karitatív és kulturális munkám elismerésére. A legkevésbé rangos kitüntetésemre vagyok mégis a legbüszkébb. Ezt az egyszerű emlékéremet a Szabadságharcos Szövetség adta azokért a szép napokért és lelkes tevékenységért, amelyet 1956-ban végeztem. Az érem oldalán az áll, hogy „Pro Patria et Libertate”, a Hazáért és Szabadságért. Örülök, hogy abban az időben tudta, hol a helyem, tudtam, hogy valamit tennem kell. Egész életemet bearanyozta az a néhány nap. Ráadásul a hatvanadik évfordulón a Baranya megyei városom önkormányzata”Pécs város 56-os emlékérmével” tisztelt meg.

Az emigráció éveiben mindig bíztam abba, hogy egyszer majd vissza fogunk térni, és ezért a gyermekeimet magyarnak neveltem. Álom valóra vált: Magyarországra az egyetemre, főiskolára. Öregkoromra a Jóisten megadta nekem azt az örömet, hogy vérem nem oldódott fel a nagy nyugati óceánban.

*Dr. Buzády Tibor
máltai lovag*

Hazatértem után még szerveztem három kamionnyi segélyszállítmányt. Ruházatot és bútort gyűjtöttem lovagársaim közreműködésével, és élelmiszert a rászorulóknak, kilencszázezer forintot a mátraverebélyi ferences a templom oltárán a Szent János-szobor restaurálására. Egy egész kilátótornyot építettem a kies Letenye város dombjára, melyet Boldog Buzád-tornya néven jegyeztetem be és megalkottam a „Magyar Szentek Csarnoka” című állandó kiállítást Mátraverebélyen. Ehhez megírtam a hasonló című illusztrált könyvet is, amelyben hazánkkal kapcsolatos 530 szent ember adatait gyűjtöttem össze.

Ha valaki megkérdezi tőlem, hogy mi ad legnagyobb erőt egy tevékenyen eltöltendő élethez, akkor onnét indulnék el, hogy az embernek legyenek gyökerei. Legyen belső öntudata. A gyökereket, a hazához való kötöttséget, a méltóságos tartást, a szellemi erőt tudatosan kell a gyerekeinkbe átadni. Az egyén élete ez által egy történelmi folyamatba illeszkedik be, és nem válik szélből lengetett náddá, vagy elfűjt falevellé. Szép és boldog életem volt. Tölgyfává erősödhettem, mert jó földet és szép napsütést kaptam Istentől, szüleimtől. A kereszténység, a magyarság, és az alkotás hármasszeretete volt életem főmotívuma, és ezt akartam átadni fiaimnak is. Az erős gyökerek erős törzset adnak, az erős törzsből lesz gazdag és áldásos termés.

Ezekben a sorokban életemről, sorsomról vallottam. De számomra nagy öröm és bensőséges élmény az is, hogy így imádkozhatok: *Uram Jézus, ki engem arra méltattál, hogy a Jeruzsálemi és Máltai Szent János Rend lovagjainak sorába állhatok...*

*„Exegi monumentum...”
Kilátót építettem Letenyén*

OROSZ ZSOLT

Tulipános Láda díszítő elemeinek üzenete

Róluk kapta a nevét, ezeket a szakrális virágokat festették a tulipános ládákra, amit a mennyasszony kapott. Ugyan a történészek váltig állítják, hogy ezek tulipán motívumok, nekem azonban meggyőződésem, hogy ezek a női nemi szervek stilizált képei. Mert csak így van értelme.

Hol érdekelte volna őseinket a tulipán? Esetleg a rózsza, mint a szerelem jelképe, de leginkább a búzavirág, pipacs, árvácska, ezeket tartották nagy becsben. Hiszen mindennek szakrális jelentősége van, és szerintem azért használták sok helyen ezt a motívumot, mert ez a legerősebb termékenységi motívum. Akkoriban minél több gyermek jött a világra, annál könnyebbé vált az élet, plusz mindig kalkuláltak a korai gyermek halállal is. Mindennek meg volt a maga szakrális rendje, amitől senki nem akart eltérni. Én úgy gondolom, ellentétben a hivatalos felfogással, hogy ezek védelmi funkcióikon kívül valami sokkal magasabb isteni kinyilatkoztatásul is szolgáltak. Azok az emberek nem félték az Istent, hanem áldották és tisztelték, úgy vette fel a magyarság a nyugati kereszténységet, hogy közben nem feledte ősei hitét, hanem beépítette a mindennapjaiba anélkül hogy a német papok bármit is tudtak volna róla. És szerintem azért van úgy kiszolgáltatva a magyarság mert egészen más fajta értékeket képvisel mint a világ többi népe. Áldás minden Nőre, Anyára.

Tulipános láda

Miskolci tulipános láda

Az ősi lélektudomány szerint a női nemi szerv egy dimenziókapu (csillagkapu), mely a közösülés csúcspontján megnyílik. Ha megvalósul a fogantatás, akkor egy lélek átjön a másik dimenzióból és anyaggá alakul, azaz megszületik. Csak a nő képes dimenziókaput nyitni. Csak a nő tud teremteni. Egy férfitársadalom magában életképtelen. Az ősi népeknél szeretkezés közben a megvalósuló célra összpontosítottak, tudatosak voltak afelől, hogy mit tesznek (életet teremtenek). Ma sok férfi szex közben engedi ki tudatosan dühét, haragját. Szegény nők. Így már érthető, hogy miért olyan beteg sok nő, miért

kapnak egyik pillanatról a másikra egy életre szóló fejfájást, női betegségeket, stb.

Mivel a nyitott dimenziókapu veszélyt is jelenthet, ezért régen betartottak bizonyos óvintézkedéseket. Legfontosabb óvintézkedés maga a házasság volt. Az esküvő volt a beavatás. Ma elvétve akad csak olyan egyház, ahol tényleg beavatás történik. A legtöbb vallás csak ceremóniát tart, nem tudnak beavatást végezni, se joguk, se tudásuk hozzá.

A szüzesség is fontos volt, hiszen ez azt jelentette, hogy a dimenziókapu még sosem volt nyitva, és az ilyen lány nem lehetett boszorkány, nem lehetett kapcsolata más dimenziókkal.

A védelem szimbólumai elkísérték a nőt egész életén keresztül. Olyan faragott ágyban aludt, mely tele volt vésve a rá és párjára vonatkozó szimbólumokkal, néha rúnákkal, ősi magyar motívumokkal. Ez a szimbólumrendszer megjelent a ruhákon, ágyneműn, a fali terítőkön, stb. Később, mikor a gyerek megszületett, az anya varrt ruhát a gyerek számára, szintén szimbólumokkal, és az apa megáldotta, hiszen mindenki tudott áldani.

A nők legnagyobb beavatása maga az áldott állapot, majd a szülés. A nők gondolatvilága, érzései teljesen megváltoznak szülés után. Más lesz fontos mint azelőtt.

fogantatást jelenti, a második az áldott állapotot, a harmadik a szülést.

Mindezt átgondolva láthatjuk, hogy mekkora mély tudással bírtak az ősi népek. Hol vagyunk ma ettől? Abortusz, magukat rabszolgaként halálra dolgozó nők, társ nélkül élő nők és férfiak széles köre, válások magas száma, házassági kedv drasztikus csökkenése... Az ősi népek azt is tudták, hogy a születés párja, a halálnak nevezett újbóli dimenziókapu átlépés. Nem féltek tőle oly mértékben mint ma, hiszen nem ragadtak úgy bele az anyagi mocsárba, mint napjainkban."

Tulipános láda

Miskolci tulipános láda

1867-ben Szegeden készült menyasszonyi láda

Az ősi népek a kilenc hónapot három részre bontották. Az első a szer-elem, a második, a tür-elem, harmadik a kegy-elem. Az első magát a

GAGYT BÍRÓ KATA

Isten Igéje a Székely Szóttésekben

Amikor a címet hallja az ember, azt hiszi, hogy költői megfogalmazás, de nem erről van szó. A szövés munkájában az „Isten igéje” - szakszó:

Három szál együttműködő munkájáról van szó.

„Hajta tehát a föld gyenge füvet, maghozó füvet az ő neme szerint és gyümölcstermő fát, a melynek gyümölcsében mag van, az ő neme szerint és látá Isten, hogy jó.” (Mózes I. 12.)

Isten csodálatos TEREMTŐ MUNKÁJA ott van a Székely szóttésekben és én MINDENBEN megtalálom:

- A természetes tiszta alapanyagokban (a lenben, a kendervásonban)
- A rostok, a szálak előállításában, annak kézi megmunkálásában részt vett a család; APA, ANYA, GYERMEK, az Istentől kapott földön.

„Teremté tehát Isten a két nagy világitó testet: a nagyobbik világitó testet, hogy uralkodjék nappal, a kisebbik világitó testet, hogy uralkodjék éjjel és a csillagokat.” (Mózes I. 16.)

„...és helyezteté Isten azokat a mennyezetre, hogy világítsanak a földre.” (Mózes I. 16.)

„...és lőn este és lőn reggel.” (Mózes I. 19.)

Az egyszerű embereknek az ég, a Menny boltozata, a csillagok járása mutatta meg azt, hogy mikor van a vetés, az aratás ideje. Mikor, hogyan jár a Nap és a Hold – hogyan változnak az évszakok, pl. egy közeli erdő kellemes zúgása a tavasz érkezését jelentette. Ha füstölt, eső jött. Ilyen formán lettek dolgozós hétköznapok és dologtöltő napok, ünnepnapok. Minden munkának rendelt ideje van: vetés és aratás soha meg nem szűnnek.

E témához sorolhatjuk népművészetünk, népköltészetünk gazdag tárházát. Népi szokásainkhoz tartoznak a vallásos ünnepi szertartásaink, kézműves munkáink, népdalaink, népmeséink, népballadáink, népi játékaik stb. A székely házak előtere az élet virágos kertje. Az erdő, a mező lehetőségek a szép teremtésére,

annak meglátására Isten által. Az Istenbe vetett HIT, REMÉNY és SZERETET tartotta meg a magyar népet.

A székely szóttésekkel szeretnék rávilágítani a TEREMTŐ, a Teremtés munkájára. Isten csodálatos ORSZÁGÁT megtaláltam a Székely szóttésekben, a szép teremtésében. Isten a FÖLDI MENYORSZÁGBA helyezi el teremtményeit. Lehetőséget ad az Életre. Ez tisztességes munka, becsületes megélhetés. Ugyanakkor erkölcsi tartást ad az embernek. Ezért nekünk széppé kell tennünk az Ő országát. A világát virággal, jelekkel, mintázattal jelenítjük meg a szóttéseken.

Igen fontosnak látom a szövési módokat, melyeket a székely asszonyok úgy tudtak, mint a Miatyánkot, álmukból felébresztve is tudták folytatni a szövést:

- Két nyüstös - egy szál egyenlő egy szem, egy MAG
- A felvető, az öltő, ugyan az a fonál. A szálak befogása a nyüstbe 1-2-1 és így folytatódik, de a nyüstökbe csak egy szál, a bordába viszont két szál, két borda fog közé. A kettő egyenlő eggyel. A bordában mindig 2 szál van.
- Három nyüstös – 1, 2, 3, 2,1
- Négy nyüstös - 1,2,3,4, 3,2,1
- Szövési őrségi számítások Isten igéje szerint működnek.
- Három szál egyenlő egy Igével = egy MAG
- Húsz Ige = egy zseréb = 60 szál (szem, mag)
- Egy pászma = húsz Ige (a felmotollált fonál)

AZ IGE TART MEG TÉGED

Három a Magyar Igazság – APA, ANYA, GYERMEK

Benne van a MAGOSSÁG – A MAG ÁLTAL TEREMTETT és a hármas számrendszer, a MINDENSÉG TITKA.

A vászonban, a szöttesben ott van a világmindenség, a végtelen. Szövésnél a lélek átmegy a felvetett fonalakon. A felvető fonalak a férfierőt képviselik, a beverő fonál pedig a NŐI ERŐ, amely összetartja a szöttest úgy, mint a Világmindenséget, így a végtelent képviselik a Székely szöttesek mintázatai.

A mintázatban tükröződik a földi és az égi világ.

- A cikk-cakkok vizet, villámot és a föld rezzenéseit képviselik. Rezeg, mozog bennük az élet.
- Két nyüstös szövémóddal zsákvásznat, lepedőt, törülközőt szöttek, melyeket keresztöltéssel díszítettek. Ez a szövési mód, könnyen számolhatóvá tette a vásznat.
- A három nyüstös szövással magvas mintákat szöttek.
- A négy nyüstös szövési móddal már mintákat adtak a vászonnak, mint pl. fenyőágasat, barackmagost, kockást, macskanyomost, ágtörtest, uborka hímet, karikást, rózsást, rudast-oszlopot stb.
- A Székely négy nyüstös szöttesben a zöld ágacska 'MU SUM IA' van közvetítve.
- MU = Őshaza
- SUM = Vagyok
- IA = Íjjász, Jászok – A mi népünk.

A Székely szöttesekben megjelenik JED, Ozirisz 'fallosz' szimbóluma, az energia töltés, mely pozitív energiával tölti fel magát a szövést és a szöttest is.

A kissolymosi szöttesben (piros – zöld színű)

- Széle (a mesterke) a Mindenség Vizei
- Megjelennek a kis hajócskák, a sejt, melyből kialakul az Élet. Az Élet Vizéből jön, s utazik felfelé, a DNS láncolat irányába, az alap rendbe, melyből fonódik minden, ami él és létezik.
- Megy tovább, elérkezik végső megjelenéséhez, melyben OSZTÓDIK,

- KAPCSOLÓDIK és MŰKÖDIK. Tehát kialakul az ÉLET, ami:

ŐSTUDÁS – USTU

Isten csodálatos munkája jött kifejezésre a Királyi Szkíta múltú nép, a SZIKIL ÉLETÉBEN. Isten munkája el van rejtve a szöttesek elnevezéseiben is, nem csak a mintázatban. A szöttesekben, minden Isten munkáját és szeretetét mutatja.

Vigyáz a MAG = SZIK-jére, mert az, ŐSSEL ellátott.

A MINTA ELEMELRENDEZÉSE

1. Fent – FELSŐ MESTERKE, az ÉG, a MAG-os MENYORSZÁG
2. Középen – van a FŐMINTA, a mondanivaló – a FÖLD
3. Lent – van az ALSÓ MESTERKE, a Föld alatt az Ősök Szelleme, az örökkévalóságba költözöttekkel együtt szunnyad.

Ez a három is EGY.

ISTEN TÖRVÉNYE: A SZIK, A MAG.

Isten hitű népünk az ÉGI TÖRVÉNY

ALAPJÁN él és működik. Lent az van, ami fent:

„ÉN VAGYOK AZ IGAZSÁG, ÉLET, AKI ÉNBENNEM HISZ, HA MEGHAL IS ÉL AZ.” Minden mintában (csillag, virág, állat minta) ott van a MAG. Ezek a mintázatok ritmikusan ismétlődnek, így, a zene hangján is szólnak hozzánk.

A szöttesek jövője

A régi időkben a leány hozományához a szöttesek is odatartoztak. Szépen feldíszített ökrös szekereken vitték a leány hozományát a falun végig, azért, hogy bemutassák a falu népének is a kapott gazdagságát, vagyis a házasságra, életre való felkészültségét. Szívesen adták az ifjú párnak, hogy használják a szépet egy életen, s ha kell, kísérje őket a nagyvilágon át is.

Az élet bárhová is sodorja a Székely asszonyokat, a mai napig is magukkal viszik öröklött szötteseiket.

Isten Igéje működik:

- A gránátalma mintázatában „Szaporodjatok és sokasodjatok, így töltsétek be Isten Igéjét”
- Szőlő mintában „E pohár amaz Új Testamentum az én vérem által” - „Krisztus kenyér, s bor színében ÚR Király a Föld felett...”
- Tulipános, liliomos „Én vagyok az Örök Élet, aki énbennem hisz, ha meghal is él az.”

Égi törvény szerint éltünk és élünk. Mindig voltak jelek, jelzések a Teremtőtől a teremtés folyamatában, a szöttesek világában. Minden ott van a szép Magyar Hazában, mezopotámiai gyökerekkel.

A szép a szeretet munkája. A szívjóság, remény, béke, öröm, mosolyt fakaszt. A Magyarság, boldogságkereső nép. Kapukat nyit meg a Mennyország felé, mert a Magyar **MINÓSÉGET JELENT.**

Köszönöm Dr. Aradi Évának, hogy felhívta figyelmemet az indiai azonosságokra, keresztes tulipán motívum, s a napvirág. Dr. Gyárfás Ágnesnek, aki megtanított, hogy ott van a Szikil, a maggal ellátott mezopotámiai pecséthengerek üzeneteiben. Ő mondta azt is, hogy a szépségben fedezzük fel a Magyarat. Badiny Jós Ferencnek, aki azt mondta, „Nem jöttünk mi sehonnan!”

Mint a szöttest, szavainkat is tudnánk a végtelenbe folytatni. Befejező gondolatom, hogy ennek a csodálatos művészetnek, melyben a hasznos a széppel, s rendszere az Isten Rendjével párosul, a mi népünk lelke él. A Székelyek kiknek nevében a mag sarjadó szíve, a SZIKIL, egyek a teremtett kezdettel, a magyar ősnéppel, s a MAG-ban ébred és él népünk egysége.

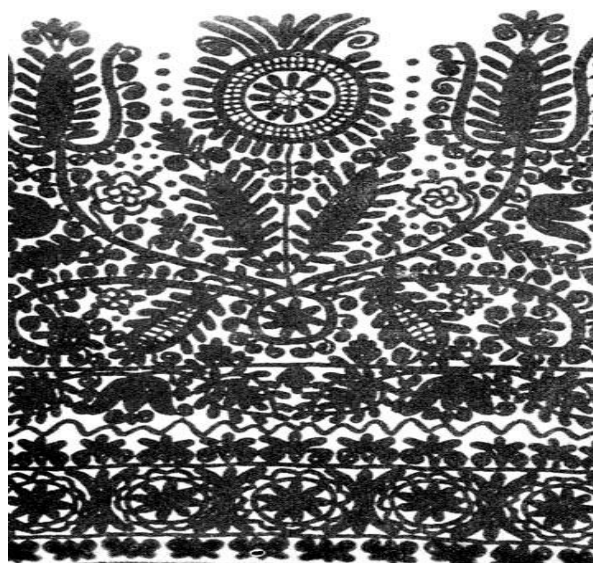
Forrásanyag:

- Gagyai Bíró Kata népi szöttek gyűjteménye
- Székely Szöttek (saját gyűjtés, Dr. Molnár István, Múzeum, Székelykeresztúr)

- Internet előadás – a Nyikó menti tisztaszobában található szöttesek
- Kincsek a Nemzet Könyvtárából (16. oldal. 10 színezett tollrajz a Pray kódexből. Trónoló Krisztus bizánci öltözetű angyallal és a megkínzás eszközével.
- A székelyek szövött vásznai őriztek meg Krisztus urunk halottas leplének mintázatát. A Pray kódex tollrajza, mint értékes műkincs máig őrzi a székely szövés mintát. Ennek két fontos eleme van, a mesterkén az egyenlő szárú kereszt, a másik a vászon belső mezőjén a cikkurát alakú száltechnika. Ezt őrzi a Turáni nép ősi világképét a Mennyből lefelé épített és a földről felfelé épített cikkurát.

Isten Igéjével hozható kapcsolatba:

- Cikkurát, lépcsőzetes rész – csak a Szkíta népnek volt ilyen szövés mintája. Benne MAG-ok vannak
- Az egyenlőszárú kereszték között is ott vannak a pontok, MAG-ok.
- Az erdélyi ősi temetkezési szokás is bizonyítja Jézus népünkhöz tartozását, hiszen a Székelyek a mai napig szöttekbe takarják halottaikat és párnájába rózsaszirmokat tesznek és a halott kedves tárgyait is mellé teszik.

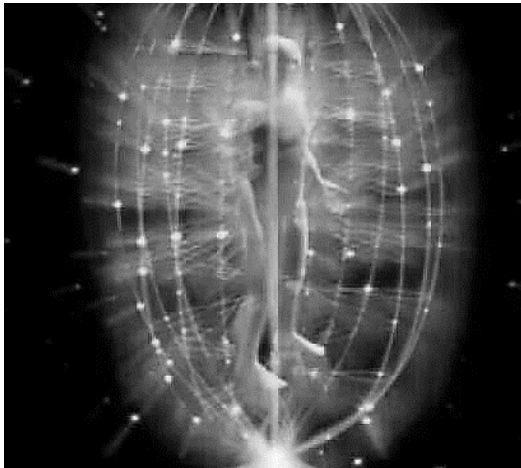
Kalotaszegi hímzés minta

PHS TIBOLD SZABINA

II. rész

A fizikai lét felvállalása és körülményeink, kapcsolataink elfogadása

Ha megértettük a **Lélek-fény valóság princípiumát**, mint létünk essenciája a tudatosulás útján, akkor azon is el kell gondolkodnunk, hogy ha elsősorban **Lélek** vagyunk a végtelenség tudathullámaiban, akkor mi értelme van a megtestesülésnek, a limitált valóságok megjárásának és sorsunk megszenvedésének?

Jogos kérdés. Mivel nem vagyok a Mindenség Teremtője, csak azokra a felismerésekre tudok támaszkodni, amelyek személyes élményeimből merítődnek, így kimondhatom, hogy a testemből való kiemelkedésem élménye és a felsőbb énemmel való találkozásom bebizonyítottak számomra azt a valóságot, amiről most beszélni szeretnék.

Minden, ami a Teremtésben előfordul és megjelenik, valamilyen *csodálatos, omnipotens, alkotó szellemi megnyilatkozás eredménye*. E végtelen kibontakozásnak és folytonos formálódásnak egyetlen célja van, az élményszerzés és alkotás állandóan fényesedő, finomuló, kikristályosodó gyönyörűsége.

A lélek-eszencia, egy felszabadult fény-lény, mely tudatos minden rezdüléséről, önmaga állandóan kiteljesedő összességéről.
Amikor elhagyja a fizikai testet, akkor újra

találkozik teljességével, mely egy tértelen, időtlen, határtalan szférában létezik. Van valami az emberi sors nehézségének lényegében, *amit a paradicsomból való kiűztetés, a bűnbeesés és az Isteni Rendet való megszegés eredményeként tartunk fenn magunk előtt.*

Isten megteremté embert, mint utolsó általunk feljegyzett mozzanatot a hatalmas alkotásban; mégpedig 'teremté őt a maga képére'.

Hatalmas titok van itt felfedve számunkra, amit évezredekken át félremagyaráztak a vallástanok. Ha Istennek emberi formája lenne, akkor vajon férfi, vagy női formában létezik-e? Valószínűleg egyikben sem, mert *a Teremtő egy hatalmas, alkotó tudat, mely mindent átsző és mindenben lélegzik. Tehát minden, ami a Teremtésben létezik, Istentől ered, és Isten a saját teremtésében él, és alkot tovább végtelenül.* Itt joggal kérdezhetjük, hogy mi is van ezzel saját képére formálással? Erre senkinek nincsen válasza, de a többezer éves múltból visszamaradt emlékek elének tárnak különböző civilizációkat, s bizony nem minden tudatosan tevékenykedő emberfajta néz ki ugyan úgy, mint mi. Az a bizonyos pillanat az Éden Kertjében, amikor a kígyó megkísérti az emberpárt a Tudás Fájának gyümölcseivel, megjelenít egy hulló fajtát, aki megrontja az emberpár ártatlanságát. Ez az emberpár Ádám és Éva, akik a Biblia szerint sem az első földi emberek. Ők az ótestamentum első emberei, akiket egy olyan „Isten” teremtett, akinek talán valóban ember formája lehetett, egy laboratóriumi kísérlet gyanánt. Nem az a Teremtő lélektudat, mely megteremtette és behatolja a Mindenséget, azt a csodát, amelyben élünk, s mely tudat-folyamnak részesei vagyunk.

Ezzel az új, kísérleti emberpárral, Ádám és Évával megindult egy inkarnáció, mondhatnám egy „genetikai erőszak”, melynek eredményeként a mai ember technikailag

magasabb szellemi képességgel rendelkezik, és az Édenünket gondolkodás, lelkiismeret nélkül bitorolja.

A Teremtő Istentől való eltávolodásnak eredményeként, véget nem érő harcot folytat a Gonosszal, aki megkísértette a tudás fájának gyümölcsével, a materiális lét állandó kísértőjével. Ennek a genetikai machinációnak eredményeként az emberiség eltávolodott a Lélektől, a Szeretet Forrásától.

„Szabadíts meg a Gonosztól” imádkozzuk, s a gonoszt magunk kívülinek véljük. Holott a gonosz csak akkor létezhet, ha mi magunkban utat engedünk neki tetteinkkel, szándékainkkal. Itt jelenik meg írásomnak a címe 'A Fizikai Lét

Felvállalása', mert a gonosztól való megszabadulásunk fizikai erőpróbánk lényege.

A lélek megtisztultan amalgám a testtel, amikor megszületik. Abban a pillanatban, amikor testet ölt, megkezdí harcát a negatív erőkkkel. Az Anya az első, aki formálja. Azonnali környezete a következő. Lassan a világ kitárul előtte, és minden befolyás hatással van rá. Ezt nevezzük élmény gyűjtésnek. Nem minden élmény felemelő. A lelkünk feladata, hogy megváltsa az énünket. *A Lélektudat és ismeret az az erő, ami visszakiséri lélekfényünket eredendő otthonába, a Teremtő Szeretet-Fényházába.*

Mi is a Teremtő keze az alkotásban és Szelleme az univerzális manifesztaációban? Nem más, mint a megelevenedett valóságok végtelen sora.

Hiszen a Teremtés önmagát teremti a végtelenségben. A Teremtés Édenkertje a Természet, mely számunkra a Földanya világa. Ha elfogadunk olyan irányú gondolatokat, melyek a teremtés megalapozott rendjét megszegik, elveszítjük Édenkertünket, amint az meg is történt többször is az ősmúltban, s azóta is egyre durvábban bitoroljuk, mélységes szégyenünkre.

Az Aranykornak vége, a tiszta harmóniát egy féltékeny, irigy, anyagba vetett hitű, öldöklő, hamis emberi természet árnyékolja be. Ebben a meg nem határozott ősi pillanatban az emberiség **sárba** ragad, s **elveszíti az örökkévalóság tér-időt kizáró szabadságát.** Megindul a 'gólemek' gyártása (genetikai kísérletek), következésképpen lelkünk

megtapasztalja a lélek testbe szorult gyötrelmeit. Megszakad a folytatólágosságunk és megéljük a születés és halál vég nélküli körforgását. A Föld háromdimenziós síkjára kényszerülünk, s a negyedik dimenziót már csak halállal érhetjük el. Nevezzük ezt az utat **sorsnak**, mely remélhetőleg egy magasabb megvilágosodáshoz vezet.

Sorsszerűen megtapasztaljuk önmagunk erényeit és árnyékoldalát. Ha most átugrunk gondolatban az űrbe, megpillanthatjuk úgy a hatalmas sötétséget, mint a fényttesteket. Képzeld el, hogy az, ami fény, már tudatos és az, ami sötét, még alszik. Azért, mert alszik, nem tudat nélküli, hanem talán álmodik.

Álmodja önmaga megfényesedését, tudatosulását.

A szerves és szervetlen részei a Mindenségnek lassan megfogalmazódnak. Ami fent, az lent. A mi emberi felvállalásunkban ugyan ezek a dualitások alkotják meg a földi valóságunkat. A tudomány felfedezi mind azt, bizonyítani próbál kísérleteivel, számításával, amit már lélek szinten mindannyian tudunk. Ahhoz viszont, hogy kiemelkedhessünk tudatosan ebből a technokrata világból, meg kell tanulnunk emberségünk lényegét. **Jézus a szeretet tanát és annak megváltó erejét hagyta az emberiségre.** Ez a tan különbözteti meg a Jézus hitűeket a többi vallások dogmáitól. Ezek közé a judeó-kereszténységet is hozzásorolom, mert minden, amit az Ótestamentum regél, az **Újtestamentum, Jézus velünk kötött szövetsége átvált emberséggé, jósággá. Jézus jött, és emlékeztetett minket az első szövetségre, mely a teremtés hajnalán a Teremtő tökéletes rendjére alapozódott.** Azt az első szövetséget az emberiség megszegte, ezért élünk most egy önmagából kifordult valóságban. A fent elmondottak után, nézzünk magunkba és kérdezzük meg, mi a fenét keresünk mi itt a földön, ha a fényes lelkünk már egyébként is mindent tud? Jogos kérdés. A válaszom, hogy felvállaltuk ezt az életutat sorsunkkal együtt.

Mindannyian tetemre hívtuk előző egzisztenciáink tetteit, még mielőtt megszülettünk volna. Tudtuk, mit kell megtanulnunk és mit kell jóvá tennünk.

Felvállaltuk életünket örömeivel, szomorúságaival, tragédiáival és megpróbáltatásaival. Ismertük születésünk körülményeit és a szüleinket is, mielőtt beléptünk e világba. Sokan mondják, hogy létükről és születésükről ők nem tehetnek semmit. Nagy hiba ez, mert mindazt, ami az életünkben van, felvállaltuk még születésünk előtt. A minőségi különbséget az adja, hogyan állunk hozzá életfeladatunkhoz.

Az élet-halál körforgásának karmikus rendjében kiegyenlítődnek a lélek fénytestében ütött sebek.

A fénytestünk halványodik negatív cselekedetek és alantas gyakorlatok eredményeként. Mint ahogyan szívből jövő tettek és megnyilvánulások felragyogtatják a lelkünket, a rossz tetteink elsötétítik.

A jóság, és a Jóisten egymásba elyettesíthetők.

Minden önzetlen, jó tett isteni megnyilvánulás. Néha választások elé érkezünk és nem világos az igaz út. Kérdezzük meg magunktól, ha Jóisten lennék, mit tennék ez esetben? *Mert tudunk isten igéjében tenni és gondolkodni.*

Minden esemény az életünkben próba és feladat. Az emberek körülöttünk pontosan azt a szerepet játszik meg, amire őket a sors kihívta.

Bármilyen igazságtalannak is tűnik valami, ami velünk megesik, mindig tudnunk kell, hogy alapvetően kétféleképpen tudunk reagálni rá: bedühödünk és bosszút esküszünk, rágjuk vele magunkat, lassan elemésztyük életfényünket, az arcunk, szívünk megkeményedik és lelkünk teli lesz sötét foltokkal, keserűséggel. Vagy, tovább lépünk áldással, és rábizzuk a Teremtőre az utolsó ítéletet. Miért emésztenénk fel önmagunkat feleslegesen? A bosszú nem a mi feladataink közé tartozik. *Ha pedig vétettünk valaki ellen, ismerjük fel tettünket és mutassunk megbánást. Legyen előttünk a Szeretet törvénye mindig érvényben, abba tartozik a jóvátétel is.*

Előző órán megismerkedtünk az **éber-gyűjtőpont** fogalmával. Itt most szeretném összekötni a **fizikai lét felvállalásával** ez előbbi kettős fogalmat, hiszen az **éber-gyűjtőpont** nélkül nem mozoghatnánk a valóságok között. Amint elmozdul a gyűjtőpontunk, a valóságképünk és az érzelmeink is megváltoznak. Minden aktív tettünkkel és

döntésünkkel mozgatjuk a gyűjtőpontunkat, tehát változtatjuk a valóságunkat. Ebből a vetületből szemlélve természetszerűvé kell váljon, milyen lényeges az, hogy szeretetből, vagy dühből tesszük, amit teszünk. *Ezek az érzelmi pólusok dominálják a földi valóságképünket, olyannak látjuk, amilyen pozícióba mozdítottuk a gyűjtőpontunkat.* Szeretném, ha mindannyian felismernénk és tanítanánk, hogy a felelősségvállalás minden gondolatunkért, tettünkért és vágyunkért megváltoztatja a világot, amelyben élünk. Mi változunk, mi változtatunk. Bennünk van az erő, hogy az életünk pontosan olyan legyen, amilyennek szeretnénk. Ha rossz, vagy nehéz dolgokkal állunk szemben, áldjuk meg és oldjuk meg gyengédséggel. A világunk gyengédségre vágyik. Szelídítsünk, ápoljunk, erősítsük a jót. Ne azzal törődjünk, ami rossz és gonosz, hanem mindig azzal, ami a világunkra a leghatékonyabb jóval hat.

Feladatok:

Rátékinteni azokra az emberekre, akik valamilyen formában hozzájárultak énünk és sorsunk kialakulásához.

Írjuk le a számunkra legfontosabb pillanatokat, melyek megtanítottak minket valamire saját magunkkal kapcsolatban, akár pozitív, akár negatív formában.

Jegyezzük le felismeréseinket ezekről az élményekről a Lélek és Test dualitásának vetületéből.

Köszönjük meg azoknak, akik mellettünk álltak és formáltak minket ebben az életben.

FELTÁRULNAK A TURUL-DINASZTIA TITKAI - NAGYINTERJÚ A MAGYARSÁGKUTATÓ INTÉZET EREDMÉNYEIRŐL, ÚJ PROJEKTJEIRŐL, ELLENSZÉLRŐL, TUDOMÁNYOS KÁNONOKRÓL, A MAGYAR ŐSTÖRTÉNET KUTATÁSOK MÚLTJÁRÓL ÉS JELENÉRŐL

Franka Tibor beszélgetett, Magyar Demokrata hetilapban Horváth-Lugossy Gábor főigazgatóval

A tény az, hogy a Magyarországi Intézetnek sikerült az, ami másoknak nem. Mi sikeresen mintát vettünk a győri Szent László hermában található Szent László király koponyaereklyéből, míg mások ezt a szintet nem tudták megugrani, sőt könyvben publikálták, hogy az ereklye alkalmatlan mintavételre, vagyis abból nem nyerhető ki értékelhető DNS. Nos, örömmel jelentem ki, hogy az ereklye archeogenetikai vizsgálatra alkalmas mennyiségű DNS-t tartalmaz – mondta a Demokratának Dr. Horváth-Lugossy Gábor, a Magyarországi Intézet főigazgatója.

– November közepén jelent meg a szenzációs hír, miszerint a Mende Balázs-féle kutatócsapattal ellentétben a Magyarországi Intézet szakemberei sikeresen vettek mintát Szent László király koponyaereklyéjéből, amelyből a DNS-szekvencia meghatározható. Mit jelent és mi várható ettől a tudományosan fontos lépéstől?

– Láthatjuk, hogy megfelelő archeogenetikai szaktudással, amivel kollégáim rendelkeznek, igenis kinyerhető a génállomány. Ezzel a tudományos lépéssel egy korábban sikertelennek és lezártnak tekintett nemzeti horderejű kérdést nyitottunk újra, és végezzük el a feladatot úgy, ahogy azt kell: a legmagasabb tudományos fokon. Mert ma itthon erre egyedül a Magyarországi Intézet képes. Nem először mondom el azt a jó hírt, hogy a harvardi és lipcei laborok után a Magyarországi Intézet szegedi laboratóriuma – a Szegedi Tudományegyetemmel együttműködésben kiépítve – a világ legfejlettebb laborjai között van az archeogenetika tudományterületén. Erre nyugodtan lehetünk büszkék. A verseny nagy, de megálljuk a helyünket. A kormány nemcsak

azt ismerte fel, hogy a mai magyarság megmaradásának egyik záloga a nemzeti öntudat visszaépítése, ami az elmúlt kétszáz évben ismert okok miatt megkopott, hanem ennek előfeltétele a Magyarországi Intézet által végzett tudományos, szellemi munka, amit hónapról hónapra leteszünk az asztalra. A politika megteremti a hardvert, mi pedig a szoftvert.

– Ez itt miképpen értelmezendő?

– A Szent László király koponyaereklye-vizsgálatának legfontosabb hozadéka legalább háromféleképpen foglalható össze. Az első, maga a tudományos igazolás lehetősége, hogy a koponya valóban Szent Lászlóé-e. Amennyiben igen, az a további Turul-dinasztia kutatásban is nagy segítséget jelent, mert III. Béla után így újabb, a dinasztiahoz tartozó uralkodót azonosíthatunk, amely a családfában újabb leszármazók és felmenők azonosításához járulhat hozzá. Egy másik nemzeti hatással bíró eredmény lehet, ha az uralkodó azonosítása megtörténik, hogy a magyar nép lélekben megerősödve imádkozhat Szent Lászlóhoz, például Győrben földi maradványa előtt. Sokkal nagyobb szakrális, élő hatása van Szent Lászlónak, mint azt ma gondoljuk.

– Más kutatók vajon miért nem jártak sikerrel?

– Biztos vagyok abban, hogy erőltetve, lélek nélkül nem lehet komoly, főleg nemzeti kutatásokat végezni. Ez bármely tudományterületre igaz. Lehetett ezt tenni ideig-óráig, volt is erre igény a nagyhatalmak részéről, végignézve a történelmen tudománypolitikai szemüvegen keresztül. Gondoljunk csak a nyelvtörténetre vagy a régészetre. A nyelvtörténet az időben legrégebben kidolgozott szakág. A „finnugor nyelvrokonság felismerésével” (Sajnovics János), a XIX. században lényegében kidolgozták a nyelvtörténetet és hozzá egy „családfát”. Tudományos dogma lett, hogy a nyelvcsalád azonos a népi eredettel (Hunfalvy Pál). Bár folyamatosan érkeztek más vagy

ellenkező vélemények, rokonítások más nyelvcsoporthoz (török, kaukázusi, dravida, paleoszibériai nyelvek), illetve egy szuper-nyelvcsalád (ural-altáji nyelvcsalád) feltételezése, vagy annak igazolása, hogy a nyelvi és az etnikai rokonság nem áll szoros összefüggésben, de ezeket lesöpörték az asztalról. Ennyit a tudományos szabadságról. – És ma hogy állunk?

– Ez a helyzet a XX. századra sem változott. Ennek két speciális oka van: az egyik egy ijesztő példa ismétlődésétől való félelem. Ez a marrizmus tündöklése és bukása volt 1950 körül. A marrizmus egy erősen nonkonform, újító kommunista nyelvészeti irányzat volt, amellyel Sztálin személyesen számolt le, amikor túl újszerűnek kezdte látni, illetve az a kötelesség, hogy a magyar nyelvészeti nézeteket a szláv nyelvészeti adatok „alárendeltségében” kell tartani. Egyébként épp ezért ez vált a legmerevebb tudományággá, amely leginkább szorul megújításra. Ezt igazolta a régészet is. Ugyanis ez az elmélet sosem volt összeegyeztethető a régészeti leletanyaggal: a magyarok a sztyeppei lovasnépek régészeti anyagával állnak régészeti kapcsolatban, nem pedig a ma is paleolit-neolitikum szinten élő halászó, vadászó gyűjtögető finnugor, elvileg nyelvrokon népekkel. Az sem használt, hogy a magyar őstörténet-kutatás 1945 óta a legutóbbi évekig háttérbe szorított helyzetű, a szocialista korszakban gyanús tevékenység volt. A minimális számú őstörténetkutatások nem objektív úton haladtak.

– Hanem hogyan?

– Az elmélet nagyjából így foglalható össze: az adott kutatás applikálja-e a marxista történeti sémát; amennyiben ezt megteszi, és például a nomád birodalmakat hajlandó antik rabszolgatartó osztálytársadalomnak értelmezni, amelyben kimutatja a szükséges osztályharcot, akkor az addigi tudományos elméletek további építésének nincs akadálya. A gyakorlatból a következő nehézségek adódtak: a szovjet birodalomban jelentős pánszláv nacionalista ideológia is rakódott a kutatásokra, és az aktuális belpolitikai viszonyoknak – amik bármikor változhattak – a tudományos kutatás mindig alárendelődött. Fentiek okán a magyar őstörténet kutatása szorult helyzetbe került. Mivel a pánszláv ideológia egyik kardinális

térbeli pontján, a Kárpát-medencében igyekezett egy széles körű nem szláv múltat feltárni, ezért szinte automatikusan a „nacionalizmus” bélyegét sütötték rá. Kiváló magyar kutatók politikai aktivitásuk (pl. Hóman Bálint), vagy egyszerű személyi ellentétek, rágalmak, alaptalan feljelentések miatt (pl. Fettich Nándor) elfogadhatatlanok lettek a rendszer számára, életművüket nagyjából törölni kellett a szakmai köztudatból, és a hézagot természetesen szakmailag értékelhetetlen pártaktivisták hozzájárulásával kellett pótolni.

– Igaz, hogy ugyanakkor a Szovjetunióban nagyobb volt a kutatás szabadsága?

– Irónikus, de a Szovjetunióban valóban jobbak voltak a lehetőségek a magyar őstörténet kutatására, mert a keleti magyarság kutatása nem ütközött a pánszlávizmus ideológiai gátjába. A 30-as évektől szovjet kutatók alapművei is bekerülhettek keleti őseink kutatásának tudományos kánonjába. Jellemző, hogy ezeket a tudományos teljesítményeket a Horthy-korabeli tudománypolitika a legcsekélyebb gond nélkül elfogadta, például Zaharov–Arendt híres munkáját. Később Zaharov és Arendt a sztálini tisztogatások áldozata lett, így utólag munkásságukat törölni kellett volna, de az állandó információhiány miatt Magyarországon a tény nem jutott el az illetékes elvtársak fülébe, így nem történt tényleges változás. Magyarországon az a kevés kutató, akinek lehetősége volt a Szovjetunióban helyszíni kutatásokban részt venni, nagy előnybe került, de az ideológiai hűségük helyett az egyetlen, aki ma is értékelhető és példának vehető életművet hagyott ránk közülük, Erdélyi István volt.

– Meddig jutottak, meddig juthattak el a kutatók?

– Egy álságos eredmény lett az 1950-es évek végén az a szakmai álláspont, hogy a honfoglaló köznép magyarokból és nem szlávokból állt. Ezzel ugyan egy XIX. század végi téves dogmát írtak felül, de milyen áron? Egy hatásaiban máig kísértő abszurditással: szerintük a honfoglaláskor a Kárpát-medence üres volt, a honfoglalók légüres térbe érkeztek. Így lehetett rendszerellenesség nélkül elutasítani a pánszláv és dákoromán elméletet – viszont „kompromisszumként” kiiktattak minden kutatást a honfoglalást megelőző népekkel, a

szkítákkal, a szarmatákkal, a hunokkal és az avarokkal való kapcsolataink kérdésében. E szerkezet következtében került automatikusan a „tudománytalan” kategóriába László Gyula kettős, majd utóbb már több lépcsős honfoglalás-elmélete, a nagyszentmiklósi kincs kutatása és még számos más terület.

– Hogyan kell értelmeznünk azt, hogy „tudománytalan”?

– A kommunizmus időszaka alatti őstörténet-kutatás legfőbb jellemzője a rendkívüli konzervativizmus volt, mert az új nézőpontok, adatok, hipotézisek mindig magukban hordták a marxista dogmától való elhajlás lehetőségét. A fogalom azt jelöli, hogy a „tudománytalan” bélyegzett irányok nem kutathatók és nem is cáfolhatók, hanem hallgatással mellőzendők. Ha megkérdezzük, hogy mi lett ennek a következménye, lehangoló választ kapunk: az ősi magyarság népi tömegeinek hangsúlyozása, az elit elhanyagolása; a IX.-X. századi köznéplassú, céltalan látszatazonosítása, tagadása az avar kontinuitás kérdéseinek, a hun hagyományok erőszakos elhallgattatása. Ennek az egyoldalú és motivált őstörténet-kutatásnak esett áldozatul László Gyula úgynevezett kettős honfoglalás elmélete is. De mondhatnám, hogy „A magyar honfoglalás kútfői” (Pauler Gyula – Szilágyi Sándor) kötet kiadása óta eltelt 120 évben kísérlet sem történt modern és kellően alapos gyűjtésre. Hiába kerültek elő újabb források a honfoglalás és a X. század történetéről, nem tudtak bekerülni a köztudatba. Az avar kor forráskutatása a IX. századra még mindig csak részleges, de a legsúlyosabb a hiány a hun kor kutatásában: erre a kétszáz évre lényegében semmi feldolgozás nincs.

– Elképesztő. De vajon miért?

– Mert a hun hagyományt tudománytalanak bélyegezték. Méltatlanul bántak a szarmata korral is, és csak az utóbbi időben került az érdeklődés homlokterébe, sokáig nem is volt igény az írott források vizsgálatára, mert nem hitték, hogy e kornak érdemben volna mondanivalója.

– A rendszerváltás hozott-e változást?

– A rendszerváltás után valami egészen elképesztő dolog történt, amely a 2000-es években érte el talán csúcspontját. Ez az a nézet, amelyet talán úgy jellemezhetnénk, hogy a balliberális tudományos kánon hiperszkepticista

álláspontra helyezkedett az őstörténet-kutatásban is. A fentiek miatt is hatványozottan nagy a felelőssége a Magyarságkutató Intézet tudományos munkájának. Egyszer még történelmi pillanatként emlékezünk erre a korszakra, amikor Kásler Miklós letette Orbán Viktor asztalára a Magyarságkutató Intézet tervét, és a miniszterelnök támogatta azt. Nem véletlenül hívott életre minket a nemzeti kormány, és úgy érzem, bennünk partnerre talált. Nekiállunk és elvégezzük az elmaradt és most már lehetővé vált magyar őstörténet-kutatásokat, amely fontos bázisa az erős Magyarország építésének.

– Meddig jutottak?

– Az elmúlt három évben folyamatosan hoztuk az eredményeket. De maradjunk csak az archeogenetikánál: az országban elsőként állítottunk fel Archeogenetikai Kutatóközpontot, évente több száz szekvenálást végzünk, nemzetközi publikációkat jegyezzük, archeogenetikai kiállítást és konferenciákat szerveztünk, számos magyarországi, illetve nemzetközi mintavételt hajtottunk végre Horvátországban és Mongóliában, világszínvonalú laborfejlesztést végeztünk Szegeden, és most Budapesten. Kutatóink egyetemi kötelékükben archeogenetikai szaktudású PhD-hallgatókat képeznek. A legmagasabb tudományosság mellett ilyen precizitás, hozzáállás, kitartás és lelkiület a garanciái a Magyarságkutató Intézet eredményeinek, ami igazából az egész ország sikere. Itt nálunk, a Magyarságkutató Intézetben minden kutató pontosan tisztában van azzal, hogy amikor ide szerződik, onnantól nem csak a saját maga kutatását hivatott végezni. Nálunk megvan az a plusz, amit úgy tudnék egy szóban kifejezni, hogy nemzetszolgálat. Ez mindig ott lebeg a szemünk előtt. Mindennapjaink része.

– Az Árpád-házi királyok származásával kapcsolatos vizsgálatok kezdetét III. Béla királyunk DNS-ének azonosítását, először Kásler Miklós professzor úr, az emberi erőforrások minisztere vetette fel, aki mellé támogatólag odaállt Erdő Péter bíboros is. Miért volt fontos a kutatás kezdetén ez az összefogás?

– Hadd egészítsem ki még egy névvel a névsort. Pintér Sándor belügyminiszter úr is a kutatás támogatói között szerepel. Kásler Miklós miniszter úr a 2010-es évek első felében az

Országos Onkológiai Intézet főigazgatójaként kezdte meg a Turul-dinasztia (ismertebb nevén az Árpád-ház) genetikai kutatását.

Elismertségének, hosszú évtizedes személyes, jó kapcsolatainak köszönhetően Erdő Péter bíboros úr fővédnöke lett a kutatásnak, és Pintér Sándor belügyminiszter úr adta azt a húszmillió forintos támogatást, amelyből a kutatás megvalósulhatott. Mai szemmel is így gondolom, de biztos vagyok benne, hogy később, évtizedek múltán is úgy értékeli őket az utókor, hogy ezzel a tettel beírták magukat a nemzet történelmébe.

– Tavalay júliusban jelent meg az a nemzetközileg is elismert tudományos dolgozat, amelyet Prof. Dr. Kásler Miklós és Dr. Nagy L. Péter jegyzett III. Béla Y-kromoszómás vizsgálati eredményeiről. Ez alapján mi derült ki az Árpád-házi dinasztia eredetéről?

– Egyrészt megállapították, hogy a Turul-nemzetségre jellemző férfivonal a mai Észak-Afganisztán területéről ered, majd másodlagos kiterjedése a Kaukázus előtere és a Volga-Urál régió. Az Árpádok a Volga-Urál régióban élő baskírok őseinek egyik férfiágáról ágaztak le. Másrészt a kutatás során, amelybe már a Magyarságkutató Intézet kutatói is szervesen bekapcsolódtak, felfedezték és leírták a kutatók azokat az egyéni markereket, amelyek segítségével minden más Árpád-házi férfi genetikailag azonosítható. Enélkül a tudományos eredmény nélkül nem lenne értelme azonosított helyen fekvő kiemelt egyének sírjai felnyitásának.

– Arról mi a véleménye, hogy egy nem archeogenetikai személyről, akit már egyszer elküldtek az egyik Árpád-házi király folyamatban lévő genetikai kutatásából, mert zavarta a kutatást, majd nekiesett egy másik Árpád-házi király ereklyéjének – amiről leírja, hogy abból nem nyerhető ki értékelhető DNS –, mára kiderült: szenzációként adja elő, hogy Tihanyban megtalálta I. András sírját?

– Én is úgy tudom, hogy az első Árpád-házi uralkodó genetikai kutatása kezdetekor ugyan jelen volt, de a kutatás alatt a kutatásvezetők inkább megköszönték addigi részvételét. Ennek ellenére mintát kapott az a labor is, ahol státuszban volt, de eredményt nem mutattak fel. Mondván, hogy a csontok DNS kinyerésére és meghatározására nem alkalmasak. Ugyanez volt

a helyzet Szent László hermában található csontereklye esetében. Kötetben olvashatjuk, hogy „érdemi vizsgálatokra, következtetések levonására, összehasonlításokra alkalmatlan DNS-szekvenciát nyertünk”. A mi idei mintavételünk azt támasztja alá, hogy ez nem így van. A koponya DNS tartalma teljes és gyönyörű, a nemzetközi tudományos publikáció írását megkezdtük. Én is olvastam az I. András királyról szóló szenzációs híreket, de valójában eddig semmi novumot nem láttunk. Sokat nem is lehet, mert az Árpád-ház genealógiáját a Kásler Miklós vezette kutatócsoport már évekkel ezelőtt meghatározta. Egyáltalán, ezért van mivel összevetni a tihanyi csontokat. Ráadásul azt, hogy I. András a tihanyi apátságban nyugszik, eddig is mindenki tudta. A tényleges megerősítésről tudományos publikációt kellene letenni az asztalra. Az még nem jelent meg.

– Mindez azt bizonyítja, hogy az őstörténet kutatásában eddig ismeretlen kérdések és irányzatok keletkeztek köszönhetően a DNS-információknak, a genetikának?

– A kérdések eddig is ismertek voltak, csak nem tisztázta azokat senki. Illetve akik megpróbálták, azok tudományosan és gyakran egzisztenciálisan is pórul jártak. Életek, családok mentek tönkre e téren is. A világ pedig elhaladt mellettünk, de mostanra felvettük a ritmust, sőt jól állunk a versenyben. Úgy mondanám, nem új irányzatok keletkeztek, hanem most lehetőség van több elmélet preconcepció nélküli megvitatására. A hegelianizmus kategóriáival élve, a Magyarságkutató Intézetben lehetőség van téziseket és antitéziseket összeütköztetni szabadon, amikből aztán jó esetben megszületik a szintézis. Mindegy milyen eredményre jutunk, annak tudományos alapokon kell állnia. Na most a legújabb tudományos kutatások eredményei mégiscsak azt bizonyítják, hogy mind a néphagyománynak, mind krónikáinknak igazuk van a származásunkat illetően. Halkan jegyzem meg, a krónikákban egy hang nem esik nyelvrokonságról vagy a nyelvcsaládokról. Sőt maga a család szó csak a XII. században kerül a magyar nyelvbe, de igazán a XIX. század végétől használjuk.

– Úgy fest, alapvetések, eddig elért szakmai sikerek, például a finnugor rokonság elmélete,

dőlhetnek meg és mehetnek veszendőbe. Mennyire érzékelhető a szakmai és politikai ellenszél?

– Ellenszél van, hogyne lenne, de szélcsendben nem is lehet haladni. Loyolai Szent Ignác mondta a XVI. században: „Nincs rosszabb vihar, mint a szélcsend”. Aztán Wass Albertnek is megvolt a maga sommája az ellenlábásokról: „Aki hegytetőn áll, azt fújja a szél”. Nagyon röviden azt felelném a kérdésre, hogy igazi tudományos vita nincs az eredményeinket illetően. Ahhoz tudományos szacikket kellene publikálni, hogy más kutatók mit látnak másképp, mire jutottak, milyen kutatások alapján. Ilyenek nincsenek. A napi-, vagy hetilapokban megjelenő vádaskodások más terület. Beszélni sem érdemes róluk. Egyszer reagáltunk egy ilyen írásra, ami után azt a visszajelzést kaptuk, hogy az elmúlt tíz év legjobb tudománytörténeti írása lett válaszuk. Az igazság azonban az, hogy sajnáljuk az értékes időt a klaviatúrahuszárok próbálkozásaira. Mi inkább a munkára koncentrálnak.

– Mi a baj önökkel?

– Egy sok évtizede intézményesült kánonnak, egy hatalmas hálózatnak nem tetszik, hogy amit eddig védtek, mondtak, tanítottak, az bizony korrigálásra szorul. Nem miattuk, hanem az utánunk jövő generáció tudása, önbecsülése, nemzeti öntudata miatt. Arról nem szólva, hogy az egykori keleti rokonnépek is elismerően fogadják öntudatra ébredésünket a világban, és minden segítséget megadnak a magyarság, mint az egyik legősibb nép múltjának kutatásához. Ezt tapasztaltuk is Kazahsztánban, Mongóliában, Georgiában. Már jó harminc éve tárt karokkal várnak, hát most elmentünk hozzájuk. Nem mellesleg kutatásaink jól kiegészítik Magyarország nemzetközi törekvéseit, kapcsolatépítéseit. Nagyon jó példái ennek a közelmúltban aláírt kazah, mongol, török, kínai és a most induló georgiai együttműködések. De nem akarom megkerülni a kérdést. Hogy feleljek rá, érezzük, hogy van nyomás. Maradjunk a legújabb tudományágnál. Az archeogenetika magyarországi megteremtése is rendkívül sok energiát emésztett fel. Talán érdemes egy rövid összképet nyújtani az olvasóknak, hogy mi is történt az elmúlt húsz évben e téren. 2000-ben sikeres archaikus DNS-

izolálást hajtott végre a több szakfolyóiratban honfoglaló magyarokról publikáló és négy fokozatot szerzett kutatót kinevelő Prof. Dr. Raskó István szegedi iskolája, amely 2009-ig tudott működni, mert 2006-tól fokozatosan minden forrást elvontak tőlük. Aztán 2010-től Szegeden újra megpróbálták (támogatás nélkül) a történeti genetikai kutatásokat folytatni, gyakorlatilag az eredménytelenséget megelégtelve, de erőforrás hiányában sok lehetőségük nem akadt. Még ebben az évben az Országos Onkológia Intézet vezetőjében, Kásler Miklósban fogalmazódott meg a Turul-dinasztia (Árpád-ház) archeogenetikai kutatásának ötlete.

– Ez jó nagy visszhangot váltott ki akkor.

– Nem véletlenül. A régi-új szegedi genetikai irány és az új geneológiai irány nyílt vagy titkolt támadás alatt állt, amiről jócskán van írott anyag is. Eközben 2017-ben nemzetközi szakpublikációk alapján Neparáczi Endre megvédte „A honfoglalók genetikai származásának és rokonsági viszonyainak vizsgálata archeogenetikai módszerekkel” című doktoriját. A téziseket azonnal megtámadták. Aztán 2018-ban megjelent Kásler Miklós vezetésével az Árpád-ház férfi vonalának genetikai azonosításáról szóló publikáció, amelyről ugyancsak mérhetetlen mennyiségű dezinformáció látott napvilágot. A szegedi és a budapesti iskola egzakt, új adatokkal szolgált a magyarságról, annak genealógiájáról, lehetséges vándorlásáról. Ezeket a kutatási eredményeket igyekeztek ellehetetleníteni, majd amikor azokat szakfolyóiratokban közölték, megtámadni a bulvármédiában. Ezek az akadályoztatások ma is működnek.

– Ámde fordulat történt, mert megalakult a Magyarországi Kutató Intézet...

– Valóban, 2018-ban ebben a nem kevésbé viharos tudományos közegben alapította meg Magyarország kormánya a Magyarországi Kutató Intézetet, amely azonnal összekapcsolta a szegedi-budapesti iskolát. Bár ez a küzdelem ma még Dávid és Góliát harcának látszik, de bízunk abban, hogy ezúttal is Dávid győz.

– A székesfehérvári jelöletlen sírban található további királyi csontok, amelyek biztos genetikai válaszokat adhatnának a magyar viharos történelem kérdéseire. Lehetséges-e a csontok bizonyító erejű szétválogatása?

– A székesfehérvári osszáriumban őrzött csontok vizsgálata több évszázados adósságot rendez eleink felé. Ha csak az elmúlt ezer évet nézzük, hogy milyen főbb történelmi események történtek ott, már akkor a homlokunkra csapunk: „hogya ez eddig nem történt meg”? Ezer évvel ezelőtt Szent István Nagyboldogasszony bazilikája teljes szakralitásában kezdte meg működését. Ez lett a Regnum Marianum, azaz a Magyar Királyság apostoli királyainak koronázó helyszíne, majd végső nyughelyük. Olyan erőter ez, ahol a Turul-dinasztia kihunyása után kétszáz évvel is koronáztak és temetkeztek királyaink. Aztán a török háborúk alatt szintén kétszáz évbe telt, mire teljesen elpusztították, amit a keresztény védőbástyát betöltő magyar nemzet már nem tudott megakadályozni. 1848-ban egyetlen sértetlen királlysírt találtak épségben, III. Béláét, akit 1898-ban a Mátyás-templomban temettek újra. Innen történt a korábbi hármass összfogásnak köszönhetően az archeogenetikai mintavételezés, és így került megállapításra 2017-ben a Turul-dinasztia származása. Ha tetszik, ez az origó. Ezen kutatás alapján lehet azonosítani az elpusztult bazilikában és körülötte talált, összegyűjtött kilencszáz csontleletről a Turul-dinasztia tagjait. A kutatások még zajlanak rendkívül precízen és feszített tempóban, de ha csak egy vagy két Árpád-házi királyt, esetleg többet sikerül azonosítanunk, már elértük célunkat. De mi, magyarok szeretjük magasra tenni a léceket, rendesen elvégezni a munkát, ezért idén Horvátországban Lepoglavában is vettünk mintát Hunyadi Mátyás fiának és unokájának földi maradványaiból és meghatároztuk a Hunyadi-ház genealógiáját is. Már csak a nemzetközi tudományos publikáció megjelenésére várunk, hogy hivatalosan is jobb kedvre derülhessünk Mátyás király származását illetően. Így, ha szerencsénk lesz, Hunyadi Mátyást is sikerül azonosítanunk.

– Mit szeretnének ezzel elérni?

– Célunk az, hogy ezek az uralkodók méltó módon nyugodhassanak, a nekik járó végtisztesség szerint. És akkor még nem beszéltem Károly Róbertről vagy Nagy Lajos királyunkról, akik jelenleg szintén nejlonszakokban és fémládákban azonosítatlanul nyugszanak valahol. Kutatásunk

végén szent királyaink újratemetési ceremóniája és egy olyan Nemzeti Pantheon felavatása válhatna valóra, ami a világtörténelemben egyedülálló. A magyarságra mindig jellemző volt az ősök tisztelete. Láthatjuk, hogy uralkodó nélküli, de ugyanolyan fontos számunkra az Úz-völgyi temető, a hazaért életüket adó hősi halottjaink sorsa. Székesfehérváron sem más a helyzet: Spányi Antal püspök és Cser-Palkovics András polgármester minden támogatást megad a számunkra. Valamennyi csontvázból veszünk mintát, így azokból jó eséllyel használható DNS-eket tudunk kinyerni.

– A Magyarságkutató Intézet munkája már ma is világszínvonalú. Lesz-e újabb szenzáció?

– Már önmagában az is jelentős tudományos eredmény, ha úgy tetszik, szenzáció, hogy szent királyunk koponyájáról egy korábban kijelentett mintavételre alkalmatlan státuszt sikeresen meghaladtunk és bebizonyítottuk, hogy lehet DNS-t kinyerni, így meghatározható a származása a hermában őrzött személynek. Természetesen itt is első a tudományos publikáció írása, annak megjelenése, amit külön hangsúlyoznom kell, hogy óriási munka, általában másfél-két évet jelent. A jó hír, hogy Neparáczi Endre igazgató társam vezetésével már írják az archeogenetikai vizsgálatok eredményét bemutató szacikket kollégáim. Ez hónapokat jelent ugyan, de bízunk benne, megéri kivárni.

– A magyar őstörténet-kutatás szempontjából az abasári királlysír Makoldi Miklós vezette feltárása is hasonlóan bizonyító erejű lehet?

– Már most is az. Az abasári feltáráshoz még csak hasonló sem volt az elmúlt nyolcvan évben. Itt is konkrét királlysírt kutatunk, a Magyar Királyság harmadik királyáét. A krónikáink szerint a Turul-nemzetséggel közös ősi ágon rokonítható Aba Sámuel. Közben Makoldi Miklós igazgató társam és kollégáink feltárták a bazilikaméretű, nemzetséggfői központhoz tartozó, több mint 5500 négyzetméter alapterületű bencés apátság jelenleg kutatható beépítetlen részét. Mellette a valószínűleg X. századból származó körtemplomot. Szó szerint a föld alól ásták elő kevesebb, mint egy év alatt, mert korábban kamionparkoló és lakóház épült felette. Szeptember óta látogatható a történelmi emlékhely. Horváth Lászlóval, a térség

országgyűlési képviselőjével és Kazsu Attilával, Abasár polgármesterével együttműködve dolgozunk. Már a Máriát ábrázoló kő oltárképtöredék is egyedülálló, mert ilyen minőségű gótikus kőfaragványt a XIII. századból még a Kárpát-medencében nem találtak, de említhetném azt a XV. századi sírt is, amely az Aba nemzetség két turullal és királyi koronás sisakkal díszített sírkő fedlapjával volt lefedve.

– Megtalálták-e Aba Sámuel sírját?

– A templomtéren belül több mint harminc csontvázat találtunk, ebből a szentély területére 15 tehető. Emellett még egy kisebb osszárium is előkerült. Ezek vizsgálata még folyik, de bízunk abban, hogy azonosítható lesz az Aba nemzetség DNS-e, az azonosított sírnak köszönhetően, amelyben egy Aba nembéli testvérpár lett eltemetve. Ha sikerül meghatározni a genealógiájukat, könnyebben azonosítható lesz a többi csontlelet, amelyek között már lehet, hogy ott vannak Aba Sámuel földi maradványai. A Magyarságkutató Intézet nevében arra vagyok a legbüszkébb, hogy munkatársaim minden időjárás viszonyok ellenére és járványhelyzet miatti előírásokat betartva olyan sebességgel dolgoztak, hogy a szeptemberben tartott Eucharisztikus Világkongresszus résztvevői már fizikai valóságban újra láthatták az ezeréves apátság falait, a több mint ezeréves keresztény magyarság egyik monumentális tanúbizonyságát. Köszönhetően a feltárásnak, ma már pontosabban látjuk, mit építettek őseink ezer évvel ezelőtt, és itt is korábban tudományosnak vélt tézis dőlt meg a templom szerkezetére, kinézetére vonatkozóan.

– A Magyarságkutató Intézet születése Kásler Miklós emberierőforrás-miniszterhez köthető, és fiatal alakulat, akár csak a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archivum, ami a jövő évi választások tükrében azért nagyon fontos, mert egy balliberális hatalomátvételt követően további létük is kétségessé válhat. Önök, mint fiatal és sikeres kutatók, tartanak-e a veszélytől?

– A Retörkit 2013-ban alapították, lassan 9 éve működik, és idén alapítványi fenntartásba került, így hosszú távú működésük biztosítva látszik. A Magyarságkutató Intézet 2019-től végzi kutatásait, és mi nem gondolkozunk

kormányváltásban. A történelemre is tekintve, nekünk, magyaroknak az volt a jó, ha vezetői stabilitás volt az országban. A kapkodás, a hamis ígéretek sosem vezettek jóra. Ismerünk a történelmünkéből rövid ideig uralkodó királyokat, interregnum-időszakot, és láttuk már, milyen, amikor miniszterelnökök váltják egymást, néha ugyanabból csapatból. Ezek a ballépések soha sem vezettek eredményre, az ország elszegényedett, idegen befolyás alá került, veszteség, veszteség hátán. Nekünk magyaroknak az a jó, de még a Kárpát-medencében élő más népeknek is, ha a magyar vezető erős, határozott, védi őseink hagyományait és a kereszténységet. Szent István egy helyen így fogalmaz: „Az uralom negyedik dísze a főemberek, ispánok, vitézek hűsége, erőssége, serénysége, szívessége és bizalma. Mert ők országod védő falai, a gyengék oltalmazói, az ellenség pusztítói, a határok gyarapítói”, míg másutt így: „őseink követése foglalja el a királyi méltóságban a nyolcadik helyet. A legnagyobb királyi ékesség, az én tudásom szerint, a királyelődök után jární, a szülőket utánozni.”

– Nagy királyok és nagy elődök útján haladva vajon meddig juthatunk el közös öntudatunk visszaszerzésében?

– „Avares, quos modo Ungarios vocamus”, vagyis „az avarok, akiket most magyaroknak hívunk” – írta Widukind von Corvey százbencés szerzetes, krónikáíró a X. században. Azóta eltelt ezer év, és a legújabb archeogenetikai, illetve klasszika-filológiai kutatási eredmények is alátámasztják, a Kárpát-medence alaplakosságának több ezer éves jelenlétét, a keletről érkezők rokoni kapcsolatait, és hogy az avarok biztosan beszéltek magyarul. Itt tartunk most.

Az eredeti cikk itt érhető

el: <https://demokrata.hu/.../feltarulnak-a-turul-dinasztia.../#tortenelem#arpadhaz>

CSONTOS PÉTER

IMRE KÁLMÁN, ŐSTÖRTÉNET-KUTATÓ, ÉPÍTÉSZMÉRNÖK HALÁLÁRA

Mély megrendüléssel értesültünk egy nagyszerű magyar ember 2021. május 9-én bekövetkezett haláláról, akinek szellemi hagyatéka ugyan ránk maradt, de a távozásakor hiányoltuk a kortársak megbecsülését.

Imre Kálmán 1941. április 1-én, Budapesten született. Apai részről a felmenői székelyek voltak. A Budapesti Műszaki Egyetemen szerzett építészmérnöki diplomát. A haláláig építészmérnökként dolgozott. Eleinte alkalmazott, majd a rendszerváltás után a nyugdíjazásáig magánvállalkozó volt. Mérnökként kisebb-nagyobb megszakításokkal 10 évig Kuvaitban dolgozott (1975-1980; 1982-1984; 1987-1989).

A rendszerváltás hajnalán több más magánkutatóval egyetemben hathatósabban kezdett foglalkozni a magyar őstörténettel. Ez nagyrészt annak is köszönhető, a nyugati emigrációba kényszerült magyarok számtalan őstörténeti kiadványt jelentettek meg és küldtek haza. Köztük nem egy rég elfelejtett hasonló témájú szakirodalmat. (Jómagam szinte mindegyiket reprintként közreadtam.) Az őstörténeti szakirodalom gyűjtése során kerültem kapcsolatba Kálmánnal. Kitűnő angol nyelvtudásának köszönhetően néhány magyar és külföldi szerző, addig csak angolul megjelent, szakmailag elismert munkáját fordította magyarra:

1. Padányi Viktor: Two Essays (két tanulmány), HOR-AHA-HARKU-HORKA (Magyarázatok a Menes kérdéshez) - Az etruszkok származásának új megvilágítása.

2. Bobula Ida: Sumerian technology - A survey of early material achievements in Mesopotamia (Sumir műszaki tudományok - Ősi mezopotámiai régészeti leletek vizsgálata). 1960-ban Sidneyben és 1964-ben Washingtonban kiadott, párpéldányos, szinte angolul is ott elérhetetlen írást ajándékként fordította le a magyar olvasók számára.

1997-ben, pár példányban közreadva könyvtárba is elhelyeztem.

3. Grover S. Krantz: Az európai nyelvek földrajzi kialakulása. Saját bevallása szerint ez a könyv tette rá a legnagyobb hatást. 2012-ben ez ihlette két igen értékes és újszerű őstörténeti mű, „A magyarok őstörténete új megvilágításban”, 2011-ben pedig a „Génmódosított őstörténelem” c. könyv megírására és kiadására.

A Miskolcon megjelent Ősi gyökér c. lapba számos őstörténettel és ékírással kapcsolatos tanulmányt, cikket írt.

Anton Deimel: Sumerische Grammatik c. sumir nyelvtankönyv Marton Veronikával közös fordításban jelent meg. Ezen kívül magyarra fordította Angela Marcantonio: „The Uralic Language” (Az urali nyelvcsalád) c. rendkívül érdekes munkáját, ugyancsak Marcantoniotól A történeti nyelvészet és a magyar nyelv eredete c. könyvet. 2017-ben Dr. Marácz László egyik angol nyelvű könyvét fordította le, amely magyarul „Elhallgatott közép ázsiai rokonaink” címen jelent meg.

Mindezen óriási szellemi munkát teljesen ingyen és bérmentve helyezte a nemzet asztalára, ami olyan nemes lélekre vall, hogy a kortásaink között nagyítóval is alig találni hozzá hasonlót.

1992-ben saját kiadásban jelentette meg a „Le Corbusier” c. szakkönyvet, továbbá 2009-ben az „Építészeti barangolás Európában: a XX. sz. első felének gyöngyszemei”-t.

Kiváló fordításait a kortárs olvasókon kívül nagyobb könyvtárak is őrzik. Szinte teljesen kész kéziratát a számítógépe őrzi; reményeink szerint egyszer talán nyomtatásban is megvásárolhatjuk.

Imre Kálmán, kedves Barátunk! Nyugodj békében!

Bp., 2021. június 8.

ZÁHONYI ANDRÁS

Fabó Kati fotókiállítása Gödöllőn

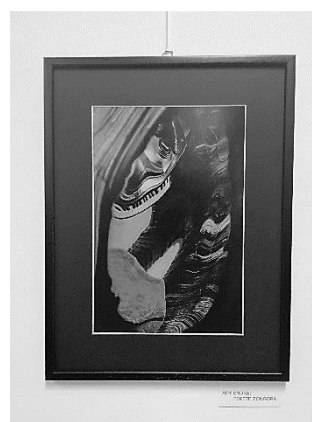
Civil Ház, Szabadság u. 23.
(Záhonyi András képválogatása)

A 2021. november 7-i megnyitón a helyi érdeklődők mellett a budapesti Filozófiai Vitakör tagjai is megcsodálták a precíz technikával elkészített fény-kép-gyűjteményt. Korunk jellemzője az alapos félretájékoztató – így „stílszerűen” a Nagy Októberi Szocialista Forradalom *novemberi* ünnepnapján tekinthettük meg mai életünk pillanatképeit. Mi megragadtuk az alkalmat: kerestük az analógiákat, majd *saját címekkel* láttuk el Kati fotóit.

Ezzel szeretnénk kifejezni *tiszteletünket* alkotásai előtt.

*Víz-esés!
A „Myrafälle”*

Folyékony zeng-ora

Gyökér-lombozat

Ez meg micsoda?

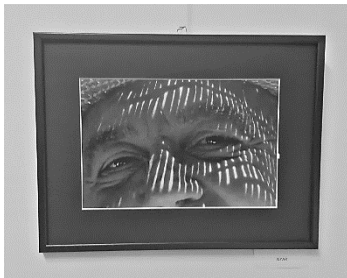
Dali elfolyó órái

Erről jut eszembe *Pataki Tamás* (mű-vész fotós, a Filozófiai Vitakör tagja) fényképe, aki így „tálatja” Földünket (sajnos egyesek túl gyorsan ’ráharaptak’...):

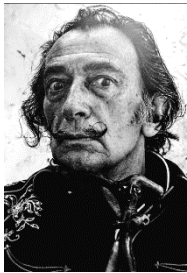

Gló-busz

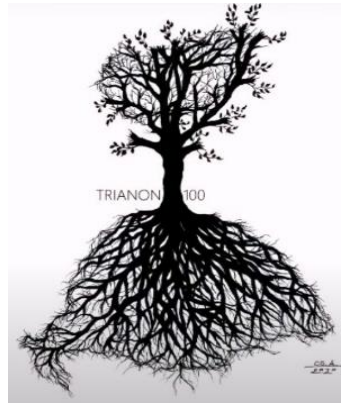

Mosollyal harcoló arcok

Záhonyi András tudósítása (aki Dali csodálója, no meg analógia-kereső ama-tőr fény-kép-ész

Egy Dali-kakuktozás-arc

Közélet: Trianon

Ady eltévedt lova(sa)i

Magánélet: így örökítsd meg gyermekeid születését!

A katalán Salvador Dali „trójai lova”

„Magasan fenn az égen Hun Nap ragyog.”

Az ázsiai hunok felemelkedése

Cey-bert Róbert Gyula (Zürichi MTE) könyvbemutatója a Józsa Galériában, 2021. nov. 9-én

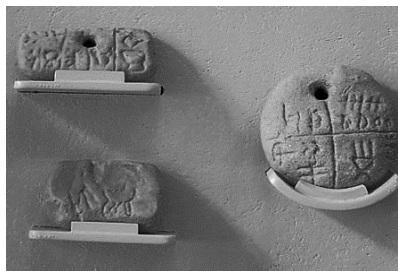
Tatárlaka-konferencia Törökszentmiklóson

Régen volt már ilyen, a még aktív magyarországi kutatókat egy asztalhoz szólító rendezvény.

Sikerült félretenni a sértődésből, a kritikát nem túrésból, túlértékelt ego-ból származó apró különbségeket – s csodák csodája, lesz folytatása is!

Mindegyik előadó ráébredt ugyanis, hogy 80-90%-ban ugyanazt mondja – érdemes tehát a KÖZÖSet hangsúlyozni, s folyamatosan egyeztetni álláspontjainkat!

A 2007-es *Torma Zsófia* Emlékkonferencia és a *Szentkatolnai Bálint Gábor* Konferencia példája is bizonyítja, hogy érdemes visszatérően megemlékezni a MTA által lebecsült, ám a magyarság nyelvét, írását, kultúráját, keleti kapcsolatait kutató önzetlen zsenijeinkről! Ezért veszünk részt minden év áprilisában, Kovásznán a *Kőrösi Csoma Sándor* Konferencián – ugyanis Csomakörös szülöttét eltérítették ugyan fő céljától, a magyarok őseinek felkeresésétől, ám a tibeti és a szanszkrit nyelv megismerésében nemzetközi szintű eredményeket tudott elérni.

Vigh Sándor fotója a tartariai (tatárlakai) leletekről (Történeti Múzeum, Kolozsvár)

2021. nov. 3., Törökszentmiklós,
Ipolyi Arnold Közművelődési Kp., Pánthy E. út 2-6.

A TATÁRLAKAI LELETEK TUDOMÁNYOS ÖRÖKSÉGE A MAGYARSÁG TÜKRÉBEN

Bölcseleti tanácskozás

Programterv

Hajnal László: Megnyitó

Viski-Latorné Dögei Edit ref. lelkész: Igei gondolatok

Friedrich Klára rovásírás kutató: A tatárlakai leletek kutatástörténete

Szakács Gábor rovásírás kutató: Kabay Lizett kolozsvári művészettörténész és Badiny Jós Ferenc tatárlakai leletekről készült anyagairól

Boros László ny.tt egy. tanár (Kalifornia Egy.): A tatárlakai agyagkorong, mint a Szellem és élet deutenomikai megjelenítése rovásírással

Záhonyi András mérnök:

A tatárlakai leletek mezopotámiai vonatkozásai, csillagászati értelmezései

Mandics György írástörténész és Tisza András rovásírás-oktató: Csiki csoda a rovásírásban (A Hun-Magyar eredet nyomában)

Boros Eszter Anna természetgyógyász: A tatárlakai agyagkorong, mint a Biblia Teremtés könyvét megelőző rovásos képrendszere.

Tamás Margit képzőművész: “Van egy virág – jól ismerem...”

ZÁHONYI ANDRÁS

Határtalan Táncfőváros

Budapesten, 2021. október 7-10. között rendezte meg a Hagyományok Háza a határon túli magyar néptáncgyűttesek találkozóját. A műsort a 70. születésnapját ünneplő MÁNE (Magyar Állami Népi Együttes) előadása is színesítette. Mihályi Gábor és Pál István „Szalonna” emlékeztette a nézőket a kezdetekre (Ecseri lakodalmas), majd részletek következtek a ma is játszott műsorokból (Naplegenda, Magyar rapszódia, Hajnali Hold, Szarvasének, Megidézett Kárpátalja).

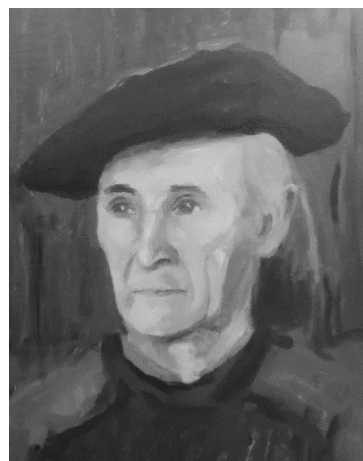
A földszinti kiállítóteremben Karsai Zsigmond lőrincrévei festőművész kiállítását tekinthették meg a fesztiválra ellátogatók. Az erdélyi származású Zsiga bácsi falujának egyik legjobb táncosa volt – ezt a tudását Martin György is felfedezte, ezért gyűjtései során filmszalagra is rögzítette.

Zsiga bácsi pontozója

festőkészlete

portréja Falvay Károlyról

(Záhonyi András felvételei a kiállításon készültek)

A Nagyvárad TE Nagyváradról:

Katonaének

(Mihályi Gábor és Kelemen László alkotása)

A XX. század a háborúk, a családok szétszakadásának története.

Menyasszonyok és vőlegények, feleségek és férjek, anyák és fiaik, gyermekeikkel egyedül maradó nők és hazájukért önmagukat feláldozó férfiak búcsúznak egymástól. (A Bibliából is ismert „lábmosás” is megjelent a szeretet és az alázat kifejezéseként.) Keserűség és

a hazatérés reménye vegyül ezekbe a pillanatokba. Népi alkotásaink húsbavágó őszinteséggel beszélnek ezekről, a világot rengető események mellett eltörpülő egyéni sorstragédiákról. Az életüket vesztett társakat a ritka magyar járása közben „felrúgott székek” jelenítik meg. Bartók Béla és Kodály Zoltán nagyszabású katonadal-gyűjtései adják a zenei alapot a háborúk veszteségein felülemelkedő örök emberi kitartás megörökítéséhez.

*Dallos Levente zenekara
remekül kísérte a táncszínházi
előadást*

A Háromszék TE Sepsiszentgyörgyről: **Tiszta**

(A tiszta forrás megjelenítése modern színpadi eszközök felhasználásával – Juhász Zsolt rendezésében)

A mai városi ember persze rácsodálkozik a „tiszta szobára” is – hiszen az év nagy részében üresen álló házrész csak az ünnepnapokon (pl. esküvőkor, keresztelőkör) kap ma fontos szerepet. Naponta megélt ima, hit és szakralitás nélkül nehéz megérteni a székely falvakban még megélhető kapcsolatot a „felső világgal”, melynek látható eredménye a sokgyermekes család, a holtig tartó házasság. A tánc gyógyító-tisztító ereje is megmutatkozott a színpadon. A magasban kifüggesztett tükör egy szokatlan nézőpontból tette láthatóvá a gardonok, a zsámolyok és a táncosok jeleneteit (melyekben az ég fürkészése, a görbe fésű és a nyaklánc, a kolomp, sőt a tűzhely is fontos szerepet kapott).

Horváth Zsófia és Melles Endre **koreográfiájához** ifj. Csoóri Sándor állította össze a **zenei** anyagot.

Az táncegyüttes megbetegedett énekését, Erőss Juditot a helyére beugró Gaburi Barbara kiválóan helyettesítette.

Gaburi Barbara énekel

A Hargita Nemzeti Székely NE

Csíkszeredából: **Ékes Gyergyó**

(Az előadás megalkotói: Farkas Tamás, Farkas Ágnes, András Orsolya és Mihó Attila)

Az előadás megtekintése során a kevésbé ismert Gyergyói-medence tánc-, és zenekultúrájával ismerkedhetünk meg. Bartók Béla, Kodály Zoltán és Molnár Antal korai gyűjtései felhívták a figyelmet Gyergyó jellegzetes, karakteres, ősrégi dallamaira, hangszeres zenéjére, s ezek alapján táncaira is. A 2000-es évek elejétől az alkotók faluról falura járva készítettek valós eseményekről és megrendezett jelenetekről filmfelvételeket, értékes táncos egyéniségeket, énekeseket, zenészeket találva. Hazug Pista történetei (pl. amikor a pápa kihívta maga mellé Pistát az erkélyre a Vatikánban, hogy híveit üdvözlje, a közönség soraiban Ceausescu felkiáltott: 'Jé, ez (Hazug) Pista, ismerem – de ki az a süveges ember mellette?'), Bonka Ferkó „furcsa” mozdulatai bepillantást engednek a Csíkhöz, Gyimeshez közeli vidék mindennapi életébe, a székely és szász

táncmesterek által divatba hozott tánclépések világába.

Fekete Márton „KisPuma” gyakran kíséri brácsán Mihó Attilát – most is együtt muzsikáltak. Ha már ott járt a fesztiválon, a Maros ME felkérte: ugorjon be a járványban megbetegedett kontrásuk helyére. A feladatot természetesen remekül megoldotta.

Hazug Pista tánca (Hargita NSzNE)

A Hargita táncosai Hazug Pistának és a sántító Bonka Ferkónak is emléket állítottak

**A Maros ME Marosvásárhelyről:
Valaki jár a fák hegyén**

(Ifj. Csoóri Sándor zenéje, Juhász Zsolt koreográfiája, Novák Ferenc Tata forgatókönyve)

A címadó Kányádi-vers sok néző számára csengett ismerősen. A Maros Művészegyüttes ezen produkcióját egy trilógia terve előzte meg. A most bemutatott utolsó rész végül emlékműsorrá változott, megidézve a költő csodálatos szellemiségét, elévülhetetlen gondolatvilágát, szülőföldjét.

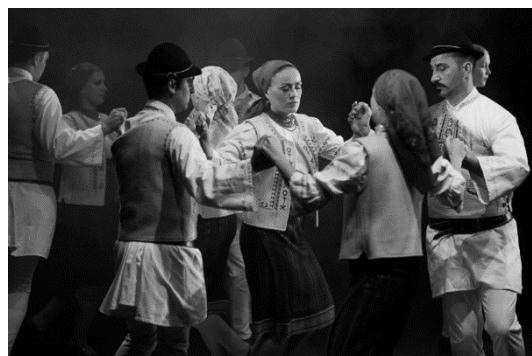
A Maros Művészegyüttes korábban már két Kányádi-előadást vitt színre (*Vannak vidékek* és *Fekete-piros*). Az alkotók a néptáncot (Kalotaszeg, Mezőség, Nyárad-mente, Gyimes) kedvelők mellett az irodalom- és versbarátokra is gondoltak: a verseket egy „igazi” színművész mondta el.

Kányádi eredeti hangfelvétele is megszólal a műsorban. Megtudhattuk, hogy a költő már évtizedekkel ezelőtt is ráérezett arra, hogy milyen világ lesz majd a 21. században.

Az előadás végén egy üzenet fogalmazódik meg: hol van a helyünk ebben a közép-európai térségben? Ez az alapgondolat abba a világba kíséri el a nézőt, amelyet Kányádi a versein keresztül megteremtett. A versek „átköltése” táncba, mozdulatokba, majd az ismétlődő visszatérés a költészet

világába igen nehéz feladat elé állította az alkotókat.

Az előadás előtt Novák Ferenc, a Honvéd TE koreográfusa, a Bihari TE alapítója megkapta a Kriterion Koszorút. Korniss Péter fotóművész méltatta Tatát kitüntetése alkalmából, s felfedezettje, Herczku Ági és zenésztársai köszöntötték énekével. A szamosújvári örmény családból származó Novák Tata beszédében elmondta, hogy magát ma is erdélyinek tekinti.

A Maros ME táncosai

A kis királyfi végül megtalálja a Világszép Nádszálkisasszonyt (Udvarhely TM)

Az Udvarhely Táncműhely
 Székelyudvarhelyről: **Világszép**
Nádszálkisasszony

A gyermekek számára készített műsor azért a felnőtteknek is sok tanulsággal szolgált.

Egy kicsi királyfi furulyáján egy csodaszép ének szólal meg, amikor útnak indul, hogy megtalálja a nádszálba rejtett legszebb királylányt. Megtudjuk, hogy próbatételek sorozatán keresztül hogyan szabadítja ki a boszorkány karjaiból a nádszálba zárt élet forrását: gyönyörű gyöngy-társát.

Mindannyiunkban benne él a búzamag, a ciklikus újjászületés csodája. Legyen ez a búzaszem végsőkéig a kenyerünk! – hirdetik az udvarhelyi táncosok.

Molnár Szabolcs zenei összeállításából kiderült, hogy kedveli a Nyitrán megalakult Ghymes együttest. **A koreográfus, Ivácson László rendezésében felismerhetők voltak a Háromszék TE-ben már megszokott látványos, mégis könnyen követhető dramatikai megoldások.**

A László Csaba által alapított csapatból néhányan még feltűntek a HH színpadán – bizonyítva, hogy a néptánc szeretete nem múlik el a könnyörtelen idő múlásával.

A Bekecs Néptáncszínház
 Nyárádszeredából: **Keresztúton**

(Koreográfus: Tőkés Csaba Zsolt, **zenei szerkesztő: Pál István „Szalonna”**)

Egy ma már mesebelinek ható bukovinai székely bácsi hogyan tudja ilyen szilárdan, s derűvel megtartani az

önazonosságát? Erről szól a Bekecs üzenete.

A szétszedett-összerakott ütőgardon, a Hold és a Nap jelképével díszített hangszer többszöri égbe emelkedése, majd visszatérése a bukovinaiak mennyei és földi útjait jelenítette meg számunkra.

Bukovinában öt falut alapítottak a székelyek. Rendkívüli módon megerősödtek, de onnan a XX. század világegése miatt előbb Bácskába, majd Dunántúlra, Tolna megyébe telepítették őket. Kisebb közösségeik Erdélybe kerültek, főleg Déva térségébe, de eljutottak Kanadába és Brazíliába is.

„Harcunkat megharcoltuk – s a hitünk megtartott minket.” Ez a záró tanulság nem csak a Nyárad-vidékére érvényes, hanem egész Erdélyre és az anyaországra is – erre hívja fel az előadás a nézők figyelmét. A zárókép ferdén magasba

emelt gardonja a székelyek és magyarok misztikus jelképeire, Nimródra és a Nyilas csillagképre (ahol vészhelyzetben Csaba királyfi tér majd vissza a Tejúton népe megsegítésére) emlékeztetett.

<https://www.facebook.com/hagyomanyokhaza/videos/567582184569517>

Az **Ifjú Szivek** Pozsonyból: **Autentika**

A Szlovákia területén élő nemzetiségek hagyományos tánc- és zenekultúrájáról kínál komplex képet Hégli Dusán rendezésében az Ifjú Szivek tánckara. Az elmúlt évszázad során Bartók Béla és Kodály Zoltán Nyitra-vidéki gyűjtéseitől kezdve napjainkig összegyűlt néptánc- és népzenei anyagból (Hegedűs Gergely Dávid és Hegedűs Máté válogatásában) kaptunk ízelítőt.

Dusán felhívta a figyelmet arra is, hogy a közismert Magyarböd melletti falu, a szlovák többségű Györke (Ďurkov) egykori hagyományai is igen értékesek. A kb. 8 perces filmfelvétel táncanyagát (Kéménd, Tardoskedd) a ma is virtuózan táncoló Dusán úgy rekonstruálta, hogy a gyűjtött 45 perces zenei anyagot végig ki tudják néptáncsal tölteni. A műzenének tekintett verbunk pedig Felvidéken (pontosabban Felföldön) külön zenei műfajként jelent meg (lásd Bihari János, Lavotta János, Csermák Antal verbunkjait).

<https://www.facebook.com/watch/?v=3809740412447073>

Összefoglalva a négy napot, elmondhatjuk: *a Határtalan táncfőváros idén is „határtalanul jól” sikerült!*

A videórészletek, a fényképek Gaburi Barbara, a HH, az Ifjú Szivek és a Bekecs Néptáncszínház FB-oldaláról valók. A HH rövid beharangozójából is átvettünk idézeteket:

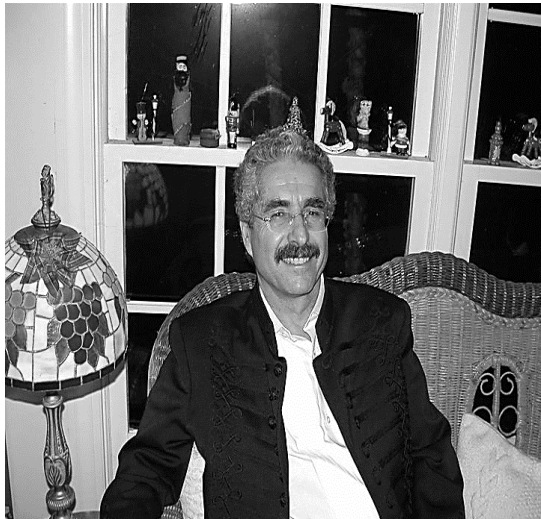
<https://hagyomanyokhaza.hu/hu/hatartalan2021?fbclid=IwAR12xZgBMnKOHfUegxm5wTcSgoFXgF2meyEaRsR3nMCNHwz4kAZc3hC8Xyw> .

Ezúton mondunk köszönetet, hogy felhasználhattuk azokat!

PfS TIBOLD SZABINA

Tibold Makk László

1947. augusztus 8. – 2022. január 11.

Laci csendesen, szerényen megmaradt a háttérben, mint szótlan partner, a Miskolci Bölcsész Egyesület több mint 32 éves erőfeszítő munkáját segítve ott, ahol a legnagyobb szükség volt rá, anyailag és szellemileg. Lelkesítette a magyarságtudomány, s gépészmérnöki végzettsége ellenére vonzotta a bölcsesetek fénye.

Világlátott ember volt, rengeteget utazott, s minden új földrészen, országban a kultúrák ősiségét kereste és legnagyobb csodálatára mindenhol felfedezte a magyarság gyökereit. Munkája miatt ideje nem volt írásra, de a fényképezőgép mindig kezénél volt. Csodálatos felvételeket készített, már fiatalemberként művészi szemmel fedezte fel a tájakban rejlő szépséget, s kompozíciói emelkedett lélekről vallottak. Segíteni akart a Bölcsész Egyesület ősmagyarkutató munkáját,

mert megmozdult benne a felismerés, hogy sokkal több van a magyarság múltjában és kultúrájában, mint azt a „main stream hystorical elit allow the word, but foremost the Hungarian Nation to see...”

Sokat hallottam ezt a mondatot elhangzani szájából beszélgetései közben, amikor amerikai barátainak, ismerőseinek megpróbálta elmondani a magyarság lényegét, mint a kultúra kútfőjét a világban. Meglepően nem nevettek ki, sőt érdeklődéssel hallgatták, kíváncsian várták és csodálattal szemlélték gyönyörű képeit az Oroszország, Szibéria és Ukrajna területén készített Szkíta aranytárgyakról, elmagyarázva a magyarok és szkíták kapcsolatát. Külön utat tett meg, sem pénzt, sem fáradságot, sem veszélyt nem kímélve, egy tanár ismerőse kedvéért Oroszországból Ukrajnába, hogy egy bizonyos ott rejlő tárgyat neki lefényképezzen. Ezt a nemes gesztust nem értékelte az, akiért tette, de azt mondta, hogy valójában az ő élménye volt, s amit talált, minden képzeletet fölülmúlt. László nemes és nagyvonalú volt.

A csodálatos szkíta aranytárgyakról készített képeiből, mely felvételeket kifejezetten a Bölcsész Egyesület számára csinált, egy gyönyörű kiállítási sorozatot rakott össze. A kiválasztott képeket felnagyíttatta és kemény formátumba helyeztette, mely csodálatos anyagból a Bölcsész Egyesület egyedülálló kiállítást rendezhetett. A kiállítás anyagát a felújított edelényi

L'Huillier-Coburg kastély lovagtermében tettük ki, minden kép magyarázattal ellátva, gazdagon feltöltötte a hatalmas termet. Nagyon sokat dolgoztunk rajta mindannyian. Gyönyörű volt... Eredeti megállapodás alapján állandó kiállítása lett volna a Kastélynak. Sajnos, mint legtöbb szépet és jót, az Edelényiek nem értékelték ezt a csodálatos kulturális gazdagságot és tönkretették a kiállítást. Alig tudtuk Édesanyámmal visszaszerezni a képeket és egyéb kiállítási tárgyakat, pár textília a kiállítás anyagából el is tűnt. A képek sorsa tovább durvult, önkényes kezekbe került és velük valaki más járta az országot sajátjának minősítve őket. Végül is nagyon kevés maradt meg belőlük, mindannyiunk szívfájdalmára.

Nehéz jót tenni, amikor legtöbb embert az ego és önérdek vezérel. Olyan családba születtem, olyan társhoz kapcsoltam az életem, akik természetesen az ősi közösségi törvények szerint éltek, vagyis emberségesen, nagyvonalúan. László nagyvonalúságát mutatja fényesen, hogy bár nagyon fájt a szívének szeretettel készített munkájának embertelen kezelése, mégis azt mondta: „Legalább volt egy pillanat, amikor sokan gyönyörködtek és felébredhettek látásuktól.” Meg kell jegyezni, hogy László felismerése és kiállítása évekkal megelőzte a Nemzeti Múzeumban látott nagyszabású Szkíta Arany kiállítást és legalább olyan szép és gazdag volt.

László a Bölcsész Egyesületet minden vészszakonál megsegítette. Amikor kirúgták az egyesületet a második székházukból is undorító módon, a Diósgyőri Vár alatt, gyönyörű, méltó környezetben. Laci azonnal adományozott az épület felújításához. Ő

és sokan mások társadalmi munkában is megsegítették az Egyesületet, s ez a szépen renovált és kiegészített épület 10 évig adott otthont az Egyesületnek. Sajnos, a 10 éves szerződés lejártá után a tiszteletes úr olyan nevetségesen magas bérleti díjat kért, amit nem bírtak megfizetni. A városi Önkormányzat és Kriza Ákos akkori polgármester jött az Egyesület segítségére és megkapták a Batthyány kúriát egy öt éves szerződéssel székháznak. Ez az épület is lepusztult állapotban volt, kívül, belül renoválásra várt, az internetet be kellett vezetni, minden szolgáltatást helyreállítani, mert semmi nem működött. Fürdőszobákat, konyhát építeni, stb., hogy egyáltalán be lehessen költözni. László segítette itt is anyagilag a felújításokat, szívügye volt a Bölcsész Egyesület sorsa, hiszen mindenki, akit szeretett hozzáfőződött és mindent, amit tisztelt tudásban, a Bölcsész Egyesület reprezentálta számára.

1947-ben született, nehéz időszakban. Édesapja az utolsó Tibold gróf volt, akinek a nevét édesanyja megváltoztatta, hogy a grófi címe ne legyen politikailag hátrányára. Az édesanyjuk Makk Piroska testvére, a fiúk nagybátyja, örökbe fogadta a két Tibold fiút, apósomat és öccsét, s a nevüket Tiboldról Makk-ra változtatták. Lászlót ez mindig bántotta, s röviddel miután összeházasodtunk, visszavette a Tibold családi nevét. Nem a grófi címért, hanem a 'rendért', hiszen nem volt az apja „zabigyerek”.

A névváltoztatás ellenére az apósomnak nem volt könnyű az új kommunista rendszer alatt, az ÁVÓ a sarkában volt állandóan. Részt vett az 56-os forradalomban, mely eseményekre a 9 éves László élénken emlékezett. Ő is kint

volt az utcán és mesélte, hogy kövekkel dobálta a benyomuló orosz tankokat. A forradalom leverése után azonnal menekülniük kellett. A család a hátsó ablakon ugrott ki és menekült le a földeken egy várakozó teherautóhoz, mialatt az AVÓ emberei az első ajtón törtek be a lakásba. Szerencsénk volt, elérték a teherautót és többedmagukkal ponyvák alatt bújtak meg, majd az ausztriai határ közelében kiszállították őket és gyalog, rettegve folytatták az utat az Andau híd felé. Libasorban mentek és Lacit állították a sor végére pajzsként, remélve, hogy az oroszok, ha meglátják őket, gyermekbe nem lőnek. Laci ezt természetesnek vette és tudatosan védte a kis csapatot. Amikor nekem ezt ő elmesélte, rosszul voltam. Nem tudom milyen szülők képesek ezt megtenni a gyermekükkel, de persze ilyen helyzetet én nem éltem meg...

László egész élte tartalmas volt. Nagyon sokat dolgozott és a kreativitását építésben élte ki. Amire rátette a kezét, átvarázsolódott. Szerette és értékelte a szépet. Imádta a természetet, a növényeket és állatokat, az ásványokat és a vizeket. Atletikus volt, remekül teniszezett, sízett, golfozott, hullámlovagolt. A zenét is nagyon szerette. Minden jó zenét, a klasszikusokat, operákat és Hampó Jóskát leginkább. Amikor már itthon feküdt nagybetegen, még tudatánál volt, kérte Józsit, hogy zongorázzon neki. Azt mondta, a zenéje gyógyító.

Kaliforniában nőtt fel, végezte el tanulmányait. Amikor az egyetemi éveivel kezdődtek, behívót kapott a hadseregbe. Vietnámba vitték. A Jóisten vigyázott rá, mert 2 év után hazajött épen, egészségesen és folytatta tanulmányait, gépészmérnöki diplomát

kapott. Az első munkája diplomája megszerzése után nem gépészethez vezetette, hanem egy nagy építő vállalathoz. Ez a vállalt két másik nagyvállalattal közösen, az alaszakai olajvezetékeken dolgozott. Ide került Laci, Valdez, Alaszkába. 1975öt írtunk és én is itt kötöttem ki mivel a nagybátyám, akit meglátogatni jöttem az USA-ba, szintén ezen a hatalmas projekten dolgozott. Itt ismerkedtünk meg és hat hónappal később egybe keltünk. Lacival az élet soha nem volt unalmas. A változatosság és utazások, jegyében zajlott az életünk. Nagyon szerettük egymást, sokat fel is áldoztunk a szerelem oltárán.

Amikor Laci beteg lett, nem akartam elhinni, hogy gyógyíthatatlan. Az utolsó erejével jött haza hozzám és szeretett hazájába. Amerikában nőtt fel, de mindig büszkén vallotta magyarságát. Szerette a népét, szerette a hazáját. Nem felejtette el nyelvünket és nem beszélte a magyart amerikai akcentussal. Amit László életében tett, lelkéből, szívéből tette. Korrekt ember volt az egyetlen fedhetetlen ember, akivel életemben találkoztam.

** – Mennem kell – szólta a Lélek a Másik Félnak.*

Eljött az időnk, hogy betöltsük küldetésünket.

– Menj csak – válaszolt a Másik Félszelíden...

Majd követlek, megkereslek, te csak hallgass a szívedre.

– Egy kicsit félek – rebegte a Földre készülő Lélek.

Rám találsz, ha messze elsodor az Élet? Honnan tudom majd, hogy te vagy a lelkem hiányzó része?

Hisz nélküled nehéz lesz, nem tudom, ha felismerlek majd téged.

– Tudni fogod, hogy én vagyok, mert megtanulsz majd engem...

Megtanulod a türelmet, az elengedést s hogy feltétel nélkül szeress...

Megtanulod, hogy a harag, féltékenység egyre távolabb sodor tőlem...

Megtanulod a megbocsájtást, alázatot, s hogy ami számít az valójában a Lélek...

Amikor már nem ragaszkodsz, nem vársz el s nem szenvedsz,

Amikor már nem követelsz, nem erőltetsz, mert oly nagy a hited,

Amikor csak emelkedsz egyre feljebb,

Amikor már elfogadod, hogy része vagy egy Isteni tervnek,

Amikor már nem fáj a hiányom, mert egymagadban is érzel engem,

Amikor már nem panaszkodsz s elfogadod a jelent s tudod, hogy valahol miattad létezem,

Akkor majd a semmiből hirtelen megérkezem...

Mert vártál, kértél, kerestél engem.

Majd Ott leszek, mint idegen, kit úgy érzed, ősidők óta ismersz...

Megtudod, hogy én vagyok hisz azt érzed majd: Hazaértem.

Három hétig élt még itthon a szeretetünkben, ápolásunkban és az utolsó reggelének virradásában magához ölelte a Jóisten.

***"...visszajött meghalni, ahhoz kit imádott.

Sírsz fiacskám? Jól van. Ez a haza, látod."

Ábrányi Emil

Légy boldog, Édesem, a Jóistenke szeretetében. Ez a világ szegényebb lett

nélküled, én pedig csak arra várok, hogy újra megölelhesselek...

***Reményik Sándor:

Viszontlátásra Viszontlátásra,
- mondom, és megyek.

Robognak vonatok és életek

- Bennem, legbelül valami remeg.

Mert nem tudom, Sohasem tudhatom:

Szoríthatom-e még

Azt a kezet, amit elengedek.

Viszontlátásra: mondom mégis, mégis.

Viszontlátásra - holnap.

Vagy ha nem holnap, - hát holnapután.

Vagy ha nem akkor - hát majd azután.

És ha aztán sem - talán egy év múlva.

S ha még akkor sem - hát ezer év múlva.

Viszontlátásra a földnek porában,

Viszontlátásra az égi sugárban.

Viszontlátásra a hold udvarán, Vagy a Tejút valamely csillagán

- "Vidám viszontlátásra" mégis, mégis!

*Ismeretlen szerzőtől, f-book

**Az Ábrányi Emil idézetet köszönöm

Schuck Mária Magdolnának, a

***Reményik Sándor verset pedig

Jablonkay Lydiának.

*KISHONTHY ZSOLT**Életének 90. évében, március 24-én
elhunyt Pataki János festő,
grafikus.*

Pataki János élete három városhoz kötődött, Szegeden született, Tiszaújvárosban eresztett gyökeret, itt teljesedett ki művészete, majd élete utolsó évtizedeiben miskolcivá lett.

Sokan ismerték és szerették, egy jelenség volt ő, ahogy szalad a főutcán valami mappával a hóna alatt a szokásos fantáziadús öltözékében. Mindig sietett, sosem láthattuk csak úgy sétálni, mintha hajtaná, vagy inkább húzná őt a sok-sok dolog, amire készül, ami éppen vár rá. Nagyon termékeny művész volt, első egyéni kiállítása éppen Miskolcon volt még 1965-ben, ahol aztán sok tárlat követte ezt az elsőt, itt és persze Tiszaújvárosban, amely város mindig örömmel várta és fogadta vissza őt egy-egy kiállítással, egészen az utolsó évekig.

Róla szólva kiemelték azt a képességét is, hogy „mindenben meglátta az értéket, amit érdemes átmenteni, újratemetni. Babaláiban, kitépett újságlapban, sánta kutyában. Képes volt rá, hogy kis életmentőként működjön. Önnön

életének megmentőjeként is, hiszen saját hajánál fogva húzta kis magát a nemszeretem szegedi világból 15 évesen. Életének ezt a momentumát reprodukálva ugyanígy húzza ki a kidobott, elhagyatott, koszlott kis képeket, tárgyakat, műtűröket az elmúlásból, a megsemmisülésből, hogy átmentse őket a jövőbe, mint ahogyan azt saját magával is tette. Mindezek a kis (élet) töredékek a keze alatt fenséges módon megtisztulva, átalakulva egy gyönyörű, új életet kapnak, föltámadnak, ragyogva élnek tovább.

Az élet körforgása ez: más alakban, más kontextusban, de elemeiben tovább él minden, tárgy, gondolat és ember, s ezzel új életet teremt. Az alkotómunka, a művészet mellett a sport is élete része volt, korábban az ejtőernyőzés, majd a karate, a miskolci Justitia egyesületben a legidősebbként évtizedeken át köszönthette rendszeresen a legfiatalabb sportolókat. Pataki végső búcsúztatása születése napján, április 13-án 13 órakor lesz a miskolci Mindszenti temetőben. 89 éves volt.

Álomkép az iskoláról (Pataki János rajza)

Pataki János festőművésztől búcsúzunk

Pataki János meghitt baráti kapcsolatban volt Dr. Gyárfás Ágnessel és a Miskolci Bölcsész Egyesülettel. Nem csak nagy tisztelője volt Édesanyámnak, hanem sok éves barátság kötötte össze őket, mely barátságot nem választott szét sem politika, sem rendszerváltás, sem korszakok egymást követő ideológiája. Pataki János elismert festőművész volt, s munkásságának hagyatéka a Nemzet gazdaságát növeli. Mi a Miskolci Bölcsész Egyesület nevében szeretettel és hálával búcsúzunk tőle. Sok-sok éven át, haláláig, s most azon túl is, Pataki

János Örök Tiszteletbeli Tagja az Egyesületünknek.

A fent látható tollrajz alkotását, melyet „Álomkép az iskoláról” elnevezéssel ajándékozott Egyesületünknek akkor, amikor az iskolát nagyon csúnyán és gonosz szándékkal az utcára dobták. Az Egyesület az embertelen manőver által vég-veszélyeztetve lett. Nagy nehézségektől és anyagi gondoktól szenvedve, a Jóisten közbenjárásával, a Diósgyőri Evangélikus Egyház felajánlotta számukra a tulajdonukban lévő Vár utca 9 sz. alatti, nagyon rossz állapotban lévő iskolaépületet 10 éves használatra, az épület rendbeszedésének ellenértékében. Az épület olyan rossz

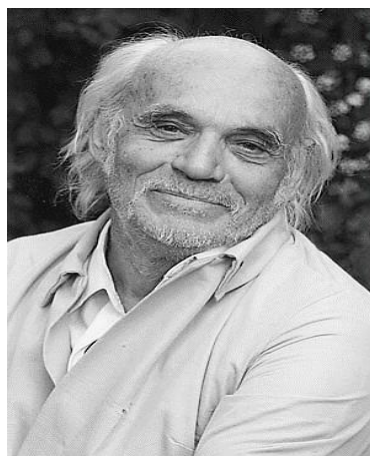
állapotban volt, hogy a leszegényedett Egyesület csak anyagi segítséggel és társadalmi, jótékony munkával tudott egy új székházat emelni benne. Pataki János Jótékonyági kiállítást rendezett a sokat szenvedett Miskolci Bölcsész Egyesület javára. Boldogan tette, s a Vár utcában megrendezett kiállításának nagy sikere volt. Mind Gyárfás Ágnes, mind a Bölcsész Egyesület nagy hálával fogadta nagyvonalúságát. János annyira szerette és értékelte Gyárfás Ágnes munkásságát és, amit az Egyesület létrehozása és tudományos eredményei jelentettek nem csak Miskolc városnak, hanem az egész Magyar Nemzetnek, hogy amikor hálából Tiszteletbeli Magiszteri Certificatiót nyújtott át neki az Egyesület a szomszédos Evangélikus templomban megtartott ünnepségen, könnyekre fakadt. Elfogadó beszédében megajándékozta az összegyűlteket élete nehéz, de izgalmasan tartalmas történetével és különleges, szinte mágikus egyéniségének fénye beragyogta a szent helyet. Vallásos témájú, Jézus központú festményei abban ott, akkor

mind éltre keltek és jelentőséget adtak ihletett belső látásának.

Pataki János hosszú betegsége után, nem sokkal azelőtt, hogy Édesanyám elhagyta ezt a világot, telefonált Édesanyámnak. Ez a beszélgetésük volt az utolsó kontaktus ebben a világban. Így szólt a telefonba „én vagyok, Pofikád” – Édesanyám beceneve Jánosnak. Átadtam a telefont Édesanyámnak. Beszélgettek sokáig, majd elbúcsúztak. Gondolom, most együtt nevetgélnek a Fényben, és János majszolgatja Édesanyám mennyei mannából sütött apró pogácsáit, mely pogácsák János szerint itt a földön is megérdemelték a mennyei jelzöt.

Isten áldjon és vigyázzon Rád örökkön örökké, Pataki János.

Tibold Szabina

Pataki János

HORVÁTH BARNA

EMLÉKEZN TILOS

A szerkesztő előszava

„Áldjad lelkem az Urat, és el ne feledkezzél
semmi jótéteményéről.”

(Zsolt 103,2)

„Az igaznak emlékezete áldott.” (Péld 10,7)

Benevolo Lectori Salutem!

Hull a levél...de az emlékezetnek /Öröközden mosolyog ligete! – írta Tompa Mihály a *Halottak emlékezete* című költeményében. Ezt a verset, a nemzeti romantikus költészet eme remekművét gyakran idézte Horváth Barna. Ezzel a kötettel most rá emlékezünk, az öt éve elment Horváth Barnára, gyermekkorára, tanulóéveire és pályafutásának első szakaszára.

A szerzőt Takács Béla lelkész-muzeológus kollégája és barátja kérte fel egy visszatekintő előadás megtartására *Pályánk emlékezete* címmel, amely a Sárospataki Öregdiákok Debreceni Baráti Körének klubestjén hangzott el a Debreceni Akadémiai Bizottság székházában 1993. október 18-án. Ennek lett folytatása az a memoár, amely a Sárospataki Füzetekben 1998 és 2002 között jelent meg nyolc részben ugyanezen a címen. Kötetünknek ez a memoár adja az első részt. A *Prológus* még 1981-benkészült, három évvel a szerző édesapjának halála után, s talán ez indította el e visszatekintés tervezgetésére. Ez a töredékességével, ismétléseivel együtt is érdekes, kiváló stílusban megírt memoár szervesen kapcsolódik az életműsorozat többi részéhez.

A másik összetevő az a dosszié, melyet az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárától kapott Horváth Barna 2008-ban, utolsó karácsonyán (betekintési kérelmet napra pontosan egy évvel a halála előtt gépelte le). Ebben elsősorban Balás-Piri László 1957-bes röpcédula-terjesztési ügyének anyaga található,

amely perben Horváth Barnát is elítélték. Ezek a fiatal emberek, volt pataki diákok nagyobb lehetőségek híján nem akartak többet, csak egy évvel a forradalom után megemlékezni az áldozatokról, köztük ártatlanul meghalt társaikról, barátaikról. Emlékezni tilos talán akkor volt leginkább, ötvenhat után, a Kádár-rendszer megszilárdulásakor. Börtönbe is kerültek, az elsőrendű vádlott 3 év 6 hónapot kapott ezért a rossz szokásért, mármint hogy nem volt hajlandó felejteni.

S hogy mi mégis tudjunk emlékezni, rekonstruálni a múltat, elővettük a családi levelesládát (amely a huszadik század nagy részét lefedi és sok száz oldalt tesz ki), s kitöltöttük a hiányzó részeket. A belügy megőrizte az egyik felét, a család a másikat... Így lesz ez egy szabálytalan fejlődésregény a családi háttértől a gyermekkoron, iskolákon át a családalapításig. A röpcédulaügy környékén szinte a teljes levelezést közöljük, utána csak a pályafutás megvilágításához szükségeseket. Hogyan tudja a fogság után folytatni és befejezni tanulmányait, hogyan tud elhelyezkedni előbb, mint segédlelkész, utána, mint önálló lelképásztor. Budapest Főváros Levéltárában egyébként zárt anyagként megvan az egész, mintegy hétszáz oldalnyi peranyag, ami azonban már szétfeszítené e könyv kereteit, úgyhogy annak ismerete nélkül közöljük az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárától kapott anyagot a személyiségi jogi adatvédelmi okokból szükséges kizárásokat a bevett módon jelölve: [...]. Az iratokat betűhíven, a gépelési hibákkal együtt tesszük közé. A leveleket is szerkesztve közöljük, az irreleváns részeket viszont kihúztuk, ám ezeket a kéziratokat a mai helyesírás alapján adjuk közre.

A harmadik egységben egy rövid kronológiát közlünk dióhéjban a legfontosabb életrajzi adatokkal.

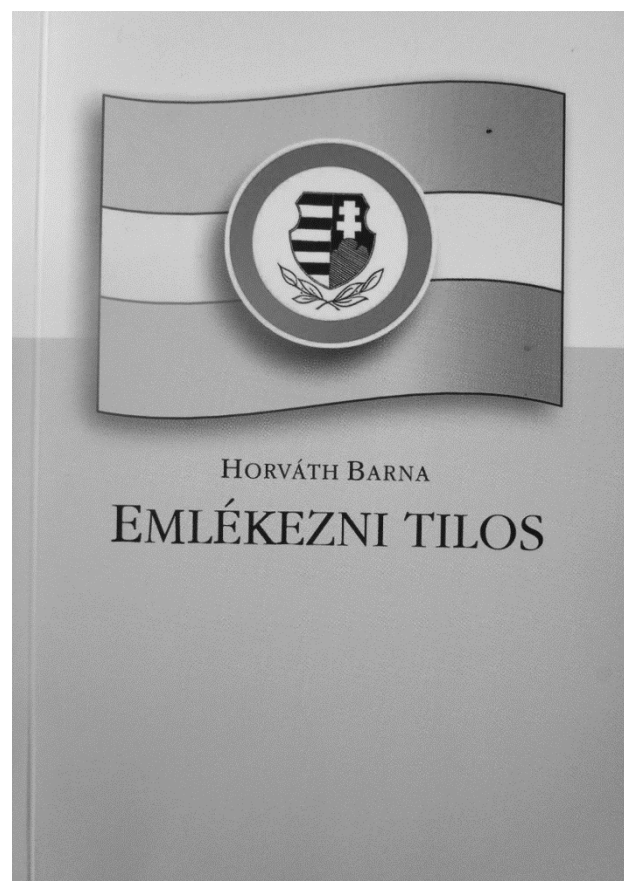
A negyedik nagy egység a kötetben a fotógaléria jórészt a családi archívumból (HCSL = Horváth Család Levéltára). Ebben képet kapunk Horváth Barna életének első

korszakáról, mintegy vizuálisan alátámasztva az előbbi szöveges anyagot.

Horváth Barna minden levelet, iratot eltett s egy olyan korban gyűjtötte össze ezeket a dokumentumokat, amelyben nem volt tanácsos másokkal megosztani ilyen bizalmas dolgokat, egyszerűen „kiadni magunkat”. Annyira nem, hogy a fiainak is csak gimnazista korukban mondta el, hogy ő hogyan is élte meg ötvenhatot és hogy 1957 – 58-ban négy és fél hónapig a pártállam börtönének vendégszeretét élvezte. Ez az óvatosság nem a saját bőrének mentése volt, inkább a következő nemzedék féltése. Persze egyszer el kell mondani, s ez a pillanat nagyjából a rendszerváltozás pirkadatával esett egybe. Azzal a pillanattal, amikor már kezdett szétfoszlani az a kétségbeejtő gondolat, hogy ez a rendszer akárhogy puhul, a mi életünkben már nem változik meg. Ebből a könyvből nemcsak az derül ki, hogy 1957 – 58-ban börtön járt az emlékezésért, hanem az is, hogy egy pár röpcédula barátoknak való megmutatása milyen beláthatatlan következményeket vont maga után. A puhuló diktatúrában beszélgetni egyre szabadabban lehetett, ha az ember a három fő tabut nem vette a szájára, de emlékezni továbbra sem volt ajánlatos, ugyanis túl sok mindent söpörtünk a szőnyeg alá a huszadik században. A három tabu: a Párt vezető szerepének megkérdőjelezése, a Szovjetunióval való megbonthatatlan barátság jegyében ideiglenesen hazánkban állomásozó Vörös Hadsereg érinthetlensége, illetve az 1956-os forradalom és szabadságharc eltiprásának felemlegetése. Ebből a tudathasadásos helyzetből született ennek a könyvnek a címe, amikor ennek a kornak a lényegi motívumát kerestem a családtörténet felől. Mindenki szeret visszaemlékezni élete szép eseményeire, gyűjtögetni az ehhez kapcsolódó dokumentumokat, ám amikor a politika beleszól az ember magánéletébe is, egy ellenséges világban mindezt el kell rejtenie. *Emlékezni tilos* – ezért adtam ezt a címet ennek a szabálytalan életrajzi könyvnek. S akár tilos, akár nem tilos emlékezni, a dolgok megtörténnek, csak legtöbbször nem tudjuk, nem értjük, miért. Például, hogy miért épp annak a háznak, a budapesti VIII. kerületi Kőfaragó utca 7.-nek a magasföldszinti lakásában kapta Horváth Barna a letartóztatásához vezető röpcédulákat 1957

őszén, amelynek szuterén részében (egy szinttel lejjebb) 52 évvel később, 2009 szeptemberében, egy barátom nyomdájában a gyászjelentése készül? Láthatjuk tehát, hogy tudhatunk mindent, ám ez semmilyen körülmények között nem ment fel az emlékezés felelőssége alól.

HORVÁHT BARNABÁS DÁVID

Prológus

Ezzel a könyvvel apának tartozom, aki már nincs közöttünk, s aki mégis szinte követeli a túlvilágról igazának elismerését. Míg élt, sok makacs vitánk ezzel ért véget, ez volt a pecsét, amit ráütött a kétes értékű és a logika szabályai szerint is tisztázatlan anyagra, a szenvedélyek tüzetől parázsló, gyúlékony matériát ezzel a varázsigével szentelte be: „Majd meglátod. S akkor azt fogod mondani, hogy apának igaza volt...” Mindig így, az apa harmadik személyének köntösébe bújva, mint aki tudja, hogy felmérhetetlen előnye van: éveinek száma, tapasztalata s az a majdani képessége, ami akkor még csak jóslatszerű villanásokba jelentkezett, s ami utóbb, halála után már három évvel is úgy ismétlődik mint túlvilági sürgetés. Szinte hallom, hogy mondja a mindenség felhőiből: „Tessék elismerni ország-világ előtt, hogy igazam volt.” Még nem tartunk ott, hogy ezt minden további nélkül elismerhetnénk... - próbálom folytatni régen megszélidült vitáink hangnemében. De ha a még ma is tartó vita hevében így mondom is, már másképpen érzem, mert már jó ideje tapasztalom, hogy sajátos igazával mint valami visszajáró szellem jelentkezik gondolataimban. Olyan utó élte van, amiről nem is álmodtam. Úgy beírta magát gondolatvilágomba, hogy olykor döbbenet hallom: ugyanazt mondom, amit ő mondana, ha élne.

Kedvenc tétele volt például, hogy „a világon nincs semmi más, csak érdek, az érdek mozgatja a világot, és ezért minden ember érdekesember”. Hányszor felbőszített még diákkoromban, az emberekről vallott jó illúziók idején

azzal, hogy szétszórta az alkalmi barátokat egyetlen szentenciával, minden alaposabb tájékozódás nélkül. Elég volt, ha kimondta valakire a minősítést: „Nem hozzád való.” Azóta se hallottam ilyen hangsúllyal egybemondva. S bár a megrontóknak kijáró felháborodással védtem akkor azt, akiről szó volt, az idő múlásával valóban fel lehetett fedezni olyan motívumokat, amelyek igazolták kiábrándító nevelőmet. Sok diákkori barát levált ezért rólam, s bár azóta is igyekszem tagadni a tételt, és lehetőleg észre sem venni már jóval túlhaladtam, és is szereztem olyan tapasztalatot bőven, amiből legalábbis megérthető, hogy a keserű életbölcseesség hogyan érlelődik.

Hivatásom eszméit képviselve ma is tagadnom kell az embert és problémáit leegyszerűsítő, vulgáris materializmust, és ma már szívesen vállalom is ezt a tagadást. Apával, immár túlvilági vitapartneremmel úgy folyik ez a szomorú dialógus, hogy ő képviseli a tagadást, én meg a tagadás tagadását. S hogy mégis úgy érzem olykor, hogy igaza volt, ahogy jósolgatta gyakran, mint aki tudta már, hogy az élet különböző fázisaiban hogyan érez az ember, valami fájdalmas jel is arról, hogy lassan elvesztünk minden illúziót. S milyen szörnyű magány vár arra, aki így lekopasztva látja az embereket? Mondjuk így: irodalmi magány, a költők magánya, olyan túlvilági párbeszéd, amiben a fehér papír lesz a legjobb barát.

1981

VALEK TÜNDE

Dernő büszkesége

700 éves kocsányos tölgy emlékezete

Krasznahorka váruradalmának szolgáló népe
Letelepedett Csermosnya partján, tölgyfa
tövében

Bebek után jöttek a gyarapító Andrásyok
Épült Dernőn kastély, s lett közösségének új
temploma

1805-től települt a környékre sok huta,
vasolvasztó

1821-ben Magyarország legnagyobb
Vasgyára itt zakatolt, és elkészült '38-ra
A finomvasöntöde, ez volt a falu fénykora
Mily dicső kort éltél meg, Te áldott kocsányos
tölgyfa!

Itt kezdett valóra válni Széchenyi nagy-nagy
álma

Sina és Andrásy mecénások támogatták a
Tervet

Alapkövét letették 1842-ben
Dunán íveljen híd kőből, vasból: Pestről
Budára!

'49-re megvalósult Széchenyi szíve-vágya
A Duna két partját összeköti híd, melynek
láncait

Dernőn kovácsolták, s ma is áll, fennen hirdeti
Jobb és a bal part közötti egyszerű összefogás
Által épül nagyszerűvé, alkotóvá a mi hazánk!

Az ország javát szolgálták az üzem termékei
Az utókor vajon tiszteli a Reformkor nagyjait?

Dernő ma csendes kis falucska, áll lakatlan
kastélya

Vasgyára száz éve nem üzemel torzó lett mára
De a gyár melletti kocsányos tölgy áll délcegen

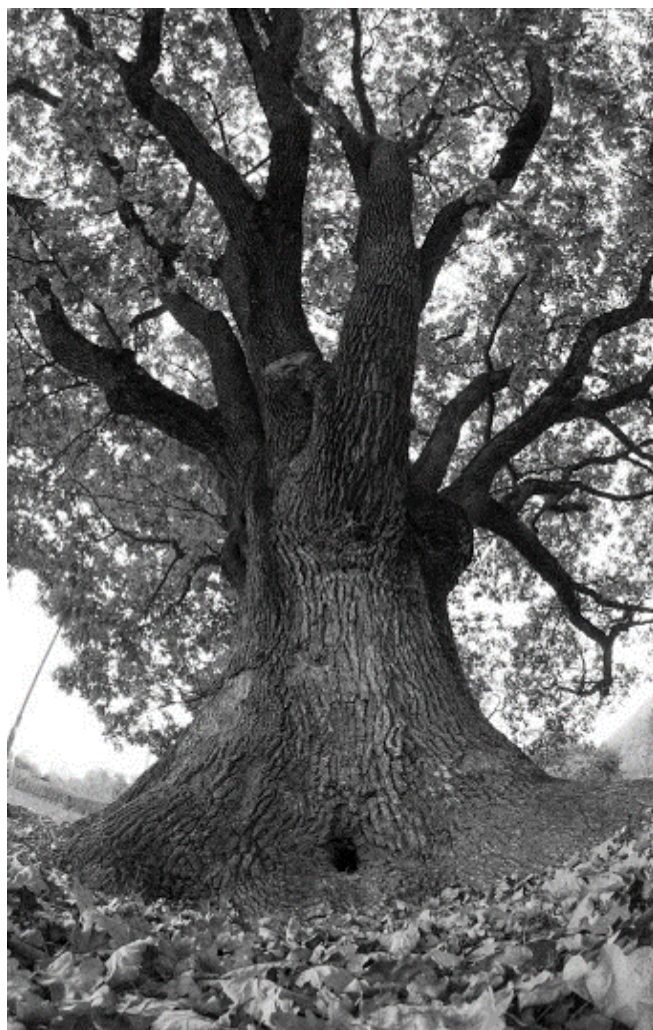
A falu túrázók számára kedves pihenőhely
Ki emlékszik már az öreg tölgyön kívül a dicső
múltra?

Rohanó korunkban a régít elnyeli a feledés
homálya

Reméljük lesz még hálás utókor, mely újra
emlékezik

S megőrzi eleik nevét és míves remekeit!

2021.02.28.

Dernő kocsányos tölgyfája -2020 az év fája

Aqueduct

Segoviától Orosz István 69-dik születésnapjáig és azon is túl...

„ A távolságképzés, az átlényegítés eszköze.”
Barabás Márton 2020.08.27.

Tán, még Vespasianus idejében épült a vízvezeték
Fuenfría forrástól a víz Clunia provinciáig ér
Tizenhét kilométeren szalad a víz akadálytalanul
Mindössze huszonnyolc és fél méter szintkülönbséggel boldogul
Immár két évezrede dicséri antik Róma építészeit
Segovia büszkesége, a negyvennégy duplasoros gránit boltív

1. kép

Éltető vizet szállít a múltból, jövő nemzedékei felé
Építők, katonák! Közeledik egy holdas misztikus éj!
Szemem láttató gömbsíkra feszülő abroszán érő varázs
Térül, terül, kő léggé, lég kővé - átlényegül a világ
Vaskos oszlopok illannak, mint a pára, néma éjszakában

Viaduct helyett áll kövülő boltok szegett fejű csákós sora

A régi építők jeltelenül, kőívek között nyugszanak
Évezredek harcosait rejtő sírok hadrendben állanak
Egy élő katonatemető, látványa megrendít

Célok, melyeket kísérnek hajszolt emberek véráldozatai

Baljós emlékeztető a múltból, káprázat egy nehéz éjszakán: Ne tovább!
Reggel az aqueduct gránitkövei között játszik a napsugár: Csak így tovább!

2020. 09. 29.

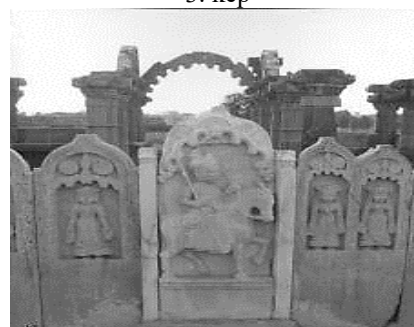
1. kép: Római kori aqueduct (1. sz.) Segovia
2. kép: Orosz István : Aquaduct /rézkarc
3. kép: Olasz katonatemető – Budapest Új Köztemető
4. kép: Kácsi szkíta családi sírok- Nyugat-India Aradi Éva: Indoszkíták című könyvének (2112) borítólap

2. kép

3. kép

4. kép

Nagypéntek 2020.április 10.

Valami nagy-nagy üresség magába zárt

Állok értetlenül, tehetetlen-némán

Hiszen ma is megölik az Isten fiát

Újra keresztre feszítik az Istent, magát

Beálló csendben, fájó egyedültségben

Döbbenek rá, milyen fontos ölelésed!

Simogató, biztató szavaid némák

Úgy vágyom arra, hogy egyszer mégis rám
találj!

Ebben az éles istentelen csendben

A világ, fájdalomtól rándul görcsbe

Egy pille-dominólap borul fel csupán

S vele borul ez a mocskos, szép új világ

Aki beteg, kapkod, levegőért kiált

Küzdelmes a harc, minden lélegzet után

Egy vírus véres várossá növi magát

A Földet is bekebeleznék, ha hagynánk

Harmadnapra gyullad majd sok reménysugár

Mert elérkezik az isteni feltámadás

A döbbenetből ocsúdj, ne tétovázz, ne félj!

Lehet, három küzdelmes hónap is kevés

Míg meg nem értjük, ez így tovább nem mehet!

Légy váram: bizalom, kitartás, türelem

Az égő áldozat és a méregpohár közös

Az út mindannyiunk előtt nehéz, rögös

Most elengedjük ugyan egymás kezét

Csak az éteren át szólít a közösség

Ha, a víruslánc a magányban megszakad

Eljön, eljön, a hálátelt nagy pillanat

Személyesen is örülhet egymásnak

Szétszakított családok apraja, nagyja

Akárhányan is élnek túl ezt a járványt

Lesznek, akik meglátják a Szivárványt

Kiket elkerül a gyötrő éhhalál

Igazul a jóra, igazra, bátorság!

Remélem a túlélők világa más lesz

Épülnek emberséggel, hálával, szeretettel...

Tavaszi cinke-vers

A vers késik, de a tavasz nem!

Itt a tavasz!

-lebben a szárny.

Itt a tavasz!

-reccsen az ág.

Készül a fészek

-építi pár

Csicsergő, lelkes

-cinege madár

Mohával bélelt oduban

Készülődik sok csoda!

-Apjuk, gyere! Mind itt van!

12 tojás a fészekalj.

Egy pillantásra, idenézz!

Mert indul máris a kiköltés!

Mind aranyos, kedves

-mind a miénk.

De az a szeplős,

hát nem csodaszép?!

VIRÁGH LÁSZLÓ

**Értetek csak lángolni
szabad**

Gyönyörű gyöngyvirágok, fekete
rózsák,
Lángoló tulipántok, nem is valóság,
Ifjú éjszakáim forró álmaiban,
Eltűnő felhőkként suhantok tova,

Lobogó hajatok zuhatagja borít,
Betakar, mint áradó folyam, elragad.
Epedek-sepedek, vágyam fojtogat,
Míg dobogó szívem csaknem
megszakad,

Itt vagytok, örökéletű lélekvirágok,
Titokzatos, álmaimba-rejtett lányok,
Ringattok, csókoltok, felzaklattok,
Vérrel, varázssal, jéggel, parázssal,

Elemésztetek, felélesztetek,
Tüdőmmel lélegzetek, szívemmel
szerettek,
Széttörtök, összeraktok,
Velőmmel, agyammal mit akartok?

Ha kérek, nem adtok,

Ha kerüllek, lábam elé omoltok,
Öleltek, öltök, haltok, éltek,
S ha jön a hajnal, elenyésztek.

2019-09-26 éjjel

Magyarország

Itt élek benned, - mégis, - hiába
kereslek, rejtezel,
Te megalázott, megszorított,
Sok gyermekedtől elszakított,
Csontig vetkeztetett, megcsónkított,
Ki magadban hordod mind a sebet,
Melyet e tájon kapni lehetett,

Itt élsz bennem, - és mégis, - hiába
kereslek, rejtezel.

Messziről jöttél, dicsőségből és
homályból,
Onnan, ahol a kelő Nap lángol,
Öntudatlan vagy; eredetét feledő,
Eredetét kereső, rokont esengő,
társtalan,
Idegenek között magányos,
Védtelen, gyűlölt, meg nem értett.

Itt élek benned, - mégis, - hiába
kereslek, rejtezel.

Hol vagy, hová lett szép hited?
Tündöklő csillagodból mi lett?
Ékes, eleven kép, erő, okosság,
Kit tisztelt és félt megannyi ország,

Vitézség tüköre, kereszténység pajzsa,
Példája mindeneknek békére, harcra,
„Ébreszd fel alvó nemzeti lelkedet!”
Övezd fel magad viadalra!
Ernyedt csüggedésedből
Állj végre talpra!

PHS TIBOLD SZABINA

A Deák Ferenc utca szellemeiből:

CSIHA BÁCSI

Ha valaki egy jólelkű, gömbölyű arcú szakállas manót nagyítóüveg alatt vizsgálna, Csiha Barna bácsit kapná a valóságban.

Térdradrágban, bakancsosan, joviális örök mosollyal az arcán sétálgatott a Deák Ferenc utcán. Mindig volt egy kedves szava hozzánk, gyerekekhez, amit a többi elhaladó felnőttről nehéz lett volna elmondani. Ő volt december 6.-án a Mikulásunk, de mi soha nem ismertük fel, évekig hittük, hogy valóban a Mikulás jött el hozzánk oly tökéletesen alakította a Mikulást.

Meg-meg hívott minket „végzetes odújába”, mely látogatások felejthetetlen élménynek bizonyultak számunkra. Volt ott a romokban heverő zongorától kezdve minden, ami egy gyereket ámulatba ejthetett. Még ma is őrzöm a tőle kapott ici-pici elefántesont kukkert, melybe, ha belé kukucskálunk, egy szép ausztriai hercegnő arcmását pillanthatjuk meg.

Csodálatos idős hölgyek és urak között nőtettem fel, de számomra a legérdekesebb és legtitokzatosabb Csiha bácsi volt. Agglegény, homályos múlttal, család és összeköttetések nélkül élte gyengéd, de külön életét. Azt suttogta a pletyka, hogy huszár korában lovas baleset érte. Az első világháborúban lelőtték a lováról, ekkor veszítette el a férfiasságát, mondták. Ennek a történetnek számomra semmi értelme sem volt, mivel Csiha bácsi az én szememben

szakállastól, bakancsostól teljesen férfiúnak nézett ki.

Volt viszont róla egy másik mese is, ami már sokkal jobban tetszett nekem és hihetőbbnek is tűnt, legyezgetve romantikusságra beállított képzeletemet. Ez egy szerelemről suttogott, hű, odaadó imádatról, melynek titkát Csiha bácsi magával vitte a sírba. A szóban forgó, már szintén idős hölgy, férjes asszony volt. „Jó partit csinált”, mondták, a férje főbíró volt, de házassága kiteljesületlenségét talán gyermektelensége bizonyíthatta. Csiha bácsi nagyon ügyes volt, olyan igazi ezermester. Szerelme zálogául készített szíve hölgyének egy nyakéket, melyeket barackmagvakból faragott szemek alkottak. Minden egyes magvacska csipkeszerűre volt kifaragva, egy mestermunka, egyedülálló szépséges alkotás. Még én is láttam, amikor a hölgy előhozta egyszer, hogy nagymamának megmutassa. Szeretettel, kegyelettel őrizgette. Mivel már mind a ketten átléptek a szebbik világba, én remélem, hogy ott együtt élvezik a túlvilági fényeket.

Visszatérve Csiha bácsihoz, szeretném feleleveníteni jólelkű arcát, gömbölyded alakját, kedvesen excentrikus lényét, s a tőle kapott első, jéghez kapcsolódó emlékeimet. Ez az emlék télbe van burkolva, de nem a mai télbe, melynek acélszürke mennyboltozata lombtalan fákat, jeges, piszkos havat és sáros, latyakos járdákat produkál. Nem most, ahol a külvilág színét veszi télen mind a falvakban, mind a városokban, s Edelény sem kivétel ettől az új kopottságtól. Talán egyedül a szántóföldek nyújtózkodnak még érintetlen, fehér hótakaróik alatt, mint egy végtelen

festővászon, várakozva egy igazi tél visszatértére, s a tavasz első felkent színeire.

Friss, szűz hó és csillogó zúzmarás éjszakák csak a mesekönyvekben és képeslapokon válnak valósággá, na meg valaha még, a Deák Ferenc utcában. Ez az utca nagyon sokáig külön állt a világtól. Mintha egy láthatatlan, hatalmas isteni kéz őrzőn ráborult volna. Iskolából hazafelé, amint befordultam a sarkon, az idő lelassult, s a világ valósága megváltozott körülöttem... A Deák Ferenc utca magába fogadott. A hatalmas gesztenyefák, melyeket még Nagyapa ültetett fiatal jegyző korában, barátságosan üdvözöltek. Tavasszal csodálatos mécses szerű virágaikkal, nyáron hűs, árnyas lombjaikkal borultak felém. Ősszel aranyló avart varázsoltak, melyben fényes, barna gesztenye kincsek bújtak meg. Ilyenkor elüldögéltem a lehullott lombokban, elmajszoltam az uzsonnám maradékát és gyűjtöttem a fényes, varázslatos gesztenyéket. Mire, még nem tudtam... Az otthonom biztonsága érinthető távolságban várt, s minden ház, amely mellett elhaladtam, ismerősként üdvözölt. Ismertem a járda minden buktatóját, repedését, az utca összes kutyáját, macskáját, a házak lakóit, bokrokat, virágokat, melyek a kerítések mögül köszöngettek.

Az ötös számú ház felé igyekeztem, ő volt az otthonom. Itt láttam napvilágot, Bába Ilonka segítségével. Itt értek az első örömök, fájdalmak. Deák Ferenc utca 5 volt és ma is, a világ közepe számomra. A ház maga, melyet anyai nagyszüleim házasságkötésük után, első gyermeküket, Édesanyámat várva 1932-ben építettek, is megállapította önközpontúságát. Nagypám Nagymamáról Margit-Lak-nak nevezte el a házat, így a háznak Nagymamával szorosan összekapcsolódó személyisége van, a mai napig. A háztól jobbra is, balra is, kb. ugyan olyan hosszú volt az út saroktól sarokig. Az

utca tőlünk jobbra eső része az, amiről mesélni szeretnék, mivel ebben a félben lakott Csiha bácsi és mind azok a világ sorsától elszegényedett, de élettől meggazdagodott emberek, akik akarva, akaratlanul is nevelték, alakították karakteremet. Egy életre gazdaggá tettek, megajándékozva bölcsességükkel, szeretetükkel és hosszú, világokat összekötő emlékeikkel.

Csiha bácsi és a tél szerették egymást. Minél hidegebb volt, annál szerelmesebb lett az öreg. Miért? Mert Csiha bácsi szenvedélye a kemény, tükörsima jég volt. Ő volt az első műkorcsolyázó, aki bemutatta nekem a jég és a lábakra szerelt 'borotvaélek' között élő mágikus kapcsolatot.

Még pici lányka voltam, a tél újdonságnak számított, s mivel a Deák Ferenc utcában ismerkedtem meg vele, fehérségét izgalmasnak találtam. A napok vidámságban teltek, szánkózás és meleg falatok között. Egy napfényes, hideg reggelen – vasárnap lehetett – lángos és kakaó után Édesanyám rám adta a kabátkámat és maguk is bebugyolálkozva Nagymamával, kivittek a friss levegőre. Kisétáltunk az utcára és jobbra fordulva a friss havat ropogtatva átsétáltunk Csiha bácsit megtekinteni. Az öregúr az utca páros oldalán, tőlünk az ötödik házban lakott, abban is az első szobát nevezte magáénak. A ház többi részében Pongrácék laktak, egy gyermektelen, mogorva házaspár. Pongrác néni kedélytelen, repedtfazékhangú idős nő volt, utálta a gyerekeket, ezért mi nagyívben kikerültük. Kötött sapkájára és feszülő, kizöldült, valamikor fekete kabátos alakjára csak tisztos távolból emlékezem. Pongrác bácsit, ha egyszer láttam életemben, majd a halálhíre érkezett el hozzánk. Megemlítettem őket, mert ők is hozzá tartoznak Deák Ferenc utca szellemeinek körébe, ha nem másként, mint felvillanó

emlékképként maradt meg életük az emlékezetemben.

Míg ezt elmeséltem, megérkeztünk Csiha bácsiék kapujához. Morgó, Guszti bácsi (róla később) vészett-vad pulija üdvözölt minket. Örült csaholásától még a nap is felhőt húzott az orra elé. Szegény Morgó, élete végéig – ami jelentős kutyaéletnek számított – állandó terrort jelentett számomra. A gazdáját azonban mély odaadással szolgálta, s ezért már rég megbocsájtottam neki. Elképzelem, amint Guszti bácsi és Morgó együtt róják a Mennyország aranyporral hintett útjait.

A kaput kinyitottuk és mialatt nagymamám Morgót hessegette, elindultunk a ház mögött álló hatalmas diófa felé. Édesanyám karjaiban találtam villámgyorsan menedéket a nem szűnő Morgótól, s ebből a magaslati páholyból pillantottam meg először Csiha bácsit és korcsolyaéleken végződő tükörképét, pillangó módjára repdesni a fényesre fagyott víz színén. Erre a látványra a Nap is előbújt, s rámosolygott az öreg kipárnázott alakjára, szürke, göndör, puha szakállára és kecses, légies jégtáncára. A kontradikció egy szurreális álommá varázsolta a pillanatot, felejthetetlenül rögzítette e csodát. Mint később megtudtam, Csiha bácsi tanította meg korcsolyázni Édesanyámat és gyermekkori társait is. Csiha bácsi minden télen kis jégpályát csinált a diófa alatt. Öntözte vederből a vizet, s az szépen tükörsimára fagyott reggelre. A korcsolyázás okozta hibákat a tanítványaival javíttatta ki, megtanítván őket a jég simára seprésétől az új jégréteg megteremtéséig mindenre, ami a műkorcsolyázás művészetéhez hozzá tatózott. Aki nem dolgozott, nem is korcsolyázhatott a megújult jégen. Sajnos mire én megkaptam az első cipőre csavarható korcsolyámat, a tél szürkésege bekúszott a Deák Ferenc utcába is, alattomosan, laposan, az örökdő isteni kéz

ujjai alatt. Csiha bácsi jege a diófa alatt éppen úgy nem fagyott már be, mint a háborús sebesülésének begyógyíthatatlan fekélye az oldalán.

Gondoltam, a szürke tél tapadós, nyálas csókjai okozták e világtól való elbúcsúzását. Magam előtt látom a Mennyország végtelen, varázslatos jegén nyolcasokat és pillangókat írni fáradhatatlanul, örök, szépséges mosollyal az arcán, s talán a hölgy, akit szeretett, ott siklik mellette az örökkévalóság tükrének jégkristály síkjain.

TESTAMENTUM

*Ha valaha síremléket, szobrot, emléktáblát kapok, vagy
bármely intézet a nevemet viseli,
mindegyikre véssék rá e sorokat:*

"Az emberiség akkor fog boldogulni,

*- ha rááll az egyetlen józan, ráállható alapra: ha szükségleteit
elégíti ki, és nem szenvedélyeit, bosszúvágyait, rögeszméit.*

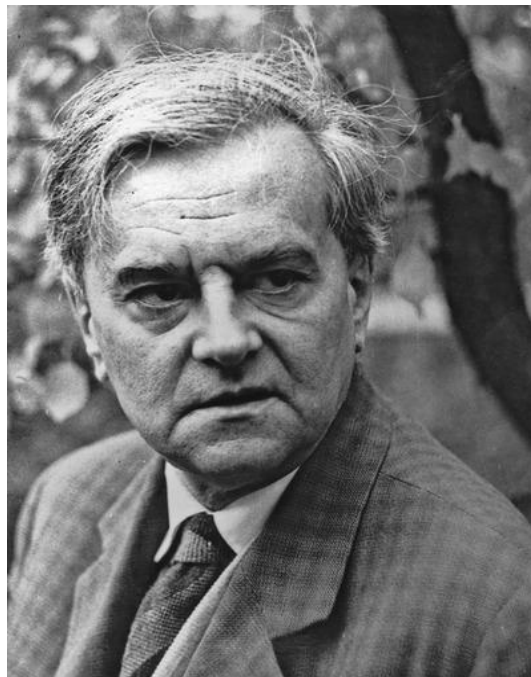
*- ha módot lel arra, hogy ne legyen kénytelen eltűnni, hogy gonosztevők,
őrültek, komédiások, mániákusok vezessék, fel bírja ismerni őket,
és nem szolgálja többé az ő terveiket.*

*- ha érzi és tudja, hogy erőszakot és elnyomást tétlenül szétnyűni kisebb rossz,
mint tettel legyűrti.*

- ha úgy tevékenykedik, hogy nem árt vele se másnak, se magának.

*Ha ezt nem az egész emberiség, hanem csak egyetlen nép tudja: bármily
megpróbáltatás és csapás érheti, mindig megerősödve és megsokszorozódva fog
felemelkedni.*

*Nem pusztul el, míg hatalom és fölény délibábjai helyett a józan mértékhez igazodik.
Mértékét eltanulják a szomszéd népek is, majd azoknak szomszédai."*

Weöres Sándor

*Boldvai református templom (NT. Kovács Imre és PhS Rostás László)
(Paray Adrienn felvétele)*

*Pray kódexben található bizonyító képek jelen esetben a T kereszt
(Paray Adrienn felvétele)*

Pártusi harci szekér

Királynői ékszer, Pártusi birodalom

Következő szám tartalmából:

Dr. Gyárfás Ágnes írásaiból

Agócs Károly Miniaturák

Dr. Czeglédi Katalin: Dr. Gyárfás Ágnes a tudós asszony II. Nimród

Dr. habil Gööz Lajos: Az európai energiahisztória és a mögöttes okok
